

Smiltenes novada bibliotēka Pārskats par 2024.gadu

Pārskats sniedz ziņas par Smiltenes novada bibliotēkas un tās apakšstruktūrvienību darbību 2024.gadā. Tā mērķis ir dokumentēt un analizēt galvenās bibliotēku nozares tendences novadā – izmaiņas, nozīmīgākās aktualitātes, veiksmīgākos pieredzes piemērus. Pārskats sagatavots, balstoties uz Smiltenes novada bibliotēkas darbinieku un apakšstruktūrvienību vadītāju apkopotiem statistikas datiem un sagatavotiem teksta ziņojumiem par darbu atskaites periodā:

Alda Liuke, Smiltenes novada bibliotēkas vecākā bibliotekāre;
Gunta Žigure, Smiltenes novada bibliotēkas vecākā bibliotekāre;
Inta Mežule, Smiltenes novada bibliotēkas vadītāja;
Jolanta Zirne, Smiltenes novada bibliotēkas vadītājas vietnieces
metodiskajā darbā pienākumu izpildītāja;
Sanita Lārmane, Smiltenes novada bibliotēkas vecākā bibliotekāre;
Sandra Marķitāne, Smiltenes novada bibliotēkas informācijas speciāliste;
Zane Indriksone, Smiltenes novada bibliotēkas vecākā bibliotekāre;
Apes bibliotēkas vadītāja Agrita Leite un bibliotekāre Inga Bunkovska;
Bilskas bibliotēkas vadītāja Līva Putno un bibliotekāre Dita Marianna Lapiņa;
Blomes bibliotēkas vadītāja Evita Bormane;
Brantu bibliotēkas vadītāja Līga Skujiņa;
Drustu bibliotēkas vadītāja Aija Ciguze;
Gaujienas bibliotēkas vadītāja Inga Apsīte;
Grundzāles bibliotēkas vadītāja Ilona Briede;
Launkalnes bibliotēkas vadītāja Zanda Rasimesa;
Palsmanes bibliotēkas vadītāja Vingra Bērtiņa;
Raunas bibliotēkas vadītāja Digna Soboļeva un bibliotekāre Santa Andersone;
Variņu bibliotēkas vadītāja Madara Kušnere;
Vidagas bibliotēkas vadītāja Margarita Sarkangalve.

Pārskats sastāv no 12 nodaļām un viena pielikuma.

Papildus gada pārskatam:

- Atsevišķā pārskata daļā apkopota Smiltenes bibliotēkas publicitāte 2024.gadā – bibliogrāfiskais saraksts un publicēto materiālu kopijas.
- Kā atsevišķa pārskata daļa ir sagatavota katras bibliotēkas “Pasākumu dienasgrāmata 2024”, kurai pievienotas gada laikā veidotās pasākumu afišas. Smiltenes bibliotēkai – divi sējumi, atsevišķi Pieaugušo apkalpošanas un Bērnu apkalpošanas nodaļas pasākumu dienasgrāmatas.

Pārskats ir sagatavots un izmantojams kā bibliotēkas vēstures informācijas avots.

Informāciju apkopoja un pārskatu sagatavoja:

Inta Mežule, Smiltenes novada bibliotēkas vadītāja

Saturs

1	VISPĀRĪGS BIBLIOTĒKAS RAKSTUROJUMS.....	4
1.1	Bibliotēkas struktūra	5
1.2	Bibliotēku izvietojums	5
1.3	Izmaiņas novada bibliotēkās	6
2	FINANSIĀLAIS NODROŠINĀJUMS.....	8
3	MATERIĀLI TEHNISKĀ STĀVOKĻA VĒRTĒJUMS.....	9
3.1	Telpas	9
3.2	Iekārtas, aprīkojums	12
3.3	Problēmas un risinājumi materiāli tehniskā stāvokļa jomā.....	14
4	PERSONĀLS	16
4.1	Pateicības.....	17
4.2	Finansējums personāla attīstībai.....	19
4.3	Apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi	20
4.4	Darbinieku profesionālās pilnveides vērtējums specializācijā – bērnu un jauniešu apkalpošana	27
4.5	Problēmas personāla jomā.....	28
5	PAKALPOJUMU PIEDĀVĀJUMS UN PIEEJAMĪBA	29
5.1	Galvenie rādītāji	29
5.2	Pakalpojumu attīstība, jauninājumi	35
5.3	E-grāmatu bibliotēka	37
5.4	Sabiedrības, lasītāju viedokļu izzināšana par bibliotēkas darba kvalitāti, jaunu lasītāju piesaiste	38
5.5	Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām.....	41
5.6	Pakalpojumi un pasākumi mērķgrupām.....	43
5.7	Uzziņu un informācijas darbs.....	49
5.8	Bibliotēkas izglītojošā darbība	55
5.9	Medijpratība	59
5.10	Iekšzemes starpbibliotēku abonements (SBA)	61
5.11	Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā.....	63
6	KRĀJUMS.....	64
6.1	Krājuma komplektēšanas politika un organizācija.....	64
6.2	Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums	64
6.3	Krājuma pārbaude	65
6.4	Krājuma rādītāji.....	66

6.5	Datubāzes	71
6.6	Krājuma un datubāzu popularizēšana	73
6.7	Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām	79
6.8	Darbs ar parādniekiem	80
6.9	Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi, vajadzības	81
7	DARBS AR BĒRNIEM, JAUNIEŠIEM	83
7.1	Darbs ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji	83
7.2	Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām	90
7.3	Veiksmīgākie pasākumi, lasīšanas veicināšanas aktivitātes	97
7.4	Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem, to iespējamie risināšanas ceļi	108
8	NOVADPĒTNIECĪBA	111
8.1	Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi	111
8.2	Novadpētniecības krājums	114
8.3	Novadpētniecības darba popularizēšana	116
8.4	Novadpētniecības darba problēmas un risinājumi	122
9	PROJEKTI	123
10	PUBLICITĀTE	125
10.1	Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem	125
10.2	Bibliotēkas informācija tīmeklī	126
10.3	Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi	128
10.4	Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi	131
11	SADARBĪBAS TĪKLA RAKSTUROJUMS	132
11.1	Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām	132
11.2	Citi sadarbības partneri, veiktās sadarbības aktivitātes	135
		136
11.3	Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība	137
11.4	Bibliotēku interešu aizstāvības darbs	138
11.5	Sadarbības raksturojums novadpētniecības darbā	139
11.6	Sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā	141
12	METODISKAIS DARBS	143
13	PIELIKUMI	146
13.1	Smiltenes novadā aprīlī aizvadīta aizrautīga BIBLIOTĒKU NEDĒĻA	146

1 VISPĀRĪGS BIBLIOTĒKAS RAKSTUROJUMS

Smiltenes novada bibliotēka (turpmāk – SNB) nodrošina bibliotekāro pakalpojumu Smiltenes novada iedzīvotājiem. Tās mērķis ir, nodrošinot informācijas pieejamību, veicināt sabiedrības attīstību un izglītību. Smiltenes bibliotēka darbojas kā koordinējošs un metodisks centrs 13 struktūrvienībām.

Kopējais iedzīvotāju skaits pēc Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem Smiltenes novada teritorijā 2024. gada 1. janvārī bija 18 621, salīdzinot ar iepriekšējo gadu iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 259 iedzīvotājiem. Iedzīvotāju blīvums Smiltenes novadā ir 10 cilvēki uz vienu km².

Piecās bibliotēkās darbojas VPVKAC¹, trīs no tiem uz bibliotēku pārcelti no pagastu pārvaldēm 2024.gadā. Atskaides periodā Smiltenes novada pašvaldības darba organizācijas efektivitātes nodrošināšanai veiktas darba organizācijas izmaiņas un atsevišķu pārvaldes uzdevumu nodošana bibliotēkai – no 1.novembra deviņas bibliotēkas novada pagastos veic pagasta pārvaldes lietveža pienākumus. Tas nenoliedzami ietekmē publisko bibliotēku ikdienu un pakalpojuma kvalitāti.

Tehniski bojājumi Latvijas Nacionālās bibliotēkas Datu centrā Latvijas pašvaldību publiskajās bibliotēkās vairāk kā mēneša garumā radīja BIS ALISE pilnīgu nepieejamību, būtiskas un ilglaicīgas neērtības, kā arī neatgriezenisku datu zudumu atsevišķos kopkatalogos, tai skaitā kopkatalogos, kuros izvietoti Smiltenes novada bibliotēku dati. Šis fakts ietekmējis bibliotēku statistikas rādītājus.

Smiltenes bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļa trīs mēnešus bija slēgta apmeklētājiem – krājuma pārbaudes laikā un pārvietojot bibliotēkas nodaļu uz citām telpām. Tas nenoliedzami ietekmējis bibliotēkas statistikas rādītājus.

Darbīgs 2024.gads ir bijis Blomes bibliotēkai, jo tika realizēts Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrības projekts “Iedvesmas bibliotēka” par pārmaiņām bibliotēkā – mūsdienīgi iekārtot un aprīkot bērnu lasītavu. Bibliotēkās turpināja darboties iepriekšējā gadā dibinātie lasītāju klubiņi (Variņu, Raunas, Apes bibliotēkās) un turpināts strādāt ar esošo interešu (Smiltenes bibliotēka) klubiņu. Pavasarī vairākās bibliotēkās (Palsmanē, Drustos, Blomē, Apē) organizēti sēklu un stādu maiņas punkti, kuri guvuši atsaucību vietējās kopienās.

2024.gadam bibliotēku darbā bija izvirzītas divas prioritātes:

1. Kvalitatīvs un aktuāls, vietējās kopienas vajadzībām atbilstošs informācijas resursu krājums (skatīt 6.nod.).
2. Smiltenes bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļas pārvietošana uz citām telpām un tās iekārtošana (skatīt 3.nod.)

¹ Valsts un pašvaldības vienotais klientu apkalpošanas centrs

1.1 Bibliotēkas struktūra

Smiltenes novada bibliotēka ir pašvaldības iestādes “Kultūras un tūrisma pārvalde” struktūrvienība un apvieno 14 bibliotēkas. Tai ir 13 apakšstruktūrvienības novada pagastos un Apes pilsētā. Bilskas bibliotēkai, kura apkalpo Bilskas pagasta iedzīvotājus, ir nodaļa apdzīvotā vietā Mēri (Birzuļu nodaļa). Atskaites perioda sākumā SNB piedāvāja pakalpojumus kopumā 17 vietās, bet no 1.novembra – 15 vietās (slēgta Raunas bibliotēkas Rozes nodaļa un Bilskas bibliotēkas Lobērgu nodaļa).

1.2 Bibliotēku izvietojums

Bibliotēku izvietojums, līdz ar to arī bibliotēkas pakalpojuma pieejamība, novada teritorijā ir vienmērīgs, tomēr atskaites periodā ir samazinājušās bibliotēku pakalpojuma sniegšanas vietas – likvidētas divas nodaļas.

Novadā visas bibliotēkas atrodas vienā ēkā ar kādu citu pašvaldības iestādi:

- Kopā ar pagasta pārvaldi – Bilskas un Brantu bibliotēkas;
- Kopā ar pagasta pārvaldi un tautas namu vai kultūras namu – Gaujienas, Launkalnes, Trapenes un Variņu bibliotēkas;
- Kopā ar tautas namu vai kultūras namu – Bilskas bibliotēkas Birzuļu nodaļa, Palsmanes, Drustu, Apes un Trapenes bibliotēkas;
- Kopā ar pagasta pārvaldi un medpunktu – Grundzāles un Vidagas bibliotēkas;
- Kopā ar skolu – Blomes bibliotēka;
- Kopā ar Lietišķās mākslas studiju un muzeja izstāžu zāli – Raunas bibliotēka.
- Kopā ar skolas dienesta viesnīcu un sporta halli – Smiltenes bibliotēka

Tabula. Izvietojums ēkās: bibliotēkas un citas iestādes

Bibliotēka	Pagasta pārvalde	Pagasta pārvalde, kultūras nams	Kultūras nams	Pagasta pārvalde, medpunkts	Skola	Lietišķās mākslas studija	Tikai bibliotēka	Cits
Smiltene								Sporta halle, skolas dienesta viesnīca
Ape			x					
Bilskas	x							PII ²
Birzuļu nodaļa			x					
Blome					x			PII
Branti	x							Nomātas telpas. Sociālais dienests

² Pirmsskolas izglītības iestāde

Drusti			x					
Gaujiena		x						Jauniešu centrs
Grundzāle				x				Sociālais dienests, bāriņtiesa
Launkalne		x						Sociālais darbinieks
Palsmane			x					
Rauna						x		Muzeja izstāžu zāle
Trapene		x						Policists
Varīņi		x						Sociālais darbinieks
Vidaga				x				Sociālais dienests, tūrisma darba organizators

Bibliotēka Smiltē izvietota divās ēkās. Pieaugušo apkalpošanas nodaļa atskaites gadā pārvietota uz pagaidu telpām Dakteru ielā 27 Smiltenes vidusskolas dienesta viesnīcas ēkā, kas ir pašvaldības īpašums. Bērnu apkalpošanas nodaļa joprojām atrodas pašvaldības telpās Gaujas ielā 1 vienā ēkā ar Sporta halli un Kultūras centru. Nomātās telpās izvietota vienīgi Brantu bibliotēka. Tā atrodas Brantu pagasta Vidzemes ciema centrā, 4 km no Smiltenes pilsētas, SIA “Vidzemīte” administratīvās ēkas 1 stāvā.

1.3 Izmaiņas novada bibliotēkās

Vidagas bibliotēkai pievienots Virešu TIC³ “Mājvieta” krājums. Saskaņā ar Smiltenes novada pašvaldības domes 2023.gada 19.oktobra lēmumu par Virešu tūrisma informācijas centrs „Mājvieta” likvidēšanu no 2024.gada 1.janvāra Vidagas bibliotēka nodrošina Virešu pagasta muzejisko vērtību krājuma “Mājvieta” saglabāšanas un izmantošanas procesu.

Likvidēta Raunas bibliotēkas Rozes nodaļa. Smiltenes novada pašvaldības 2024.gada 20.jūnija domes sēdē tika pieņemts lēmums uzsākt Raunas bibliotēkas ar Rozes nodaļu reorganizāciju, kuras rezultātā līdz 2024. gada 30.septembrim tiek likvidēta Rozes nodaļa. Rozes ciema iedzīvotājiem bibliotekāro un informācijas pieejamības pakalpojumus nodrošina Raunas bibliotēka - gan klātienē Raunā, gan arī dzīvesvietā pēc pieprasījuma.

Likvidēta Bilskas bibliotēkas Lobērgu nodaļa. Smiltenes novada pašvaldības 2024.gada 22.augusta domes sēdē tika pieņemts lēmums uzsākt Bilskas bibliotēkas ar Birzuļu un Lobērgu nodaļu reorganizāciju, līdz 2024.gada 31.oktobrim likvidējot Lobērgu nodaļu. Lobērgu iedzīvotāji bibliotekāro un informācijas pieejamības pakalpojumu turpmāk var saņemt dzīvesvietai tuvākajās bibliotēkās - Bilskas bibliotēkā, Bilskas bibliotēkas Birzuļu nodaļā Mēros (Birzuļu bibliotēka), Smiltenes bibliotēkā vai kādā citā novada bibliotēkā pēc savas izvēles. Pakalpojumu dzīvesvietā pēc pieprasījuma nodrošina Birzuļu bibliotēka.

³ Tūrisma informācijas centrs

Bibliotēkas pagastos veic pagasta pārvalžu lietvežu darba pienākumus. Smiltenes novada pašvaldības 2024.gada 22.augusta domes sēdē tika pieņemts lēmums uzsākt pašvaldības iestāžu - Smiltenes novada pagastu un pagastu apvienību pārvalžu un Smiltenes novada bibliotēkas – reorganizāciju. Tās rezultātā, ar 2024.gada 1. novembri Smiltenes novada bibliotēkas apakšstruktūru darbiniekiem deviņās pagastu bibliotēkās tiek noteikts pilnas slodzes darbs un tiek mainīts amata nosaukums uz “Bibliotēkas vadītājs, klientu apkalpošanas speciālists”. Saskaņā ar domes lēmumu no 1.novembra izmainīts darba laiks un darba pienākumi Bilskas, Blomes, Drustu, Gaujienas, Grundzāles, Launkalnes, Trapenes, Variņu un Vidagas bibliotēkām. Šajās bibliotēkās darbinieki veic gan bibliotēkas vadītāja, gan pagasta pārvaldes lietveža darba pienākumus. Savukārt Gaujienas, Grundzāles, Drustu, Trapenes un Variņu bibliotēkās pieejami arī VPKAC⁴ pakalpojumi. Ņemot vērā notikušās pārmaiņas, bibliotēkas darbība vairs nebūs tāda, kāda tā ir bijusi līdz šim. Drustu bibliotēkas vadītāja atzīst, ka, veicot jaunus pienākumus divus mēnešus, bibliotēkas pakalpojumiem ikdienā iznāca pavisam maz laika – tikai lietotāju apkalpošanai un dažiem steidzamiem un neatliekamiem darbiem. Grūti šobrīd izvērtēt, kā būs nākotnē, kad zināšanas un prasmes jauno pienākumu veikšanai būs apgūtas, vai atliks vairāk laika bibliotēkārājam darbam. Līdz šim nav izdevies nodalīt bibliotēkāro darbu no lietveža un klientu apkalpošanas pienākumiem.

Palsmanes bibliotēkas vadītājam samazināta darba slodze no 2024. gada 1. novembra no 1,0 uz 0,7 (28 stundas nedēļā). Līdz ar to samazināta bibliotēkārā pakalpojuma pieejamība iedzīvotājiem Palsmanes pagastā, kas neatbilst novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā iezīmētajam, kurā šis pagasts minēts kā novada nozīmes attīstības centrs. Tas nozīmē, ka šajā apdzīvotā vietā iedzīvotājiem pieejams pamata pakalpojumu grozs, tai skaitā – bibliotēka. Stratēģijā minēts, ka nākotnē novada attīstības centrs sniedz apkārtējo teritoriju iedzīvotājiem publiskos pakalpojumus un nodrošina darba vietas, šeit jānodrošina visa veida infrastruktūras attīstība, kultūras, brīvā laika pavadīšanas iespējas. Savukārt Bilskas bibliotēkas **Birzuļu nodaļas bibliotēkai palielināta darba slodze** no 0,5 uz 0,7, jo paplašināta apkalpojamā teritorija (pakalpojums dzīvesvietā Lobērģu ciema iedzīvotājiem).

⁴ Valsts un pašvaldības vienotais klientu apkalpošanas centrs

2 FINANSIĀLAIS NODROŠINĀJUMS

Bibliotēku darbību nodrošina pašvaldības piešķirtais finansējums, un bibliotēku uzdevums ir racionāli un pārdomāti to izlietot. Pašvaldībai 2024.gada budžets ir bijis sarežģītākais budžets, taču tas pieņemts sabalansēts, turpinot infrastruktūras sakārtošanu, saglabājot atbalstu iedzīvotāju iniciatīvām un nodrošinot visu funkciju izpildi. Tomēr pašvaldības iestādēm pie budžeta sabalansēšanas par 10% ir samazinājums izdevumiem ieceru īstenošanai. Viena no 2024. gada budžeta prioritātēm bija atalgojuma palielināšana darbiniekiem atbilstoši budžeta līdzekļiem. Neskatoties uz to, Smiltenes bibliotēkai darbinieku atalgojums samazinājies par 1%, bet kopumā novada bibliotēkai tas palielinājies par 2,5%. Kopumā finansējums atbilst bibliotēkas funkciju veikšanai.

Tabula. Bibliotēkas izdevumi. Smiltenes bibliotēka

	2022	2023	+/- 2023/2022	2024	+/- 2024/2023
Izdevumi kopā (EUR)	238 819	214 901	-10%	177934	-17%
Darbinieku atalgojums (bruto)	91 256	107 484	+ 18%	105908	-1%
Krājuma komplektēšana	10 271	15 849	+ 54%	12126	-23%

Tabula. Bibliotēkas izdevumi. Smiltenes novada bibliotēka

	2022	2023	+/- 2023/2022	2024	+/- 2024/2023
Izdevumi kopā (EUR)	440 663	533 037	+ 21%	499356	-6%
Darbinieku atalgojums (bruto)	218 214	264 349	+ 21%	270977	+2.5%
Krājuma komplektēšana	40 117	58 305	+ 45%	53100	-9%

Šajā tabulā uzrādītie izdevumi attiecas kopā uz Smiltenes novada bibliotēku un tās struktūrvienībām. Bibliotēkas izjuta samazinājumu krājuma komplektēšanai. Finansējums kopumā ir pietiekams. Kaut arī tas samazinājies par 6%, tomēr nodrošina bibliotēkas pamatfunkciju veikšanu.

Atsevišķu virzienu, piemēram krājuma komplektēšanai, personāla attīstībai u.c., finanšu līdzekļu analīze sniegta attiecīgajā pārskata nodaļā.

3 MATERIĀLI TEHNISKĀ STĀVOKĻA VĒRTĒJUMS

3.1 Telpas

Atskaites periodā vairākas bibliotēkas Smiltenes novadā ir piedzīvojušas telpu samazināšanu un pārvietošanu uz citām telpām.

Sapnis par bibliotēku Smiltēnē. 2024.gadā uzsākta Viedrades kvartāla projektēšana, kur plānotas jaunas telpas bibliotēkai.

Smiltenes bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļa pārcelta uz pagaidu telpām pašvaldības ēkā. 2024. gads iesākās ar negaidītām pārmaiņām - tika uzteikts telpu nomas līgums līdzšinējā bibliotēkas atrašanās vietā, pašā pilsētas centrā, Baznīcas laukumā 13. Šajā ēkā bibliotēka atradās no 1970. gada sākuma līdz 2024.gada marta beigām. Kopš 2024. gada 2.maija Pieaugušo apkalpošanas nodaļa pagaidu mājvietu radusi un apmeklētājiem durvis vērusi Smiltenes vidusskolas dienesta viesnīcas 1.stāvā Dakteru ielā 27. Bibliotēkas telpas ir pieejamas gan iedzīvotājiem ar kustību traucējumiem, gan ar bērnu ratīņiem. Bibliotēka izvietota divās telpās. Vienā telpā izvietots abonements ar bibliotēkas krājumu un periodikas lasītava ar trīs vietām lasītājiem. Otrā telpā izvietota uzzīņu lasītava, novadpētniecības lasītava un interneta lasītava kā arī ESIP (Eiropas Savienības informācijas punkts). Šajā telpā apmeklētājiem pieejamas septiņas vietas pie galdiem un četras vietas aprīkotas ar datoriem. Pagaidu mājvietā Pieaugušo apkalpošanas nodaļas lietotāju apkalpošanai ir telpas 121 m² platībā (kopā 142 m²), kas ir par 76 m² mazāk kā līdz šim. Tāpēc bibliotēkai piešķirtas telpas noliktavai likvidētajā Bilskas pamatskolā Bilskas pagastā, kas atrodas sešas jūdzes no Smiltenes. Bibliotēkas vadītājam un vadītāja vietniecei darbam piešķirta neliela telpa domes administrācijas ēkā Pils ielā 2.

Smiltenes bibliotēkas pieaugušo apkalpošanas nodaļu pārvieto no Baznīcas laukuma 13 uz pagaidu telpām Dakteru ielā 27

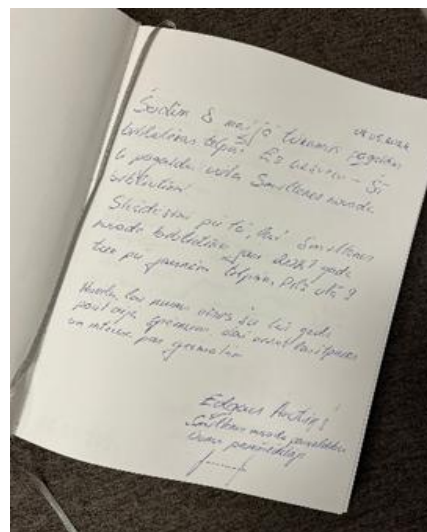
Smiltenes novada bibliotēka Pārskats par 2024.gadu

Atvadas no bibliotēkas telpām Baznīcas laukumā 13, Smiltēnē

Smiltenes bibliotēkas pieaugušo apkalpošanas nodaļa ver durvis pagaidu mājvietā Dakteru ielā 27

Pēc bibliotēkas iekārtošanas pagaidu telpās tikšanās laikā ar pašvaldības vadību domes priekšsēdētājs Edgars Avotiņš veic pirmo ierakstu bibliotēkas jaunajā Viesu grāmatā.

Pēc bibliotēkas iekārtošanas jaunajās telpās tikšanās laikā ar pašvaldības vadību domes priekšsēdētājs Edgars Avotiņš ar pirmo ierakstu jaunajā viesu grāmatā bibliotēkas kolektīvam apsola: “Strādāsim pie tā, lai Smiltenes novada bibliotēka jau 2027.gadā tiek pie jaunām telpām Pils ielā 9”.

Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļas telpas. Nodaļas materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums ir apmierinošs. Atskaites periodā demontēts sienas plaukts, jo tas neatbilda ugunsdrošības prasībām, atrodoties pārāk tuvu ūdens ņemšanas vietas skapim, un veikts sienas kosmētiskais remonts. Atskaites gadā saimniecisku apsvērumu dēļ netika veikta griestu lampu nomaiņa pret LED lampām.

Bilskas bibliotēka pārvietota no 2.stāva uz 1.stāvu tajā pašā ēkā. Šobrīd bibliotēkai piešķirtās telpas ir mazākas nekā bija līdz šim par 39,1m². Jauno telpu kopplatība ir 100,8m², ir nodrošināta vides pieejamība. **Birzuļu nodaļā** pabeigta atpūtas telpas labiekārtošana, kurā bērniem un jauniešiem pavadīt savu brīvo laiku vai satikties ar vienaudžiem, spēlēt spēles, kā arī šī telpa piemērota izstāžu izvietojumam, piemēram, 2024. gadā šajā telpā tika iekārtotas trīs novadpētniecības izstādes.

Blomes bibliotēkā realizēts LNB⁵ Atbalsta biedrības projekts “Iedvesmas bibliotēka”. Bērnu lasītavā veikts remonts, izgatavotas jaunas mēbeles, iegādāts TV ekrāns. Kosmētiskais remonts veikts pie ieejas kāpņu telpā un apkalpošanas zālē, nomainītas četras durvis (vairāk 9.nodaļā).

Brantu bibliotēkai samazinātas telpas. 2023.gadā Brantu bibliotēka tika pārcelta uz gaišākām, plašākām divām telpām tajā pašā ēkā, kopā aizņemot 49 m². Taču atskaites gada sākumā sakarā ar pagasta pārvaldes neatliekamu saimniecisku un organizatoriska pasākumu veikšanu pagastā, šīs bibliotēkas lietošanā palika vairs tikai viena telpa, kuras platība 29 km². Viena no bibliotēkas telpām tika nodota sociālajam darbiniekam darba pienākumu veikšanai.

Grundzāles bibliotēkā 2024.gada sākumā tika pabeigts iepriekšējā gada nogalē iesāktais **remonts bibliotēkas apmeklētāju telpā** - kosmētiskais remonts, apgaismojuma nomaiņa, logu žalūzijas, kā arī ieliktas elektriskās ārdurvis. 2025.gadā ir plānots labiekārtot bērnu un jauniešu telpu (mīksta grīdas segums, sēžamspilveni, mēbeļu izkārtojums).

Vidagas bibliotēkai samazinātas telpas, jo tās vienā telpā atskaites periodā iekārtota darba vieta novada tūrisma darba organizatorei.

⁵ Latvijas Nacionālā bibliotēka

3.2 Iekārtas, aprīkojums

Tabula. Bibliotēku aprīkojums un maksas pakalpojumu pieejamība

Bibliotēka / Aprīkojums	Smiltene	Bēnu nod.	Bilska	Birzuļu nod.	Blome	Branti	Grundzāle	Launkalne	Palsmane	Variņi	Drusti	Rauna	Ape	Vidaga	Gaujiena	Trapene
Dators personālam	8	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	1
Portatīvais dators	5			1	1			1		1	1		1	1	1	1
Dators publiskai lietošanai	5	8	2	3	3	1	3	4	2	3	3	6	5	2	4	5
Publisko datoru izmantojums	2104		25	31	477	10	133	59	233	1377	154	2174	131	96	211	520
Viena publiskā datora izmantojums	162		13	10	119	10	67	15	117	459	39	362	26	48	53	104
Printeris	1				1			1		1			1			1
Čeku printeris	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Karšu printeris	1															
Iesiešanas iekārta	1						1							1	2	
Laminators	1	1	1	1	1							1	1	1	1	1
Skeneris	-		1									1	1		1	1
Projektors	2				1							1			1	1
Projektoru ekrāns	1				1							1				1
TV ekrāns	1												1			
Interaktīvs ekrāns					1											
Multifunkcionālā iekārta	2		1	2	2	1	1	1	1	1	1	2	2	2	3	2
CD/USB atskaņotājs	2											1				
E-grāmatu lasītājs	1															
Izdruka, kopēšana melnbalta	A3	A3	A3	A3	A3	A4	A3	A3	A3	A4	A3	A3	A3	A3	A3	A3
Izdruka, kopēšana krāsaina	A3	A3	A4	A4	A4	A4	A3	A4	A4	A4	A3	A3	A3	A3	A3	A3
Skenēšana	A3	A3	A3	A4	A3	A4	A3	A4	A4	A4	A3	A3	A3	A3	A3	A3
Iesieš.ar spirāli	A4						A4							A4	A4	
Laminēšana	A3	A4	A3	A4	A4							A3	A4	A4	A4	A3
Plastik.kartes izgatavošana	x															

Novada bibliotēkās apmeklētājiem pieejami 59 publiskie datori ar interneta pieslēgumu un 2024.gadā tos izmantojuši 7735 lietotāji. Vidēji bibliotēkās viens dators izmantots 131 reizi. Pēdējos gados vērojama tendence samazināties datorlietotāju skaitam.

2024.gadā novada bibliotēkās inventāra darba vides un apmeklētāju ērtību uzlabošanai, telpu aprīkojuma pilnveidošanai atvēlētā summa samazinājusies par 23%, salīdzinot ar 2023.gadu. Atskaides periodā lielākie izdevumi inventāra iegādei saistīti ar Smiltenes bibliotēkas pārvietošanu uz citām telpām un Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrības projekta “Iedvesmas bibliotēka” realizēšanu Blomes bibliotēkā, kā arī pirmās palīdzības aptieciņu iegādi (15 € par katru aptieciņu).

Tabula. Izlietotais finansējums inventāram 2024.gadā. Smiltenes novada bibliotēka

Bibliotēka	Iegādāts inventārs, 2023.	Iegādāts inventārs, 2024	2024/2023
Smiltenes bibliotēka	9990 €	4560 €	-5430 €
Apes bibliotēka	2737 €	23 €	
Bilskas bibliotēka	371 €	407 €	
Birzuļu nodaļa	566 €		
Lobērģu nodaļa	0 €		
Blomes bibliotēka	847 €	9534 €	
Brantu bibliotēka	229 €	15 €	
Drustu bibliotēka	1675 €	14 €	
Gaujienas bibliotēka	855 €	112 €	
Grundzāles bibliotēka	51 €	15 €	
Launkalnes bibliotēka	0 €	15 €	
Palsmanes bibliotēka	0 €	15 €	
Raunas bibliotēka	462 €	0 €	
Trapenes bibliotēka	538 €	129 €	
Variņu bibliotēka	489 €	15 €	
Vidagas bibliotēka	503 €	0 €	
Kopā novada bibliotēkās	19 313 €	14 854 €	-4459 €

Smiltenes bibliotēka

Atskaides gadā neplānoti iegādāts inventārs Pieaugušo apkalpošanas nodaļas iekārtošanai jaunajās pagaidu telpās kopsummā par 1406 EUR (drēbju skapji, banneris uz ēkas ārsienas u.c.). Vadītāja un vadītāja vietnieka kabineta iekārtošanai – 2053 EUR (darba galdi ar atvilktni blokiem, biroja krēsli, galda lampas, žalūzija), radot ergonomisku, individuāli pielāgotu darba vidi. Saskaņā ar budžetā plānoto Bērnu apkalpošanas nodaļā iegādāti jauni datorkrēsli lietotājiem. Tie ir ērti, ergonomiski un vizuāli pievilcīgi. Tā kā bibliotēka jau vairāk nekā desmit gadus atrodas bijušās kafejnīcas telpās, iepriekš datorlietotāji sēdēja uz vecajiem kafejnīcas krēsliem.

Bērnu apkalpošanas nodaļā pieejami astoņi publiskie datori, iegādāti 2015.gadā PIIP⁶ projektā. Arī multifunkcionālā iekārta, kas nodrošina krāsainu drukāšanu, skenēšanu un kopēšanu, iegādāta šajā projektā. Pieaugušo apkalpošanas nodaļā lietotājiem pieejami pieci publiskie datori, iegādāti 2021.gadā. Ir krāsu multifunkcionālā iekārta, kura iegādāta 2018.gadā, laminēšanas un iesiešanas iekārtas. Visas iekārtas ir labā tehniskā stāvoklī, un to skaits nodrošina pakalpojuma pieejamību. 2022.-2023.gadā nomainīti visi Smiltenes bibliotēkas darbinieku datori.

Novada bibliotēkas

Pagastu bibliotēkās pieejamās iekārtas un aprīkojums ir labā tehniskā stāvoklī, to skaits ir pietiekams. Ir samazinājusies lietotāju interese izmantot datorus izklaides nolūkos.

Bilskas bibliotēkā pārskata periodā tika iegādāts putekļu sūcējs – robots ar mitrās uzkopšana funkciju. Kā arī tika iegādāta galda lampa ar telefona uzlādes funkciju. **Birzuļu nodaļā** atpūtas telpa tika labiekārtota, pārvietojot inventāru (sofu un klubkrēslus, paklāju, žurnālgaldiņu, stāvlampu) no Smiltenes novada bibliotēkas. Pārvietojot no citas iestādes, Birzuļu nodaļa ieguva arī portatīvo datoru, lai sniegtu kvalitatīvāku pakalpojumu dzīvesvietā Lobērģu apdzīvotās vietas iedzīvotājiem. Tādā pašā ceļā gada nogalē arī **Drustu bibliotēka** lietošanā saņēma portatīvo datoru, kurš tiek izmantots, apkalpojot lietotājus dzīvesvietā un pansionātā, sniedzot gan bibliotekāros, gan VPVKAC⁷ pakalpojumus.

Blomes bibliotēkā līdz ar jauno pienākumu pievienošanu - lietveža amata apvienošanu ar bibliotekāro darbu, bibliotēkā ir nomainīts dators, kam pieslēgti divi monitori, lai vieglāk būtu strādāt ar dažādām programmām un dokumentiem. Dators pārcelts no lietveža kabineta un tika pārinstalēts. Pēc pašvaldības Informācijas tehnoloģiju nodaļas darbinieku slēdziena nav plānots mainīt kādu no publiski pieejamiem datoriem. Tie iegādāti 2015.gadā projekta ietvaros.

Gaujienas bibliotēkā pārskata periodā pakalpojuma uzlabošanai tika iegādāts čeku printeris, kurš savienots ar BIS ALISE. Līdz ar to visās novada bibliotēkās ir iespējams izdrukāt lietotājam čeku ar informāciju no BIS ALISE par izsniegtajiem izdevumiem un iespieddarbu atgriešanas termiņu.

Raunas bibliotēkas abām darbiniecēm pārskata periodā tika nomainīti datori. Tas bija ļoti nepieciešams, lai varētu pilnvērtīgi veikt ikdienas darba pienākumus.

3.3 Problēmas un risinājumi materiāli tehniskā stāvokļa jomā

Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas telpās, tāpat kā iepriekšējos gados, arī 2024.gadā vasaras mēnešos bija ļoti karsts. Jautājums par ventilāciju vasarā joprojām nav atrisināts. Gada aukstajos mēnešos ventilācija strādā labi. Kāpņu telpas kosmētiskais

⁶ Publiskais interneta pieejas punkts

⁷ Valsts un pašvaldības vienotais klientu apkalpošanas centrs

remonts joprojām nav veikts, lietus laikā kāpņu telpā iekļūst ūdens, turpinot bojāt iekšējo fasādi. Uz abām bibliotēkas nodaļām (pieaugušo un bērnu) ir viens projektors un viens projektora ekrāns, kas regulāri jāpārnēsā no vienas ēkas uz otru. Tā kā Pieaugušo apkalpošanas nodaļa tika pārvietota ārpus pilsētas centra, projektora un ekrāna pārvietošana sagādā problēmas. Risinājums būtu iegādāties digitālo ekrānu Bērnu apkalpošanas nodaļā, kas vajadzības gadījumā pildītu arī projektora un ekrāna funkcijas.

Nepieciešami uzlabojumi **Smiltenes bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļā**. Abonementā ir novecojuši plaukti un izstāžu stends, kurā reizi mēnesī maina grāmatu izstādi. Nodaļai ir nepieciešama atsevišķa telpa darbinieku pusdienu pārtraukumiem.

Bilskas bibliotēkā tīkla ātrdarbības vērtējums līdzšinējās telpās bija labs, taču kopš telpu maiņas, tīkla ātrums un kvalitāte nav apmierinoša. To pašu var teikt arī par telefona sakariem. Nav iespējams kvalitatīvi sazināties ar klientiem, jo bibliotēkas telpās bieži vien nav pieejams tīkls.

Trapenes bibliotēkā diemžēl interneta ātrums nav apmierinošs. Ja vienlaicīgi strādā vairāki lietotāji, tad ir zināmas grūtības veikt darbu sistēmā.

4 PERSONĀLS

Smiltenes novada bibliotēkā kopā ir 22,9 amata vienības un 28 darbinieki. Tai skaitā viens tehniskais darbinieks. No 27 bibliotekārajiem darbiniekiem četri ir bērna kopšanas atvaļinājumā, strādā viņu aizvietotāji. Kopumā atskaites perioda beigās novadā nodarbināti 23 bibliotekārie darbinieki.

Smiltenes bibliotēkā ir viens nepilnas slodzes tehniskais darbinieks un septiņi pilnas slodzes bibliotekārie darbinieki, no kuriem pieci ar bibliotekāro izglītību. Pārējās bibliotēkās kopā ir 10 pilnas slodzes darbinieki un seši nodarbināti nepilnu slodzi. Kopumā lielākajai daļai personāla ir pilna slodze. Lielākajai daļai strādājošo bibliotekāro darbinieku ir arī bibliotekārā izglītība.

Tabula "Bibliotekāro darbinieku izglītība"

Izglītība	Smiltenes bibliotēka	Kopā SNB
Bibliotekāro darbinieku kopskaits	7	23
no tiem ar bibliotekāro izglītību	5	13
t.sk. maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)	1	1
t.sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību	1	1
t.sk.ar augstāko izglītību (līdz 1993.g.)		
t.sk. ar 3.profesionālo kvalifikācijas līmeni/ 4.LKI līmeni	3	11
no tiem ar izglītību citās jomās	2	10
t.sk.ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)		1
t.sk. ar bakalaura grādu	1	2
t.sk.ar 1.līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību		4
t.sk. ar vispārējo vidējo vai profesionālo izglītību	1	3

Smiltenes bibliotēkā no strādājošajiem bibliotekārajiem darbiniekiem divi darbinieki ir vecuma grupā 30-39 gadi, viens darbinieks vecuma grupā 40 – 49 gadi, divi darbinieki 50-59 gadi un divi darbinieki vecuma grupā 60-69 gadi. Savukārt **novadā kopumā** lielākais skaits no 23 strādājošiem darbiniekiem ir divās vecuma grupās 30-39 gadi un 50-57 gadi. Trīs darbinieki drīzumā sasniegs pensijas vecumu.

Tabula "Smiltenes novada bibliotēkas bibliotekārie darbinieki pa vecuma grupām"

Vecuma grupa / darbinieku skaits	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69
Smiltenes bibliotēka	0	2	1	2	2
Smiltenes novada bibliotēka	1	7	5	7	3

Pārskata periodā izbeigtas darba tiesiskās attiecības ar vairākiem darbiniekiem:

- Smiltenes bibliotēkā pēc darbinieka uzteikuma – ar vadītāja vietnieces pienākumu izpildītāju Ilze Jēkabsoni;
- Launkalnes bibliotēkā pēc darbinieka uzteikuma – ar bibliotēkas vadītāju Inesi Pēču;
- Bilskas bibliotēkas Lobērgu nodaļā sakarā ar nodaļas likvidēšanu – ar vecāko bibliotekāri Dzintru Fridrihsoni;
- Trapenes bibliotēkā saistībā ar bibliotēku reorganizāciju – ar bibliotēkas vadītāju Dzidru Zariņu.

Ilgstošā prombūtnē devušies divi darbinieki:

- Smiltenes novada bibliotēkas vecākā bibliotekāre Līga Seržante-Jaunzema;
- Vidagas bibliotēkas vadītāja Inga Ivanova.

Darba tiesiskās attiecības uzsākuši vairāki darbinieki:

- Smiltenes bibliotēkā uz noteiktu laiku - vecākā bibliotekāre Gunta Žīgure;
- Vidagas bibliotēkā uz noteiktu laiku – bibliotēkas vadītāja Margarita Sarkangalve;
- Trapenes bibliotēkā uz nenoteiktu laiku – bibliotēkas vadītāja, klientu apkalpošanas speciāliste Agnese Usāre;
- Launkalnes bibliotēkā uz nenoteiktu laiku – bibliotēkas vadītāja, klientu apkalpošanas speciāliste Zanda Rasimesa.

Tabula. Personāla mainība Smiltenes novada bibliotēkā

Izbeidz darba attiecības 4 darbinieki	Uzsāk darba attiecības 4 darbinieki	Dodas ilgstošā prombūtnē 2 darbinieki
Ilze Jēkabsons	Gunta Žīgure	Līgas Seržante-Jaunzema
Inese Pēča	Margarita Sarkangalve	Inga Ivanova
Dzintra Fridrihsone	Agnese Usāre	
Dzidra Zariņa	Zanda Rasimesa	

4.1 Pateicības

Smiltenes novada bibliotēkas vadītāja Inta Mežule, vadītāja vietniece Ilze Jēkabsons un vecākā bibliotekāre Jolanta Zirne, Blomes bibliotēkas vadītāja Evita Bormane saņēma **pateicību no Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrības** par atsaucību un sadarbību, kopīgi īstenojot pozitīvas un iedvesmojošas pārmaiņas Blomes bibliotēkā projektā “Iedvesmas bibliotēka 2024”.

Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļa 2024.gadā saņēma **Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku attīstības centra pateicību** par piedalīšanos “TET skoliņas” aktivitātēs un nodarbību rīkošanu pirmsskolas vecuma bērniem par drošību internetā.

Piedaloties Drošāka Interneta dienas 2024 atzīmēšanā, Bērnu apkalpošanas nodaļa saņēma **veicināšanas balvu par izveidoto “Droša interneta tīklu”**. Drošāka interneta

tīklu veidošanā piedalījās 52 dalībnieki – skolas un bibliotēkas – no visas Latvijas. No tām desmit dalībnieki saņēma pateicības balvas.

Sakarā ar novada bibliotēku darba reorganizāciju darba attiecības izbeidza trīs bibliotekāres ar cienījamu darba stāžu bibliotēku nozarē: Trapenes bibliotēkas vadītāja Dzidra Zariņa (47 gadi), Lobērģu bibliotēkas bibliotekāre Dzintra Fridrihsone (45 gadi) un Launkalnes bibliotēkas vadītāja Inese Pēča (30 gadi). Visas trīs saņēma **Pateicības no pašvaldības** par ilggadēju darbu bibliotēku nozarē un nozīmīgu devumu darbā ar bibliotēkas apmeklētājiem, bet D.Zariņa un D.Fridrihsone saņēma arī **Kultūras ministrijas Pateicības rakstu**.

Kultūras ministrijas un novada pašvaldības pateicības ilggadējiem darbiniekiem. Foto: Inta Mežule

Blomes bibliotēkas vadītājas Evitas Bormanēs ieguldījumu, sirdsdegsmi, misijas apziņu, ikdienas darbu un tam veltīto laiku novērtējuši līdzcilvēki. Viņa valsts svētku svinīgajā pasākumā saņēma **vienu no novada augstākajiem apbalvojumiem - Pateicības rakstu** par sevišķiem nopelniem un ieguldījumu pozitīva Smiltenes novada tēla veidošanā, nozīmīgu sasniegumu bērnu lasītprasmes veicināšanā, profesionālu darbību bibliotēku nozarē, tradīciju radīšanu un novada kultūrvides kopšanu un veidošanu.

Novada augstāko apbalvojumu pasniegšana 18.11.2024. Otrā no labās: Evita Bormane

Pateicību par labi noorganizētu nodarbību "Mākslīgā intelekta radīti teksti, attēli un video - izklaide, praktiski noderīgi vai krāpniecības risks?" Smiltenes bibliotēkas darbinieces Alda Liuke un Sandra Marķitāne saņēma **no EUROPE DIRECT Vidzeme vadītājas** Maijas Riekstas. Daudz labu atsauksmju un pateicības vārdu saņemti no **Smiltenes Daudzfunkcionālā sociālo pakalpojumu centra "Īve"** darbiniekiem un klientiem.

Prēks sadarbības ar Smiltēnes bibliotēku!
Jo īpaši prēks redzēt, kā ESIP Aldas
vadībā rada idejas, kā izglītēt sabiedrību,
kā aizraut tos. Sīla uzņemšana un
sī noteikti u bibliotēka ar dvēseli

EUROPE DIRECT VIDZEME/
VIDZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONS
Maija Rieksta 15.05.24.

Ieraksti Viesu grāmatā

Gada nogalē laikrakstā “Ziemeļlatvija” tika publicēts **smiltenietes Margitas Krišjānes** raksts “Pateicība par “sauso atlikumu”, kur labi vārdi velūti arī Smiltenes bibliotēkai.
(*Ziemeļlatvija*. - Nr.97 (2024, 20.decembris), 2.lpp.

4.2 Finansējums personāla attīstībai

Finansiālais nodrošinājums personāla attīstībai ir nozīmīgs, jo kvalificēts personāls ir būtisks, lai nodrošinātu iedzīvotājiem kvalitatīvu pakalpojumu sniegšanu, konsultācijas un apmācības. Regulāras darbinieku apmācības palīdz apgūt jaunākās tehnoloģijas un metodes, uzlabojot pakalpojumu kvalitāti. Atskaites periodā finansējums bija pietiekams, lai bibliotēku darbinieki varētu pilnvērtīgi profesionāli augt, izmantojot piedāvātās

Dindzillā pateicība
 par interesantu, iegūtajiem
 ceļojumu laukā! Par
 120 laboto siltumu un
 nūkstību mūs uzņemot!
 Iza
 f
 Modars.
 Paimonds
 10.06.2014.
 Intj. Iegaus
 L. A. E. (SHIRS)
 Anrijs
 Ruskule
 Sanchs
 Lūris
 Daniela
 Jānajs
 Salsus
 K. K. K. K.
 Dine.
 S. A. A.

Mūsu pateicības pienākas arī Smiltenes bibliotēkai, kura bagātina kultūras dzīvi pilnībā un paplašina mūsu emocionālo pasauli. Izstādes, tikšanās ar daudzpusīgiem cilvēkiem, lekcijas un citi pasākumi mums sniedz noderīgu informāciju par vēsturi, kultūras norisēm un sabiedrības dzīvi. Tā bija Smiltenes bibliotēka, kas ar savām izstādēm ļaudim atgādināja par 1991. gada barikāžu aizstāvjus atceres dienu un Eiropas dienu. Bibliotēka arī aktīvi iesaistījās pilsētas svētku nedēļas pasākumos. Par iz-

iespējas. Šajā periodā personāla apmācībai tika iztērēti vien 39% no piešķirtā finansējuma. Pašvaldības finanšu nodaļas “apturētais” finansējums neļāva bibliotekāriem apgūt visu iecerēto apmācību programmas, kas tika piedāvātas par maksu.

Pārskata periodā organizēti divi pieredzes apmaiņas braucieni uz novada bibliotēkām, kuru transporta izmaksas segtas no pašvaldības līdzekļiem. Pašvaldības transports izmantots arī darbinieku nokļūšanai uz semināru Valkā, uz Digitālās bibliotēkas atklāšanu Cēsīs, uz Latvijas Nacionālās bibliotēkas organizēto novadpētniecības konferenci – saietu, uz ikgadējo Cēsu Centrālās bibliotēkas organizēto konferenci u.c. Kopsummā transporta nodrošināšanai izlietoti 575 EUR.

4.3 Apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi

2024.gada sākumā tika veikta visu Smiltenes novada bibliotēkas darbinieku novērtēšana. Viens no punktiem šajā procesā ir darbinieku profesionālās pilnveides nepieciešamību analīze. Katrs darbinieks pats norādīja sev attīstāmās kompetences, tāpat katra spējas analizēja arī novērtēšanas komisija – Smiltenes novada bibliotēkas vadītāja un vadītājas vietniece metodiskajā darbā. Pārrunu procesā tika izvērtēts, un abas puses vienojās par nepieciešamajām mācību tēmām vai prasmēm, kurām būtu jāpievērš lielāka uzmanība. Visbiežāk norādītās attīstāmās prasmes un kompetences bija lasītprasmes veicināšana, novadpētniecības mapju aprakstīšana, darbs ar MS EXCEL, digitālo prasmju papildināšana. Iepriecinoši, ka šie ieteikumi tika ņemti vērā un, sekojot līdzi bibliotēku darbinieku apmeklētajiem pasākumiem, var secināt, ka tie ir tematiski saistīti ar iepriekš pārrunās izanalizēto.

Iespējams, ņemot vērā esošo pašvaldības finansiālo stāvokli, šajā gadā, atšķirībā no iepriekšējiem gadiem, Smiltenes novada bibliotekāri nav saņēmuši piedāvājumus par apmācībām no Smiltenes novada pašvaldības un Smiltenes novada Kultūras un tūrisma pārvaldes. Tomēr bibliotēku darbinieki šajā atskaites periodā izglītojušies intensīvi, galvenokārt izmantojami pieejamos bezmaksas resursus. Daudz semināru noklausīti tiešsaistē. Apgūts daudzveidīgs kursu saturs. Pieprasītākie bibliotekāru vidū bijuši kursi par mākslīgā intelekta un citiem digitālajiem rīkiem un to izmantošanu, tāpat bibliotekāri izvēlējušies apgūt metodes un stratēģijas stresa pārvaldībai un labbūtības veicināšanai, jo šis bijis pārmaiņām bagāts gads bibliotēku darbiniekiem profesionālajā jomā. Profesionālās pilnveides mācību fokuss bijis vērsts arī lasīšanas un lasītprasmes veicināšanas virzienā. Kopā bibliotēku darbinieki apmeklēja ap 90 dažādus kursus, seminārus, konferences.

Tikšanās Valgā VNCB semināra laikā 05.03.2024.

Atskaites gadā Smiltenes novada bibliotēku darbiniekiem vērtīgus un teicami noorganizētus seminārus piedāvāja Valkas novada Centrālā bibliotēka (VNCB). Reģiona gada semināru plāns tika izstrādāts jau laicīgi, kopīgi vienojoties gan par norises laiku, vietu un arī aptuveno programmu. Šāds kopīgs darbs pie semināru satura veidošanas, ļauj tos veidot saistošus, jo abpusēji ir bijusi vienošanās un diskusija par abām pusēm interesantām un jēgpilnām

tēmām. Šajās reizēs, īpaši klātienēs semināros, ir patīkami satikt un aprunāties ar kolēģēm no kaimiņu novada bibliotēkām, apmainīties pieredzēm un gūt ierosmi jaunām idejām.

Tabula "Valkas novada Centrālās bibliotēkas organizētie semināri"

Datums, vieta	Programma	Dalībnieku skaits
05.03.2024. Tiešsaistē	Bibliotēku sistēma Igaunijā un Valgas apriņķa bibliotēkas tajā. (Triinu Rätsepp, Valgas Centrālās bibliotēkas direktore) Valkas reģiona bibliotēkas 2023.gadā: kopaina un pieredzes stāsti. (Līga Tetere, Valkas novada Centrālās bibliotēkas direktore) Citi jautājumi.	24
16.04.2024. Smiltenes novada bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļa	Par krājumu vienību uzskaites precizitāti atskaitēs. (Dace Pasopa, VNCB Kataloģizācijas un automatizācijas nodaļas vadītāja) Datu kvalitāte Lasītāju reģistrā. (Irina Grīslīte, VNCB Vecākā bibliogrāfe, BIS ALISE administratore) Vienā virzienā un laikā. (Iveta Broliša, psiholoģe, karjeras konsultante, profesionāls koučs)	25
27.08.2024. Valkas novada Centrālā bibliotēka	Grupu darbs un diskusija par tēmām: - Bibliotēkas funkcijas - Bibliotēku tīkls. Kritēriji. - Ideju banka! Lasīšanas veicināšanas aktivitātes. Viesošānās Valgas bibliotēkā (Igaunija).	16
13.12.2024. Tiešsaistē	Kāpēc ziņas par drukātās grāmatas nāvi joprojām ir pārspīlētas? Jaunākie dati par Latvijas iedzīvotāju lasīšanas paradumiem. (Maija Treile, Latvijas Nacionālās bibliotēkas Pētniecības un interpretācijas centra vadītāja) Bibliotēku nozares aktualitātes. Atskaite 2025: kas jāņem vērā un kam pievērst uzmanību? Valkas novada Centrālās bibliotēkas darbinieces	21

Pārskata gadā neviena no novada bibliotekārēm nekārtoja kvalifikācijas iegūšanas eksāmenu. Pirmreizējo apmācību par BIS ALISE⁸ apguva darba attiecības uzsākušās četras darbinieces un ar programmu iepazinās arī SNB⁹ vadītājas vietnieces pienākumu izpildītāja metodiskajā darbā. Šīs apmācības notika, sadarbojoties ar Valkas novada Centrālo bibliotēku un tās vecāko bibliogrāfi, BIS ALISE administratori Irinu Grīslīti. Katalogizācijas pamatu, bibliogrāfisko aprakstu veidošanas, eksemplāru pievienošanas, jauno grāmatu apstrādes zināšanas pie VNCB¹⁰ katalogizācijas un automatizācijas nodaļas vadītājas Daces Pasopas papildināja Smiltenes bibliotēkas informācijas speciāliste Sandra Marķitāne.

Kopumā bibliotēkas darbinieku profesionālās pilnveides pasākumu apmeklēšanas tendences būtiski nav mainījušās. Arī ar samazināto un vēlāk arī “apturēto” finansējumu apmācībām, bibliotēku vadītājas un bibliotekāres atrod iespēju kā papildināt savas zināšanas, izmantojot dažādus bezmaksas seminārus un lekcijas. Šajā situācijā vajadzētu gan Smiltenes novada bibliotēkai, gan Valkas novada Centrālajai bibliotēkai savos organizētajos semināros, kā jau tas tika iesākts, piedāvāt tematus, kas uz konkrēto brīdi būtu saistoši lielākajai daļai no darbiniekiem.

Tabula “SNB personāla apmeklētie citu iestāžu un organizāciju rīkote profesionālās pilnveides pasākumi”

NR. P.K.	DATUMS	NORISES VIETA	ORGANIZĒTĀJS	PASĀKUMA NOSAUKUMS UN GALVENĀS TĒMAS	DALĪBN. SKAITS	STUNDU SKAITS
1.	05.01.2024.	Attālināti	RTU IEF	Parastais Excel	5	3,5
2.	08.01.2024.	Attālināti	RTU IEF	Parastais Excel	2	3
3.	16.01.2024.	Attālināti	ES māja un Eiropas Komisijas pārstāvniecība Latvijā	ESIP un EDIC centriem par 2024.gada aktualitātēm, tematiskā mēneša aktivitātēm (finanšu prātības un 10 gadi kopā ar eiro mēnesis), ES mājas gada plānu, darbā izmantojamiem materiāliem, pieredzes apmaiņa	1	1
4.	17.01.2024.	Attālināti	SIA Tietoevry Latvia	Jaunais ALISE lasītāju katalogs un tā demonstrācija	4	1
5.	18.01.2024.	Attālināti	AKKA/LAA, LaIPA	Autortiesības un blakustiesības – publiskais izpildījums. Autordarbu izmantošanas un reproducēšanas jautājumi	4	4
6.	19.01.2024.	Attālināti	LKA LKK	Projekta sagatavošana valsts un pašvaldības kultūras projektu finansējuma konkursiem	1	20

⁸ Bibliotēku informācijas sistēma ALISE

⁹ Smiltenes novada bibliotēka

¹⁰ Valkas novada Centrālā bibliotēka

Smiltenes novada bibliotēka Pārskats par 2024.gadu

7.	22.01.2024.	Attālināti	Erasmus+ projekts LibOCS	Sabiedriskā zinātne bibliotekāriem (Citizen science for librarians)	3	45
8.	24.01.2024.	Attālināti	Rīgas Apkaimeju iedzīvotāju centra NVO atbalsta sektors	AI rīki iesācējiem. Kā lietot mākslīgo intelektu vizuālo materiālu izveidē?	1	3
9.	25.01.2024.	Attālināti	Metodikas skola PUPA	Lasītprīeks. Kā veicināt lasītprasmi?	1	2
10.	31.01.2024.	Klātienē	LKA LKK	Bibliotēku funkcionālais iekārtojums un arhitektūra	1	16
11.	08.02.2024.	Attālināti	LNB	Periodika un novadpētniecība	1	4
12.	15.02.2024.	Attālināti	LNB Bērnu literatūras centrs	Kā panākt dubultjaudu lasītveicināšanai?	6	4
13.	16.02.2024.	Attālināti	SIA Addiction	Dzīves balanss	1	9
14.	16.02.2024.	Klātienē	VNCB, SNB	BIS ALISES apmācības	1	4
15.	20.02.2024.	Klātienē	Smiltenes novadpētniecības muzejs	Smiltene vēsturisku notikumu krustcelēs	3	4
16.	22.02.2024.	Attālināti	Valsts administrācijas skola	Mākslīgā intelekta metodes ikdienas darbam un radošumam	1	4
17.	27.02.2024.	Attālināti	LNB	Digitālās bibliotēkas mācības	6	2
18.	28.02.2024.	Attālināti	LNB Bibliotēku attīstības centrs	Mākslīgais intelekts un medijpratība: iespējas un izaicinājumi	6	4
19.	28.02.2024.	Attālināti	Smiltenes novada pašvaldības Komunikācijas nodaļa	Komunikācijas stratēģijas darba grupas sanāksme	1	2
20.	05.03.2024.	Attālināti	VNCB	Valkas reģiona bibliotēku darbinieku seminārs: Bibliotēku sistēma Igaunijā un Valgas apriņķa bibliotēkas tajā; Valkas reģiona bibliotēkas 2023.gadā: kopaina un pieredzes stāsti	24	2,5
21.	07.03.2024.	Attālināti	LR Ārlietu ministrija	ED centru un ESIP seminārs par aktualitātēm	1	2
22.	13.03.2024.	Klātienē	Latvijas Nacionālā bibliotēka, Latvijas Bibliotekāru biedrība un Siguldas novada pašvaldība	Latvijas skolu un bērnu bibliotekāru lasītpatikas forums	5	7

Smiltenes novada bibliotēka Pārskats par 2024.gadu

23.	26.03.2024.	Attālināti	Rīgas Apkaimeju iedzīvotāju centrs, Apkaimeju attīstības un sabiedrības integrācijas pārvalde	Īso video veidošana digitālajam saturam	3	3
24.	04.04.2024.	Attālināti	Valsts administrācijas skola	Emocionālā inteliģence- atslēga harmoniskai darba un dzīves integrācijai	1	3
25.	11.04.2024.	Attālināti	Valsts administrācijas skola	Kā saglabāt mieru un profesionālu attieksmi sarežģītās situācijās	1	3
26.	16.04.2024.	Klātienē	VNCB	Valkas reģiona bibliotēku darbinieku seminārs	25	3
27.	18.04.2024.	Klātienē	LNB	Digitālās bibliotēkas atklāšana Vidzemē	9	3
28.	18.04.2024.	Attālināti	Valsts administrācijas skola	MI atbalsts praktiskajā darbā: padziļinātas prasmes ChatGPT lietošanā	1	3
29.	22.,23.04.2024.	Klātienē	LNB	Lasīšanas veicināšanas kompetence un kultūra izglītības iestādēs	1	16
30.	23.04.2024.	Klātienē	LBB	LBB kongress Bibliotēkas un lasīšana	4	6,5
31.	24.04.2024.	Attālināti	SNP Komunikācijas nodaļa	Komunikācijas stratēģijas izstrādes darbseminārs	1	2
32.	26.04.2024.	Attālināti	Valsts administrācijas skola	Kiberhigiēnas pamati publiskās pārvaldes darbiniekiem	1	4
33.	30.04.2024.	Attālināti	LNB	Bezmaksas mākslīgā intelekta (AI) rīku izmantošana bibliotēkā	2	4
34.	13.05.2024.	Attālināti	Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija	Ceļā uz digitālu un drošu Latviju. Digitālās nedēļas Atklāšanas pasākums.	2	2
35.	13.05.2024.	Attālināti	N. Upenieks, K. Eņiņš	Mākslīgais intelekts: Nākotne ir klāt!	1	0,5
36.	13.05.2024.	Attālināti	Kultūras informācijas sistēmu centrs	Valsts pārvaldes valodas tehnoloģiju platforma Hugo.lv- atbalsts iestādēm un iespējas iedzīvotājiem	2	1
37.	14.05.2024.	Attālināti	NVA	Meistarklase "Prasmes konkurētspējīgai nodarbinātībai"	1	1,5
38.	14.05.2024.	Attālināti	DocLogix	Building future-proof public services in the Baltics	1	1
39.	14.05.2024.	Attālināti	GEO Rīga	Par portālu GEO RĪGA, tajā pieejamo saturu	1	1,5
40.	14.05.2024.	Attālināti	Kultūras informācijas sistēmu centrs	Virtuālo asistentu treneris - interesanta nākotnes profesija	1	1
41.	15.05.2024.	Attālināti	LNB	Vecāku iesaiste bērnu lasītprīekā veicināšanā	7	2

Smiltenes novada bibliotēka Pārskats par 2024.gadu

42.	16.05.2024.	Attālināti	Ventspils Digitālais centrs	Medijpratība un digitālā labbūtība	1	1
43.	17.05.2024.	Attālināti	IZM, LIKTA, EPALE	Ceļā uz vienotu izpratni par digitālajām kompetencēm: teorija un prakse	1	2
44.	17.05.2024.	Attālināti	Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas Reģionālais mācību centrs	Mākslīgais intelekts – iespējas, riski un izmantojamie rīki	1	2
45.	28.05.2024.	Attālināti	Datorzinību centrs	PowerPoint prezentāciju izveide ar MI iespējām	1	4
46.	29.05.2024.	Attālināti	LNB, Latvijas Neredzīgo biedrība	Pielāgotās literatūras pakalpojumu nodrošināšana Latvijas bibliotēkās	8	2
47.	29.05.2024.	Klātienē	SNB, VNCB	Katalogizācijas pamati, bibliogrāfisko aprakstu veidošana, eksemplāru pievienošana, jauno grāmatu apstrāde	1	5
48.	30.05.2024.	Klātienē	LNB	Vai protam cits citu sadzirdēt? - efektīva iekšējā komunikācija bibliotēkā	1	6
49.	04.06.2024.	Klātienē	LNB	Lietīškā saziņa e-pastā: valodnieciski un praktiski ieteikumi	1	4
50.	05.06.2024.	Attālināti	Valsts administrācijas skola	DigiValsts ceļvedis 2024	1	4
51.	06.06.2024.	Attālināti	PAC Agenda	Prasmīga vadītāja attiecības ar padotajiem. Komunikācija un saskarsme ikdienā	1	2
52.	06.06.2024.	Attālināti	Valsts administrācijas skola	Stāsti, kas veido pārmaiņas: stāstniecība publiskajā pārvaldē	2	3
53.	07.06.2024.	Attālināti	Valsts administrācijas skola	Efektīva e-pasta pārvaldība: apgūstiet Outlook funkcijas	1	4
54.	13., 14.06.2024.	Attālināti	Rīga TechGirls	Iepazīsti tehnoloģijas	1	4
55.	17.,18.06.2024.	Klātienē	LNB	Lasīšanas veicināšanas kompetence un kultūra izglītības iestādēs	2	16
56.	18.06.2024.	Attālināti	Valsts administrācijas skola	Kā veidot efektīvus sociālo tīklu kontus – ceļvedis tiem, kuri tikai sāk vai mēģina	1	4
57.	27.06.2024.	Attālināti	Digital Journey	Izaugsme ar Google - Auditorijas iesaiste ar īsiem videoklipiem	1	1
58.	31.07.2024.	Attālināti	Eiropas Digitālās inovācijas centrs	Publiskā sektora digitalizācijas izaicinājumi	2	1

Smiltenes novada bibliotēka Pārskats par 2024.gadu

59.	15.08.2024.	Attālināti	Neformālās izglītības iestāde "Izglītojošo metožu centrs"	Metožu karuselis - neformālās izglītības metodes un to izmantošana mācību procesā	1	8
60.	27.08.2024.	Klātienē	VNCB, SNB	Valkas reģiona bibliotēku seminārs	16	3,5
61.	20.09.2024.	Klātienē	LNB	Lasīšanas veicināšanas kompetence un kultūra izglītības iestādēs	1	16
62.	25.09.2024.	Attālināti	LNB Attīstības centrs	Seminārs "Medijpratība skolā - kā mācīt un mācīties?"	3	2,5
63.	25.09.2024.	Attālināti	Limbažu novada bibliotēka	Limbažu novada bibliotēku darbinieku metodiskās dienas seminārs	5	1,5
64.	25.07. - 15.10.2024.	Klātienē	Mācību centrs "BUTS"	68K Angļu valoda ar priekšzināšanām (Elementary)	1	100
65.	12.09.2024.	Attālināti	Valsts administrācijas skola	Mākslīgā interneta metodes ikdienas darbam un radošumam	1	4
66.	13.09.2024.	Attālināti	Valsts administrācijas skola	Digitālie rīki ikdienas darbu plānošanai, pārraudzībai, pārraudzībai un komandu sadarbībai	1	4
67.	16.10.2024.	Klātienē	Cēsu Centrālā bibliotēka	Labūtības ceļvedis bibliotekāriem	10	6
68.	26.09.2024.	Klātienē	Latvijas Nacionālā bibliotēka	Latvijas bibliotekāru novadpētniecības saiets - konference "Bibliotēku un novadpētnieku sadarbība: lokālās kultūrvides resursu veidošanai un piederības izjūtas veicināšanai ikvienam"	3	8
69.	22.10.2024.	Attālināti	VAS Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs	eParaksta apmācības	1	1
70.	25.10.2024.	Attālināti	LNB Bibliotēku attīstības centrs	Mediji un bibliotēkas informācijas mijiedarbībā (Latvijas sabiedrisko mediju ombuds: medijpratība un mediju kompetence. Kāpēc ir jāmaksā par saturu internetā? Reģionu mediji - kopienas balsts un balss.)	1	2
71.	31.10.2024.	Attālināti	Valsts administrācijas skola	Saprotama, vienkārša un skaidra valoda valsts pārvaldē - efektīva saziņa ar sabiedrību	1	6
72.	04.11.2024.	Klātienē	LNB Bibliotēku attīstības centrs	Seminārs "Strādāsim kopā!"	7	6
73.	11.11.2024.	Klātienē	Latvijas Grāmatizdevēju asociācija	Konference "Grāmatas un lasīšana digitālajā laikmetā"	3	3,5

74.	12., 13., 14.11.2024.	Klātienē	VARAM	Projekts "Sabiedrības digitālo prasmju attīstība", pasniedzēju - mentoru mācības	1	24
75.	20.11.2024	Attālināti	Kuldīgas Galvenā bibliotēka	Digitālo prasmju pilnveides nodarbība "Interaktīvu attēlu veidošana"	2	0,6
76.	28.11.2024.	Attālināti	Valmieras novada fonds	Mākslīgais intelekts - tavs ikdienas superspēks	2	3,5
77.	6.12.2024.	Attālināti	Pedagoģiskās meistarības skola	Bibliotēkas darba psihohigiēna: emocionālās noturības un profesionālās ilgtspējas prasmju pilnveide	1	6
78.	11.12.2024.	Attālināti	Valsts administrācijas skola	Veiksmīga profesionālā attīstība digitālajā laikmetā	1	4
79.	13.12.2024.	Klātienē	Valkas novada centrālā bibliotēka	Valkas novada bibliotēku gada noslēguma seminārs	21	3,5
80.	17.12.2024.	Attālināti	Digitālā akadēmija	Digitālie rīki ikdienas darbu plānošanai, pārraudzībai un komandu sadarbībai	1	3
81.	18.12.2024.	Attālināti	Digitālā akadēmija	SharePoint: kā organizēt un koplietot informāciju savā organizācijā	1	3
82.	18.12.2024.	Attālināti	Digitālā akadēmija	Mākslīgā intelekta metodes ikdienas darbam un radošumam	2	3
83.	18.12.2024.	Attālināti	Digitālā akadēmija	Digitālā etiķete - kā uzvesties profesionāli arī digitālajā vidē	1	3

4.4 Darbinieku profesionālās pilnveides vērtējums specializācijā – bērnu un jauniešu apkalpošana

Bērnu apkalpošanas speciālistiem ir nepieciešamas specifiskas zināšanas par bērnu attīstības posmiem, pedagoģiskām metodēm un bērnu literatūru. Profesionālās pilnveides kursi un apmācības palīdz iegūt jaunākās zināšanas un prasmes, lai spētu atbilstoši un efektīvi apkalpot bērnus dažādos vecumos un attīstības līmeņos. Bērnu apkalpošanas nodaļas ir divās bibliotēkās – Apē un Smiltēnē.

Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļas darbinieku kvalifikācija ir atbilstoša un pietiekama. Abas darbinieces ir nokārtojušas ārpus formālās izglītības apgūto kompetenču novērtēšanas eksāmenu, iegūstot kvalifikāciju "Bibliotekārs", kas atbilst ceturtajam profesionālās kvalifikācijas līmenim. Regulāri tiek apmeklēti profesionālās kvalifikācijas celšanas kursi un semināri klātienē vai attālināti par lasītprasmes veicināšanu un darbu ar bērniem un jauniešiem. Viena Bērnu nodaļas darbiniece ir arī absolvējusi Rīgas Pedagoģijas un Izglītības vadības augstskolu, iegūstot pirmsskolas un sākumskolas pedagoga kvalifikāciju. Šī profesija palīdz darbā ar bērniem, gan organizējot nodarbības, gan ikdienas komunikācijā.

Apes bibliotēkā bērnu apkalpošanā strādā aizvietotāja uz noteiktu laiku darbinieka ilgstošas prombūtnes laikā. Darbiniece strādā radoši un profesionāli, izprotot bērnu

vajadzības, piedalījusies četros profesionālās pilnveides pasākumos, kas attiecas uz darbu ar bērniem.

Bilskas bibliotēkas Birzuļu nodaļas bibliotekāre uzskata, ka pārskata periodā tika apmeklēti semināri, kas deva zināšanas darba kvalitātes uzlabošanai. Darba gaitā tiek pielietotas semināros iegūtās zināšanas, kā arī pēc semināros iegūtās informācijas var pārliecināties, ka tehnikas un veidi kā tiek veikti darba pienākumi ir atbilstoši un kvalitatīvi, it īpaši darbā ar bērniem un jauniešiem. Pēc semināra “Lasīšanas veicināšanas kompetence un kultūra izglītības iestādēs” bibliotekāre guva pārliecību, ka izmanto pareizas metodes bērnu un jauniešu lasītprasmes veicināšanai.

Jaudīgi darbs ar bērniem norisinās **Blomes bibliotēkā**, īpašu uzmanību veltot bērnu lasītprasmes attīstīšanai. Arī pārējos Smiltenes novada pagastos norisinās darbs saistībā ar bērnu apkalpošanu. Bibliotēkas darbinieces piedalījušās deviņos dažādos profesionālās pilnveides pasākumos, piemēram, LNB rīkotajā seminārā "Lasīšanas veicināšanas kompetence un kultūra izglītības iestādēs", Latvijas skolu un bērnu bibliotekāru lasītpatikas forumā, metodikas skolas “Pupa” rīkotajā seminārā “Lasītprieks. Kā veicināt lasītprasmi?” u.c.

4.5 Problēmas personāla jomā

Joprojām viena no problēmām personāla jomā ir atbilstošu darbinieku atrašana. Šo uzskatāmi pierādīja Vidagas bibliotēkas vadītājas vakances konkurss, kurā atbilstošs kandidāts tika atrasts tikai pēc atkārtota konkursa izsludināšanas.

Nepilnas slodzes darbiniekiem ir problemātiski apmeklēt seminārus, kuri norit dienās, kuras nav bibliotēkas darba dienas.

5 PAKALPOJUMU PIEDĀVĀJUMS UN PIEEJAMĪBA

5.1 Galvenie rādītāji

Kopumā atskaites periodā Smiltenes novada bibliotēkas galvenajiem rādītājiem ir tendence samazināties. Fiziskā apmeklējuma un izsnieguma rādītājus ietekmēja gan BIS ALISE neatgriezenisks datu zudums, gan Smiltenes bibliotēkas nodaļas pārvietošana, gan arī tas, ka no 1.novembra deviņām bibliotēkām pievienoti pagasta lietveža pienākumi. Gada pēdējos divus mēnešus galvenā uzmanība šajās bibliotēkās tika veltīta jauno pienākumu apguvei un izpratnei, bibliotēkas pakalpojums zaudēja kvalitāti un apjomu.

Tabula "Bibliotēkas pamatrādītāji". *Smiltenes novada bibliotēka*

Rādītāji / skaits	2022	2023	+/- 2023/2022	2024	+/- 2024/2023
Lietotāju skaits	4 800	5 084	+ 6%	4798	- 6%
<i>t. sk. bērni</i>	1 482	1 711	+ 15%	1651	-4%
Bibliotēkas apmeklējums, fiziskais	64 406	79 470	+ 23%	69416	-13%
<i>t. sk. bērni</i>	16 619	25 962	+ 56%	24422	-6%
Virtuālais apmeklējums	17 407	50 723	+ 191%	66123	+30%
Izsniegums kopā	100 504	112 781	+ 12%	100874	-11%
<i>t. sk. grāmatas</i>	56 406	65 841	+ 17%	58355	-11%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	42 378	44 891	+ 6%	38225	-15%
<i>t. sk. bērniem</i>	12 903	15 214	+ 18%	12826	-16%
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita Smiltenes novadā	26%	27%	+ 4%	26%	-1; -4%
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.*</i>					
Iedzīvotāju skaits Smiltenes novadā uz 01.07.	18 743 ¹¹	18 520 ¹²	-1,2 %	18242¹³	-278; -2%

Tabula "Bibliotēkas pamatrādītāji". *Smiltenes bibliotēka*

	2022	2023	+/- 2023/2022	2024	+/- 2024/2023
Lietotāju skaits	1417	1501	+ 6%	1335	-11%
<i>t. sk. bērni</i>	448	545	+ 22%	539	-1%
Bibliotēkas apmeklējums, fiziskais	18088	21721	+ 20%	15574	-28%
<i>t. sk. bērni</i>	5456	7076	+ 30%	5783	-18%
Virtuālais apmeklējums	17382	36075	+ 108%	52052	+44%
Izsniegums kopā, fiziskais	28145	31934	+ 13%	25461	-20%
<i>t. sk. grāmatas</i>	21229	23538	+ 11%	19451	-17%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	5675	7177	+ 26%	5191	-28%
<i>t. sk. bērniem</i>	7169	6283	- 12%	5073	-19%
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita Smiltē un Smiltenes pagastā	22%	24 %	+ 9%	21.4%	-2,6; -13%
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.*</i>					
Iedzīvotāju skaits Smiltene un Smiltenes pagasts uz 01.07.	6323¹⁴	6275¹⁵	- 0,8%	6250¹⁶	-25; -0,4%

¹¹ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati uz 01.07.2022.

¹² Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati uz 01.07.2023.

¹³ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati uz 01.07.2024.

¹⁴ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati uz 01.07.2022

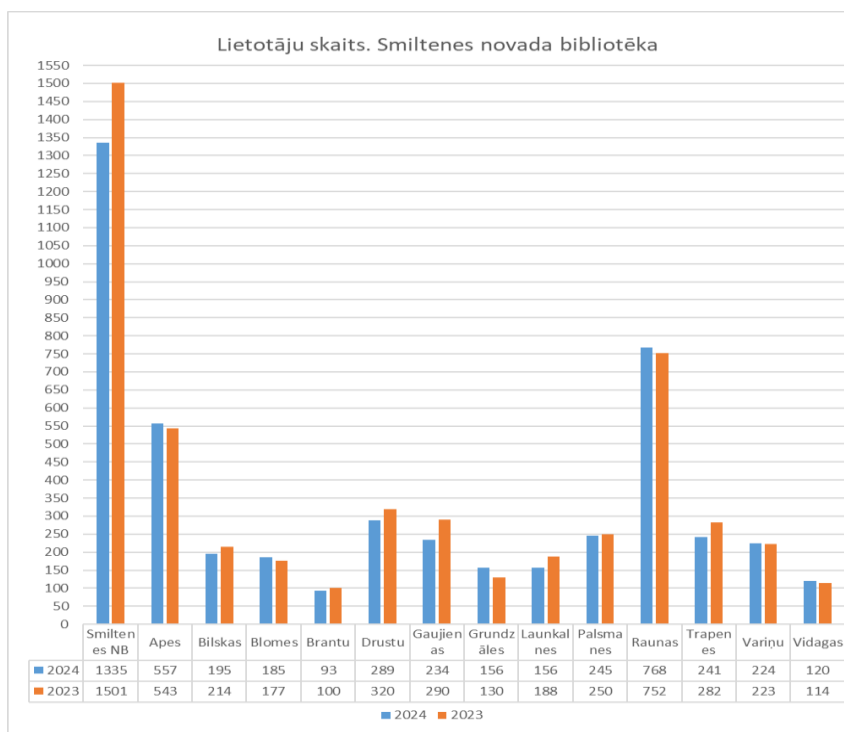
¹⁵ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati uz 01.07.2023.

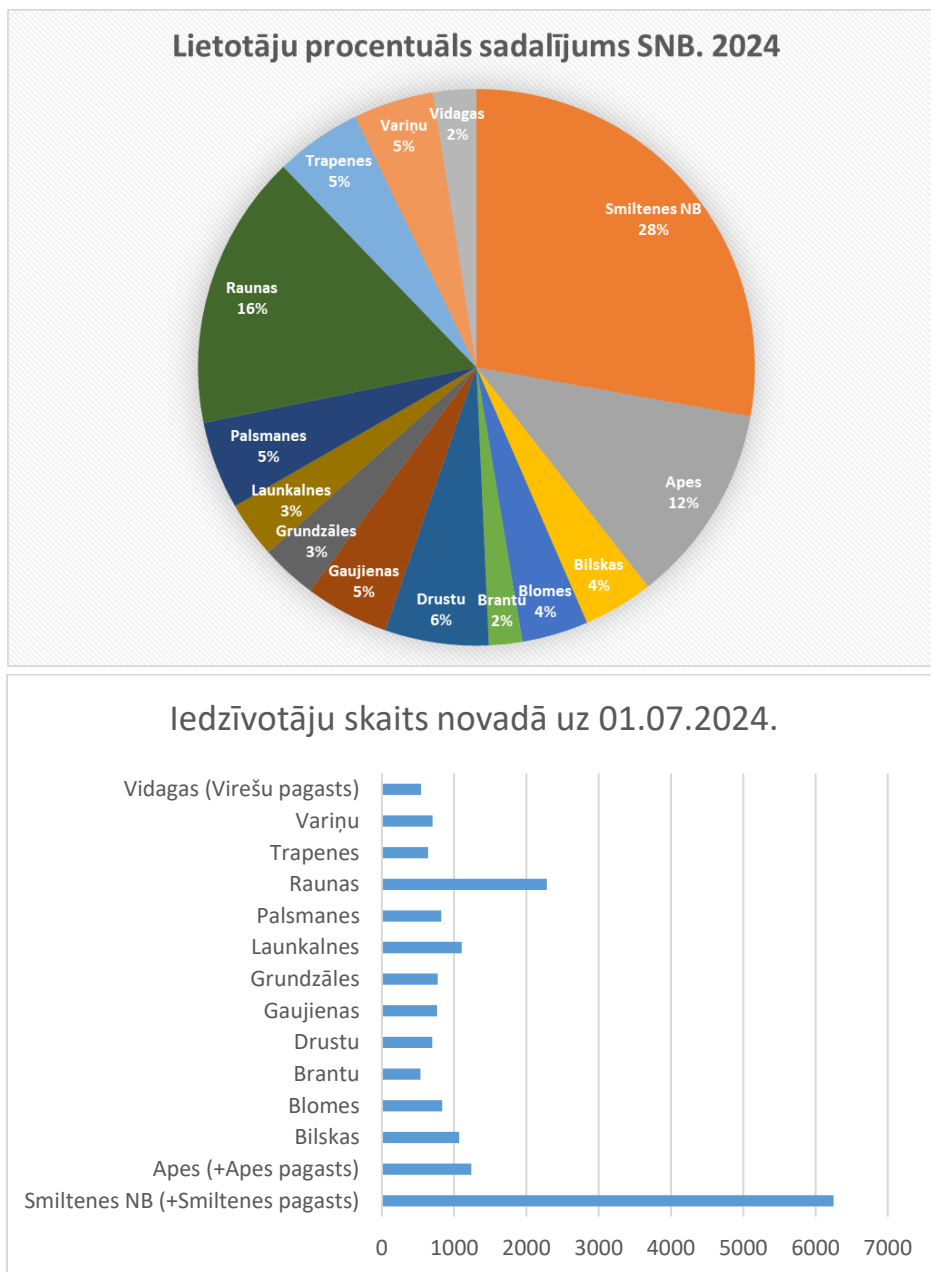
¹⁶ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati uz 01.07.2024.

Statistikas dati liecina, ka atskaides periodā lietotāju skaits, salīdzinot ar 2023.gadu, samazinājies gan Smiltenes bibliotēkā (-166), gan novadā kopumā (-286), gan atsevišķi arī lielākajā daļā pagastu bibliotēkās (Tabula “Lietotāju skaits”). Reģistrētu lietotāju kopskaits 2024.gadā, kuri pārskata periodā apmeklēja bibliotēku vai izmantoja bibliotēkas infrastruktūru, ir 26% no novada iedzīvotāju skaita. Salīdzinot ar iepriekšējo periodu, vērojams neliels samazinājums.

Tabula “Lietotāju skaits”

Bibliotēka	2021	2022	+/-	2023	+/-	2024	+/- skaits	+/- %
1 Smiltenes	1237	1417	180	1501	+ 84	1335	-166	-11%
2 Apes	477	510	33	543	+ 33	557	+14	+3%
3 Bilskas	175	181	6	214	+ 33	195	-19	-9%
4 Blomes	96	156	60	177	+ 21	185	+8	
5 Brantu	94	102	8	100		93	-7	
6 Drustu	345	327	-18	320	-7	289	-31	-10%
7 Gaujienas	260	303	43	290	-13	234	-56	-19%
8 Grundzāles	134	112	-22	130	+ 18	156	+26	+26%
9 Launkalnes	152	176	24	188	+ 12	156	-32	-17%
10 Palsmanes	197	225	28	250	+ 25	245	-5	
11 Raunas	654	720	66	752	+ 32	768	+16	
12 Trapenes	246	291	45	282	-9	241	-41	-15%
13 Variņu	116	141	25	223	+ 82	224	+1	
14 Vidagas	165	161	-4	114	-47	120	+6	
Kopā SNB	4348	4822	474	5084	+ 262	4798	-286	-6%

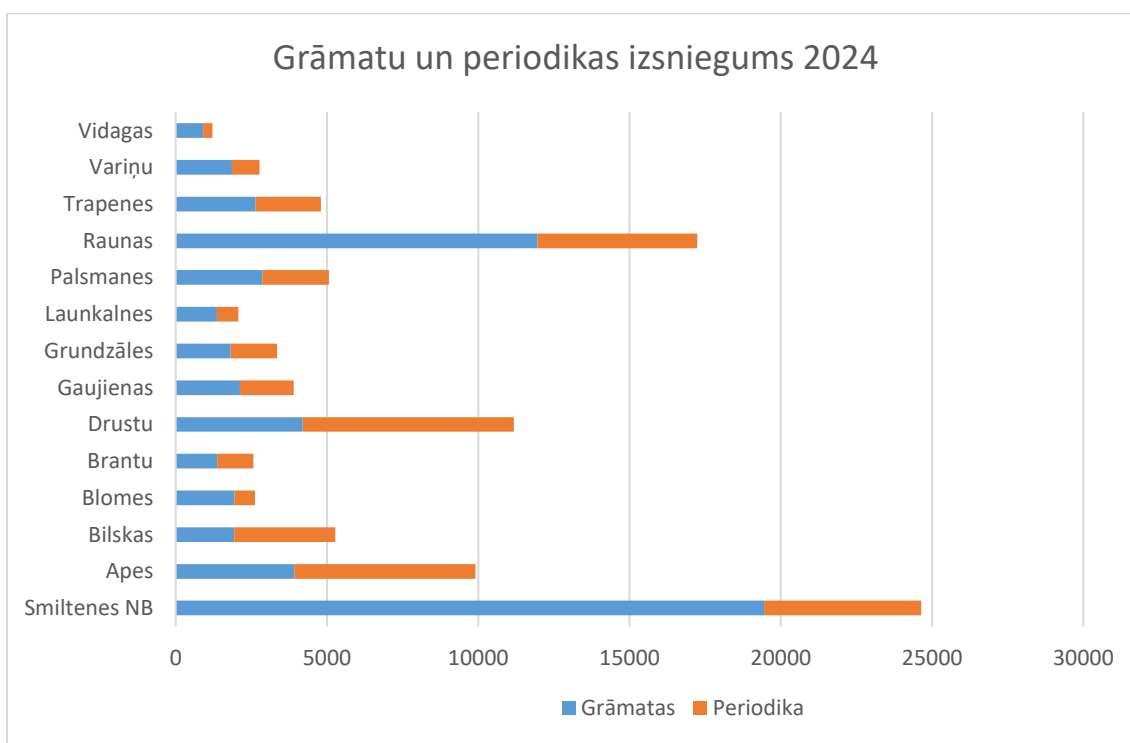

Pēc tabulas “Lietotāju skaits” redzams, ka lietotāju skaits samazinājies bibliotēkās, kuras atskaites periodā piedzīvojušas pārmaiņas, izņemot Brantu bibliotēku, kur samazinājums nav saistīts ar pārmaiņām. Prieccē, ka lietotāju skaita pieaugums (+26%) vērojams Grundzāles bibliotēkā. Kopš 2023.gada sākuma Grundzāles bibliotēkas vadītāja veic pagasta pārvaldes lietveža pienākumus un sniedz VPKAC¹⁷ pakalpojumus pagasta iedzīvotājiem. Pēc statistikas datiem secināms, ka 2024.gadā, tikai pēc nostrādāta gada apvienotajos amatos, darbinieks spēj plānveidīgi pievērsties bibliotēkaram darbam. Savukārt, pēc diagrammas redzams, ka novadā, atbilstoši iedzīvotāju skaita proporcijai,

¹⁷ Valsts un pašvaldības vienotais klientu apkalpošanas centrs

lielākais bibliotēkas lietotāju skaits ir Smiltenes, Raunas un Apes bibliotēkās. Skaitliski lielākais lietotāju skaita samazinājums (-166) ir Smiltenes bibliotēkā, bet procentuāli lielākais samazinājums vērojams Gaujienas bibliotēkā (-19%) un Launkalnes bibliotēkā (-17%).

Pēc diagrammas “Grāmatu un periodikas izsniegums 2024” redzams, ka procentuāli no kopējā izsnieguma periodikas izsniegums vairākās bibliotēkās (Bilskas, Drustu, Apes) pārsniedz grāmatu izsniegumu. Šajās bibliotēkās žurnāli ir pieprasītāki kā grāmatas. Katrai bibliotēkai šim rādītājam ir savs skaidrojums. Piemēram, Bilskas bibliotēkā periodikas apgrozījumu veido Birzuļu nodaļa, kura apkalpo slēgtās Lobērģu nodaļas lasītājus, kur periodisko izdevumu apgrozījums 2023.gadā bija 2,8 un sastādīja 80% no kopējā izsnieguma. Savukārt, Drustu bibliotēkas periodikas apgrozījuma lielāko daļu veido pieprasījums Gatartas pansionātā un grupu mājā “Kārkli”. Taču Apes bibliotēkai, iespējams, ir jāstrādā pie krājuma kvalitātes uzlabošanas, jo šajā bibliotēkā ir otrs lielākais grāmatu krājums novadā (Smiltenes bibliotēkā 15417 eks., Apes bibliotēkā 10290 eks.). Lietotāju skaits sastāda 12% no novada bibliotēkas kopējā lietotāju skaita, kas ir trešais lielākais aiz Smiltenes un Raunas bibliotēkām (diagramma “Lietotāju procentuāls sadalījums SNB 2024”). Kopējais krājuma apgrozījums Apes bibliotēkā ir 0,9, turpretī Raunas bibliotēkā 1,7 un Smiltenes bibliotēkā 1,4. Var secināt, ka Apes bibliotēkai jāturpina darbs pie krājuma kvalitātes uzlabošanas un krājuma popularizēšanas.

Smiltenes bibliotēka

Lietotāju skaitu Smiltenes bibliotēkā lielākoties ietekmējusi Pieaugušo apkalpošanas nodaļas pārvietošana uz jaunām pagaidu telpām. Tā vairs neatrodas pilsētas

centrā, kur ērti to apmeklēt garām ejot. Daļai līdzšinējo lietotāju tas ir apgrūtinājums, un viņi izvēlējušies bibliotēku vairs neapmeklēt. Iespējams, ka Smiltenes bibliotēkas galvenos rādītājus ietekmēja arī finansējuma samazinājums grāmatu iegādei, gan arī tas, ka četrus mēnešus tika apturēta preču iegāde novada iestādēs, lai ierobežotu izdevumus. Līdz ar to vairākus mēnešus netika iegādātas jaunās grāmatas. Kā zināms, jaunumi ir viens svarīgākajiem bibliotēkas apmeklējuma mērķiem. Atrodoties Smiltenes vidusskolas dienesta viesnīcas telpās, ir palielinājies skolēnu un jauniešu apmeklējums.

Bērnu apkalpošanas nodaļa

Smiltenes novada bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļas rādītāju vērtējums, skaidrojums un analīze sniegta 7.1.nodaļā.

Tabula "Bērnu apkalpošanas nodaļas pamatrādītāji"

Rādītāji	2022	2023	+/- % 2023/2022	2024	+/- % 2024/2023
Lietotāju skaits	543	693	+27,6%	737	+6,35 %
Fiziskais apmeklējums	6513	8287	+27,2%	6954	-16,09 %
Izsniegums kopā	7655	9224	+20,4%	7604	-17,56 %
<i>t. sk. grāmatas</i>	6544	7658	+17,0%	6416	-16,22 %
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	406	459	+13,0%	489	+6,64 %
Lietotāji % no bērnu 0-18 gadi skaita Smiltē un Smiltenes pagastā	36,1% (Smiltē)	45,1% (Smiltē)	+9%	39,4 %	
Bērnu skaits 0-18 gadi Smiltē un Smiltenes pagastā	1122 (Smiltē)	1113 (Smiltē)	-9	1328	

Novada bibliotēkas

Apes bibliotēkas lietotāju skaits nedaudz pieaudzis (+14), taču samazinājies bērnu lietotāju skaits. Apes bibliotēkas vadītāja min, ka iemesls varētu būt - bieži slēgta bērnu literatūras nodaļa darbinieka prombūtnes dēļ. Bibliotekārais aptvērums 45%, bērniem 74%. Analizējot 2024.gada bibliotēkas galvenos pamatrādītājus, ir pozīcijas, kur tie ir pozitīvi, gan arī pozīcijas, kur tie ir negatīvi, salīdzinot ar iepriekšējo gadu.

Bilskas bibliotēkas aktīvo lietotāju skaits ir samazinājies par 19%, taču ir palielinājies gan bibliotēkas apmeklējums (par 76 %), gan izsniegums (par 55%). Grāmatu krājuma apgrozījums, salīdzinot ar iepriekšējo periodu, pieaudzis no 0,3 līdz 0,6. Tas panākts gan samazinot krājumā esošo grāmatu skaitu, gan mērķtiecīgi strādājot pie krājuma popularizēšanas. Arī Birzuļu nodaļā 2024.gadā daļa rādītāju ir uzlabojušies. Piemēram, aktīvo lietotāju skaits ir palielinājies par 12%, kaut arī Mēru ciemā iedzīvotāju skaits nedaudz samazinājies. Lietotāju skaita pieaugumu var skaidrot arī ar to, ka no 1. novembra, kad tika likvidēta Lobērgu nodaļa, bibliotekāre sniedz bibliotekāros pakalpojumus Lobērgu ciema iedzīvotājiem viņu dzīvesvietā. Kopumā bibliotekāros pakalpojumus pēc 1. novembra izmanto astoņi Lobērgu ciema iedzīvotāji, no kuriem viens ir bērns. Mērķtiecīgi ir strādāts, lai palielinātu izsniegumu skaitu (+186%). Īpaša vērība

veltīta grāmatu izsnieguma pieaugumam, tas palielinājies par 49,8 %, salīdzinot ar 2023. gadu. Svarīgi, ka pieaudzis grāmatu apgrozījums no 0,3 2023.gadā līdz 0,4 2024.gadā. Tomēr grāmatu krājuma apgrozījums sasniedz vien 22,6% no kopējā krājuma apgrozījuma, kas liecina par to, ka šajā kopienā pieprasītāki ir periodiskie izdevumi. Toties pasākumu apmeklējums Birzuļu nodaļā ir samazinājies, jo bibliotekāre izvēlējās pārskata periodā strādāt uz mazāku mērķgrupu, toties sniegt lielāku ieguldījumu lasītprasmes veicināšanai bērnu un jauniešu vidū. Atskaides gadā tika piedāvātas individuālās vai grupu lasīšanas nodarbības, kas tika orientētas uz nelielu apmeklētāju skaitu. Ieguldot laiku šajās nodarbībās, strādājot 20 stundas nedēļā (0,5 slodze), nepietika laika organizēt plašākai auditorijai interesējošu pasākumu klāstu. Taču, ieviešot šīs individuālās lasīšanas nodarbības un piedaloties valsts lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija, ir palielinājies aktīvo lietotāju skaits līdz 18 gadu vecumam.

Blomes bibliotēkas lietotāji ir pamatskolas skolēni un pagasta bērni, pagasta pensionāri un jaunās māmiņas (+8 lietotāji). Atskaides gadā bibliotēku apmeklēja lietotāji no Smiltenes bibliotēkas, kas savu izvēli apmeklēt Blomes bibliotēku skaidro ar Pieaugušo apkalpošanas nodaļas vietas maiņu, kā arī garām rindām pēc kārotās daiļliteratūras.

Brantu bibliotēka. Brantu pagastā dzīvo 535 iedzīvotāji, no tiem bērni un jaunieši vecumā līdz 18 gadiem – 94, darba spējīgā vecumā – 338, seniori – 103. Lai aprēķinātu bibliotekāro aptvērumu, tika ņemts vērā Brantu bibliotēkas aktīvo lietotāju skaits un Brantu pagasta iedzīvotāju skaits. Līdz ar to bibliotekārais aptvērums ir 17%, turpretī iepriekšējā periodā – 18%. Atskaides gadā samazinājies gan iedzīvotāju, gan bibliotēkas lietotāju skaits.

Drustu bibliotēkā aktīvo lietotāju skaita samazinājums skaidrojams ar to, ka samazinās iedzīvotāju skaits pagastā, kā arī 2024.gadā mūžībā devās vairāki čaki bibliotēkas lasītāji. Arī skolas un bērnudārza neesamība pagastā negatīvi ietekmē statistikas rādītājus. Izglītības iestādes neesamība maina gan esošo, gan potenciālo bibliotēkas lietotāju ikdienas paradumus – vairs nesanāk tik bieži apmeklēt bibliotēku. Joprojām Drustu bibliotēkā periodiskie izdevumi tiek lasīti vairāk nekā grāmatas un sastāda 62,4% no kopējā izsnieguma. Lasītāji to pamato ar to, ka vieglāk lasīt, izklaidējošs, gaumei atbilstošs saturs.

Gaujienas bibliotēkā, salīdzinot 2024.gadu ar 2023.pārskata gadu, bibliotēkas darba galvenie rādītāji ir samazinājušies. Lietotāju skaits ir samazinājies par 19%, bibliotēkas apmeklējums - par 34%, izsniegums - par 4%. Vadītājas ilgstošas prombūtnes laikā bibliotēka bija slēgta lietotājiem un bibliotēkas pakalpojumi nebija pieejami. Statistikas rādītājus ietekmēja arī tas, ka no 1.novembra darbu veica līdzšinējā pagasta pārvaldes lietvede bez priekšzināšanām bibliotekārajā darbā, aizvietojojt vadītāju prombūtnē.

Grundzāles bibliotēkas pamatrādītāji atskaides gadā ir ar pozitīvu dinamiku, izņemot izsnieguma kopskaitu, ko ietekmē periodisko izdevumu izsnieguma samazinājums par 20,2%. Prieks, ka pieaudzis lietotāju - bērnu skaits, izsniegums un fiziskais

apmeklējums (par 76% lielāks kā 2023.gadā). Skolēni pēc stundām apmeklē bibliotēkas bērnu un jauniešu telpu, lai kopīgi pavadītu brīvo laiku - spēlē spēles, sarunājas, atpūšas.

Palsmanes bibliotēkas darba pamatrādītāji 2024. gadā ir minimāli samazinājušies. No novembra bibliotēkas darba laiks ir samazināts, līdz ar to jau šobrīd izjūtams bibliotēkas pamatrādītāju kritums.

Raunas bibliotēkā galvenie rādītāji gandrīz visās sadaļās ir ar tendenci pieaugt, kas nozīmē, ka bibliotēka pagastā ir nepieciešama un apmeklētāji to izmanto pietiekami bieži. Bibliotēku visvairāk apmeklē pieaugušie lietotāji. Tomēr pārskata periodā ir nedaudz samazinājies gan pieaugušo lietotāju, gan bērnu un jauniešu apmeklējumu skaits, bet lietotāju skaits ir pieaudzis par 2.1% (+16 lietotāji). Iespējams, ka tas skaidrojams ar Rozes nodaļas likvidēšanu.

Trāpenes bibliotēkā vērojams lasītāju skaita un citu statistikas rādītāju samazinājums, kas skaidrojams ar darbinieku maiņu.

5.2 Pakalpojumu attīstība, jauninājumi

Smiltenes bibliotēka

Mainoties Smiltenes bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļas atrašanās vietai ārpus pilsētas centra, vecākās paaudzes apmeklētājiem, kuriem nav savas automašīnas un kuri dzīvo Smiltenes otrā galā, ir kļuvis apgrūtināts apmeklēt iestādi. Pēc lietotāju teiktā, tiek meklēti dažādi risinājumi, piemēram, brauciens ar automašīnu kopā vairākiem kaimiņiem vienlaicīgi, izmantota radnieku palīdzība, plānots apmeklējums (lai viena brauciena laikā var apmeklēt arī bibliotēku) u.c.

Pārskata gadā aktualizēts pakalpojums [Iespieddarbu saņemšana dzīvesvietā](#). Pilsētas iedzīvotāji ar kustību, redzes vai citiem funkcionālajiem traucējumiem var pieteikt grāmatu un periodikas bezmaksas piegādi savā dzīvesvietā. Pakalpojums jāpiesaka lietotājam personīgi pa telefonu, elektroniski vai papīra formātā, vai to veic lietotāja pilnvarota persona, iesniedzot bibliotēkā pieteikumu. Pakalpojums tiek sniegts vienu reizi mēnesī noteiktā dienā, līdz ar to lietotāji kuriem kaut kādu iemeslu dēļ nav iespējams izmantot bibliotēkas pakalpojumus klātienē, tos saņem dzīvesvietā. Pārskata gadā regulāri tika veikta piegāde pieciem lietotājiem. Bibliotēkas pakalpojums dzīvesvietā tiek sniegts saskaņā ar Bibliotēku likumu, kas nosaka, ka lietotājiem ar kustību, redzes vai citiem funkcionālajiem traucējumiem ir tiesības saņemt bibliotēkas pakalpojumus savā dzīvesvietā bibliotēkai piešķirto pašvaldības budžeta līdzekļu ietvaros.

Iedzīvotāju ienākumu līmenim samazinoties, paredzams, ka vecāka gadagājuma cilvēki aizvien aktīvāk izvēlēsies bibliotēku kā iespieddarbu saņemšanas vietu. Attīstot jaunus pakalpojumus, ir jādomā par bibliotēkas darbinieku skaita palielināšanu, jo ar esošajiem darbinieku resursiem papildus pienākumus nav iespējams veikt. Smiltenes bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļā ir stabils lasītāju apmeklējums. Nodaļas darbs ir virzīts uz to, lai bibliotēkas piedāvātais pakalpojumu klāsts atbilstu visām lasītāju vajadzībām, nodrošinot kvalitatīvu un daudzpusīgu krājumu, kā arī personalizētu pieeju darbā ar e-pakalpojumiem un abonētajām datu bāzēm. Bibliotēka lielā izvēlē piedāvā lasītājiem periodiskos izdevumus gan līdzņemšanai, gan lasīšanai uz vietas lasītavā. Daļa lasītāju līdzņemšanai izvēlas tikai periodikas izdevumus, daļa lasītāju izvēlas gan literatūru, gan periodiku. Nedaudz lasītāju ar jaunāko periodiku iepazīstas uz vietas abonementā, pavadot vairākas stundas lasītavā.

Bērnu apkalpošanas nodaļa

Bērnu apkalpošanas nodaļa piedāvā pakalpojumus bērniem no pirmsskolas vecuma līdz 9.klasei, kā arī tiek domāts par piedāvājumu ģimenēm ar bērniem. Lielākā uzmanība tiek pievērsta piedāvājuma attīstībai pirmsskolas vecuma bērniem, lai rosinātu viņos interesi par bibliotēku un lasīšanu. Laba sadarbība ir ar pirmsskolas izglītības iestādēm. Tradicionāli pasākumi ir “Darbīgās trešdienas bibliotēkā” un “Vasaras izaicinājums”, kas norisinās visu vasaru. Bērniem ir iespēja jēgpilni pavadīt laiku vasarā.

Bērnu apkalpošanas nodaļas darbs tiek virzīts tā, lai piedāvātais pakalpojumu klāsts atbilstu lietotāju vajadzībām, nodrošinot kvalitatīvu un daudzpusīgu krājumu dažādām vecumu grupām un pasākumu kopumu, kas apmierinātu gan pirmsskolas vecuma bērnus, gan pusaudžus. Tiek nodrošināti maksas pakalpojumi: dokumentu drukāšana, kopēšana, skenēšana un laminēšana.

2024. gadā Bērnu apkalpošanas nodaļa ir kļuvusi pieejamāka vietējiem iedzīvotājiem – ir mainījies tās darbalaiks. Gada sākumā veiktajā aptaujā vairāki Smiltenes iedzīvotāji norādīja uz nepieciešamību pēc bibliotēkas pieejamības arī sestdienās. Ņemot vērā šo ieteikumu, bibliotēkas vadība pieņēma lēmumu katra mēneša otrajā sestdienā atvērt bibliotēkas durvis arī nedēļas nogalē. No 2024.gada septembra Smiltenes novada bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļa atvērta katra mēneša otrajā sestdienā. Vasaras mēnešos bibliotēka sestdienās slēgta.

Novada bibliotēkas

Raunas bibliotēka turpina paplašināt bibliotekāros pakalpojumus, aktīvi strādājot pie senioru apmācības tehnoloģiju apgūšanā, sniedzot uzziņas. Pārskata periodā aktīvi strādāts pie bibliotēkas krājuma popularizēšanas. Organizēti bērnu pasaku rīti, Ziemeļvalstu literatūras nedēļas lasījumi un veiksmīgi turpinājās lasītāju klubiņa nodarbības. Kā arī organizētas tikšanās ar rakstniekiem.

Bibliotēka kā kopiena Variņos. Bibliotēka Variņu pagasta iedzīvotājiem ir vieta, kur satikties. Bibliotēkas telpas, piedāvājums un bibliotēkas vadītājas Madaras Kušneres

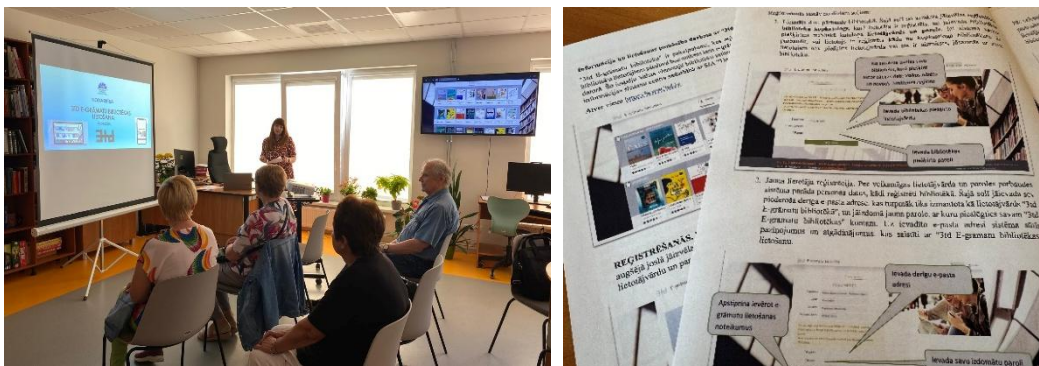
ieinteresētā attieksme liek gan bērniem, gan pieaugušajiem bibliotēkā atgriezties atkal un atkal. Esam gandarīti par bibliotēkas aktīvo darbību. Tiek veikts darbs gan ar bērniem, gan ar pieaugušajiem:

- Regulāri ik mēnesi bibliotēkā tiekas pieaugušo auditorijas lasītāju klubīņš;
- Tiek rīkotas dažādas lasīšanas veicināšanas akcijas, piemēram, bērni kopā ar vecākiem tiek aicināti piedalīties akcijā “Rotaļtēka” - doties uz bibliotēku, izvēlēties sev atbilstošu literatūru un sniegt jaunas mājas kādai no rotaļlietām;
- Regulāri bibliotēka aicina apmeklēt dažādas radošo darbu izstādes, gan iepazīstot kopienas radošos cilvēkus, gan arī māksliniekus no citurienes.
- Tiek domāts par vidi, lai telpas būtu aicinošas, piemēram, iekārtots apmeklētāju satikšanās stūritis, ar pagasta pārvaldes vadītāja atbalstu iepriekšējā periodā nomainīta grīda.
- Variņu bibliotēkas vadītāja Madara Kušnere aktīvi iesaistās vietējās kopienas dzīvē.

5.3 E-grāmatu bibliotēka

Smiltenes bibliotēkā lasītāji novērtē, ka ir iespēja bez maksas lasīt latviešu un ārzemju autoru darbus ne tikai datorā un planšetē, bet arī savā viedtālrunī. Ikdienas darbā, kad ir izveidojušās rindas uz jaunajām grāmatām, darbinieks stāsta par šo iespēju un aicina reģistrēties 3td e-grāmatu bibliotēkā. Bibliotēkas Facebook kontā katru trešdienu tiek atspoguļoti pieejamie jaunumi www.3td.lv E-bibliotēkā.

Septembrī uzzīņu lasītavā notika nodarbība **"3td E-grāmatu bibliotēkas lietošana"**, kurā piedalījās septiņi interesenti. Nodarbības laikā dalībnieki, skatoties prezentāciju, uzzināja kā izveidojās šī e-grāmatu bibliotēka, kāds ir tās saturs un lietošanas noteikumi. Praktiski strādāja pie datoriem. Diviem dalībniekiem tika izsniegti autorizācijas dati un reģistrēti 3td bibliotēkā. Tika izveidots mācību materiāls lietotājiem.

Nodarbība “3td E-grāmatu bibliotēkas lietošana” Smiltenes bibliotēkā.

Bērnu apkalpošanas nodaļas apmeklētājiem nav intereses par e-grāmatu lasīšanu, viņi dod priekšroku grāmatām drukātā veidā. Bibliotēkas lietotāji par www.3td.lv e-grāmatu bibliotēku tiek informēti brīdī, kad tiek izsniegti bibliotēkas autorizācijas dati, kā

arī situācijās, kad uz vēlamo eksemplāru ir rinda vai tas bibliotēkā nav pieejams, taču ir atrodams e-grāmatu bibliotēkā.

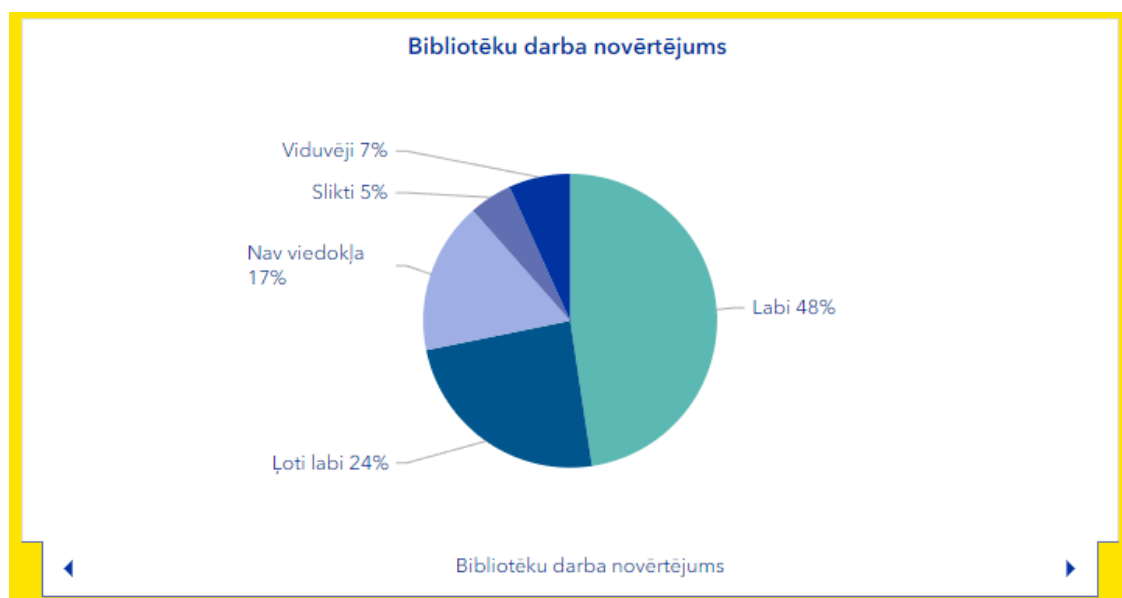
Novada bibliotēkas

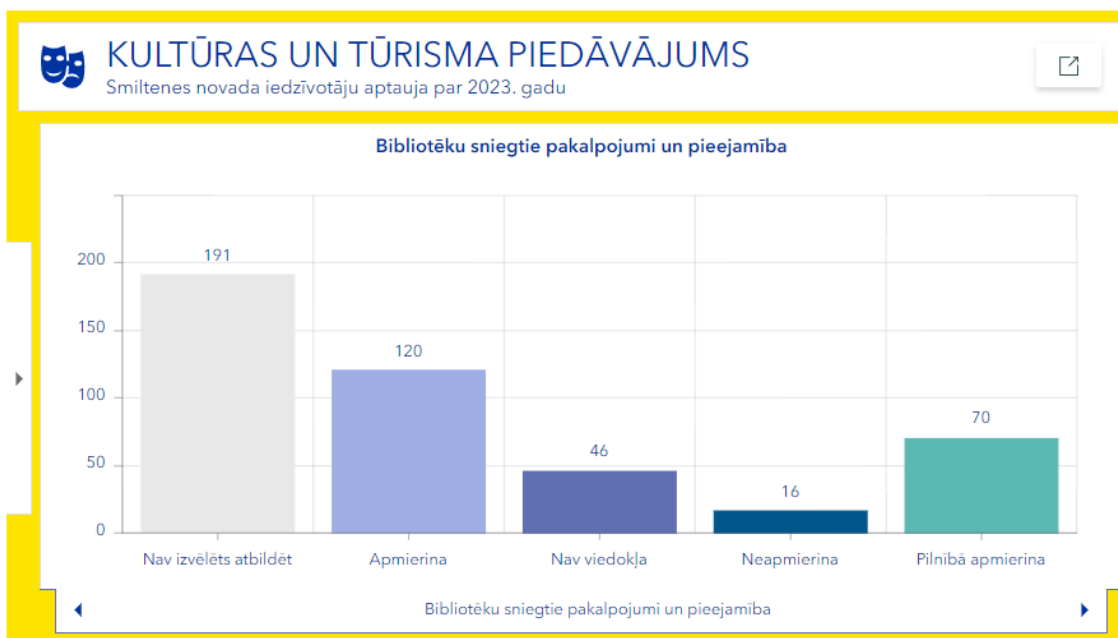
Lietotāji atzīst, ka lasīt grāmatu datorā ir stipri nogurdinoši, patīkamāk lasīt ierastajā formātā. Seniori, kuri ir bibliotēkas lasītāji, elektroniskās bibliotēkas pakalpojumu nevēlas izmantot, kaut pozitīvi vērtē šo iespēju. Vairums lietotāju saka, ka neatzīst lasīšanu viedierīcēs, vajagot sajūtu, ka tur rokās īstu grāmatu.

5.4 Sabiedrības, lasītāju viedokļu izzināšana par bibliotēkas darba kvalitāti, jaunu lasītāju piesaiste

Pašvaldības aptauja

Smiltenes novada pašvaldība 2024.gada sākumā ir apkopojusi iedzīvotāju iesniegtās ikgadējās aptaujas anketas par Smiltenes novada pašvaldības, tās iestāžu un struktūrvienību darbu, dzīves un pakalpojumu kvalitāti 2023. gadā. No pašvaldības iestādēm un struktūrvienībām visvairāk vērtējumu “ļoti labi” vai “labi” saņēmušas bibliotēkas (318). Arī analizējot kopējos datus par kultūras un tūrisma piedāvājumu, ar vērtējumu "ļoti labi" un "labi" visvairāk iedzīvotāji ir novērtējuši bibliotēku darbu (72 %), un tas vērtēts pozitīvi. Aptaujas noslēdzošajā jautājumā kopumā saņemti 200 iedzīvotāju komentāri un ieteikumi pašvaldības darba uzlabošanai. Kultūras jomā tiek norādīts uz nepieciešamību būvēt jaunu bibliotēku Smiltēnē.

Bibliotēkas aptauja

Smiltenes novada bibliotēka atskaides gada sākumā veica aptauju par novada bibliotēku darbu, piedāvātajiem pakalpojumiem un to pieejamību. Anketas bija iespējams aizpildīt gan elektroniski, gan bibliotēkās uz vietas. Datu vākšanas periodā no 4.janvāra līdz 16.februārim tika saņemts ievērojams atbilžu skaits – uz jautājumiem atbildēja 415 respondentu, no tiem – 168 tiešsaistē un 247 bibliotēkās.

Noslēdzošajā jautājumā tika aicināts pievienot komentāru vai ieteikumus par bibliotēkas darbu vai piedāvājumu. Ir ļoti liels prieks, ka lielākoties tika veltīti pozitīvi, atbalstoši vārdi, saņemti vēlējumi un uzslavas par līdzšinējo darbību. Līdzās tiem izteikti arī ierosinājumi par to, ko apmeklētāji vēl vēlētos piedzīvot bibliotēkā, piemēram, filmu vakarus, galda spēļu apmācību pieaugušajiem, lekcijas par dārzniecību. Tāpat tika norādīts, ka būtu nepieciešams vairāk reklamēt bibliotēku izglītības iestādēs, palielināt krājumu svešvalodās un lielajā drukā, organizēt tikšanos ar novadniekiem, kuri kaut ko sasnieguši. Mums ir svarīgs ikviens apmeklētājs un vēlamies, lai katram, kurš ienācis bibliotēkā, tā ir pozitīvām emocijām un sajūtām piepildīta pieredze, lai šis apmeklējums kļūtu par ikdienas paradumu. Apkopotie dati un to analīze nosūtīta pašvaldības deputātiem un vadībai, kā arī prezentēti Smiltenes novada bibliotēkas darbiniekiem, lai izvērtētu ikdienas darbu un pārdomātu par to, ko būtu nepieciešams uzlabot. Smiltenes novada bibliotēkās sanāk, ko apliecina arī mūsu lasītāju teiktais – “Bibliotēka ieņem ļoti svarīgu vietu kopienā. Bez grāmatām un preses izdevumiem dzīve nebūtu pilnvērtīga.”

Apkopotie rezultāti par Smiltenes novada bibliotēkas veikto aptauju [pieejami šeit](#).

Smiltenes bibliotēka

Lasītāju viedoklis par bibliotēku tiek izziņots un noskaidrots ikdienas apkalpošanas darbā. Lasītāji pozitīvi izsakās par bibliotēkas pagaidu mājvietu Dakteru ielā 27, novērtējot, ka telpas ir gaišas, patīkamas. Salīdzinoši nelielajās telpās ir izvietots liels daiļliteratūras, tulkotās literatūras un nozaru literatūras krājums. Atzinīgus vārdus izsaka par bibliotēkas abonēto periodikas krājumu, jo katrs lasītājs var izvēlēties savām interesēm atbilstošu žurnālu vai laikrakstu. Vairāki lasītāji vēlas, lai Smiltenes bibliotēkas Pieaugušo nodaļa atrastos pilsētas centrā. Cilvēki labprāt apmeklē Smiltenes bibliotēkas rīkotos pasākumus un izstādes un pie reizes vēlas reģistrēties bibliotēkā kā lasītāji. Reģistrējot jaunu lasītāju, viņš tiek informēts par lietotāja pienākumiem un iepazīstināts ar pieejamo literatūru krājumā un periodikas izdevumiem.

Bērnu apkalpošanas nodaļa prioritāri strādā ar pirmsskolas vecuma bērnu auditoriju, lai jau no mazotnes bērnos rosinātu interesi par bibliotēku – tiek organizētas nodarbības, radošās darbnīcas, konkursi, arī sadarbībā ar pirmsskolas izglītības iestādēm. Iesaistoties lasīšanas veicināšanas programmā “Grāmatu starts”, ģimenes ar bērniem tiek iepazīstinātas ar bibliotēkas pakalpojumiem, daļa no “Grāmatu starta” dalībniekiem kļūst par pastāvīgiem bibliotēkas apmeklētājiem.

Novada bibliotēkas

Atsevišķi bibliotēkas apakšstrukturās lasītāju rakstiskas aptaujas pārskata periodā netika veiktas. Individuālās sarunās darbinieki cenšas noskaidrot lietotāju atsauksmes par piedāvātajiem pakalpojumiem, lasītāju domas par jaunākās literatūras satura kvalitāti un viņu intereses. Iespēju robežās tiek uzklauti lasītāju ieteikumi un vēlmes, iegādājoties jaunās grāmatas. Arī rudenī, gatavojoties periodikas abonēšanas kampaņai, mutiski tiek veikta apmeklētāju aptauja, lai noskaidrotu viņu vēlmes.

Jaunu lietotāju piesaistei kalpo bibliotēku rīkotie literārie, izglītojošie, tematiskie pasākumi (grāmatu apskati, tikšanās ar literātiem, bērniem radošās darbnīcas, dažādas spēles u.c.), taču daudzi ceļu uz bibliotēku atrod paši. **Apes bibliotēkai** prieks par lasītājiem pensionāriem, kuri 2024.gadā ir atraduši ceļu uz bibliotēku un sākuši lasīt grāmatas.

Lai izvērtētu un pilnveidotu savu darbību **Brantu bibliotēkas** lietotājiem, tika piedāvāta iespēja piedalīties Smiltenes novada bibliotēkas (SNB) izveidotajā aptaujā. Deviņi bibliotēkas lietotāji atbildēja uz 12 aptaujas jautājumiem, izteica savu viedokli par bibliotēkas darbu un pakalpojumu kvalitāti. Pakalpojumu piedāvājums bibliotēkā atbilst apmeklētāju vajadzībām. **Palsmanes bibliotēka** SNB aptaujas laikā saņēma 50 aizpildītas aptaujas anketas. Palsmanes pagasta iedzīvotāji bija apmierināti ar bibliotēkas darbu, piedāvātajiem pakalpojumiem, darba laiku. No **Raunas bibliotēkas** lietotājiem iespēju izteikt viedokli aptaujā izmantoja 87 lasītāji. Tas ir 11,3% no visiem 2024.gada reģistrētiem lietotājiem. Daži piemēri no ierakstiem aptaujas anketās:

“Raunā ir lieliskākā bibliotēka, kura ir piedzīvota. Šeit notiek tikšanās, gan lieliem, gan maziem. Autori, rakstnieki, mūzika, spēles, ļoti interesantas sarunas un fantastiski zinošas

bibliotekāres. Rauna var lepoties ar savu bibliotēku. P.S. vienmēr apjautājas par grāmatām un noorganizē vēlamo grāmatu.”

“Aktīva iedzīvotāju iesaiste radošajās darbnīcās, tikšanās ar rakstniekiem, mūziķiem, māksliniekiem.”

“Lielāku krājumu svešvalodā.”

“Ieteicams vairāk izglītojošu pasākumu sevis izzināšanā, psiholoģijā, ezotērikā.”

Ieteikumi tiek ņemti vērā un iespēju robežās tiek meklēti labākie piedāvājumi visām interešu grupām. Tā tiek pilnveidots arī bibliotēkas pakalpojums.

Variņu bibliotēkā rudenī tika veikta aptauja, lai uzzinātu, ko apmeklētāji vēlas redzēt un ko vajadzētu uzlabot ikdienas darbā. No visām saņemtajām atbildēm, neviena nebija negatīva, neskatoties uz to, ka aptauja bija anonīma. Joprojām uzslavas vārdus nākas dzirdēt par lasītāju klubu, kuram atskaites gadā apritēja gads. Klubā ir iesaistījušies jauni dalībnieki, kuriem lasīšana ir jauns vaļasprieks. Ir apmeklētāji, kuri nepievienojas klubam, taču tā ietekmē sāk lasīt savā brīvajā laikā.

5.5 Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām

SNB apakšstruktūru telpas Birzuļos, Launkalnē, Variņos, Drustos, Apē jau gadiem izvietotas ēkas 2.vai 3.stāvā. Līdz ar to nav pieejamas personām ar īpašām vajadzībām. Izmaiņas ir Bilskas bibliotēkā, kura atskaites periodā pārcelta no 2.stāva uz 1.stāvu tajā pašā ēkā. Plānots 2025.gadā pārvietot Launkalnes bibliotēku no 2.stāva uz 1.stāvu tajā pašā ēkā. Gan Bilskas, gan Launkalnes bibliotēkas pārvietošana saistīta ar pašvaldības funkciju pārdali pašvaldības iestādēs. Katrā konkrētā gadījumā bibliotēku darbinieki meklē un atrod risinājumu, lai nepieciešamības gadījumā persona ar īpašām vajadzībām saņemtu bibliotekāro pakalpojumu.

Tabula “Pielāgotā literatūra Smiltenes bibliotēkas krājumā”

Grāmatu skaits	
Grāmatas palielinātā drukā	0
Grāmatas vieglajā valodā	2

Smiltenes bibliotēkas krājumā ir 2 grāmatas vieglajā valodā. 2024. gadā SBA¹⁸ kārtā no Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtas 23 grāmatas palielinātajā drukā, 40 CD. 2024.gadā izsniegti 26 CD un 18 grāmatas palielinātajā drukā. Pagājušajā gadā grāmatas palielinātajā drukā un CD izmantoja SIA “Sarkanā Krusta Smiltenes slimnīca” Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas nodaļa, arī Smiltenes seniori. Piedāvājot šādas grāmatas un CD, cilvēki ieinteresējās par šīm iespējām. Lasītāji atzinīgi novērtē pielāgoto literatūru, jo tā ir iespēja cilvēkiem ar redzes problēmām turpināt iepazīt grāmatu pasauli. Smiltenes bibliotēkas pieaugušo nodaļā iegādāti CD atskaņotāji, kurus izsniedz lietotājam kopā ar audiogrāmatu. Tie izsniegti septiņas reizes trīs lietotājiem atskaites periodā. Grāmatu

¹⁸ Starpbibliotēku abonements

izvēle notiek Neredzīgo bibliotēkas elektroniskajā katalogā. Lai veiktu precīzu uzskaiti par saņemtajām grāmatām, tiek veidota MS Excel tabula, kurā tiek reģistrētas grāmatas un CD, to saņemšanas un atpakaļ nosūtīšanas datumi. Izsniegumu reģistrācija notiek manuāli, līdz ar to grūti pārskatīt grāmatu izsniegumu un to uzskaiti. Pielāgotās literatūras pakalpojumus 2024. gadā izmantoja septiņi lasītāji. Bērnu apkalpošanas nodaļā nav pieprasījuma pēc pielāgotas literatūras. Krājumā ir viena grāmata vieglajā valodā, kā arī atsevišķi marķētas grāmatas “Mācos lasīt” – grāmatas ar lieliem burtiem, drukātiem burtiem un vārdiem, kas sadalīti zīlēs. Šīs grāmatas izmanto bērni, kuri mācās lasīt. Personas ar lasīšanas grūtībām nav izrādījušas interesi par tām.

Sadarbībā ar Latvijas Neredzīgo bibliotēku pielāgoto literatūru lasītājiem piedāvā divas bibliotēkas - Smiltenē un Drustos.

Novada bibliotēkas

Apes bibliotēka lasītājiem atvērta 36 stundas nedēļā. Šāds darba laiks piemērots un apmierina dažādās bibliotēkas apmeklētāju grupas. Diemžēl ne visas telpas ir piemērotas cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem - pie ēkas ieejas ir uzbrauktuve un iespēja iekļūt tikai abonementā un lasītavā, kas atrodas ēkas pirmajā stāvā. Nav piekļuves ēkas otrajā stāvā, taču nepieciešamie pakalpojumi vajadzības gadījumā tiek nodrošināti. Abonementā ir arī viens dators lietotājiem - tiem lietotājiem, kuri nevar veselības problēmu dēļ uzkāpt otrajā stāvā, lai izmantotu interneta piekļuves pakalpojumu. Bibliotēkas lietošanas noteikumi paredz tiesības lietotājiem ar īpašām vajadzībām saņemt bibliotēkas pakalpojumu mājās, ko arī nepieciešamības gadījumos sniegtu, bet nav pašreiz tāda pieprasījuma.

Brantu bibliotēka atbilstoši 0,6 amata slodzei atvērta otrdienās, trešdienās un piektdienās no plkst.8.00 – 16.30. Smiltenes novada pašvaldības mājaslapā pieejama informācija par bibliotēkas darba laiku, jaunajām grāmatām un pasākumiem.

Drustu bibliotēkas vadītāja vienu reizi mēnesī dodas pie lasītājiem Gatartas pansionātā un grupu mājā "Kārkli", kas atrodas 8 km no Drustiem. Nokļūšanai pie saviem lietotājiem dzīvesvietās, pansionātā, grupu mājā, bibliotēkas vadītājai Drustu pagasta pārvalde nodrošina transportu. Lasītāji dzīvesvietās tiek apkalpoti divas reizes mēnesī. Drustu pagasta centrā esošie lietotāji dzīvesvietā tiek apkalpoti vienu reizi nedēļā vai pēc pieprasījuma. Otrdienās bibliotēka apmeklētājiem slēgta. Šajās dienās bibliotēkas vadītāja apkalpo lietotājus dzīvesvietā, Gatartas pansionātā, grupu mājā “Kārkli”, piedalās semināros, veic dažādus saimnieciska rakstura darbus bibliotēkā. Bibliotēkā nevar iekļūt cilvēki ar kustību traucējumiem, jo tā atrodas otrajā stāvā. Pirmā stāva foajē ir novietots galds klientu apkalpošanas vajadzībām, kuru var izmantot, saņemot gan bibliotēkas, gan VPVKAC sniegtos pakalpojumus. Lietotāju ērtībām ir ierīkota zvana poga pie ārējām durvīm. 17 bibliotēkas lietotājiem tiek nodrošināti bibliotekārie pakalpojumi dzīvesvietā, tostarp četriem bērniem. Gatartas pansionātā un grupu mājās “Kārkli” tiek apkalpoti 29 lietotāji. Apmeklējot pansionātu, bibliotēkas vadītāja dodas uz istabiņām pie tiem

lasītājiem, kuri paši nevar atnākt uz pansionāta apmeklētāju telpu. Vadītāja aktīvi piedāvā iespēju izmantot audiogrāmatas, taču šis pakalpojums līdz šim nav guvis atsaucību. Trīs lasītāji izmanto iespēju lasīt grāmatas palielinātā drukā.

Palsmanes bibliotēkā apmeklētāji cenšas pielāgoties darba laika izmaiņām samazinātās vadītājas darba slodzes dēļ. Grūtāk ir bērniem, jo viņi bija pieraduši, ka bibliotēkas durvis darba dienās vienmēr ir atvērtas, daudzi izrāda neapmierinātību par slēgtajām durvīm, īpaši neiedziļinoties darba laikā.

Kopš 2024.gada 1.oktobra slēgta **Raunas bibliotēkas** nodaļa Rozēs. Lielākā daļa Rozes nodaļas apmeklētāji tagad izmanto Raunas bibliotēkas sniegtos pakalpojumus. Tiek piedāvāta arī grāmatu un periodikas piegāde iedzīvotāju dzīvesvietā, piezvanot uz bibliotēkas tālruni un pasūtot izdevumus. Šo pakalpojumu izmanto ļoti reti, jo labprāt apmeklē bibliotēku paši un izvēlas sev interesējošo literatūru, kā arī izmanto citus bibliotēkas sniegtos bezmaksas un maksas pakalpojumus.

5.6 Pakalpojumi un pasākumi mērķgrupām

Atskaites periodā Smiltenes novada bibliotēkās organizēti 347 izglītojoši un kultūras pasākumi, izlietojot 5509 eiro. Tai skaitā 57 izglītojošas lekcijas un semināri, 82 radošās darbnīcas, 111 radošo darbu izstādes. Pasākumi organizēti gan bērnu auditorijai (vairāk 7.nodaļā), gan pieaugušajiem, gan ģimenēm.

Vairākās bibliotēkās darbinieki sarunās ar apmeklētājiem konstatējuši, ka, iedzīvotājiem strādājot dārzā, stādot un pārstādot, ir savairojušās sīpolpuķes un ziemiectes, vasaras puķu stādiņi sasēti mazliet par daudz, kā arī istabas augi, kuriem vajadzētu atrast jaunas mājas. Tāpēc bibliotekāri aicināja tos atnest uz bibliotēku un dalīties ar citiem un paņemt sev vēlamo, aicināja veidot skaistu dārzu, kas priecē sirdi. Prieks vairojas daloties:

- Stādu bibliotēka – Palsmanes bibliotēkā no 22.aprīļa;
- Augu maiņas punkts "Paņem draugu - augu sev līdzī" – Blomes bibliotēkā aprīlī;
- Sēklu, dēstu, stādu maiņas punkts - Bilskas bibliotēkā aprīlī, maijā;
- Sēklu un stādu maiņa – Drustu bibliotēkā no marta līdz jūnija vidum;
- Sēklu maiņas punkts – Apes bibliotēkā no marta.

Smiltenes bibliotēka

Pārskata periodā Smiltenes bibliotēkā organizēti 152 pasākumi, kas pulcējuši 3013 apmeklētāju. Pieaugušo apkalpošanas nodaļā kopskaitā organizēts 71 pasākums (piedalījušies 1780 apmeklētāji), tajā skaitā izveidotas 10 literatūras izstādes, 11 radošo darbu izstādes, 7 novadpētniecības izstādes, rīkoti 6 digitālie konkursi un 37 pasākumi dažādām mērķauditorijām.

Radošo darbu izstādēs izvietotas gleznas, zīmējumi, teksts, fotogrāfijas, amatnieku darinājumi – sveces. Vienai izstādei organizēta atklāšana – A. Luhaera gleznu

izstādei "[Nezūdošās emocijas](#)", kuru rīkojot tika atzīmēta desmitgade sadarbībai ar šo mākslinieku.

Atskaites gadā gandrīz divus mēnešus – martā un aprīlī – bibliotēka bija slēgta, lai pārceltos uz jaunajām pagaidu telpām. Tomēr pasākumu apjomu un to apmeklētāju skaitu tas nav ietekmējis. Jaunajās pagaidu telpās esam piesaistījuši daudz jaunu apmeklētāju. Organizējot pasākumus, mērķtiecīgi tika domāts par dažādu mērķgrupu un interešu grupu apmeklētājiem, lai viņi būtu apmierināti, lai vēlētos nākt, baudīt pasākumus un izmantot bibliotēkas piedāvātos pakalpojumus.

Šajā periodā vairāk nekā citkārt tika veltīti pasākumi **latvisko tradīciju cienītājiem**. Šai mērķgrupai sagatavoti pieci digitālie konkursi – Meteņos, Lielajā dienā, Jāņos, Miķeļos un Ziemassvētkos. Šiem konkursiem bija atsaucība, visos konkursos kopā piedalījās ap 100 dalībnieku. Priekam un gandarījumam uzvarētājiem tika sarūpētas pārsteiguma balvas. Atzīmējot vasaras saulgriežus, noorganizēts pasākums "[Ievij svētkus vainagā!](#)". Zāļu sievas rādīja, kā pinami vainagi, kā veidojami zāļu pušķi, kā sienamas tējas zāļu buntītes. Katram pašam tika piedāvāta iespēja sapīt vainadziņu, izgatavot Jāņu zāļu pušķi gaidāmajiem svētkiem, sasiet tējas zāļu buntīti, piedalīties kopīgā ziedu paklāja aušanā. Pasākuma mērķis – popularizēt latviskās tradīcijas, saglabāt nemateriālās kultūrvēsturiskās vērtības. Pēc pasākuma saņēmām kādas apmeklētājas atsauksmi par pasākumu, kas iemūžināta Smiltenes bibliotēkas viesu grāmatā: "Sirsnīgs paldies par Līgo svētku sajūtas radīšanu, paldies par jauko un vērtīgo vainagu pīšanas pasākuma organizēšanu pirmssvētku laikā! Kopā ar meitu gan guvām jaunas zināšanas, gan radām svētku sajūtu sirsnīgā bibliotēkas kolektīva lokā un zinošu meistarību vadībā. Lai vairāk šādu siltu un izzinošu pasākumu! Paldies!"

Pasākuma "Ievij svētkus vainagā" laikā

Vasaras saulgriežu digitālā konkursa uzvarētājas apbalvošana

Mākslas cienītājus esam iepriecinājuši ar neparastām izstādēm, kaut arī šajā periodā izstāžu skaits ir mazāks, ja salīdzina ar iepriekšējo. Tas skaidrojams ar izstādēm atvēlētās vietas samazināšanos jaunajā pagaidu mājvietā. Šobrīd šeit var izstādīt vienlaikus tikai vienu nelielu izstādi, arī logos tās nevaram izstādīt, kā to darījām iepriekš.

Rīkojot izstādes, domājām, lai tās saistītu apmeklētāju uzmanību. Kā apmeklētājiem saistošākās var minēt: A. Luhaera gleznu izstāde ["Nezūdošās emocijas"](#), Smiltenes mākslas skolas audzēkņu darbu izstādes – zīmējumu izstāde ["Jel saiedi, mīļā sirds!"](#) bibliotēkas logos iepriekšējā mājvietā, tekstildarbu izstāde ["Mana pasaule šodien un rīt"](#) un monotipijā veidotu darbu izstāde ["Es lepojos"](#), Valkas mākslas skolas audzēkņu darbu izstādes – portretu izstāde ["Starp tūkstošiem seju es tavējo pazīšu"](#) un zīmējumu izstāde ["Dejo krāsas septembra vējā"](#), Gaujienas mūzikas un mākslas skolas audzēkņu darbu izstāde ["Ziemas prieki"](#) Baznīcas laukumā 13, kā arī mākslinieces Vijas Meistares neparastā kafijas tehnikā veidotā izstāde ["Krāsosim dienu ar dzīvesprieku!"](#), kas pati pirmā priecēja apmeklētājus jaunajā pagaidu mājvietā.

Fotomīļiem sagatavojām divas vērtīgas izstādes. Iepriekšējā bibliotēkas atrašanās vietā logos garāmgājējus priecēja jaunā fotogrāfa, novadnieka Eduarda Sarmas fotoizstāde ["Mans ceļš- fokuss uz skaisto"](#), kas atspoguļoja trīs tēmas – daba, arhitektūra un koncerti, iedzīvinātas jauna cilvēka acīm. Gada nogalē apmeklētājiem patīkamu pārsteigumu sagādāja novadnieka Daiņa Saulīša fotoizstāde ["Dabas tuvplāni. Fotomedības"](#), kurā iemūžināti dzīvnieki, putni un kukaiņi.

Veselīga dzīvesveida piekritējiem tika izveidota literatūras izstāde "Kā ēst veselīgi?", lai aktualizētu veselīga uztura nozīmi cilvēka dzīvē.

Pozitīvi vērtējams bija **lasītāju klubiņa tikšanās** ar smiltenieti Laimu Klāvu. Pēc šī pasākuma lasītāji iepazinās un izvēlējās jaunās grāmatas. Pasākuma mērķauditorija – bibliotēkas interešu klubiņa dalībnieki, bibliotēkas apmeklētāji, ikviens pilsētas iedzīvotājs, kuru interesē **ceļojumu stāsti**. Pasākumu apmeklēja 30 klausītāji, tā ilgums 2 stundas. Pasākums klausītāju vidū raisīja diskusijas par viņu ceļojumu pieredzi. Tika izteikta vēlme apmeklēt vēl līdzīga satura pasākumus.

Skrējiens pa Portugāli

Nodarbība daudzfunkcionālā centra "Īve" klientiem

Aizvadītajā gadā esam apzināti strādājuši, lai nostiprinātu bibliotēkā iekļaujošu vidi visiem sabiedrības locekļiem. Izveidojās sadarbība ar Smiltenes Daudzfunkcionālā sociālo pakalpojumu centra (DSPC) “Īve” darbiniekiem un klientiem. Esam organizējuši **cilvēkiem ar īpašām vajadzībām** sešas nodarbības – gan iepazīstinot ar bibliotēku, krājumu, piedāvātajiem pakalpojumiem, gan piedāvājot nodarbības par drošu interneta lietošanu, par novadpētniecības tēmām, par svētku tradīcijām. Piemēram, gada nogalē bibliotēka aicināja DSPC “Īve” klientus ieklausīties prezentācijā “Svētku brīnumu gaidot: Ziemassvētku tradīcijas Latvijā un Eiropā” un noskaidrot, kā sauc Ziemassvētku vecīti dažādās valstīs, kur un kā tika pušķota pirmā egle, ko liek galdā dažādās valstīs un kā tiek pasniegtas dāvanas Ziemassvētkos. Pasākuma dalībnieki dalījās savā pieredzē. Īstu svētku sajūtu radīja Evas Uldriķes izpildītās Ziemassvētku dziesmas, kā arī visiem kopīgi nodziedātā [dziesma "Zvaniņš skan"](#). Esam gandarīti, ka viņi atrod ceļu uz bibliotēku arī ikdienā un apmeklē citus bibliotēkas organizētos pasākumus. Bet vislielākais gandarījums par prieku viņu acīs un ieinteresētību bibliotēkas norisēs.

Novada bibliotēkas

Apes bibliotēkā jau trešo gadu aktīvi turpina darboties lasītāju klubiņš. Ir izveidojusies noteikta domubiedru grupa, kura sanāk kopā, lai apspriestu izlasītās grāmatas, iepazītos ar jaunāko bibliotēkas piedāvājumā, diskutētu par dažādām aktuālām tēmām. Tā, piemēram, pārskata gadā klubiņa biedri tikās tematiskos pasākumos - “Lieldienu gaidās...”, “Rudentiņš bagāts vīrs”, “Caur Ziemassvētku puteņiem”.

Dz.Tilaks un Ā.Ziemelis; G.Račs un E Strazdiņš Apē

Bibliotēku nedēļā aprīļa mēnesī tika organizēta literāri muzikāla tikšanās “Cauri gadiem ar dziesmu un grāmatu” ar rakstnieku Dzintaru Tilaku un dziesminieku Āri Ziemeli. Jau tradicionāla bibliotēkā ir Dzejas dienu aktivitāte. Atskaites gadā viesojās Guntars Račs un Edvards Strazdiņš ar dziesmām, dzejoļiem un stāstiem “Strazdiņš un Račs

autorvakars 365”, viens no apmeklētākiem bibliotēkas rīkotajiem pasākumiem (vairāk nekā 150 apmeklētāju). 2024.gadā bibliotēkā veiksmīgi turpina darbu sēklu maiņas punkts sadarbībā ar dārzkopi Dainu Bindi. Atvēršanas svētki un kopīga tikšanas reize šai interesentu grupai notiek marta mēnesī. Varam secināt, ka arī šajā pārskata periodā bibliotēka aktīvi strādā ar bērniem, kā arī ar senioriem, jo šīs auditorijas ir visatsaucīgākās. Nepārtraukti notiek individuālas datorapmācības senioriem un cilvēkiem ar vājām datorprasmēm, ilgstošajiem bezdarbniekiem.

Bilskas bibliotēkā, orientējoties uz senioru iesaisti, otro gadu pēc kārtas tika organizēta stādu, dēstu un sēklu maiņas punkta vieta. Iepriecināja, ka tā apmeklētājas izrādīja interesi arī par dārzkopības grāmatu izstādi un šīs grāmatas viņām noderēja praksē. Birzuļu nodaļas bibliotekāre pārskata periodā aicināja lasītājus reizi mēnesī tikties, veidojot lasītāju klubu, kur dalīties viedokļos par un ap grāmatām, bet neviens no uzrunātajiem lietotājiem neizrādīja interesi apmeklēt šo pasākumu. Līdz ar to lasītāji turpina individuāli dalīties ar iespaidiem par grāmatām.

Brantu bibliotēkā nav izdalītas atsevišķas lasītāju mērķgrupas, pakalpojumi pieejami visām vecuma grupām. 2024. gadā bibliotēka piedāvāja saviem apmeklētājiem 10 dažādas izstādes, piemēram, ceļojumu krūzīšu izstādi.

Drustu bibliotēkā pēc lietotāju pieprasījuma tika organizēts pasākums rokdarbniecēm, kuru vadīja pagasta aktīva rokdarbniece Daiga Pogule. Visas kopā mācījās adīt rakstu ar noceltajiem valdziņiem. Plānots nākamajā gadā turpināt šādas radošas darbošanās. Liela atsaucība bija māla trauku veidošanas radošajām darbnīcām specializēto darbnīcu “Kārkli” vadītājas Leldes Lāces vadībā. Divas reizes darbošanās ar mālu notika bibliotēkas telpās, trīs reizes visi darboties gribētāji devās uz specializētajām darbnīcām “Kārkli” Gatartā.

Pēc bibliotēkas lietotāju pieprasījuma bibliotēkā tika atklāts sēklu un stādu maiņas punkts sadarbībā ar Drustu Tautas namu. Visi sēt un stādīt gribētāji līdz jūnija vidum varēja nest uz bibliotēku sēklas un stādus, kas pašiem paliek pāri, un izvēlēties kaut ko tīkamu sev. Iesaistījās liels skaits dalībnieku. Sadarbībā ar Gatartas pansionāta sociālo rehabilitētāju Signi Dzerkali-Ruskuli tika turpināta priekšā lasīšana Gatartas pansionāta un grupu māju “Kārkli” iemītniekiem. Lasīšanas nodarbības apmeklē ne tikai tie, kuri paši lasa, bet arī tie, kuri nelasa. Kopš nevalstiskās organizācijas “Pestīšanas Armija” Drustu korpusa likvidācijas vienu reizi trijos mēnešos bibliotēkā visiem Drustu korpusa dalībniekiem notiek tikšanās. Lielu Drustu bibliotēkas lietotāju interesi izraisīja radošo darbu izstādes. Kopumā bibliotēkā notikušas 7 radošo darbu izstādes. Drustu pagasta svētku ietvaros sadarbībā ar Drustu Tautas namu bibliotēkā tika organizēta mākslinieka Ģirta Vernera tikšanās ar apmeklētājiem, kā arī viņa gleznu izstāde.

Kopš 1.novembra Drustu bibliotēkas vadītāja ir arī klientu apkalpošanas speciāliste un lietvede Drustu pagastā. Šī iemesla dēļ, iespējams, turpmāk pasākumu rīkošana bibliotēkā būs ierobežota, jo neatliks tam laika. Mērķauditorijas informēšana ir būtisks

bibliotēkas veiksmīgas darbības nosacījums. Taču arī tas prasa diezgan lielus laika un darba resursus informācijas sagatavošanā un publicēšanā.

Palsmanes bibliotēkā noorganizēti 15 pasākumi lasīšanas veicināšanai pieaugušajiem, to apmeklējums - 132. Bet izglītojoši, kultūras pasākumi - 10, to apmeklējums 272. Pirmo reizi bibliotēkā tika organizēta aktivitāte "Stādu bibliotēka", lai mainītos ar izaudzētiem stādiņiem no pašu dārza. Piedāvājumā mārtiņrozēs, montbrēcijās, krokusi, piparmētras, salāti, tomāti, kannas, magones, floksis, erantes u.c. Vēlētos šo aktivitāti turpināt un iesaistīt vairāk dārzu entuziastu. Vietējo iedzīvotāju vidū ievēribu izpelnījās divas burvīgas vietējās autoru darbu izstādes: "Montas Zauskas ziepju pušķi un krūzītes" un "Montas Zauskas smaržu, krāsu un sajūtu pasaulē". Montas darbi darināti ar mīlestību, radošumu un gaumīgu krāsu izjūtu, ko baudīja 50 apmeklētāji. Pakalpojumi un pasākumi bibliotēkā tiek organizēti dažādām lasītāju interešu grupām: māsasaimniecēm, senioriem, ģimenēm ar bērniem. Ikviens var apmeklēt bibliotēkas organizētās izstādes un atrast sev interesējošu tēmu. Par pasākumiem bibliotēkā vairāk interesējas sievietes, bet par Roberta Upenieka ar 3D printeri veidotie darbi lielu interesi izraisīja arī vīriešos un zēnos.

Raunas bibliotēkā lielu popularitāti pārskata periodā guva radošo darbu izstādes - gleznu un dažāda tekstila izstrādājumu ekspozīcijas. Pārsteigums bija deviņus gadus jaunas meitenes no Siguldas - Emīlijas Beļakovas pirmā gleznu personālizstāde "Sajūtu pasaule". Īpaši izceļam savas kopienas iedzīvotāju radošo veikumu. Raunas pamatskolas mājturības skolotājas Brigitas Zēmeles dzimtas dažādo rokdarbu izstāde "Es nāku no savas dzimtas...", kā arī Sandras Libertes gleznu izstāde. Šis bija pārsteigums ļoti daudziem raunēniešiem, kuri nevarēja pat iedomāties, ka Sandra glezno. Kā jau katru gadu – arī šajā gadā uz katriem gadskārtu svētkiem bibliotēkas telpas un skatlogus rotāja Raunas audēju kopas "Drellis" austie darinājumi. Visinteresantākā un neparastākā izstāde bija līgatnietes Valdas Bomikas čunčīnāšanas tehnikā darinātās gleznas. Viskuplāk apmeklētā šajā gadā bija smiltenietes Ilzes Hakas adīto dārzeņu, augļu un sēņu izstāde. Šo izstādi vēlējās apmeklēt gan pieaugušie, gan bērni un skolēni.

Trapenes bibliotēkā sadarbībā ar Valmieras muzeju bijušas apskatāmas vairākas ceļojošās izstādes, piemēram, "Skaistuma pavēlnieki" par vīriešu frizūru, bārdu un ūsu modi. Bibliotēku nedēļā organizēta foto izstāde "Kas notiek bibliotēkā!?". Izstādē izvietotas 30 A3 formāta planšetes - fotogrāfijas ar spilgtākajiem bibliotēkas notikumiem 10 gadu laikā. Aprīlī tika organizēta Pārsteigumu diena, kad bibliotēkas apmeklētāji varēja saņemt ziedus vai saldumus. Savukārt grāmatu kluba pasākumā notika diskusija par grāmatu "Viss štokos, mutērīt!". Diskusijā dalībnieki dalījās atmiņās par bērnības dienu notikumiem un piedzīvojumiem. Rokdarbnieces varēja smelties iedvesmu Ilzes Hakas adīto dārzeņu izstādē. Savdabīgā "Helmas kinderolu rotaļlietu izstāde" izraisīja interesi ne tikai bērnu, bet arī pieaugušo auditorijai. Vietējai sabiedrībai patika izstāde par novadnieku, mākslinieku Aleksandru Šutku. Reprodukciju izstādē varēja aplūkot A.Šutkas

20 zīmējumus žurnālam “Jaunais Cīrulītis”, kā arī izstāde novadniekam, dzejniekam Eiženam Vēverim.

Variņu bibliotēkā tika rīkota lasīšanas veicināšanas aktivitāte “Rotaļtēka” ģimenēm. Akcijas mērķis bija piesaistīt bibliotēkai kā lielus, tā mazus. Uzdevums bija izvēlēties savam vecumam atbilstošu literatūru un kopā ar izsniegto grāmatu varēja sniegt mājas kādai no piedāvātajām rotaļlietām. Akcijas laikā bibliotēku apmeklēja tādi iedzīvotāji, kuri ne reizes līdz tam nebija te ienākuši.

Vidagas bibliotēkā bija apskatāma Virešu pagasta četru mednieku medību trofeju izstāde. Visi medījumi nomedīti tepat Virešu pagasta teritorijā. Tajā bija redzami briežu, aļņu, stirnu āžu ragi, bebra un lūša galvaskausi, mednis, rubenis, vilka āda un galvaskauss, mežacūkas ilkņi, arī lapsas, lūša un jenota āda. Bija arī zelta un sudraba godalgas ieguvušas trofejas. Mednieku saime Virešu pagastā ir liela, ja ne katrā, tad katrā piektajā mājā dzīvo mednieks, ir vairāki mednieku klubi. Medības gan ir neviennozīmīgi vērtētas, tādēļ šoreiz lielākā daļa mednieku atturējās piedalīties. Sajūsmu vietējā kopienā radīja bibliotēkas organizētā grunzāliešu – selekcionāres Ērikas Tifanovas un audzētājas Janas Melbārdes flokšu kolekcijas izstāde. Izstādē bija apskatāmi vairāk nekā 50 šķirņu flokši. Smarža nav aprakstāma, un kopienas centra zālīte bija pārvērtusies par flokšu dārzu. Apmeklētāji bija priecīgi, ka, ienākot kopienas centrā, kur atrodas arī bibliotēka, pirmais, ko viņi sajūt, ir ziedu aromāts. Uz kādu brīdi izstādi ar muzikālu sniegumu papildināja grunzāliete Inga Lazdiņa.

5.7 Uzziņu un informācijas darbs

Smiltenes bibliotēka

Interneta lasītavas darbība

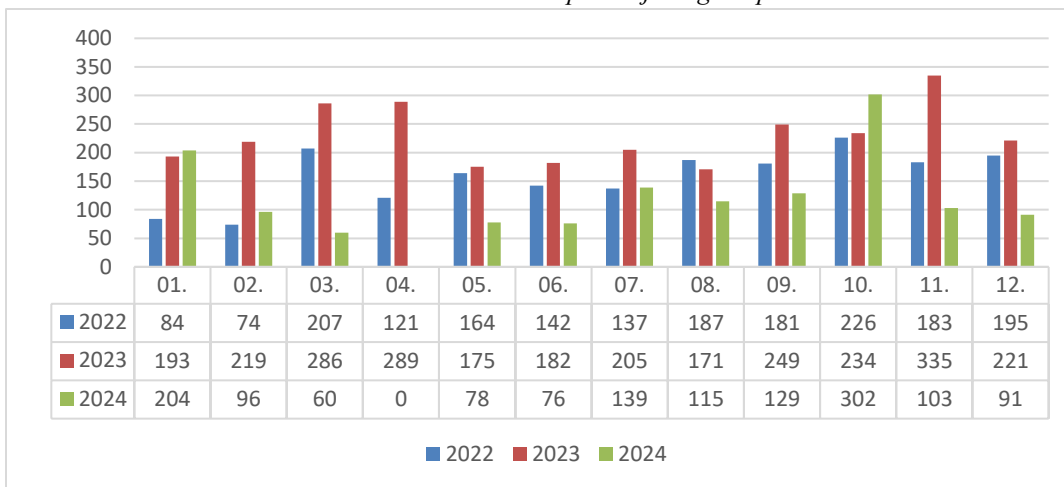
Pēc bibliotēku informācijas sistēmas ALISE datiem atskaites periodā interneta lasītavu ir apmeklējuši 962 lietotāji 1393 reizes. No tiem 385 apmeklējumi ir bijuši anonīmi, t.i., neregistrēti lietotāji. Salīdzinot ar 2023.gadu, apmeklējums samazinājies par 49%. Vidēji viens publiskais dators interneta lasītavā izmantots 348 reizes gadā.

Tabula “Interneta lasītavas apmeklējumi”

Gads	2020	2021	2022	2023	2024
Apmeklējumu skaits	1371	608	1901	2759	1393

Pārskata gadā bibliotēka apmeklētājiem bija slēgta no 8. līdz 20. februārim (krājuma inventarizācijas dēļ) un no 11.marta līdz 1.maijam (notika pārcelšanās uz jaunām pagaidu telpām). Tas neizbēgami ietekmējis apmeklējuma rādījumus. Jaunās telpas atrodas ārpus centra, apmeklētājiem jāmēro krietni tālāks ceļš, lai saņemtu sev nepieciešamo pakalpojumu. Pirms pārcelšanās interneta lasītavā uzskatījās iedzīvotāji, kuri, piemēram, gaidīja autobusu, tagad šie cilvēki bibliotēkā neienāk.

Tabula "Interneta lasītavas apmeklējumi gadā pa mēnešiem"

Interneta lasītavā apmeklētājiem pieejami četri stacionārie un divi portatīvie datori. Lietotājiem ir nodrošināta pieeja valsts un pašvaldības e-pakalpojumiem, un nepieciešamības gadījumā lietotājs saņem bibliotekāra konsultāciju. Bibliotēka sniedz pakalpojumus atbilstoši apmeklētāju vajadzībām. 2024.gadā sniegtas 240 individuālas konsultācijas un uzzinaš lietotājiem pie datoriem (datora un viedtālruņa lietošanas pamatprasmes, e-paraksta lietošana, maksājumu veikšana, rādītāju nodošana www.latvija.lv, www.ed.gov.lv, www.elektrum.lv, www.datamed.lv, www.nva.gov.lv, www.lad.gov.lv, www.latvija.lv u.c.). Joprojām aktuāls pakalpojums - lai veicinātu ērtāku saziņu ar valsts un pašvaldību iestādēm un dažādu pakalpojumu sniedzējiem digitālajā vidē, iedzīvotājiem un uzņēmējiem ir pieejamas konsultācijas droša elektroniskā paraksta jeb eParaksta lietošanā. Kā aktualitāte ir eParaksts mobile izveidošana, nepieciešamo aplikāciju lejupielādēšana viedtālruņos. Bibliotēka turpināja nodrošināt arī tiešsaistes apmācības.

Interneta lasītavas un pašvaldības informācijas stenda izvietojums pagaidu mājvietā Dakteru ielā 27

Bibliotēkā radītas vienādas iespējas izmantot bibliotēkas pakalpojumus dažādām iedzīvotāju grupām, neatkarīgi no viņu izglītības līmeņa vai sociālā stāvokļa: nodarbinātiem, bezdarbniekiem, vecāka gadagājuma ļaudīm, pensionāriem, sociālā riska grupām. Arvien vairāk interneta lasītavu izmanto sociāli un ekonomiski mazaizsargāti lietotāji, kuri izmanto bezmaksas internetu, piemēram, izskatot darba piedāvājumus un rakstot CV. Šiem lietotājiem visbiežāk nepieciešams sniegt palīdzību dažādu jautājumu risināšanā.

Personalizēto plastikāta lasītāju karšu drukāšana

Pārskata gadā Smiltenes novada bibliotēka turpināja plastikāta lasītāju karšu izsniegšanu novada bibliotēku lietotājiem. Pēc administratīvi teritoriālās reformas un kultūras nozares reorganizācijas no 2022.gada 1.janvāra Smiltenes novadā ir viena publiskā bibliotēka – Smiltenes novada bibliotēka ar 13 apakšstruktūrām. Bibliotēku elektroniskie katalogi pieejami trīs atsevišķās vietnēs, līdz ar to lasītāja karte ir piesaistīta konkrētam katalogam. Šobrīd nav iespējams izmantot vienu lasītāja karti, apmeklējot jebkuru Smiltenes novada publisko bibliotēku. Laika posmā no 02.01.2024. līdz 30.12.2024. izdrukātas un izsniegtas 220 kartes. Kopā Smiltenes novadā četru gadu laikā bibliotēku lietotājiem ir izdrukātas un izsniegtas 3117 kartes.

Tabula “Izdrukātās plastikāta lasītāju kartes”

Bibliotēka	2021	2022	2023	2024	Kopā
Smiltene, Bilskā, Blome, Branti, Grundzāle, Launkalne, Palsmane, Variņi	1247	517	453	220	2437
Rauna, Drusti	-	221	49	-	270
Ape, Gaujiena, Vidaga, Trapene	-	180	230	-	410
Kopā	1247	918	732	220	3117

Ne visas Smiltenes novada bibliotēkas apakšstruktūras ievēro bibliotēkas lietošanas noteikumus savā ikdienas darbā. Tās neizsniedz lasītāja karti, pierēģistrējot jaunu lietotāju. Pārskata gadā Raunas, Drustu, Apes, Gaujienas, Vidagas un Trapenes bibliotēkas netika pasūtījušas nevienu plastikāta karti jaunajiem lasītājiem. Šo bibliotēku pieredze liecina, ka pagastos darbinieku un lasītāju vidū vienotā lasītāju karte netiek uzskatīta par nozīmīgu dokumentu un netiek ikdienā lietota. Lasītāji uzskata, ka laukos visi visus tāpat pazīst, nav nepieciešams ņemt līdzi “vēl vienu” karti. Izņēmums ir bērnu un jauniešu auditorija, kuri labprātāk savu lasītāja karti uzrāda bibliotēkām. Smiltenes novada bibliotēka ir ieviesusi vizuāli pievilcīgu un kvalitatīvu plastikāta lasītāja karti. Uz tās norādīts lasītāja kartes numurs, lietotāja vārds, uzvārds, bibliotēkas nosaukums, lai lasītājam būtu skaidrs, kurā bibliotēkā viņš reģistrēts, Smiltenes novada bibliotēkas logo un kontaktinformācija. Pārskata gadā tika atjaunots lasītāja kartes makets. Smiltenes novada pašvaldībai pievienojoties valsts un pašvaldību iestāžu tīmekļvietņu vienotajai platformai, mainījās

tīmekļvietnes adrese, kā arī mainījās bibliotēkas juridiskā adrese. Līdz ar to bija nepieciešams mainīt informāciju lasītāja kartes maketā. Bibliotēku darbinieki, kuri ikdienā izmanto lasītāju kartes, atzīst, ka tās lietojot, notiek ātrāka un efektīvāka lietotāju apkalpošana. Karte ir noderīga ne tikai bibliotēkas darbiniekam, bet arī lasītājam.

TV ekrāns

Pieaugušo apkalpošanas nodaļā bibliotēkas telpā, kur atrodas lasītavas, uzstādīts TV ekrāns, kas nodrošina aktuālo informāciju iestādes apmeklētājiem. Tajā lasāmas ziņas gan par plānotajiem bibliotēkas pasākumiem, izstādēm, nozīmīgiem notikumiem, atceres dienām, ievērojamu personu jubilejām, gan tiek parādīti mūsu novadnieki – mēneša jubilāri. Informācijpratības nodarbībās TV ekrāns tiek izmantots kā alternatīva projektoram un ekrānam uz statīva. Tas ir ērti, jo ir iespēja atskaņot video, bildes, kā arī demonstrēt prezentācijas no USB Flash atmiņas. Pieslēdzoties internetam, tiek demonstrēta piemēram, e-grāmatu bibliotēka vai bibliotēku elektroniskais katalogs.

Maksas pakalpojumi

Smiltenes novadā no 1.aprīļa stājās spēkā izmaiņas bibliotēku maksas pakalpojumu cenrādī. Tajā mainīts izcenojums visiem populārākajiem maksas pakalpojumiem – kopēšanas, datorizdrukas un skenēšanas pakalpojumiem. Nemainīgas palikušas laminēšanas, iesiešanas ar spirāli un plastikāta kartes ar klienta informāciju izgatavošanas pakalpojuma izmaksas, kā arī maksa par atkārtotas lasītāja kartes izsniegšanu. Joprojām pirmreizēja lasītāja kartes izsniegšana ir bez maksas. Atsevišķās pozīcijās cena ir pieaugusi, taču ir pozīcijas, kurās noteikta zemāka cena, kā bija līdz šim. Tā aprēķināta saskaņā ar Smiltenes novada domes noteikumiem “Metodika un kārtība maksas pakalpojumu izcenojumu noteikšanai un apstiprināšanai Smiltenes novada pašvaldības institūcijām”. Ar cenrādi var iepazīties bibliotēkās, kā arī tas publicēts pašvaldības mājas lapā. Maksas pakalpojumi Smiltenes novada bibliotēkā un tās struktūrvienībās tiek piedāvāti atbilstoši katras bibliotēkas tehniskajām iespējām. Par konkrētajā bibliotēkā pieejamiem maksas pakalpojumiem nepieciešams jautāt bibliotēkas darbiniekam.

Par maksas pakalpojumiem samaksu var veikt skaidrā naudā bibliotēkā, pretī saņemot VID¹⁹ reģistrētu kvīti. Smiltenes bibliotēkā ieņēmumi pārskata periodā samazinājušies par 177 EUR. Šo samazinājumu var izskaidrot ar maksas pakalpojumu cenu paaugstināšanu un ilgstošo pakalpojumu nepieejamību. Jāņem vērā, ka bibliotēkas pagaidu mājvietas atrašanās vieta ietekmē iedzīvotāju izvēli, jo, piemēram, dokumentu kopēšana un izdruku veikšana no datora ir iespējama arī pilsētas centrā privātos uzņēmumos, kur ir arī finansiāli izdevīgāk saņemt šos pakalpojumus. Bibliotēkā, piemēram, melnbaltas A4 formāta izdrukas cena paaugstinājās 2,9 reizes. Tāpat kā iepriekšējos gadus, vispieprasītākais maksas pakalpojums - melnbalta un krāsaina izdruka no bibliotēkas datora. Krietni mazāk pieprasīta kļuvusi dokumentu kopēšana, kā arī skenēšana un nosūtīšana uz lietotāja norādīto e-pastu.

Smiltenes Eiropas Savienības informācijas punkta darbs

¹⁹ Valsts Ieņēmumu dienests

Atzīmējot 20 gadus kopš Latvijas pievienošanās Eiropas Savienībai, maijā Smiltenes novada bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļā notika Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas atbalstīts pasākums [“Divdesmit svēcītes svētku Klingēri – nāc un svinam kopā!: Latvijai 20 gadi Eiropas Savienībā”](#). Pasākums tika organizēts sadarbībā ar Smiltenes vidusskolu, Smiltenes Mūzikas skolu un Smiltenes Mākslas skolu, kurā piedalījās Smiltenes vidusskolas 5.c klases skolēni un audzinātāja Regīna Zariņa, Smiltenes Mūzikas skolas audzēkņi - pavisam kopā 32 dalībnieki. Interaktīvā veidā skolēni izteica savu viedokli, domas par to, kāpēc viņiem svarīgi dzīvot Eiropas Savienībā (ES). Skolēnu izveidotais vārdu mākonis “Es un ES – tie esam mēs” skaidri parādīja, kas viņiem ir pats svarīgākais – drošības sajūta, miers, brīvība, ceļošanas iespējas. Svētki tika svinēti atraktīvi, visiem radoši un aktīvi līdzdarbojoties:

- izspēlējot Kahoot vietnē viktorīnu "Atpazīsti Eiropas Savienības valstis karodziņos";
- origami tehnikā lokot miera, brīvības un cerības simbolu – miera baložus;
- baudot Mākslas skolas audzēkņu darbu izstādi “Eiropa – mana, tava, mūsu: Latvijas 20 gadi Eiropas Savienībā”;
- ieklausoties Mūzikas skolas audzēkņu un viņu skolotāju Ingas Sīmanes un Jāņa Žagariņa atskaņotajos “Eiropas mūzikas ritmos”.

Par aktīvu līdzdarbošanos dalībnieki par piemiņu saņēma suvenīrus - Eiropas Savienības valstu karodziņu uzlīmes un informatīvu materiālu par Latvijas ceļu uz ES, kas skolēniem noderēs kā palīglīdzeklis mācību procesā. Svinot svētkus un kopā pavadot laiku, tika akcentēta mūsu piederība Eiropai, jo mēs paši, strādājot un mācoties, esam tie, kas veidojam savu valsti un Eiropu.

Smiltenes bibliotēkā svin 20 gadus kopš Latvija pievienojās Eiropas Savienībai

Turpinot atzīmēt nozīmīgo notikumu – 20 gadus kopš Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā, Valkas un Smiltenes bibliotēku Eiropas Savienības informāciju punkti (ESIP) organizēja kopīgu aktivitāti – aicināja iedzīvotājus pārbaudīt savas zināšanas par Eiropas Savienības darbību, simboliku, personībām un dalībvalstīm, risinot Eiropas Savienības mājas un Eiropas Parlamenta Vēstnieku skolu skolēnu sagatavoto [krustvārdu mīklu “Mini un atklāj!”](#). Pareizo atbilžu iesniedzēji izlozes kārtībā saņēma piemiņas balvas no atbalstītājiem - Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā.

Sadarbībā ar EUROPE DIRECT Vidzeme, kura darbību finansiāli atbalsta Eiropas Komisija, Smiltenes bibliotēka Digitālās nedēļas ietvaros noorganizēja klātienē nodarbību "Mākslīgā intelekta radīti teksti, attēli un video - izklaide, praktiski noderīgi vai krāpniecības risks?", kuru vadīja komunikācijas zinātnes doktore un medijpratības eksperte Klinta Ločmele (vairāk 5.8 sadaļā "Bibliotēkas izglītojošā darbība").

Novada bibliotēkas

Apes bibliotēkā dažāda veida un satura uzziņas un informāciju turpina sniegt gan klātienē un telefoniski, gan digitāli – vairāk e-pasta sarakstē, retāk sociālajos tīklos, WhatsApp lietotnē. Telefoniski tās parasti ir uzziņas par konkrētu izdevumu pieejamību bibliotēkā vai par noteikta temata literatūru, tās pieejamību bibliotēkas krājumā. Informācija tiek sniegta par dažādiem pašvaldības (kontaktainformācija, adreses, pieņemšanas laiki) un valsts iestāžu pakalpojumiem.

Informācijas darbā tiek izmantoti dažādi resursi, ieskaitot bibliotēkas literatūras krājumu, digitālos resursus un brīvi pieejamos interneta avotus. Bieži tiek meklēta informācija, kas saistīta ar sadzīves un praktiskiem jautājumiem, piemēram, dārza darbiem, receptēm, remontdarbiem. Pieaugušo auditorijai interesē temati pašizglītībai, saistīti ar personības izaugsmi, profesionālo prasmju pilnveidi, piemēram, vadības jautājumiem, saskarsmi. Mācībās pieprasīti temati - no tiesību zinātnes, pedagogijas, sociālā darba, psiholoģijas nozarēm, medicīnas. Raksti periodikā tiek meklēti, izmantojot LNB analītikas datubāzi un News.lv laikrakstu bibliotēku, novadpētniecības uzziņu izpildē aktuāla Digitālā bibliotēka, īpaši periodikas sadaļa, kā arī Alūksnes novada bibliotēkas veidotā novadpētniecības datu bāze, novadpētniecības krājuma materiāli un mapes bibliotēkā.

Paralēli informācijas un uzziņu darbam lielu īpatsvaru bibliotēkas apmeklētāju apkalpošanā aizņem arī konsultācijas par dažādiem jautājumiem, kas saistīti ar datora un interneta izmantošanu, e-pakalpojumiem - sākot ar atbilstošiem drukāšanas iestatījumiem, pielikuma pievienošanu e-pastam, dokumenta noformēšanu, vajadzīgās interneta lapas atrašanu, līdz pat darbam ar dažādu pakalpojuma sniedzēju, valsts un pašvaldības iestāžu līgumiem, iesniegumiem un to aizpildīšanu e-vidē.

Jau tradicionāli uz bibliotēkām nāk cilvēki pēc bankas kontu izdrukām, pēc palīdzības apmaksāt rēķinus un veikt citus pārskaitījumus. Iezīmējot apjomu un dažādību, minēsim piemērus situācijām, ar kurām vietējie iedzīvotāji vēršusies pēc palīdzības bibliotēkā: OCTA polises iegāde, Smart ID aplikācijas izmantošana, ZOOM platformas lietošana, Elektrum līguma maiņa, avio biļešu iegāde un reģistrēšana, preses abonēšana, internetbankas lietošana, tai skaitā regulāro maksājumu noformēšana, telefona un aplikāciju lietošana, e-pasta izveidošana.

Brantu bibliotēkas lietotāji izmanto iespēju, lai bibliotēkā atrastu un sagatavotu uzziņas, atrastu nepieciešamo informāciju. Uzziņu, informācijas un izglītojošais darbs ir atkarīgs no lietotāju vēlmēm. Uzziņu krājuma piedāvājumā ir dažādas enciklopēdijas, vārdnīcas, kā arī nozaru literatūra. Bibliotēkas lietotāji tiek informēti par dažādām datu

bāzēm – Letonika, News.lv laikrakstu bibliotēka, būtu vairāk jāpiestrādā pie popularizēšanas.

Drustu bibliotēka. Pārskata gada laikā bibliotēkā tiek sniegtas 159 konsultācijas par dažādām tēmām. Drustu bibliotēka turpina sniegt lietotāju pieprasītu palīdzība rēķinu apmaksā, internetbankas izmantošanā, B lapas pabalsta piešķiršanas iesniegumu aizpildīšanā, ūdens skaitītāju rādījumu nodošanā NKUP. Bibliotēkas vadītāja aktīvi turpina informēt par eID kartes nepieciešamību un priekšrocībām. Notiek individuālas apmācības eParaksta izmantošanā, parakstot dokumentus, kā arī eParaksts mobile aktivizēšanā, kas būtiski atvieglo eParaksta izmantošanu. Tiek sniegtas konsultācijas par gada ienākumu deklarācijas aizpildīšanu un iesniegšanu VID, preču atmuitošanu. Tiek sniegtas konsultācijas telefonu izmantošanā, piemēram, aktuāla ir lietotnes Whatsapp izmantošana. Pēc lietotāju teiktā, bibliotēka ir būtisks atbalsts iedzīvotājiem augstāk minēto situāciju risināšanā. No 1. novembra uz Drustu bibliotēku ir pārcelts Valsts un pašvaldības vienotais klientu apkalpošanas centrs, kur iedzīvotāji var saņemt pieprasītākos valsts un pašvaldības pakalpojumus un konsultācijas par tiem. Divos mēnešos dažādus pakalpojumus izmantoja 65 iedzīvotāji.

Gaujienas bibliotēkā pārskata periodā lietotājiem sniegtas gan konsultācijas, gan praktisks atbalsts. Aktuāli ir darba meklēšanas vakanču portāli, EDS VID gada deklarāciju iesniegšana, dažādi VSAA e-iesniegumu iesniegšana un VSAA pakalpojumu izziņu iegūšana par vecuma pensijām, darba stāžu u.c. Aktuālas ir konsultācijas par ID kartes un elektroniska pasta lietošanu, kā elektroniski parakstīt dokumentu vai atvērt to, E-adrese izveidošanu. Vairākkārt vecāka gājuma cilvēki ir lūguši palīdzību viedtālrunu lietošanā. Attīstoties arvien vairāk elektroniskai videi, bibliotēkas loma laukos ir liela.

5.8 Bibliotēkas izglītojošā darbība

Smiltenes bibliotēka

Bibliotēkās netiek organizētas apmācību grupas, jo nav šim nolūkam piemērotu telpu un aprīkojuma. Apmeklētāju konsultēšana notiek individuāli ikdienas darba procesā. Tehnoloģijas strauji mainās, tāpēc zināšanas nepārtraukti jāpapildina, mācoties visa mūža garumā. Pārskata gadā tika sniegts mūžizglītības atbalsts, organizējot dažādas mācības iedzīvotājiem – lekcijas, nodarbības un tiešsaistes apmācības bibliotēku darbiniekiem, senioriem un citiem interesentiem. Organizējot pasākumus tiešsaistē, iespējams sasniegt skaitliski lielāku auditoriju un dalībnieku iesaisti arī no citiem novadiem. Tiešsaistes platformas ir ļoti noderīgas, lai papildinātu zināšanas dažādos jautājumos, to izmanto gan bibliotekāri, gan iedzīvotāji.

Tabula "Mūžizglītības atbalsta pasākumi un konsultācijas Smiltenes novada bibliotēkā"

Gads	2023	2024	+/- 2024/2023
Mācības (skaits)	305	120	-185
Dalībnieki (skaits)	1460	1224	-236

2023.gadā bija izveidojusies cieša sadarbība ar Izglītības pārvaldes mūžizglītības speciālisti Guntu Grigori, organizējot “Senioru akadēmijas” nodarbības. Atskaides periodā, mainoties darbiniekam Izglītības pārvaldē, mainījās arī darba metodes un “Senioru akadēmija” vairs nav aktīva. Līdz ar to arī pārvaldes un bibliotēku sadarbība ir apsīkusi. Tas ietekmējis tabulā redzamos mūžizglītības atbalsta pasākumu rādītājus.

Tabula “Mūžizglītības atbalsta pasākumi un konsultācijas Smiltenes bibliotēkā”

Gads	2023	2024	+/- 2024/2023
Mācības (skaits)	28	16	-12
Dalībnieki (skaits)	581	441	-140

Pārskata gadā Smiltenes bibliotēka organizēja 11 mūžizglītības pasākumus e-pakalpojumu un e-resursu popularizēšanai, kuros piedalījās 349 dalībnieki, tai skaitā:

- piecas tiešsaistes informācijpratības nodarbības un apmācības, kur piedalījās 184 dalībnieki,
- deviņas klātienes apmācības ar 111 dalībniekiem.

Salīdzinot ar 2023.gadu – par 10 mūžizglītības atbalsta pasākumiem mazāk. Bibliotēka iesaistījās gan “Vispasaules Drošāka interneta dienā, gan Eiropas digitālajā nedēļā, gan Pasaules medijpratības un informācijpratības nedēļā. Šajās nedēļās ar īpaši izvietotiem uzsaukumiem aicinām iedzīvotājus piedalīties pasākumos un pieteikties individuālajām konsultācijām par bibliotēkas piedāvātajiem bezmaksas pakalpojumiem e-prasmju uzlabošanai un datu bāzu lietošanu. Konsultāciju mērķis ir uzsvērt digitālo prasmju nozīmību, lai ikviens Latvijas iedzīvotājs izmantotu digitālās tehnoloģijas un pakalpojumus savā darbā un ikdienā. Iespēju robežās vadīt nodarbības vai lasīt lekcijas tiek aicināti lektori, kuri ir interesanti un pieprasīti, vai arī viņu tematiskais satura piedāvājums konkrētajā brīdī ir populārs sabiedrībā.

Bibliotēka iesaistījās “**Vispasaules Drošāka interneta diena 2024**” aktivitātēs. Interesentiem bija iespēja pārbaudīt savas zināšanas, piedaloties tiešsaistes viktorīnā “[Drošāks internets sākas ar Tevi](#)”. Mūsdienās ir tikpat kā neiespējami iztēloties savu dzīvi bez interneta, taču vai mēs protam lietot internetu droši un vai mākam pasargāt sev tuvos cilvēkus no iespējamajiem draudiem? 10 jautājumi ar iespējamajiem atbilžu variantiem. Veiksmīgākie dalībnieki saņēma balviņas.

Swedbank konsultāciju dienas. Pārskata gadā turpinājās sadarbība ar AS “Swedbank” Valmieras filiāli, un iedzīvotājiem tika organizētas izglītojošas tikšanās un individuālas konsultācijas par dažādiem bankas pakalpojumiem. Tuvākā bankas filiāle atrodas Valmierā, tāpēc iedzīvotāji izmanto šo bibliotēkas piedāvājumu pieteikties konsultācijai uz vietas Smiltē. Tikšanās vadīja Pēteris Maksimivs, AS “Swedbank” vadošais klientu

Tīmekļvietnes seminārs sadarbībā ar AS Swedbank

konsultants Valmieras filiālē. Piemēram, rudenī notika izglītojoša nodarbība jauniešiem "Tava nauda - Tavas iespējas". Smiltenes vidusskolas 12. klases skolēniem bija iespēja piedalīties interesantā sarunā par aktuālām tēmām: Swedbank ISIC kartes lietošanas priekšrocībām, par naudu, par jauniešu iespējām to sakrāt, par e-makiem, investīcijām, vienkārša ikdienas budžeta plānošanu un par to, kā iemācīties pasargāt sevi no krāpniekiem un nekļūt par naudas mūli. No skolēnu puses prezentācijas saturs tika novērtēts kā ļoti kvalitatīvs un visiem likās vērtīgs, iesakot arī citiem to apmeklēt. Tikšanās noslēgumā bibliotekāres jauniešiem nedaudz pastāstīja par pieejamajiem pakalpojumiem, uzziņu un novadpētniecības krājumiem, kā arī iedrošināja jauniešus nākt uz bibliotēku un izvēlēties sev interesējošu literatūru.

Informācijpratības nodarbība jauniešiem sadarbībā ar AS Swedbank konsultantu

Gada izskaņā notika izglītojoša lekcija par finanšu krāpniecībām "Ieraugi krāpnieka patieso nodomu" un individuālas konsultācijas iedzīvotājiem bankas vidē. Lekcijas laikā iedzīvotājiem bija iespēja uzzināt, kādi šobrīd ir biežākie krāpšanas veidi un kādi ir zelta likumi, lai sevi pasargātu. Ikvienam bija iespēja uzdot arī individuālus jautājumus, netērējot laiku bankas filiāles apmeklējumam.

Vasaras vidū bibliotēkā norisinājās nodarbība "Lieto internetu droši!". Nodarbības 17 dalībnieki ar ieinteresētību vēroja īsfilmas par drošu interneta lietošanu un veica sagatavotos uzdevumus. Pēc nodarbības devās projām ar atziņu - bija saturīga un vērtīga

Nodarbība daudzfunkcionālo sociālo pakalpojumu centra "Īve" klientiem Smiltenes bibliotēkā

nodarbība, zināšanas par drošu interneta lietošanu ir būtiski papildinātas un nostiprinātas. Mērķis - popularizēt droša interneta lietošanas paradumus.

Nozīmīgas un apjomīgas bija **bezmaksas tiešsaistes apmācības “Digitālā bibliotēka: saturs un lietošana”**, kuras Smiltenes bibliotēka organizēja sadarbībā ar Latvijas Nacionālo bibliotēku. Nodarbības paredzētas visiem interesentiem, kas vēlējas gūt ieskatu Latvijas kultūras mantojumā, kā arī iesaistīties digitālo resursu satura papildināšanā un bagātināšanā Digitālajā bibliotēkā. Piedāvājām piedalīties apmācībās, izmantojot bibliotēkas interneta lasītavas tehnisko nodrošinājumu. Mācībās piedalījās Smiltenes, Valkas, Valmieras un Limbažu novada bibliotēku darbinieki, kā arī citi interesenti. Nozīmīgs ieguvums - mācības tika ierakstītas un ieraksti ievietoti bibliotēkas Youtube kontā, dodot iespēju noskatīties nodarbības atkārtoti. Praktiskajā daļā bija iespēja lektores vadībā meklēt dažādus digitālos objektus un apgūt dažādas informācijas meklēšanas un filtrēšanas iespējas. Trīs nodarbībās piedalījās 156 dalībnieki:

- 1.nodarbības tēmas: informācija par LNB pakalpojumiem, krājumu un elektroniskajiem resursiem. Informācijas meklēšana, atlase un izguve elektroniskajā katalogā sistēmā Primo. Lektore Ginta Zalcmane, LNB Informācijas pakalpojumu attīstības vadītāja. 40 skatījumi Youtube.
- 2.nodarbības tēmas: Latvijas Nacionālās bibliotēkas Digitālā bibliotēka un digitālās bibliotēkas kolekcijas. Lektore Eva Ausēja, LNB Tehnoloģiju un dabaszinātņu lasītavas vadītāja. 36 skatījumi Youtube.
- 3.nodarbības tēmas: Latvijas atmiņas institūciju resursi. Digitālās humanitārās zinātnes un DHZ rīki. Lektore Ginta Zalcmane, LNB Informācijas pakalpojumu attīstības vadītāja. 28 skatījumi Youtube.

Novada bibliotēkas

Apes bibliotēkā tiek turpināta lietotāju apmācība gan bibliotēkas elektronisko resursu izmantošanā - elektroniskā kopkataloga, 3td E-grāmatu bibliotēkas izmantošanā, bibliotēkā pieejamo datu bāzu izmantošanā, gan valsts un pašvaldības e-pakalpojumu saņemšanā, sociālo tīklu un interneta izmantošanā, e-paraksta pielietošana un palīdzība parakstīt dokumentus. Pārskata periodā apmācības notikušas pārsvarā individuāli, pieprasījums pēc tām ir mazinājies.

2024.gadā ziemā neturpinās pieaugušo mācību cikls “Senioru Akadēmija”, kas tika veidota sadarbībā ar Izglītības pārvaldes mūžizglītības speciālistu. Seniori bija ļoti apmierināti ar šīm lekcijām un arī šajā gadā izrādīja interesi, un ļoti gaidīja turpinājumu (iemesls - nomainījās Izglītības pārvaldes darbinieks). Sadarbībā ar Lauku atbalsta dienestu

bibliotēka piedāvāja iespēju saņemt Lauku atbalsta dienesta speciālistu konsultācijas par platību maksājumu pieprasīšanu un saņemšanu, kā arī iespēja noformēt pieteikumu.

5.9 Medijpratība

Smiltenes bibliotēka

Smiltenes bibliotēka iesaistījās “**Eiropas digitālā nedēļa 2024**” pasākumos, kas visā Latvijā norisinās jau kopš 2010. gada, šogad jau 15.reizi. Tā tiek organizēta Eiropas kampaņas “All Digital Weeks” ietvaros. Pieaugušo apkalpošanas nodaļā tika organizēts viens pasākums un konsultāciju dienas, kopā piedalījās 35 dalībnieki. No 13.-17.maijam ikvienam interesentam bija iespēja piedalīties individuālās konsultācijās digitālo prasmju apgūšanai “[Digitālie pakalpojumi un prasmes iedzīvotājiem](#)”. Tēmas: e-paraksta lietošana, e-adreses izveide, Latvija.lv pakalpojumi, iedzīvotāju gada ienākumu deklarācijas iesniegšana, Canva.com vizuālo rīku lietošana u.c. Atsaucība nebija liela, tikai divi dalībnieki. Krietni apmeklētāka (33 dalībnieki) bija “Digitālās nedēļas 2024” nodarbība par mākslīgā intelekta rīkiem “[Mākslīgā intelekta radīti teksti, attēli un video – izklaide, praktiski noderīgi vai krāpniecības risks?](#)”. Dalībniekiem, divu stundu garumā bija iespēja stiprināt medijpratību, iepazīstoties ar mākslīgā intelekta rīku darbību un mēģinot izvērtēt sintezēto attēlu, video un audio ierakstu autentiskumu. Nodarbību vadīja Klinta Ločmele, komunikācijas zinātnes doktore un medijpratības eksperte. Pasākums organizēts sadarbībā ar EUROPE DIRECT Vidzeme.

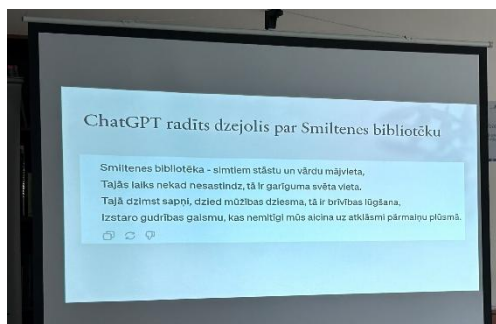
Tikšanās ar medijpratības ekspertu Klintu Ločmeli Smiltenes bibliotēkā

Dalībniekiem bija iespēja stiprināt medijpratību, iepazīstoties ar mākslīgā intelekta rīku darbību un mēģinot izvērtēt sintezēto attēlu, video un audio ierakstu autentiskumu. Zinoši un informēti iedzīvotāji ir pasargāti no dažādiem krāpniecības veidiem. Lektore Klinta Ločmele nodarbības laikā demonstrēja mākslīgā intelekta daudzveidīgās iespējas, piemēram, sacerēt dzejoli par Smiltenes bibliotēku:

“Smiltenes bibliotēka – simtiem stāstu un vārdu mājvieta.

Tajās laiks nekad nesastindz, tā ir garīguma svēta vieta.

Tajā dzimst sapņi, dzied mūžības dziesma, tā ir brīvības lūgšana,
Izstaro gudrības gaismu, kas nemitīgi mūs aicina uz atklāsmi pārmaiņu plūsmā.”

*Paldies par interesi par aktuālajiem tematiem un
vēlmi par tiem informēt savus lasītājus. Atgriež
pieņemto sadarbību un sauc paldies par veicinātību
un zinātkāni! Pēcksmi turpināšu darbu!*

*Krista Ločmele
15.05.2024.*

ChatGPT radīts dzejolis. K.Ločmeles ieraksts bibliotēkas Viesu grāmatā

Autorizācijas dati lietotājiem

Tabula "Autorizētie lietotāji" Smiltenes bibliotēka

	2022.	2023.	2024.	+/- %
Aktīvie lietotāji kopā	1417	1501	1335	-11%
Autorizēti lietotāji kopā			1287	
Autorizētie lietotāji pārskata gadā	136	344	119	-65%

2024.gadā autorizācijas dati piešķirti 119 lietotājiem, kas ir par 225 lietotājiem mazāk nekā iepriekšējā gadā. Elektroniskā kataloga autorizācijas dati tiek izsniegti visiem jaunajiem reģistrētajiem bibliotēkas lietotājiem, un esošie lietotāji, kuriem nav izsniegti lietošanas dati, tiek iepazīstināti ar šādu bibliotēkas pakalpojumu. Lietotāji tiek iepazīstināti ar bibliotēku krājumā esošo literatūru, iemācās atrast elektroniskajā katalogā sev interesējošo literatūru un rezervē izdevumu. Diemžēl jāsecina, ka seniori ne vienmēr izmanto piedāvāto pakalpojumu, jo daļai mājās nav datoru un informāciju jautā bibliotēkām, lai atrod attiecīgo lasāmvielu pēc viņu pieprasījuma, nevis izmanto e-katalogu. Iedzīvotāju izglītošanai tiek organizētas apmācības par bibliotēkas attālināto pakalpojumu lietošanu. Autorizācijas datu izsniegumu 2024.gadā ietekmēja tas, ka Smiltenes novada bibliotēkas Pieaugušo nodaļa saistībā ar krājuma pārbaudi un pārceļšanos uz citām telpām bija slēgta, kā arī tas, ka daudziem lasītājiem iepriekšējos gados autorizācijas dati ir piešķirti, bet daļa lasītāju kategoriski no tiem atsakās.

Novada bibliotēkas

Novada bibliotēkās pasākumi par medijpratību netiek organizēti. Bibliotēku darbinieki sniedz individuālas konsultācijas lietotājiem par to, kā atpazīt krāpniekus un kā jārīkojas, ja saņemts kāds aizdomīgs e-pasts vai tālruņa zvans no neuzticama avota.

Gadījumos, kad saņemts kāds nesaprotams e-pasts vai īsziņa, bibliotēkas lietotāji griežas bibliotēkā pēc padoma, kā rīkoties.

Visiem no jauna reģistrētiem bibliotēkas lietotājiem tiek izsniegts lietotājvārds un parole elektroniskā kataloga izmantošanai. Tiek izsniegta instrukcija, kā izmantot elektronisko katalogu, par tā priekšrocībām, kā arī par iespēju lasīt e-grāmatas 3td.lv.

5.10 Iekšzemes starpbibliotēku abonements (SBA)

Tabula. SBA rādītāji *Smiltenes novada bibliotēka* 2024

Bibliotēka/ skaits	SBA dokumentu skaits kopā	No citām b-kām saņemtie dokum.	Uz citām b-kām nosūtītie dokum.
Smiltenes NB	267	161	106
Apes	28	9	19
Bilskas	46	37	9
Blomes	44	33	11
Brantu	1	0	1
Drustu	84	67	17
Gaujienas	28	22	6
Grundzāles	48	18	30
Launkalnes	3	2	1
Palsmanes	28	9	19
Raunas	92	33	59
Trapenes	13	4	9
Variņu	34	26	8
Vidagas			
KOPĀ	716	421	295

Tabula. SBA rādītāji *Smiltenes bibliotēka*

SBA	2021	2022	2023	2024
No citām bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	191	163	194	97
Uz citām bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	110	112	186	106
No Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtās pielāgotās literatūras skaits		36	79	64
Kopā SBA	301	275	380	267

Smiltenes bibliotēka

Vislabākā sadarbība joprojām ir ar Valkas novada Centrālo bibliotēku, aktīva sadarbība ir izveidojusies ar Bilskas, Blomes, Variņu, Palsmanes bibliotēkām un Valkas novada Vijciema bibliotēku. Smiltenes bibliotēkā regulāri tiek atjaunots un paplašināts grāmatu piedāvājums visām lasītāju grupām. Komplektējot krājumu, tiek ņemtas vērā lasītāju intereses, tomēr katra lietotāja vēlmes piepildīt nav iespējams, un tas ietekmē

SBA²⁰ pieprasījumu. Reizēm lasītāji rīkojas bezatbildīgi, pieprasot grāmatu SBA kārtā, bet neatnākot pakal, pasakot, ka tā vairs nav vajadzīga. Tomēr lietotāji atzinīgi novērtē SBA pakalpojumu, jo tas dod iespēju savā bibliotēkā saņemt iespieddarbu no citas bibliotēkas krājuma. Pieaugušo apkalpošanas nodaļai ir nostiprinājusies sadarbība ar Latvijas Neredzīgo bibliotēku, kas nodrošina iespēju pasūtīt un saņemt lasītājam interesējošas grāmatas palielinātā drukā vai CD formātā. Nav populārs Latvijas Neredzīgo bibliotēkas audiogrāmatu lejupielādes servisa sistēmas “Balss” pakalpojums.

Bērnu apkalpošanas nodaļā starpbibliotēku abonementa (SBA) pakalpojums atskaites periodā ir samazinājies, salīdzinot ar pagājušo gadu. Tomēr pēdējos gados no citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits ir stabils. Bērni, pusaudži un vecāki arvien biežāk izmanto SBA pakalpojumu. Apmeklētāji tiek vairāk informēti par iespējām pasūtīt grāmatas no citām bibliotēkām. Bērnu apkalpošanas nodaļā nav pieprasījuma pēc pielāgotās literatūras no Latvijas Neredzīgo bibliotēkas.

Tabula “SBA rādītāji” *Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļa*

SBA	2022.	2023.	2024.
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	11	13	12
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	10	38	11
No Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtās pielāgotās literatūras skaits	0	0	0

Novada bibliotēkas

Apes bibliotēkā izdevumu aprīte galvenokārt notiek starp Alūksnes un četrām Smiltenes novada bibliotēkām. Ar visām bibliotēkām ir izveidojusies laba sadarbība, kolēģu atsaucība nodrošina pakalpojuma pieejamību un izpildi pēc iespējām ātrāk. SBA kārtā tiek izsniegti dažādi bibliotēkas resursi: grāmatas, žurnāli, audio un videoieraksti. Pieprasīta tiek gan latviešu un ārzemju daiļliteratūra latviešu valodā, gan arī dažādu nozaru izdevumi (pedagoģija, psiholoģija, medicīna, ceļojumi u.c.), kuru nav savas bibliotēkas krājumā, kā arī jaunumi ātrākai lietotāju pieprasījumu apmierināšanai. Latvijas Neredzīgo bibliotēku SBA pakalpojums netiek izmantots, jo nav pieprasījuma.

Drustu bibliotēkai visbiežāk pārskata gadā grāmatu apmaiņa SBA kārtā notika ar Raunas bibliotēku, jo ir visvienkāršākā piegāde. Izdevīgi sadarboties ar Cēsu novada bibliotēkām, jo ir kopīgs elektroniskais katalogs, kas nodrošina vienkāršotu grāmatu saņemšanu un nodošanu, kā arī ir iespēja grāmatas izsniegt elektroniski, ir zināms, pie kā grāmata atrodas. SBA grāmatu saņemšanu un nodošanu veic bibliotēkas vadītāja pati, pašvaldības darbinieki, vadītājas ģimenes locekļi un draugi. Reizēm paiet ilgāks laiks, kamēr pasūtītā grāmata tiek saņemta bibliotēkā un izsniegta lasītājam, bet lietotāji ir saprotoši, un ir priecīgi par iespēju tikt pie kārotās literatūras. Lai nodrošinātu lasītājiem iespēju lasīt grāmatas palielinātā drukā, Drustu bibliotēkai ir sadarbība ar Cēsu pilsētas

²⁰ Starpbibliotēku abonements

Valdemāra bibliotēku. Pagājušajā gadā SBA kārtā no Valdemāra bibliotēkas tika saņemtas 11 grāmatas palielinātā drukā. Neērtības rada tas, ka šis pakalpojums nav pieejams BIS ALISE, kur būtu iespēja ērtāk izsekot grāmatu aprītei un izgūt izsniegumu statistiku. Šobrīd grāmatu un statistikas datu uzskaites tiek veikta manuāli. Grāmatu saņemšana no Valdemāra bibliotēkas notiek ar Latvijas Pasta starpniecību, kas ir bezmaksas pakalpojums.

Palsmanes bibliotēkas vadītāja uzskata, ka lietotāji SBA pakalpojumu izmanto aktīvi. Smiltenes bibliotēkā strādā palsmaniete Zane, līdz ar to ir ērta grāmatu apmaiņa gan ar Smiltēni, gan citām novada bibliotēkām, kā arī Valkas novada Centrālo bibliotēku. Visaktīvāk grāmatu apmaiņa notikusi ar Smiltenes (7 saņemtas, 7 nosūtītas), Bilskas (5 nosūtītas), Variņu (5 nosūtītas, 1 saņemta) bibliotēkām.

Trapenes bibliotēkā pārskata periodā lasītājiem tika sniegta iespēja saņemt literatūru, kas nav pieejama uz vietas. Izveidojās laba sadarbība ar Apes un Gaujienas bibliotēkām. Kādas lasītājas vēlme bija iepazīties ar kaimiņu novada reģionālo laikrakstu "Dzirkstele". Sadarbībā ar Lejasciema pagasta bibliotēku tāda iespēja tika sniegta, piegādājot laikraksta vairāku gadu numurus.

5.11 Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā

Smiltenes bibliotēkas pieaugušo apkalpošanas nodaļas pagaidu mājvietā nav klusās lasītavas, nav piemērota zona grupu apmācībām, atsevišķa telpa pasākumiem. Mākslas izstādes tiek izvietotas gaitenī, lai, neskatoties uz telpu trūkumu, būtu iespēja turpināt apmeklētājus priecēt ar izstādēm. Smiltenes bibliotēkai ir nepieciešama jauna, plaša un moderna ēka, kas būtu pieejamāka iedzīvotājiem gan atrašanās vietas, gan platības ziņā.

Bērnu apkalpošanas nodaļa nav pieejama personām ar īpašām vajadzībām. Nodaļas telpas atrodas Smiltenes Sporta halles 2.stāvā. Problēma: vasaras karstajos mēnešos Bērnu apkalpošanas nodaļā liels karstums, ventilācija pūš telpās karsto āra gaisu. Savukārt laikā, kad ārā paliek vēss, bibliotēkā ir ļoti auksts. Risinājums būs ventilācijas sistēmas sakārtošana.

6 KRĀJUMS

6.1 Krājuma komplektēšanas politika un organizācija

Smiltenes novadā krājuma komplektēšanā bibliotēkas vadās pēc 2022. gada 13. aprīlī apstiprinātās “Smiltenes novada bibliotēkas krājuma komplektēšanas un organizācijas politikas 2022.-2024. gadam”. Viena no šī gada darba prioritātēm bija kvalitatīva krājuma papildināšana. Smiltenes novada bibliotēka un tās apakšstruktūras mērķtiecīgi strādāja pie krājuma attīrīšana no neaktuāliem, novecojušiem un nolietotiem izdevumiem. Nolietotās un lasītāju nepieprasītās grāmatas tika norakstītas.

Bibliotēkas galvenais mērķis ir apmierināt lietotāju vajadzības pēc informācijas, izglītības un kultūras. Tāpēc komplektēšanas process balstās uz lietotāju vēlmēm, intereses jomām un pieprasījumu. Galvenokārt bibliotēkā pieprasīta jaunākā daiļliteratūra, bet pieprasījums pēc praktiskajiem resursiem, piemēram, grāmatām par veselību, psiholoģiju, tehnoloģijām un personīgo attīstību, arī ir pietiekami augsts. Pieprasījumu topa augšgalā atrodas arī vēstures un ceļojumu grāmatas.

6.2 Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums

Tabula. Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums. Smiltenes novada bibliotēka. 2024

Bibliotēka / finansējums €	Krājuma komplektēšanai	no tiem grāmatām	periodiskiem izdevumiem	citiem dokumentiem	*uz 1 iedzīvot € kopā/grāmatām
Smiltenes	12126	9171	2804	151	1,94 / 1,47
Apes	4457	3182	1275		3,60 / 2,57
Bilskas	4549	2780	1769		4,26 / 2,60
Blomes	2764	2128	636		3,32 / 2,56
Brantu	1880	1285	595		3,51 / 2,40
Drustu	2893	1840	1053		4,16 / 2,65
Gaujienas	2701	2066	635		3,54 / 2,70
Grundzāles	2597	1958	639		3,37 / 2,54
Launkalnes	3016	2376	640		2,73 / 2,15
Palsmanes	2743	2103	640		3,34 / 2,56
Raunas	6593	4832	1761		2,89 / 2,12
Trapenes	2204	1570	634		3,45 / 2,46
Variņu	2456	1828	628		3,51 / 2,61
Vidagas	2119	1480	639		3,90 / 2,73
KOPĀ novadā	53098	38599	14348	151	2,91 / 2,12

*Finansējums € uz 1 iedzīvotāju novadā krājumam: kopā ar periodiku un citiem resursiem/tikai grāmatām

Krājuma komplektēšanai pašvaldības piešķirtais finansējums 2024.gadā sastādīja vidēji 2,91 EUR uz vienu pašvaldības iedzīvotāju, tai skaitā 2,12 EUR jauno grāmatu iegādei. Turpretī 2023.gadā – krājumam kopumā: 3,15 EUR uz vienu iedzīvotāju, grāmatu iegādei: 2,35 EUR. 2024.gadam summa krājuma komplektēšanai tika plānota iepriekšējā

gada apmērā, taču budžeta sabalansēšanas posmā tā tika samazināta. Bija dots uzdevums samazināt izmaksas par konkrētu summu, ar to arī skaidrojams starp bibliotēkām nevienādās izmaksas uz vienu iedzīvotāju. Tomēr lielākā daļa bibliotēku atzīst, ka finansējums jauno grāmatu iegādei ir pietiekams, bet periodikas abonēšanai būtu nepieciešamas lielāks finansējums. Finansējums jauno grāmatu iegādei bibliotēku krājumos tiek aprēķināts pēc kritērija: EUR/iedzīvotāju skaits.

Smiltenes bibliotēka

Darbinieki uzskata, ka vēlams populārākās grāmatas iegādāties divos eksemplāros, jo ir grāmatas, uz kurām ir izveidojusies gara rinda (pat 28 cilvēki rindā uz 1 grāmatu). Lasītāji vēlas jaunākās grāmatas izlasīt tās iznākšanas aktuālajā laikā, nevis pēc gada un vairāk. Jauniegvumu skaits samazinājies, jo, salīdzinot ar 2023.gadu, Smiltenes bibliotēkai budžeta sabalansēšanas posmā tika par 27% samazināts finansējums grāmatu iegādei. Šī summa jaunumu iegādei nav pietiekama. Papildinot literatūras krājumu, tika iepirkta grāmatas arī krievu un angļu valodā. Literatūra angļu un krievu valodā nav pieprasīta, jo bibliotēkas lasītāji pamatā ir seniori, kas svešvalodas nav apguvuši. Iepērkot grāmatas angļu valodā, vēlamies piesaistīt jauniešus.

Novada bibliotēkas

Brantu bibliotēka atzīmē, ka cena grāmatām un periodikai ir palielinājusies un nopirkt par piešķirtajiem līdzekļiem var mazāk grāmatas un žurnālus.

6.3 Krājuma pārbaude

Smiltenes novadā krājuma pārbaude atskaides periodā tika veikta četru bibliotēku krājumiem. Kārtējā krājuma pārbaude veikta diviem krājumiem – Smiltenes novada bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļā un Bilskas bibliotēkas Lobērgu nodaļā. Saistībā ar bibliotēkas vadītāja maiņu, krājuma inventarizācija tika veikta Trapenes bibliotēkā. Nebijis gadījums - Bilskas bibliotēkā inventarizācija tika veikta sakarā ar avāriju Latvijas Nacionālās bibliotēkas Datu centrā un BIS ALISE serveru bojājumiem, kā rezultātā tika zaudēti dati no 14.jūnija līdz 1.jūlijam. Sistēmas darbība pilnvērtīgi atsākās jūlija vidū. Bilskas bibliotēkā tika neatgriežami zaudēti norakstīšanas dati BIS Alise. Zaudēto datu apjomu konstatēja krājuma pārbaudē. Pārējās pārbaudēs konstatēja nelielu skaitu nenoskaidrotos apstākļos brīvpieejas krājumā pazudušus eksemplārus. Eksemplāri, kuri nav atgūstami, tika norakstīti. Konstatēts, ka uzskaites dokumenti aizpildīti un izdrukas no BIS ALISE veiktas regulāri, krājums nodaļu ietvaros ne visās bibliotēkās sakārtots alfabēta secībā, krājuma vienības vidēji noliegtas, daļa senāk izdotās latviešu oriģinālliteratūras un tulkotās klasikas sliktā stāvoklī. Bibliotēkās atklātās kļūdas (norakstīti, neregistrēti, noliegti eksemplāri krājumā) novērstas.

Valkas novada Centrālās bibliotēkas darbinieki uzsver: “Krājuma pārbaude Smiltenes bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļā veikta sirsnīgā bibliotēkas kolektīvā, draudzīgā atmosfērā. Tas, ka inventarizācijas process jau zināms, jo šajā krājumā

automātiskā inventarizācija veikta otrreiz un kopš iepriekšējās reizes strādāts rūpīgi, deva pamatu pārbaudi veikt bez piepūles. Darba procesā netrūka vērtīgas sarunas, interesantas domu apmaiņas, jauno kolēģu iepazīšanas, kolektīva saliedēšanas, arī jautrības un humors. Pieredzes apmaiņā gūtas ierosmes jaunām idejām. Secinājums - īpaši pozitīvo bibliotēkas auru veido viss kolektīvs. Bija prieks, ka šādu nopietnu darbu var paveikt arī priecīgi! Vērtējums – šādi kopīgi darbi vieno kolektīvu un palīdz veidot reģiona bibliotēku darbiniekus par vienotu komandu”.

6.4 Krājuma rādītāji

Smiltenes novada bibliotēkas un tās apakšstruktūru krājumu kopā veido 94239 vienības (2023.gadā - 105830 vienības), tai skaitā 78852 grāmatas. Grāmatas sastāda 83,7% no kopējā krājuma apjoma, periodika - 15%, citi informācijas nesēji – 1,3% (audiovizuālie, kartogrāfiskie izdevumi, nošizdevumi, attēlizdevumi, rokraksti, npublicētie dokumenti, spēles uc.).

Tabula “Krājuma rādītāji. *Smiltenes novada bibliotēka*”

Rādītājs	2022	2023	2024
Jaunieguvumi kopā	10 684	11290	10943
<i>t. sk. grāmatas</i>	3 140	4254	3854
<i>t. sk. bērniem</i>	831	1313	1197
Izslēgtie dokumenti	14 745	17907	22457
Krājuma kopskaits, fiziskais	112 395	105 744	94239
Grāmatu krājuma apgrozība	0,6	0,7	0,7
Periodikas krājuma apgrozība	2,3	2,7	2,7

Tabula “Krājuma sastāvs uz 31.12.2024. *Smiltenes novada bibliotēka*”

Bibliotēka / dokumentu skaits	Krājums kopā	grāmatas	periodika	audioviz	Pārējie: spēles	Fiziskā krājuma apgrozījums 2022	Fiziskā krājuma apgrozījums 2023	Fiziskā krājuma apgrozījums 2024
Smiltenes novads	94239	78852	14155	491	686	0,9	1,1	1,0
Smiltenes NB	17979	15417	2070	287	193	1,4	1,6	1,4
Apes	11658	10290	1334	34		1,0	0,9	0,9
Bilskas	5090	3218	1686	5	181	0,6	0,7	1,1
Blomes	4187	3425	642	31	86	0,3	0,7	0,7
Brantu	2910	2109	784	2	14	0,8	0,9	0,9
Drustu	8712	7553	1065	10	67	0,9	1,1	1,3
Gaujienas	5847	5211	632	4		0,5	0,7	0,7
Grundzāles	4038	3038	959	36	5	0,7	0,8	0,8
Launkalnes	4313	3567	721	1	24	0,6	0,7	0,5
Palsmanes	5142	4273	794	34	39	1,0	1,1	1,0
Raunas	10277	8781	1449	5	23	1,1	1,4	1,7
Trapenes	6243	5393	811	39		0,7	0,7	0,8
Variņu	4232	3613	565	3	50	0,7	0,9	0,7
Vidagas	3611	2964	643		4	0,3	0,3	0,3

Smiltenes bibliotēka

Krājumu veido 17979 iespieddarbi, tai skaitā 15417 grāmatas, 2070 seriālizdevumi, 287 audiovizuālie resursi. Grāmatas sastāda 86% no kopējā Smiltenes bibliotēkas krājuma apjoma, periodiskie izdevumi - 12 %, audiovizuālie resursi – 1,6%, pārējie resursi – 0,4%. Jaunieguvumu skaits samazinājies, jo, salīdzinot ar 2023.gadu, Smiltenes bibliotēkai budžeta sabalansēšanas posmā tika par 27% samazināts finansējums grāmatu iegādei.

Tabula "Krājuma rādītāji. *Smiltenes bibliotēka*"

Rādītājs	2021	2022	2023	2024
Jaunieguvumi kopā	1 748	1 720	2 207	1792
<i>t. sk. grāmatas</i>	737	736	1 112	802
<i>t. sk. bērniem</i>	194	213	350	251
Izslēgtie dokumenti	1 451	2 900	2 962	3180
Krājuma kopskaits, fiziskais	21 313	20 133	19 367	17979
Grāmatu krājuma apgrozība	1,1	1,2	1,4	1,3
Periodisko izdevumu apgrozība	2,8	2,8	3,5	2,5
Krājuma apgrozījums, fiziskais		1,4	1,6	1,4

Abonements

Pārvietojot Pieaugušo apkalpošanas nodaļas krājumu, tika veikts apjomīgs krājuma attīrīšanas darbs. Izvērtēti un atlasīti pēc satura novecojuši, maz pieprasīti un lieko dubletu iespieddarbi. Grāmatas tiek iepirkas no SIA "Apgāds Zvaigzne ABC", SIA "Virja" un SIA "Latvijas grāmata". Visbiežāk tiek pieprasītas grāmatas pedagogijas, psiholoģijas, medicīnas nozarēs. Krājums tiek komplektēts, izvēloties par prioritāti latviešu oriģinālliteratūru, kultūrvēsturiska satura literatūru, tulkoto daiļliteratūru un nozaru literatūru. Daļa bibliotēkas lasītāju izvēlas tikai latviešu, citi tikai tulkoto daiļliteratūru. Lasītāji pozitīvi novērtē krājuma plašo izvēli, jo var lasīt literatūru atbilstoši savām interesēm un vecumam. Smiltenes novada pagastu iedzīvotāji izvēlas apmeklēt Smiltenes bibliotēkas pieaugušo nodaļu, jo šeit tiek piedāvāta lielāka grāmatu izvēle salīdzinājumā ar pagastu bibliotēkām.

Uzziņu lasītava un uzziņu literatūras krājums

Uzziņu lasītavas brīvpieejas krājumā atrodas šādi izdevumu veidi- 546 grāmatas un 26 galda spēles. Pārskata gadā tika ņemti uzskaitē 14 jaunieguvumi. Izdevumi iepirkti par pašvaldības līdzekļiem (SIA "Virja LK", SIA "Apgāds Zvaigzne ABC", SIA "Latvijas grāmata"), 1 eksemplārs no Latvijas Nacionālās bibliotēkas un 2 eksemplāri no neidentificētas personas. Pēc izdevumu veidiem tika iepirkas 12 grāmatas un divas spēles. Pārskata gadā no uzziņu literatūras krājuma izslēgti novecojuši, nolietoti un neizmantoti 15 izdevumi.

Tabula "Uzziņu lasītavas krājums"

31.12.2021.	31.12.2022.	31.12.2023.	31.12.2024.
561 eks. 4903,75 EUR	660 eks. 5730,69 EUR	573 eks. 5657,40 EUR	572 eks. 5793,76 EUR

Uzziņu literatūras lasītavas krājuma apgrozība 0,3, tā salīdzinājumā ar 2023. gadu ir samazinājusies (0,5). Uz mājām lasītāji labprāt paņem galda spēles, ceļvežus un enciklopēdijas. Salīdzinot ar 2023. gadu, par 39% samazinājies uz mājām izsniegto izdevumu skaits.

Tabula "Izsniegums no Uzziņu lasītavas"

Gads	Lasītavā	Uz mājām	Kopā	Krājuma apgrozījums
2021	70	103	173	0,3
2022	195	74	269	0,4
2023	134	154	288	0,5
2024	104	94	198	0,3

Pēc BIS Alise datiem laika periodā no 01.01.2024. – 31.12.2024. Uzziņu literatūras lasītavu ir apmeklējuši 283 lietotāji, kopā 448 reizes. Salīdzinot ar 2023. gadu, kad 513 lietotāji apmeklēja lasītavu 815 reizes, apmeklējums ir samazinājies par 45%. Tas izskaidrojams ar to, ka pārskata gadā trīs mēnešus bibliotēkas pieaugušo apkalpošanas nodaļa apmeklētājiem bija slēgta. Pārskata gadā uzziņu lasītavā notika astoņi pasākumi, kurus apmeklēja 147 lietotāji. Ikdienā visbiežāk lasītavā uzturas strādājošie studenti un izmanto brīvpieejas krājumu, rakstot kursa un kvalifikācijas darbus. Lai popularizētu jaunākos uzziņu izdevumus, tāpat kā iepriekšējā gadā, bibliotēkas kontā vietnē Facebook tiek ievietoti jaunieguvumu apraksti ar saitēm uz elektronisko kopkatalogu, kur iespējams tiešsaistē pasūtīt sev interesējošo grāmatu.

Uzziņu un interneta lasītava, novadpētniecības krājums

Bērnu apkalpošanas nodaļas krājums

Bērnu apkalpošanas nodaļas krājums izvietots un sadalīts atbilstoši lasītāju vecuma un klašu grupām – literatūra pirmsskolas vecuma, jaunākā skolas vecuma bērniem, kā arī bērniem un pusaudžiem, sākot no 5. klases. Krājumu veido daiļliteratūra, nozaru literatūra, galda spēles, audiovizuālie materiāli un periodiskie izdevumi. Bibliotēkas krājums bērniem un jauniešiem tiek komplektēts atbilstoši vecuma grupām - daudzveidīgs, attīstību veicinošs.

Bērnu apkalpošanas nodaļā bērnu literatūras krājums tiek veidots un papildināts no piešķirtajiem budžeta līdzekļiem, par prioritāti ņemot latviešu bērnu oriģinālliteratūru, tulkoto literatūru, uzziņu literatūru bērniem un pusaudžiem. Regulāri papildināts tiek arī plaukts vecākiem. Mazajiem lasītājiem iecienītas ir bilžu un spēļu grāmatas. Kārtējā komplektēšana tiek veikta reizi mēnesī. Krājums tiek komplektēts tā, lai apmierinātu bērnu un pusaudžu vajadzības. Iespēju robežās vērā tiek ņemts lasītāju pieprasījums, nodrošinot daudzpusīgu un noderīgu krājumu gan mazākā vecumposma bērniem, gan pusaudžiem. Bērnu apkalpošanas nodaļas krājums ir mūsdienīgs un aktuāls. Tā kā finansējums grāmatām ir pietiekams, nolietotās grāmatas tiek aizvietotas ar jaunām. Problēmas ar aizvietošanu ir tikai tām grāmatām, kuras nav atkārtoti izdotas. Atskaites periodā tika uzsākts darbs pie eksemplāru autorzīmju sagatavošanas datorrakstā un pārlīmēšanas. Pārlīmēta tika apmēram puse krājuma eksemplāru. Nākamajā gadā plānots pabeigt šo darbu.

Atskaites gada vasarā bibliotēku apmeklēja skolēni, kuriem bija uzdots pa vasaru izlasīt grāmatas no obligātās literatūras saraksta. Mūsu bibliotēkā šīs grāmatas ir vienā eksemplārā. Rezultātā pasūtījām grāmatas no tuvākajām bibliotēkām SBA kārtā, un tik un tā uz konkrētajiem eksemplāriem veidojās lielas rindas.

2024.gadā par budžeta līdzekļiem tika iepirkti 227 resursi, neskaitot seriālizdevumus. Kopumā jaunieguvumu skaits ir 380 vienības, kas ir 0,5 izdevumi uz vienu lietotāju. Galvenie krājuma komplektēšanas avoti ir SIA “Virja LK”, grāmatnīca “Zvaigzne ABC” un “Globuss”. Atskaites periodā saņemti resursi arī bez atlīdzības no juridiskas personas. No Latvijas Nacionālās bibliotēkas saņemtas 28 “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas 2024” kolekcijas grāmatas 283 EUR vērtībā. Piedalījāmies arī programmā “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām”, no kuras izvēlējamies septiņas grāmatas bērniem, jauniešiem un vecāku plauktam par kopējo summu 80 EUR.

Aptauju dati liecina, ka jaunieši mūsdienās labprāt izvēlas lasīt grāmatas angļu valodā. Šī iemesla dēļ tika papildināts grāmatu klāsts angļu valodā. Jauniegūtās grāmatas uzreiz tika arī izsniegtas un bērni jautāja vēl. Noteikti jāturpina komplektēt grāmatas angļu valodā.

Bibliotēkā ir plašs periodisko izdevumu krājums. Pieejami žurnāli sākumskolas vecuma bērniem, vidējā vecuma bērniem, pusaudžiem un arī periodiskie izdevumi vecākiem. Komplektēti tādi izdevumi kā “Avene”, “Avenīte”, “Ilustrētā Junioriem”, “Ilustrētā Junioriem Mini”, “Baltais Valis”, “Super” u.c. izdevumi. Vecākiem pieejami žurnāli “Mans Mazais”, “Santa”, laikraksts “Ziemeļlatvija”, kā arī rokdarbu un radošo

darbiņu žurnāli vācu valodā. Periodiskie izdevumi lasītājiem pieejami brīvpieejā. Atskaides periodā bibliotēkā saņemti 111 periodisko izdevumu eksemplāri. Periodisko izdevumu izsniegums palielinājies par 6,54 %, salīdzinot ar 2023.gadu.

Ik gadu bibliotēkas krājums tiek papildināts ar galda spēlēm. Arī 2024.gadā iegādātas sešas galda spēles. Atskaides gadā tika veikta galda spēļu revīzija, tika norakstītas maz pieprasītās un nolietotās spēles. Šobrīd Bērnu apkalpošanas krājumā ir 109 galda spēles. Spēles, tāpat kā jebkurš cits bibliotēkas resurss, tiek izsniegts lietotājiem uz mājām uz termiņu līdz 3 nedēļām. Atskaides periodā spēles izsniegtas 618 reizes (tas ir par 347 izsniegumiem mazāk nekā 2023.gadā).

Popularizējot audiovizuālos resursus, ik gadu skolēnu rudens brīvlaikā tiek demonstrēta multfilma. Atskaides periodā tā bija animācijas filma “Nelabojamais Rons”. Atskaides periodā netika iegādāti jauni multfilmu DVD.

Tabula “*Bērnu apkalpošanas nodaļas krājuma rādītāji*”

	2022	2023	2024	% salīdzinot ar iepr.gadu
Grāmatas	4232	3823	3880	+1,5 %
<i>t. sk. Bērniem B+J</i>	3854	3661	3704	+1,2 %
Seriālizdevumi	237	246	228	-7,3 %
Izslēgtie dokumenti	488	884	371	-58 %
Jaunieguvumi	357	487	380	-22%
Krājuma kopskaits	4652	4256	4283	+0,6 %
Grāmatu krājuma apgrozība	1,6	2,0	1,7	
Grāmatu izsniegums	6544	7658	6416	-16,2 %
Periodisko izdevumu apgrozība	1,7	1,9	2,1	
Periodisko izdevumu izsniegums	406	459	489	+6,5 %
Izsniegums kopā	7655	9224	7604	-17,6 %
Krājuma apgrozība	1,7	2,2	1,8	

2024. gadā grāmatu skaits nedaudz pieaudzis salīdzinājumā ar 2023. gadu (+1,49%). Tas liecina par to, ka krājums tiek papildināts, lai apmierinātu bērnu un pusaudžu lasītāju intereses. Grāmatu izsniegums ir samazinājies par 16,22% salīdzinājumā ar 2023. gadu. Šis ir būtisks kritums. Iespējamie iemesli var būt šādi: mainījušās bērnu lasīšanas intereses, konkurence no citām izklaides formām (digitālās ierīces, interneta resursi). Periodisko izdevumu izsniegums 2024. gadā pieaudzis par 6,54%. Tas liecina par to, ka bērni un jaunieši joprojām ir ieinteresēti lasīt žurnālus un citus periodiskos izdevumus. Krājuma apgrozība samazinājusies, taču ir sasniegts 2024.gada darba plānā izvirzītais mērķis noturēt krājuma apgrozījumu 1,5. Krājuma apgrozība atskaides gadā ir 1,77. Tā vērtējama kā laba.

Tabula “*Bērnu apkalpošanas nodaļas krājuma vienības uz 1 bērnu apkalpes zonā*”

Krājuma kopskaits	4283
Bērnu skaits 0-18 gadi Smiltēnē un Smiltenes pagastā (uz 01.07.2024.)	1328
Krājuma vienības uz vienu bērnu Smiltēnē un Smiltenes pagastā	3,22

Vidēji uz vienu bērnu ir aptuveni 3,22 grāmatas. Tas nozīmē, ka katram bērnam ir pieejams nedaudz vairāk par 3 grāmatām. Tas ir diezgan labs rādītājs un liecina par to, ka bibliotēkā ir pietiekamas daudz grāmatas, lai apmierinātu bērnu intereses.

Novada bibliotēkas

Pārskata periodā **Apes bibliotēkā** jaunieguvumu – grāmatu skaits samazinājies par 11 grāmatām (-4%), bet periodisko izdevumu skaits palielinājies par 120 eksemplāriem (+29%), salīdzinot ar 2023. gadu. Krājums tiek komplektēts tikai latviešu valodā. Bērnu un jauniešu grāmatas sastāda 32% no kopējā bibliotēkas grāmatu jaunieguvumu skaita. Pārskata gadā iegādātas septiņas spēles.

Bilskas bibliotēkā izslēgto grāmatu kopskaits ir strauji pieaudzis, tas skaidrojams ar Lobērģu nodaļas un tās krājuma likvidēšanu.

Drustu bibliotēkai vēl joprojām uzskaitē ir divi nodalīti krājumi – Drustu un Gatartas, kas veidojies reorganizācijas procesā, likvidējot Gatartas nodaļu 2023. gadā. Plānots šos abu krājumu uzskaiti apvienot, izveidojot vienu krājumu. Pārskata gadā turpinājās krājumu pārskatīšana un norakstīšana. Telpa, kurā glabājās Gatartas krājums, līdz 1. oktobrim bija jāatbrīvo, tādējādi šis krājums ļoti īsā laikā tika pārskatīts un izvērtēts, un veikta norakstīšana. Pavisam norakstītas 3739 vienības, no tām 3440 grāmatas un 299 periodiskie izdevumi. Nākamajā pārskata periodā darbs pie krājuma pārskatīšanas un attīrīšanas tiks turpināts.

Gaujienas bibliotēkas vadītāja, izvērtējot krājuma stāvokli, secina, ka ir ne tikai nepieciešams papildināt nozaru literatūru ar jaunākiem izdevumiem, bet arī turpināt novecojušo, mazpieprasīto eksemplāru rekomplektēšanu.

Palsmanes bibliotēkas krājumā no iegādātajām 253 grāmatām 100 ir latviešu daiļliteratūra, bet 113 bērnu, pusaudžu un jauniešu literatūra. Priecē, ka bērnu literatūras stūrītis veidojas kvalitatīvs, mūsdienīgs un patīkams. Iegādātas arī divas kartes: Latvijas un Eiropas, lai bērni var valstis un pilsētas pētīt kartē. Tās tiek izmantotas pasākumos Ziemeļvalstu literatūras nedēļā.

6.5 Datubāzes

Abonētās tiešsaistes datubāzes

Pārskata gadā Smiltenes novada bibliotēkā lietotājiem bija pieejamas divas datubāzes: Letonika.lv un Lursoft laikrakstu bibliotēka News.lv. Piekļuve visām datubāzēm lietotājiem tika nodrošināta bez maksas.

Smiltenes bibliotēka

Reģistrētiem bibliotēkas lietotājiem pēc pieprasījuma izsniegts datubāzes Letonika.lv lietotājvārds un parole, lai varētu izmantot datubāzi arī ārpus bibliotēkas kā attālinātie klienti. Ar autortiesībām aizsargāto tekstu pilnās versijas datubāzes lasītavā joprojām ir pieejamas tikai bibliotēkas telpās.

Novada bibliotēku lietotāji maz izmanto pieeju datu bāzēm, vairāk izmanto darbinieki, meklējot informāciju. Lietotāji tiek informēti, ka bibliotēkā ir pieejamas šīs tiešsaistes elektroniskās datubāzes un tās var izmantot bez maksas uz vietas. Tomēr lietotājiem reti ir vajadzība izmantot šīs datu bāzes. Tātad nav pieprasījuma. Bibliotēku lietotāji dod priekšroku lasīt reģionālos laikrakstus papīra formātā, kas ir abonēti bibliotēkā.

Datubāzu izmantojuma rādītāji

Tabula. Bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojamība. **Smiltenes novada bibliotēka**

Bibliotēka	konts sociālajos medijos	Abonētas datubāzes	Izmantojums 2023	Izmantojums 2024
Smiltenes	x	2	1375	1018
Apes		2	98	55
Bilskas		2	69	303
Blomes		2	53	20
Brantu		2	91	52
Drustu	x	2	182	128
Gaujienas		2	63	85
Grundzāles		2	115	118
Launkalnes		2	112	112
Palsmanes		2	47	55
Raunas	x	2	734	482
Trapenes		2	71	98
Variņu		2	59	143
Vidagas		2		
KOPĀ		2	3069	2669

Tabula "Bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojums" **Smiltenes bibliotēka**

Datubāze	2021	2022	2023	2024
LETONIKA				
skatījumi	408	1053	926	699
NEWS				
skatījumi	472	511	449	319

Smiltenes bibliotēka

Kopējais datu bāzu izsniegums Letonika.lv un News.lv datubāzēm ir samazinājies par 26% (2024.gadā – 1018, 2023.gadā – 1375). Pēc KISC statistikas datiem bibliotēkas tīklā **Letonikas** datubāzei 2024. gadā attālinātā klienta autorizācijas dati izsniegti 11 lietotājiem. Attālinātās piekļuves skatījumi Letonikas datubāzei ir samazinājušies par 69%. Kopā pārskatā gadā Letonika.lv ir 699 skatījumi, bet 2023. gadā – 926 skatījumi. Var secināt, ka iepriekšējā gadā skatījumu skaits bija 1,3 reizes lielāks kā pārskata gadā (samazinājies par 25%).

Lursoft laikrakstu bibliotēkai **News.lv** skatījumu skaits samazinājies par 29%, 2023.gadā - 449, 2024.gadā – 319 reizes. Tas skaidrojams ar to, ka bibliotēkas interneta lasītava uz laiku nebija pieejama, kā arī joprojām lietotāji dod priekšroku reģionālajiem izdevumiem papīra formātā, kas ir abonēti bibliotēkā. Datu bāzē vairāk tiek lasīti arhīva laikraksti. Visbiežāk Lursoft laikrakstu bibliotēka tika izmantota gan uzzīņu, gan novadpētniecības darbā, meklējot informāciju par aktuāliem jautājumiem, kā arī papildinot novadpētniecības datubāzes un mapes ar laikrakstu publikācijām. Bibliotēkai pieslēgts Lursoft aģents, kas regulāri informē e-pastā, kur, kad un kādos laikrakstos ir publicēti materiāli par Smiltenes novadu.

Bērnu apkalpošanas nodaļā datubāzu izmantošana joprojām nav pieprasīts pakalpojums.

Tabula “*Bērnu apkalpošanas nodaļā pieejamo datubāzu izmantojums*”

Datubāze	2022	2023	2024
LETONIKA			
skatījumi	25	117	155
NEWS			
skatījumi	53	134	113

Bērni bieži meklē informāciju internetā, izmantojot meklētājprogrammas, kas ir vieglāk lietojamas un sniedz ātrus rezultātus. Arī sociālie mediji ir kļuvuši par populāru informācijas avotu, un bērni dod priekšroku meklēt informāciju tieši tur. Bērniem var nebūt nepieciešamības (motivācijas) izmantot datubāzes, ja viņi var atrast vajadzīgo informāciju citur. Lai veicinātu bērnu interesi par datubāzēm, ir nepieciešams kombinēt dažādus pasākumus, kas palīdzēs bērniem pārvarēt šķēršļus un atklāt datubāžu potenciālu.

6.6 Krājuma un datubāzu popularizēšana

Atskaides periodā Smiltenes novada bibliotēkā un tās apakšstrukturās pavisam kopā organizēti 472 lasīšanas veicināšanas pasākumi gan pieaugušajiem, gan bērniem. Tai skaitā 253 literatūras izstādes. Tajos dalību ņēmuši 5011 apmeklētāji, izmaksas no bibliotēku budžeta – 3299 EUR. Visus, kuriem patīk grāmatas, kuri vēlas dalīties iespaidos par izlasīto, kā arī nelasītājus, vairākas bibliotēkas - Raunas, Drustu, Apes, Variņu bibliotēka - **aicināja pievienoties Lasītāju klubiem**, kuri lielākoties tika dibināti 2023.gadā. Tie aktīvi darbību turpināja arī atskaides gadā.

Smiltenes bibliotēka

Finansiālais nodrošinājums lasīšanas veicināšanas pasākumu un izglītojošo un kultūras pasākumu īstenošanai Smiltenes bibliotēkā uzskatāms par pietiekamu. Atskaides periodā īstenoti ielānotie pasākumi, kopā iztērējot 3226 EUR šo pasākumu organizēšanai.

Lasīšanas veicināšanai kopā Smiltenes bibliotēkā organizēti 45 pasākumi, kuros piedalījies 831 apmeklētājs. Pieaugušo apkalpošanas nodaļā organizēti 18 pasākumi

(piedalījies 371 apmeklētājs), tajā skaitā 10 literatūras izstādes, tikšanās ar rakstniekiem un dzejniekiem, tikšanās ar sociālo pakalpojumu daudzfunkcionālā centra “Īve” klientiem lasīšanas veicināšanas nolūkos, organizētas sarunas par grāmatām un lasīšanu Smiltenes pilsētas svētkos.

Dzejas lasīšanas popularizēšanas nolūkā organizējām pasākumus Dzejas dienās, jo tas ir laiks, kad cilvēki visvairāk interesējas par dzeju un dzeja kļūst populārāka apmeklētāju vidū. Dzejas dienās apmeklētāji interesējās un lasīja vietējo dzejnieku dzeju, jo bibliotēkā bija izstāde “Uzziedēt dzejā. Smiltenes novada dzejnieki”. Organizējām tikšanos ar Gulbenes puses dzejniecēm – Daigu Kalinku un Ramonu Ruņģi-Keišu. Dzejnieces Daigas Kalinkas pēdējais dzejoļu krājums “...es esmu cita” pieejams bibliotēkas plauktā. Jau pēc pasākuma cilvēki ieinteresējās un vēlējās to lasīt. Likumsakarīgi, ka arī pēc oktobrī organizētās tikšanās ar dzejas krājuma “Dvēseles lidojums” autori Iritu Rozentāli apmeklētāji izvēlējās šo dzeju lasīšanai.

Pēc tikšanās reizēm ar autoriem viņu darbi pastiprināti nokļūst bibliotēkas lasītāju interešu lokā. Ļoti pieprasītas bija rakstnieces Zanes Nuts grāmatas, neviena no tām neiegūla plauktā, bet nonāca pie lasītājiem, jo mums bija literatūras izstāde “Latviešu rakstnieces Zanes Nuts daiļliteratūras darbi” un tikšanās ar autori, kuru gan neapmeklēja daudz cilvēku, bet grāmatas popularitāti iekaroja viennozīmīgi. Tāpat pēc tikšanās savus lasītājus atrada Ievas Brantes grāmata “Laimes puteklī” un Laura Valtera dzejoļu krājums “Sirds silta sajūta”. Tikšanās ar autoriem ir veids, kādā bibliotēka var uzrunāt savus apmeklētājus un saistīt viņu uzmanību grāmatu krājumam.

Lasītāji gaida jauno grāmatu dienas bibliotēkā kā svētkus. Šajās dienās ir daudz apmeklētāju, un jaunās grāmatas neiegulst plauktos, cilvēki izvēlas sev literatūru un stājas rindā uz jaunajām grāmatām. Sagatavojam jauno grāmatu sarakstus, lai lasītāji varētu redzēt piedāvājumu un atlasīt sev tīkamo literatūru.

Bibliotēkā turpina darbu arī interešu klubiņš, kas pulcējas, lai klausītos ceļojumu stāstos, iepazītu ceļojumu literatūras klāstu un izvēlētos sev grāmatas. Novembrī apmeklētāji tikās Portugāles stāstā smiltenietes Laimas Klāvas un viņas mazmeitas Elīzas Bungas “Skrējienā pa Portugāli”.

Priecājamies, ka bibliotēkas tikšanās ar daudzfunkcionālā centra “Īve” klientiem lasīšanas veicināšanas nolūkos ir raisījusi viņos interesi par grāmatām un žurnāliem. Vairāki no viņiem ir kļuvuši par patstāvīgiem bibliotēkas lasītājiem.

Atskaites periodā bagātīgi esam strādājuši, lai iepriecinātu **rakstniecības un dzejas cienītājus**. Piedāvāts plašs literatūras izstāžu klāsts par rakstniekiem un dzejniekiem, piemēram, “Dzejniekam, rakstniekam, ornitologam Jānim Baltvilkam - 80”, “Norai Ikstenai -55”, “Uzziedēt dzejā. Smiltenes novada dzejnieki”, “Grāmatas- Latvijas literatūras gada balvas nominantes un laureātes” u.c. Esam organizējuši divas tikšanās ar grāmatu autorēm – Zani Nuts un Ievu Branti – un trīs tikšanās ar dzejniekiem – Lauri Valteru, Iritu Rozentāli un Gulbenes puses dzejniecēm Daigu Kalinku un Ramonu Ruņģi - Keišu.

Turpinot popularizēt āra lasītavu Vecajā parkā kā ģimenēm un visu paaudžu cilvēkiem draudzīgu vietu, organizējām tikšanos ar dzejnieku un mūziķi Lauri Valteru [“Ārpus laika”](#). Pasākuma mērķis – aktualizēt āra lasītavas ideju – mainīšanos ar grāmatām, kā arī veicināt dzejas izpratni un iedvesmot apmeklētājus dzejas lasīšanai. Tikšanos ar Lauri Valteru Vecajā parkā apmeklēja 170 cilvēki, starp tiem bija daudz jauniešu no Smiltenes vidusskolas un Blomes pamatskolas, kā arī māmiņas ar mazuļiem un seniori. Cerīgu un pienešu ziedu smaržas apvītājā Smiltē Lauris Valters iepriecināja apmeklētājus ar skaistām dziesmām un paša radīto dzeju. Apmeklētāja Tatjana bija uzrakstījusi atsauksmi: “Bija ļoti jauks pasākums!”

Tikšanās ar Lauri Valteru

Tikšanās ar Daigu Kalinku un Ramonu Ruņģi - Keišu

Septembrī noritēja īsti dzejas svētki ar mērķi - veicināt dzejas lasīšanu, turpināt Dzejas dienu atzīmēšanas tradīciju. Norisinājās tikšanās [“Saruna par putniem - par tiem, kas galvā un debesīs”](#). Gulbenes puses dzejnieces Daiga Kalinka un Ramona Ruņģe-Keiša runāja savu dzeju. Mūziķu Ingas Zomerovskas un Ievas Līnes sniegumā dzejas rindas vibrēja mūzikā. Apmeklētāji bija aizkustināti, noritēja pa asariņai, uzmirdēja smaidi, tika dziedāts līdzī un aplaudēts. Pēc pasākuma viena no apmeklētājām visu skatītāju vārdā pateicās par izjustajām emocijām. "Esam priecīgi, ka piedzīvojām īstas Dzejas dienas, tās nepagāja mums garām," pauda apmeklētāja. Apmeklētāja Iveta pēc pasākuma rakstīja: “No visas sirds PALDIES par pasakaini sirsnīgo un emocionālo satikšanos dzejā un mūzikā! Pozitīvās enerģijas uzlāde visam rudenim, ziemei un vēl ilgāk.”

Necerēti daudz apmeklētāju piesaistīja divas tikšanās – ar dzejnieci un rokraksta analīzes speciālisti Iritu Rozentāli un grāmatas autori, juristi, dzīves iedvesmotāju Ievu

Branti. Tikšanās laikā ar Iritu Rozentāli [“Dvēseles lidojums”](#) bija iespēja ieklausīties Iritas dzejā – viņas dvēseles, domu un jūtu atspulgā, iedziļināties rokrakstu noslēpumos un ļauties pašizziņai. Tās bija vērtīgas un aizraujošas stundas kopā ar Iritu Rozentāli. Apmeklētāja Inese pēc pasākuma pauda: “Paldies bibliotēkas darbiniekiem par šo pasākumu, bija atkal ļoti vērtīgi gan dvēselei, gan izzinot rokrakstu gudrības”. Gada nogalē rezonansi izraisīja tikšanās ar Ievu Branti [“Laimes puteklī”](#), kas pulcēja 43 dalībniekus. Apmeklētāji klausījās stāstos – priecīgos, smieklīgos, smeldzīgos un ļoti skumjos, smaidīja, smējās, nobirdināja pa asarai. “Laimes puteklī” vizēja gaisā un nolaidās uz apmeklētāju pleciem, plaukstām un iegūla tieši sirdīs. Apmeklētāja Ārija sniegusi atsauksmi par šo pasākumu: “Brīnišķīgs pasākums ar lielu sirds siltumu, dzīves gudrību un aktierisku meistarību. Paldies Ievai un bibliotēkai.”

Tikšanās ar Iritu Rozentāli

Tikšanās ar Ievu Branti

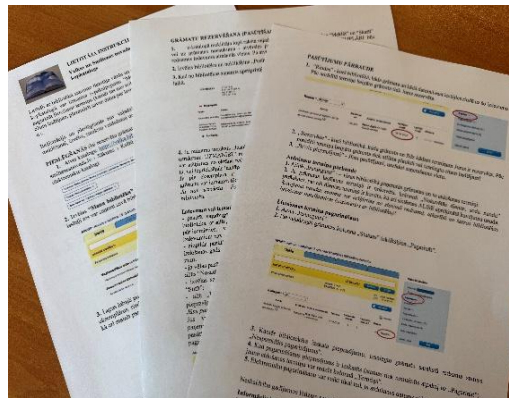
Lai veicinātu **datubāzu izmantošanu** lietotāju vidū, informācija par pieejamajām datubāzēm tiek izvietota Smiltenes novada tīmekļvietnē, bibliotēku sadaļā, kā arī bibliotēkas Facebook vietnē. Tur ir atrodama informācija par datubāzēm un citiem bezmaksas un brīvpiekļuves e-resursiem, kas ir noderīgi attālinātām mācībām, tādējādi popularizējot bibliotēkas informācijas resursus. Tiek drukāti informatīvie materiāli līdzņemšanai (gan pasākumos, gan bibliotēkā uz vietas), izvietoti plakāti par e-resursiem gan elektroniskā, gan drukātā formātā, kā arī notiek individuālas sarunas ar bibliotēkas apmeklētājiem. Abonementā novietots dators, kas ikvienam lietotājam dod iespēju strādāt ar elektronisko kopkatalogu, kā arī saņemt bibliotēkā konsultāciju, lai to varētu pilnvērtīgi izmantot.

Augustā bibliotēka aicināja interesentus uz nodarbību par elektroniskā kopkataloga izmantošanu [“Valkas un Smiltenes novada bibliotēku elektroniskā kopkataloga lietošanas iespējas”](#). Nodarbība paredzēta visiem interesentiem, kuri vēlējas iegūt informāciju par bibliotēkas krājumā esošajiem izdevumiem, saņemot bibliotēkā attālinātā lietotāja vārdu un paroli. Dalībnieki uzzināja, kā iegūt attālinātā lietotāja autorizācijas datus, rezervēt sev grāmatas, pagarināt lietošanas termiņu, pierakstīties rindā uz jaunajām grāmatām, izmantot novadpētniecības datu bāzi u.c. iespējas. Ir izveidota drukājama instrukcija jaunajam kopkataloga lietotājam. Savukārt novembrī bibliotēkā notika informatīvi izglītojoša

nodarbība, kuras laikā dalībnieki iepazīna bibliotēkā pieejamās tiešsaistes pilnteksta datubāzes - Lursoft laikrakstu bibliotēku News.lv un Letonika.lv. Diviem dalībniekiem nodarbības laikā tika izsniegti Letonika.lv attālinātā klienta autorizācijas dati.

Novada bibliotēkas

Apes bibliotēkā visbiežāk izmantotais krājuma popularizēšanas veids bibliotēkā ir literatūras izstādes (2024.gadā - 22 izstādes abonementā). Ar tematisko izstāžu palīdzību bibliotēkas sniedza apmeklētājiem informāciju par dažādām aktuālām tēmām (Eiropas Parlamenta vēlēšanas, Starptautiskā Zemes diena), par rakstnieku jubilejām (Dz. Žuravskai, J. Peteram), par gadskārtu svētkiem (Mātes diena, Lieldienas, Ziemassvētki). Izstāžu veidā tika aktualizētas atsevišķas krājuma nodaļas (latviešu stāsti, jaunākā latviešu dzeja). Tādas izstādes iepazīstina lietotājus ar bibliotēkas krājuma daudzveidību, ļauj lasītājiem no jauna ieraudzīt plauktos nepelnīti piemirstās grāmatas, kā arī veicina krājuma aktīvāku apgrozījumu.

Nodarbība Smiltenes bibliotēkā par kataloga izmantošanu

Bibliotēkas vadītājas novērojumi liecina - ar katru gadu vairāk izjūtams, ka bibliotēku lasītāji bieži vēršas pie bibliotekāra ar konkrētu pieprasījumu vai pēc ieteikuma, ko lasīt, retāk - pastāvīgi plauktos paši izvēlas sev nepieciešamo, labprāt apmeklētāji izvēlas grāmatas no jauno grāmatu plaukta, izstāžu stendiem vai no citu lasītāju tikko nodotajām grāmatām.

Apes bibliotēkā nav zaudējusi aktualitāti un vienmēr apmeklēta ir Jauno grāmatu diena, kuru papildina jaunieguvumu izstāde un grāmatu apskats – prezentācija. Šis pasākums palīdz lasītājiem labāk orientēties jaunāko izdevumu klāstā, ļaujot sekot līdzi bibliotēkas krājuma aktualitātēm. Bibliotēkās jauno grāmatu saraksti pieejami gan tradicionālajā (drukātā), gan elektroniskā veidā (bibliotēkas interneta vietnē, sociālajos tīklos). Tos var saņemt savā e-pastā tie lietotāji, kurus interesē informācija par bibliotēkā notiekošajiem pasākumiem un aktivitātēm. Tikšanās ar rakstniekiem, dzejniekiem, publicistiem vienmēr papildina tematiskās izstādes ar šo autoru darbiem un literatūru par viņiem – 2024.gadā par Dz. ilaku un viņa grāmatas un G. Rača dzejas grāmatas.

Blomes bibliotēkas krājumā tika iegādāta pirmā grāmata vieglajā valodā ar domu, ka tas atvieglos lietotājam ar disleksiju vieglāk saprast un uztvert teksta būtību. Bet grāmata atsaucību nav guvusi, arī nav bijis pietiekami laika, lai piestrādātu pie šādu grāmatu popularizēšanas (saistīts ar jauno amata apvienošanas kārtību).

Drustu bibliotēkā krājuma popularizēšanai izlikta 23 literatūras izstādes, tajā skaitā jaunieguvumu, rakstnieku nozīmīgākajās jubilejās, kā arī tematiskās izstādes. Bibliotēkas apmeklētāji atzinīgi vērtē iespēju aplūkot literatūras izstādes, jo tā ir iespēja uzzināt par kāda rakstnieka nozīmīgu jubileju, kā arī iepazīt viņu daiļdarbus. Nereti izstādītās grāmatas tiek arī paņemtas lasīšanai mājās. Informācija par jaunieguvumiem tiek ievietota arī sociālajos tīklos Facebook un Instagram, kā arī nosūtīta Whatsapp grupiņas ziņā. Lietotāji atzinīgi vērtē šo iespēju saņemt informāciju par jaunumiem ātri un uzskatāmi. Ļoti populārs ir bibliotēkas veidotais lasītāko grāmatu saraksts gada griezumā. Lietotāji rūpīgi iepazīstas ar šo sarakstu un vēlas tās lasīt. Čaklākie apmeklētāji izlasa visas sarakstā esošās grāmatas. Informācija par pieejamajām tiešsaistes datu bāzēm izvietota bibliotēkā. Īpaša vērība pagājušajā gadā tika pievērsta Digitālās bibliotēkas reklamēšanai. Tā tika ieteikta bibliotēkas lietotājiem mutiski, kā arī izvietots uzskatāms plakāts bibliotēkā.

Bibliotēku nedēļā ārtelpā bija skatāmi un lasāmi Drustu iedzīvotāju rakstītie dzejoļi uz spoguļplāksnēm. Pēc vadītājas domām, šis ir labs veids, kā neuzspiesti, ar spožu, pievilcīgu drukāto materiālu piesaistīt mērķauditoriju iepazīt dzeju, kuras autori ir novadnieki. Pēc izstādes beigām spoguļplāksnes tika nodotas Drustu novadpētniecības muzeja krājumā glabāšanā. Izstādes apmeklētāji bija patīkami pārsteigti par to, cik daudz radošu cilvēku ir Drustu pagastā. Sadarbībā ar Drustu Tautas namu tika organizēts Dzejas dienu pasākums kopā ar dziesminieci "Dziesma neskaita gadus". Pēc apmeklētāju domām - sirsnīgs un aizkustinošs pasākums. 2024. gadā tika dibināts lasītāju klubiņš. Notika trīs klubiņa tikšanās. Diemžēl klubiņa darbība pēc vasaras vairs neturpinājās.

Raunas bibliotēka krājuma popularizēšanai izmanto bibliotēkas sociālo tīklu kontus Facebook un Instagram, kuros katru mēnesi ievieto publikāciju par jaunajām grāmatām. Jaunās grāmatas tiek izlikta jaunieguvumu izstādē, lai lietotāji var iepazīties. Ja ir tikšanās ar kādu no grāmatu autoriem, tas tiek popularizēts gan afišu veidā uz vietas, gan sociālo tīklu kontos, gan arī iesūtīta informācija novada avīzei un novada mājas lapai. Bibliotēkas ieguvumi, organizējot dažādas viktorīnas, konkursus un apmācības, veicina datu bāzu popularitāti visu paaudžu lietotāju grupās. Pieaudzis virtuālais apmeklējums un palielinājies datubāzu lietojums, uzlabojušās lietotāju informācijas meklēšanas prasmes, iegūtas jaunas zināšanas un iemaņas. Datubāzu popularizēšana notiek individuālās apmācībās ar katru klientu, kurš vēlas uzzināt kaut ko jaunu. Pārskata periodā organizētas 10 literatūras izstādes. Jauno grāmatu dienas ar jaunākās literatūras apskatu tiek organizētas reizi mēnesī.

Kā viens no visveiksmīgākajiem šī gada pasākumiem bija tikšanās ar zemessardzes majoru un grāmatas "No Krimas līdz Marinkai" autoru Jāni Slaidiņu. Uz šo pasākumu bija

ieradušies ap 120 apmeklētāji. Līdz šim visapmeklētākais pasākums. Lai satilpinātu visus apmeklētājus, nācās transformēt bibliotēkas telpas – izkrāmēt un pārbīdīt grāmatu plauktus, lai atbrīvotu vēl vienu telpu. Pie veiksmīgiem pasākumiem noteikti varam minēt arī tikšanos ar citiem rakstniekiem – Gunti Tāleru, Ingunu Dimanti, Māru Jakobovsku, Ievu Branti, Lindu Mūrnieci un ceļojumu grāmatas “Sapņu mednieku ceļojums: pirmie soļi pasaulē” autoriem Alīnu un Jēkabu Andrušaitiem. Veiksmīgi joprojām jau otro sezonu darbojas Raunas bibliotēkas lasītāju klubiņš, kurā ir 8-10 dalībnieki. Tāpat veiksmīgi arī otro sezonu darbojas Pasaku rīti bērniem sestdienās, ko esam pārdēvējuši par Ģimeņu rītiem.

6.7 Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām

Pārskata periodā no LNB īstenotā grāmatu iepirkuma “Grāmatas publiskajām bibliotēkām” Smiltenes novada bibliotēka saņēma 194 grāmatas par kopējo summu 2359,86 eiro.

Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) īstenotais grāmatu iepirkums “Grāmatas publiskajām bibliotēkām” sniedz būtisku pienesumu bibliotēkām, nodrošinot tām piekļuvi jaunām un aktuālām grāmatām dažādās jomās. Šī iepirkuma mērķis ir bagātināt bibliotēku krājumus, veicinot piekļuvi kvalitatīvām un daudzveidīgām grāmatām. Iepirkums ļauj bibliotēkām iegādāties jaunas grāmatas, tas ir vērtīgs papildu resurss, kas atspoguļo aktuālas tendences un jaunumus dažādās jomās, piemēram, literatūrā, zinātnē, kultūrā un sabiedrībā. Bibliotēkas par budžeta līdzekļiem vien nevar iegādāties visu vērtīgo, ko vēlētos redzēt savos plauktos. Jaunas un aktuālas grāmatas palīdz piesaistīt apmeklētājus, veicinot bibliotēku apmeklējumu un to izmantošanu ne tikai kā grāmatu krātuves, bet arī kā kultūras, izglītības un izklaides centru.

Tabula “Grāmatu iepirkuma sadalījums pa Smiltenes novada bibliotēkas struktūrvienībām”

Bibliotēka	Skaits	Summa EUR
Smiltenes	12	174,27
Apes	12	168,55
Bilskas	9	103,27
Birzuļu	9	102,68
Blomes	14	169,08
Brantu	14	162,10
Drustu	11	164,94
Gaujienas	14	168,25
Grundzāles	14	168,28
Launkalnes	14	168,54
Palsmanes	15	166,43
Raunas	12	165,84
Trapenes	13	153,08

Variņu	15	157,28
Vidagas	16	167,27
KOPĀ:	194	2359,86

Lielākā daļa no iepirkumā piedāvātā klāsta jau bija bibliotēkas krājumā iegādātas par budžeta līdzekļiem, tāpēc Smiltenes novada bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļa izvēlējās un saņēma vien piecas grāmatas. Programmā “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām” Bērnu apkalpošanas nodaļai tika izvēlētas septiņas grāmatas bērniem, jauniešiem un vecāku plauktam. Programmas grāmatu piedāvājums bija ļoti plašs. Tā kā finansējums grāmatu iegādei ir pietiekams, lielākā daļa grāmatu jau bija iegādātas, tomēr bija vairākas, kuras krājumā nebija. Tādējādi bibliotēka ieguva vērtīgas grāmatas. Lai popularizētu iegūtās grāmatas, informācija par tām tiek publicēta bibliotēkas sociālajos tīklos un pievienota ikmēneša jauno grāmatu sarakstam.

6.8 Darbs ar parādniekiem

Darbā ar parādniekiem būtisku izmaiņu nav, tā joprojām ir aktuāla problēma, kas ietekmē lietotāju apkalpošanas kvalitāti. Rūpējoties par izdevumu pieejamību, bibliotēkās regulāri tiek apzināti tie lietotāji, kuri kavē grāmatu nodošanas termiņus. Saziņa ar viņiem notiek gan telefoniski, gan ar īsziņu un e-pasta starpniecību, gan izmantojot BIS Alise iespēju nosūtīt elektroniskos atgādinājumus uz lietotāja e-pastu.

Smiltenes bibliotēka

Grāmatu termiņu kavētāji tiek informēti par termiņā neatgrieztajām grāmatām bibliotēkā, saņemot vai nosūtot īsziņu uz telefonu. Ir dažas grāmatas, kuras nav iespējams atgūt no parādniekiem, jo nav norādīta kontaktinformācija. Secinu, ka daudzi lasītāji nerēķinās, ka uz kādu konkrēto grāmatu ir izveidojusies rinda. Daži lasītāji atzīst, ka ir pozitīvi, ka bibliotēka atgādina par termiņā nenodotajām grāmatām, jo ir aizmirsuši par tām.

Bērnu apkalpošanas nodaļa

Parādnieki joprojām ir aktuāla problēma Bērnu apkalpošanas nodaļā. Katru dienu parādnieku saraksti tiek pārskatīti un veikta saziņa ar bērniem un viņu vecākiem. Atsevišķos gadījumos, kad sadarbība ar vecākiem nav veiksmīga, sazināties ar skolas bibliotekārēm, kuras pamudina bērnus no savas puses. Ir bērni, kuri baidās nest grāmatas uz bibliotēku ilgstošā parāda dēļ. Viņus iedrošinām grāmatas nodot skolas bibliotekārēm. 2024. gadā tika aktīvi strādāts pie ilglaicīgo izsniegumu parādu apzināšanas un atgūšanas. Gada sākumā bija 53 ilgstoši neatdoti resursi, no kuriem līdz gada beigām ir atgūti 45, kas veido 84,9% no sākotnējā apjoma. Atlikuši tikai astoņi parādi. Lai gan kopējais parādnieku skaits gada laikā saglabājies līdzīgs, jo vienmēr nāk klāt jauni parādnieki, ir prieks, ka izdevies ievērojami samazināt ilgstošo parādu apjomu. Šī mērķtiecīgā darba rezultātā ir pārsniegts gada mērķis, kas bija 5% ilgstoši neatnesto resursu atgūšana.

Novada bibliotēkas

Apes bibliotēkā daži lasītāji ātri reaģē uz atgādinājumu un pēc iespējas ātrāk cenšas nokārtot parādus, citiem ir jāatkārto vairākas reizes, bet visgrūtāk ir ar tiem, kuri ignorē zvanus, īsziņas, e-pasta vēstules, jo ar viņiem nav iespējams komunicēt nekādā veidā. Nevar sazināties arī ar tiem, kuri ir norādījuši neeksistējošos telefona numurus un e-pasta adreses. Citi ir mainījuši dzīvesvietu vai aizbraukuši uz ārzemēm. Reizēm izrādās, ka grāmatas ir sabojātas vai nozaudētas, un tāpēc parādnieks, baidoties no iespējamām sodiem, par labāku uzskata vispār nerādīties bibliotēkā, bet, protams – tikai savstarpēji komunicējot, var atrisināt radušos problēmu un situāciju. Grāmatas nozaudēšanas vai sabojāšanas gadījumā, pirmkārt, piedāvājam lasītājam iespēju aizvietot nozaudēto grāmatu ar līdzvērtīgu izdevumu. Neatgūtie iespieddarbi ar laiku tiek izslēgti no krājuma. Soda naudas netiek piemērotas.

D. Ozoliņa Apes pamatskolas absolventiem skolas izsniedz anketu, kurā ar parakstu darbinieks apliecina, ka visas saistības ar bibliotēku ir nokārtotas. Darbā ar parādniekiem – skolēniem izmantojam saziņu ar vecākiem. Pozitīvi vērtējama ir parādniekiem liegtā iespēja pilnā apmērā izmantot bibliotēkas katalogu, pasūtot un rezervējot grāmatas, kā arī grāmatu lasīšana 3TD E-grāmatu bibliotēkā. Tie, kas vēlas izmantot šos pakalpojumus, ir spiesti vispirms pagarināt paņemto lasāmvielu, un tikai tad viņiem rodas iespēja pasūtīt kaut ko jaunu vai lasīt grāmatas elektroniskajā versijā.

6.9 Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi, vajadzības

Smiltenes bibliotēka

Pieaugušo apkalpošanas nodaļā abonementa krājuma izvietojumu vēlētos funkcionālāku un ērtāku. Krājums ir izvietots ļoti saspiesti, pēc bibliotēkas standartiem būtu nepieciešams lielāks attālums starp plauktiem. Risinājums šai problēmai nav, jo pielāgotā pagaidu telpu platība ir ierobežota.

Problēma, ar ko bieži saskaramies, ir lasītāju atgrieztas netīras grāmatas. Grāmatu vāki tiek notīrīti ar dezinfekcijas salvetēm, tomēr tas neglābj sasmērētās lapas. Tiek veikts dažu lasītāju izglītošanas darbs, lai tie saudzīgi izturētos pret grāmatām, diemžēl tas netiek ņemts vērā. Bibliotēka labprāt izmanto privātpersonu dāvinātas grāmatas, ko var samainīt ar noliegotajām, lai citiem lasītājiem varam piedāvāt tīru, nenolietotu eksemplāru.

Pieaugušo apkalpošanas nodaļas regulārie lasītāji izteikuši vēlmi ātrāk saņemt un izlasīt jaunākos izdevumus. Tā kā grāmatas tiek iepirkas vienā eksemplārā, uz grāmatu izsniegšanu veidojas rinda. Aktīvākie lasītāji vēlas, lai jaunās grāmatas tiktu iepirkas biežāk. 2024. gada jūlijā nedarbojās BIS Alise, līdz ar to bija apgrūtināta lasītāju apkalpošana, jo grāmatas no lasītāja tika saņemtas un izsniegtas manuāli. Saistībā ar šīm tehniskām problēmām joprojām ir zināmas vairākas grāmatas, kuras BIS Alise atrodas plaukta pozīcijā, bet realitātē tās ir izdotas cilvēkam, par ko sistēmā ir zudusi informācija.

Daļa krājuma, kas nav lasītājiem aktuāla ikdienā, tika aizvesta uz piešķirto noliktavu Bilskas pagastā. Sakarā ar bibliotēkas atrašanos nelielajās pagaidu telpās un samazināto plauktu skaitu, nozaru literatūrai trūkst plauktu, kur tās izvietot.

Finansējums krājuma papildināšanai ar jaunieguvumiem jau vairākus gadus ir pietiekams. Bērnu apkalpošanas nodaļa var iegādāties grāmatas, aizvietot nolietotās grāmatas ar jaunām, kā arī papildināt krājumu ar galda spēlēm. Ar krājumu saistītā problēma ir nolietotās grāmatas, kuras nav iespējams atjaunot, jo tās netiek izdotas no jauna.

Raunas bibliotēka saskaras ar vietu trūkumu grāmatu izvietošanai plauktos, neskatoties uz to, ka pārskata periodā tika norakstītas grāmatas. Apzināties, ka norakstītas tika mazāk nekā iegādātas jaunas. Grāmatas, kuras ir vecākas par 1990. gadu, tiek pārvietotas uz krātuvi, kas atrodas pagrabtelpās. Nākamā gada mērķis - atlasīt un norakstīt grāmatas, kuras netiek ilgstoši lasītas vai kurām nav pieprasījuma no lietotājiem. Raunas bibliotēkas lietotāji ļoti vēlas lasīt jaunākās grāmatas, tāpēc mums ir svarīgi, lai finansējums krājuma papildināšanai tiktu palielināts. Ja nebūs jauno grāmatu, samazināsies lietotāju un apmeklējumu skaits bibliotēkā. Mēs strādājam ar mērķi šos rādītājus noturēt esošā līmenī.

7 DARBS AR BĒRNIEM, JAUNIEŠIEM

7.1 Darbs ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji

Novada pilsētās – Smiltē un Apē - bibliotēkās ir izveidotas bērnu apkalpošanas nodaļas, pagastu bibliotēkās ir komplektēts lielāks vai mazāks bērnu literatūras krājums. Aktīvāk un lielākā apjomā darbs ar bērniem tiek veikts tajās bibliotēkās, kuru apkārtnē ir skola vai pirmsskolas izglītības iestāde. Taču Brantu pagastā, Lobērgos un Mēros, ko attiecīgi apkalpo Brantu bibliotēka, Bilskas bibliotēkas Lobērgu nodaļa un Birzuļu nodaļa, nav ne skolas, ne izglītības iestādes, kas arī atsaucas uz lietotāju bērnu skaitu bibliotēkā.

Smiltenes bibliotēka

Smiltenes novada bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļa nodrošina bibliotēkas resursu pieejamību pirmsskolas vecuma bērniem, 1.–9.klašu skolēniem, kā arī vecākiem. Ar jauniešiem (10.-12.klase) strādā Pieaugušo apkalpošanas nodaļa. Bērnu apkalpošanas nodaļa ir atvērta ikvienam, kurš dzīvo vai strādā Smiltenes pilsētā vai novadā, kā arī ciemiņiem no citām pilsētām. Bibliotēka pilda kultūras, informācijas, izglītības un sociālās funkcijas. Tā ir socializēšanās un informācijas apmaiņas vieta bērniem un pusaudžiem, kuri bibliotēkā satiekas un pavada savu brīvo laiku.

Smiltenes novada bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļā reģistrēti 737 lietotāji, no tiem **524 ir bērni** vecumā līdz 18 gadu vecumam. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, lietotāju skaits bibliotēkā ir palielinājies par 6,35%. Laika periodā, kamēr Pieaugušo apkalpošanas nodaļa bija slēgta, palielinājās pieaugušo apmeklētāju skaits bērnu nodaļā. Pieaugušiem bija iespēja lasīt periodiskos izdevumus un izmantot interneta pakalpojumus Bērnu apkalpošanas nodaļā. Palielinājies ne tikai pieaugušo lietotāju skaits, bet arī bērnu skaits. Atskaites gadā mērķtiecīgi tika strādāts pie pasākumu un nodarbību piedāvājuma dažādām vecuma grupām - gan mācību gada laikā, gan vasarā. Bibliotēku apmeklēja gan bērnudārzu grupiņas, gan skolu klašu grupas, gan individuāli apmeklētāji kopā ar vecākiem vai draugiem.

Smiltenes novada bibliotēkas 2024.gada plānā izvirzīts mērķis sasniegt iedzīvotāju bērnu iesaisti 25%. Smiltē un Smiltenes pagastā iedzīvotāju bērnu skaits uz 01.07.2024. ir 1328 bērni vecumā līdz 18 gadiem. Darba plāna mērķis sasniegts ar uzviju – Smiltenes un Smiltenes pagasta iedzīvotāju bērnu iesaiste bibliotēkā ir 39,4%. Tas nozīmē, ka gandrīz 40% no visiem pilsētas un pagasta bērniem ir bibliotēkas lietotāji. Šis ir salīdzinoši augsts rādītājs, kas liecina par to, ka bērni aktīvi izmanto bibliotēkas pakalpojumus. Tas var būt saistīts ar dažādiem faktoriem, piemēram, bibliotēkas piedāvātajiem pasākumiem, ērtībām un pieejamību.

Tāpat plānā izvirzīts mērķis palielināt apmeklētāju skaitu par 1%. Tomēr šis mērķis nav sasniegts. Apmeklētāju skaits samazinājies par 16,09%. Tā ir globāla tendence, ka bibliotēku apmeklētāju skaits ir samazinās. To var izskaidrot ar vairākiem faktoriem.

Digitālais laikmets ir būtiski pārveidojis cilvēku informācijas patēriņa paradumus. Arvien plašāka pieeja internetam un digitālajiem medijiem ir radījusi alternatīvus informācijas avotus, kas konkurē ar tradicionālajām bibliotēkām. Sociālie mediji, straumēšanas platformas un tiešsaistes spēles aizņem arvien lielāku daļu cilvēku brīvā laika, samazinot vēlmi apmeklēt fiziskas bibliotēkas. Vērojamas arī izmaiņas lasīšanas paradumos. Mūsdienu informācijas pārbagātības dēļ cilvēku uzmanības ilgums ir saīsinājies, un arvien vairāk tiek pieprasīts īss un kodolīgs saturs. Tas ir ietekmējis arī lasīšanas paradumus, jo garāki teksti un grāmatas kļūst mazāk pievilcīgi.

Bibliotēkām ir konkurence ar citām iestādēm - kultūras centri, kafejnīcas, izklaides parki piedāvā arvien plašāku aktivitāšu klāstu, konkurējot ar bibliotēkām par cilvēku brīvo laiku.

Papildu darbam ar bērnodārziem tika organizētas arī nodarbības “Pūčulēnu skoliņa” 3-4 gadus veciem bērniem. 2024.gada darba plānā tika izvirzīts mērķis “Pūčulēnu skoliņā” piesaistīt piecus bērnus. “Pūčulēnu skolai” tika pieteikti septiņi bērni, taču uz visām nodarbībām ieradās pieci, līdz ar to mērķis ir sasniegts. Bērni un viņu vecāki tika iepazīstināti ar iespējām, ko piedāvā bibliotēka, un tika rosināta viņu interese par grāmatu lasīšanu un bibliotēku. Šajā gadā “Pūčulēnu skoliņas” nodarbības tika organizētas sestdienās, lai tās būtu pieejamākas strādājošiem vecākiem.

Atskaites periodā galvenokārt tika organizēti pasākumi, kas vērsti uz lasīšanas veicināšanu. Taču notikuši arī pasākumi, kas popularizē bibliotēku kā vietu, kur aizraujoši un saturīgi pavadīt savu brīvo laiku. Pieprasītākie no tiem bija “Darbīgās trešdienas bibliotēkā” un radošās darbnīcas. Tāpat 2024.gadā bibliotēku apmeklēja bērni, kuri ikdienā grāmatas nelasa, bet apmeklē bibliotēku, lai izmantotu datorus. Joprojām bērni un pusaudži bibliotēkā pieejamos datorus izmanto vairāk izklaidei, nevis mācībām vai zināšanu ieguvei. Datorlietotāju skaits sasniedzis 926. Tas ir līdzvērtīgi iepriekšējam gadam, kad datorlietotāji bija 982.

Bibliotēkā izveidots atsevišķs „bērnu stūrītis”, kur izvietoti plaukti ar bērnu literatūru mazākajiem apmeklētājiem – grāmatu kastes, mājiņas, rotaļlietas. Bibliotēkas darbs ar bērniem pakārtots tā, lai bērns jau no mazotnes vēlētos nākt uz bibliotēku, iemīlētu grāmatu pasauli, spēlētu spēles. Bērniem rotaļām pieejami IGLU kluči.

Lielākiem bērniem tiek sagatavotas darba lapas un krāsojamās lapas atbilstoši pastāvošajam gadalaikam vai svētkiem. Gan mazāki bērni, gan pusaudži labprāt pilda uzdevumus un krāso. Nereti bērni vaicā, vai krāsojamās lapas drīkst ņemt līdzi uz mājām, tādējādi bibliotēkāres sarūpētais krāsojamo lapu skaits strauji sarūk.

Lielākiem bērniem pieejami divi dīvāniņi, kur pasēdēt un palasīt vai paspēlēt spēles.

Septiņgadīgais bibliotēkas apmeklētājs Lūkass (2023.gadā bija čaklākais lasītājs) atzina, ka “daudzi neiet uz bibliotēku, bet bibliotēka ir pati labākā vieta!”

Novada bibliotēkas

Apes bibliotēkā ir bērnu literatūras nodaļa, kuras mērķauditorija ir bērni un pusaudži līdz 7.klasei, kuru vecums sasniedz 13-14 gadu vecumu. Lietotājus, sākot no 15 gadu

vecuma, apkalpo un atbilstošu literatūru piedāvā Abonementā. Taču nereti sev vēlamu lasāmvielu un bibliotēkas rīkotas aktivitātes bērnu literatūras nodaļā izvēlas arī jaunieši no 8. un 9. klases (15-16 gadu vecums), bet jaunieši no 17 līdz 18 gadu vecumam apmeklē tad, ja ir iespēja piedalīties viņiem saistošās aktivitātēs.

Apes bibliotēkas lietotāji 2024.gadā līdz 18 gadu vecumam ir 175. Tie ir 31% no kopējā lietotāju skaita Apes bibliotēkā. Bērnu literatūras nodaļā sev piemērotu literatūru var atrast bērni un pusaudži līdz 7.klasei (13-14 gadu vecums), taču bieži vien šeit grāmatas nāk meklēt arī 8. un 9.klases skolēni (15-16 gadu vecums). Pēc novērojumiem aktīvākie apmeklētāji ir 8-10 gadus veci bērni, kuri arī visvairāk vēlas iesaistīties bibliotēkas piedāvātajās aktivitātēs. Bibliotēkas apmeklējumu skaits bērniem un jauniešiem vecumā līdz 18 gadu vecumam ir 41% no kopējā Apes bibliotēkas lietotāju apmeklējumu skaita. Bibliotēkas telpas ir izvietotas Apes kultūras centrā, kas ir pilsētas centrā. Tas ir ērti gan bērniem, gan pieaugušajiem. Bērni labprāt apmeklē bibliotēku, jo šeit ir droša un mierīga vide, kur viņiem pabūt pēc skolas, gaidot kādu pulciņu vai transportu uz mājām. Bērni šo laiku izmanto, lai pildītu mājas darbus, lasītu grāmatas, spēlētu galda spēles, piekļūtu internetam. Diemžēl grāmatu lasīšana bērniem nav tik aktuāla kā spēļu spēlēšana, interneta izmantošana vai piedalīšanās bibliotēkas piedāvātajās aktivitātēs. Iespējams, tas ir iemesls, kāpēc izsniegumu skaits Apes bibliotēkas bērnu literatūras nodaļai ir tikai 10% no kopējā bibliotēkas izsniegumu skaita. Bērni arī biežāk aizmirst atnest izlasītās grāmatas. Tāpēc vienmēr ir jāatceras atgādināt par ilgi glabātajām grāmatām.

Šajā atskaides periodā Apes bibliotēkai ir pievienojies 21 jauns lietotājs, kas ietilpst vecuma grupā līdz 14 gadiem (tas ir 12% no kopējā Apes bibliotēkas bērnu un jauniešu lietotāju skaita). 11 no tiem ir bērni, kas uzsāk mācības skolā un līdz ar to sāk apmeklēt arī Apes bibliotēku, gan nākot uz nodarbībām, gan nākot pēc kādas lasāmvielas sev vai skolas vajadzībām. Pieci no jaunajiem lietotājiem ir “Pūčulēnu skolas” absolventi.

Galvenie 2024.gada uzdevumi Apes bibliotēkas bērnu literatūras nodaļā bija:

1. Lasīšanas un literatūras popularizēšana bērnu un pusaudžu vidū, organizējot dažādus pasākumus lasītprasmes veicināšanai;
2. Darbs ar parādniekiem;
3. Jaunu lasītāju piesaiste un apmeklējumu veicināšana;
4. Bērnu un pusaudžu iesaistīšana lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2024”;
5. Lasītprieka aktualizēšana mazāko bērnu vidū, organizējot lasīšanas veicināšanas programmu “Grāmatu starts”
6. Turpināt veiksmīgu sadarbību ar Apes pilsētas izglītības iestādēm.

2024.gadā prioritāte vēl joprojām ir lasītprasmes attīstīšana bērnu un pusaudžu vidū, kas ir Apes bibliotēkas lietotāji. Tas tika veicināts ar dažādām nodarbībām, konkursiem, literārajām izstādēm, jaunumu izziņošana sociālajos tīklos un, protams, bērnu un pusaudžu tieša uzrunāšana, iesakot interesantākās grāmatas atbilstoši bērna lasītprasmes spējām, satiekot viņus uz vietas šeit bibliotēkā.

Lai vēlākā vecumā bērniem lasīšana jau būtu kā patīkams ieradums, viņi ir jāiepazīstina ar grāmatām un bibliotēku jau pirmsskolas vecumā. Apes bibliotēkas bibliotekāre arī 2024.gadā aktīvi veidoja nodarbības šīs vecuma grupas bērniem. Un gada noslēgumā ir gandarījums par dažādajām un regulārajām nodarbībām, kā arī par Apes PII “Vāverīte” atsaucību un audzinātāju iesaisti. Šie bērni pēc nodarbībām aicina savus vecākus vai vecvecākus kopā apmeklēt bibliotēku un kļūst par Apes bibliotēkas lasītājiem, diezgan regulāri nākot pēc jaunām grāmatām vai brīvlaikos apmeklējot aktivitātes, kas norisinās Apes bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļā.

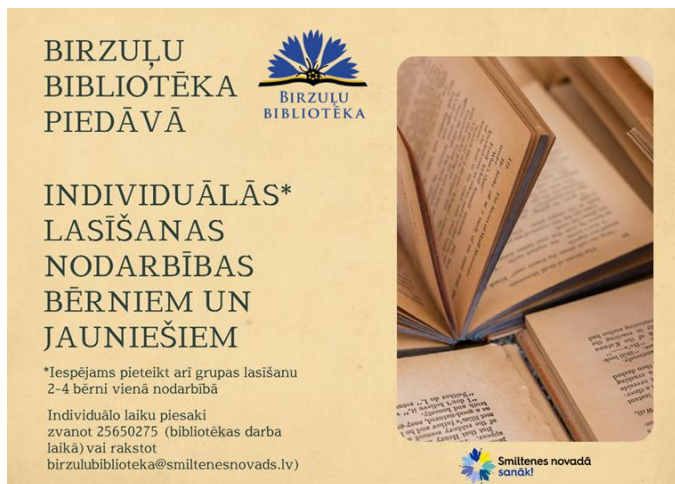
Strādājot ar bērniem un pusaudžiem, ir aktīvi jācenšas sekot līdzi tam, kas viņiem ir aktuāls un kādi jaunumi un aktualitātes parādās tehnoloģiju pasaulē. Tas tiek darīts, uzklusot bērnu stāstus uz vietas vai piedaloties dažādos izglītojošosursos un semināros. Zināšanas tiek pielietotas, veidojot dažādus lasītveicināšanas pasākumus, piemēram, veidojot prezentācijas, virtuālus uzdevumus un viktorīnas. Šāda veida darbošanās palīdz vairāk piesaistīt pusaudžu un dažkārt arī jauniešus. Svarīgi ir līdztekus mācīties, kā veidot drošu vidi bērniem un pusaudžiem interneta vidē.

Atskaides gadā Apes bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļā ir rīkoti 45 pasākumi. Ikvienā no tiem tiek piedomāts, lai tie būtu izglītojoši, noderīgi un uz lasītprasmes attīstīšanu mērķēti. Arī radošajās darbnīcās vai pie izstādēm piedāvājot atbilstošu literatūru pasākuma tēmai.

Atskaides periodā Apes bibliotēkā tika paplašināts galda spēļu klāsts ar septiņām dažādām spēlēm. Jaunās spēles bibliotēkas apmeklētājiem ir pieejamas kopš 2024.gada 7.novembra. Jauno spēļu izsniegums ir 20% no kopējā galda spēļu izsniegumu skaita 2024.gadā. Kopā bibliotēkā ir pieejamas 30 dažādas spēles, taču tikai 15 ir reģistrētas BIS Alise. Vēl joprojām vispopulārākā ir “Monopols”. Visvairāk izsniegumu ir spēlei “Kas es esmu?” (27% no kopējā spēļu izsniegumu skaita), tad “Krītošais tornis” (20% no kopējā spēļu izsniegumu skaita) un “Lidojošie gredzeni” (14% no kopējā spēļu izsniegumu skaita). 2024.gadā no jauniegūtajām spēlēm vispopulārākā ir “Halli Galli” (11% no visa galda spēļu izsniegumu skaita). Galda spēles ir labs veids, kā piesaistīt apmeklētājus bibliotēkā. Bērni labprāt pavada brīvo laiku, spēlējot jaunas un izklaidējošas galda spēles. Un, protams, galda spēles attīsta loģisko domāšanu un citas iemaņas.

Bilskas bibliotēkā bērnu un jauniešu apmeklējums ir samazinājies par 48%. To joprojām var izskaidrot ar Bilskas pamatskolas slēgšanu, kā arī bibliotēkas nepieejamību apmeklētājiem pārvākšanās periodā. Bibliotēka, sadarbojoties ar Bilskas pirmsskolas izglītības iestādi, regulāri rīko pasākumus tās audzēkņiem. Pasākumu laikā tiek kopīgi lasītas grāmatas, spēlētas galda spēles, tiek rīkotas radošās darbnīcas, cenšoties bērniem parādīt, ka bibliotēkā ir droši, mājīgi, interesanti. **Birzuļu nodaļā** apmeklējums un izsniegums bērniem un jauniešiem ir palielinājies, kā arī ir novērojama bērnu un jauniešu interese un vēlme izmantot bibliotēkas pakalpojumus. 2024. gadā bibliotekāre aktīvi strādāja, lai popularizētu bibliotēku un tās pakalpojumus bērnu un jauniešu vidū ne vien ar pasākumu palīdzību, bet arī veidojot plašu izglītojošu, radošu un lasītprasmi veicinošu

nodarbību klāstu, kā arī papildinot bibliotēkas krājumu. Kā viens no veidiem, lai piesaistītu bērnus un jauniešus apmeklēt un izmantot bibliotēkas pakalpojumus, bija dalība valsts lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnus, jauniešus un vecākus žūrijā 2024”. Sākot ar februāri, lai piesaistītu bērnus un jauniešus - individuālās vai grupu lasīšanas nodarbības, kurās individuāli vai grupā bērni lasa skaļi grāmatu, pēc tam pārrunājot izlasīto vai pildot bibliotēkāres sagatavoto uzdevumu lapu par attiecīgo grāmatu. Reizi mēnesī bērniem un jauniešiem trešdienas pēcpusdienā bija iespējams apmeklēt izglītojošas, radošas un lasītprasmi veicinošas nodarbības par dažādām tēmām, piemēram, valsts svētki, Ziemassvētki, rakstnieki, u.c.

Blomes bibliotēkā atskaides periodā turpinājās lasītprīekā nodarbības pamatskolas 1.-4.klašu skolēniem. Šīs nodarbības ir veicinājušas bērnu lasītprīeku, prasmi izvēlēties sev atbilstošāko grāmatu no bibliotēkas krājuma, kā arī dalīties ar vērtējumu saviem draugiem-klašu biedriem, esam kopīgi iemācījušies fantazēt – kādam labi zināmam stāstam uzzīmēt vai izdomāt citu nobeigumu. Lielākais prieks un novērtējums bibliotēkām ir, ka bērni ar prieku nāk uz šīm nodarbībām un vēlas to darīt no brīva prāta. Bet saistībā ar amatu apvienošanu šīs nodarbības no 1.novembra nav notikušas tādā līmenī kā iepriekš laika trūkuma dēļ. Dažreiz ir arī nācies nodarbības atcelt, jo to pieprasa pievienotais lietveža amats. Ir samazinājies ne tikai bibliotēkārāis darbs ar bērniem, bet ir cietusi arī komunikācija ar lietotājiem, jo nepietiek laika vēltīt sarunām ar lietotāju, stāstīt par daiļliteratūras jaunumiem, ieteikumiem no citiem lietotājiem. Bērni ļoti jūt, ja viņiem nevelta laiku, pazūd labā komunikācija, iestājas vienaldzība, reizēm sāk parādīties blēņas, kuras ne vienmēr ir akceptējamas. Bērni paši ir norādījuši, ka maz laika tiek vēltīts viņiem un reizēm pat nepamana viņu klātbūtni, jo strādā ar pagasta pārvaldes dokumentiem, tāpēc ka šis darbs ir jāizdara nekavējoties.

Atskaides gada laikā ir parādījušās lietotāju lokā jaunās māmiņas, kuras nāk ar mazajām (1-2 gadi) atvasēm uz bibliotēku. Bērniem tiek ļauts un uzmundrinot veicināts pašiem brīvi izpētīt bērnu lasītprīeku, aptaustīt, izpētīt grāmatu plauktus un nākamajā reizē, mazuļiem ienākot ar māmiņu bibliotēkā, bērns pats dodas uz bērnu lasītprīeku pie grāmatplaukta. Kad māmiņa ir izvēlējusies savu lasāmprīeku, arī bērns rāda vecākam, ka viņam arī ir izvēle un viņš vēlas ņemt grāmatu līdzi. Šādi pozitīvi iedrošinot mazulus, var veicināt interesi par grāmatām, par vietu, kur ir jauki pavadīt laiku.

Brantu bibliotēkā pārskata periodā reģistrēti astoņi aktīvie lasītprīeki bērni, kuri bibliotēku apmeklējuši 78 reizes. Apmeklējums, salīdzinot ar 2023. gadu, samazinājies par

6%. Izsniegums samazinājies par 52%. Pavisam iepirkta piecas bērnu un jauniešu grāmatas. Brantu bibliotēkā bērnu apmeklējums ir mazs, jo pagastā strauji samazinās bērnu skaits. Tā kā pagastā nav skolas un bērnudārza, skolas vecuma bērni apmeklē Smiltenes vai tuvāko pagastu skolas, to bibliotēkas un tur rīkotos pasākumus.

Drustu bibliotēkā 2024. gadā bibliotēkā reģistrēti 64 bērni un jaunieši, tas ir par 18% mazāk nekā iepriekšējā gadā. Samazinājies ir arī apmeklējums un izsniegums. Tas skaidrojams ar to, ka pagastā kopš 2023. gada nav nevienas izglītības iestādes. Bērni un jaunieši dodas uz mācību iestādēm Dzērbenē, Taurenē, Launkalnē, Jaunpiebalgā, Raunā. Vakaros atgriežas mājās vēlu, un līdz ar to bibliotēka tiek apmeklēta retāk. Pēc bibliotēkas vadītājas novērojumiem biežāk bibliotēkāros pakalpojumus bērni izmanto izglītības iestādē, kurā mācās.

Gaujienas bibliotēkā bērnu un jauniešu aktīvo bibliotēkas lietotāju skaits samazinājies par 12 %, kā arī krietni samazinājies bibliotēkas apmeklējums bērniem un jauniešiem - par 34 %. Šis samazinājums ir skaidrojams ar to, ka pārskata periodā rudens pusē, kad atsākās skolas apmeklējums, bibliotēkāre bija ilgstošā prombūtnē un bibliotēka bija slēgta apmeklētājiem. Nenotika neviens lasīšanas veicināšanas pasākums bērnu auditorijai.

Grundzāles bibliotēkā no visiem bibliotēkas aktīvajiem lietotājiem 33% ir bērni un jaunieši vecumā līdz 18 gadiem. Kopumā bērnu/jauniešu lietotāju skaitam 2024.gadā (salīdzinot ar 2023.gadu) ir tendence pieaugt (+16%). Grundzāles pamatskolas sākumskolas skolēni lielākoties izmanto skolas bibliotēku. Pārskata periodā par 76%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir pieaudzis bērnu un jauniešu fiziskais apmeklējums, jo skolēni pēc stundām satiekas bibliotēkā tiem atvēlētā telpā, lai spēlētu spēles, pavadītu kopā brīvo laiku un izvēlētos grāmatas lasīšanai. 2025.gadā ir plānota bērnu un jauniešu telpas vides uzlabošana (mīksta segums uz grīdas, sēžamspilveni), kā arī jaunu galda spēļu iegāde.

Palsmanes bibliotēkā no 245 bibliotēkas lietotājiem 124 (49%) ir bērni un jaunieši. Lietotāju bērnu skaits (-2%) un bibliotēkas apmeklējums (-11%) ir stabils ar tendenci samazināties. Arī izsniegums (+9%) bērniem un jauniešiem līdz 18 gadiem ir stabils. Šogad vēl minimāli tika izjūsts bibliotēkas pieejamība slodzes samazinājuma dēļ. Taču nākošajā gadā apmeklētājiem regulāri jāatgādina, lai iegaumē un ievēro bibliotēkas darba laiku, līdz ar to varētu samazināties bibliotēkas pamatrādītāji arī darbā ar bērniem.

Raunas bibliotēkā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, bērnu un jauniešu lietotāju skaits bibliotēkā ir nedaudz palielinājies + 3,5% (+8 lietotāji), tomēr pa 5,8% samazinājies apmeklējumu skaits. Joprojām novērojam, ka bērni un jaunieši bibliotēkā pieejamos datorus izmanto vairāk izklaidei, nevis mācībām vai zināšanu ieguvei. Daļu jauniešu izdevās aizvilināt no datoriem, piedāvājot uzspēlēt galda spēles. Ir patstāvīgie bibliotēkas apmeklētāji - jaunieši, kuri šeit pavada savu brīvo laiku, spēlējot dažādas galda spēles, lasot grāmatas. Bibliotēka ir pašā Raunas centrā un atrodas gaišās, siltās un mājīgās telpās. Daļa no skolēniem bibliotēkā pavada laiku, gaidot sabiedrisko transportu nokļūšanai mājās pēc

skolas. Lai mazinātu un ierobežotu skolēnu pastiprināti lielo interesi par datorspēlēm, bibliotēkā rudenī tika ieviesti jauni noteikumi. Skolēniem datoru ļaujam izmantot tikai tad, ja vispirms palasa sev interesējošu grāmatu 10 minūtes, un tikai tad ļaujam izmantot datorus. Lielākā daļa skolēnu atbalsta šo iniciatīvu un lasa grāmatas. Ir daži izņēmumi, kuri pasaka, ka nelasīs. Mēs ceram, ka ar laiku arī viņus izdosies pārliecināt, ka lasīt ir stilīgi. Organizējam arī galda spēļu pēcpusdienas.

Trapenes bibliotēkā pārskata periodā ir palielinājies bērnu lasītāju skaits par 10 %. Tas saistīts ar to, ka tiek veikta aktīva sadarbība ar Trapenes sākumskolu. Veidojot regulāru sadarbību ar skolotājiem, bērni apmeklē bibliotēku, lai saņemtu jaunākās grāmatas un apskatītu jaunākās izstādes. Līdz ar to ir audzis arī bērnu bibliotēkas apmeklējumu skaits par 34%.

Variņu bibliotēkā rudens sezona ir bijusi emocionāli smaga. Līdz ar Variņu pamatskolas slēgšanu bērnu apmeklējums ir krietni sarucis. Bērniem bibliotēku apmeklēt sanāk aptuveni stundu, un tās ir pēcpusdienas, jo mācās dažādās izglītības iestādēs, nokļūšana atpakaļ dzīvesvietā katram ir dažādos laikos. Ir arī skolēni, kuri nevar atnākt uz bibliotēku, jo darba laiks ir beidzies, taču līdz šim ir bijuši regulāri apmeklētāji. Šis ļoti skumdina gan bibliotēku, gan apmeklētājus. Arī atsevišķus pasākumus ir grūti ieplānot. Taču tas nenozīmē, ka bērnu krājums netiek papildināts. Tas tiek darīts, un pēc grāmatām nāk bērnu vecāki. 2024.gadā bibliotēka nepiedalījās lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”, jo baidījās, ka nebūs atsaucības. Laikam ejot, bibliotēkāre sapratusi, ka bērni tāpat būtu piedalījušies, jo ieskriet pēc grāmatas neprasa daudz laika. Nākamajā gadā bibliotēka noteikti turpinās savu dalību lasīšanas veicināšanas programmā. Viens no veiksmīgākajiem pasākumiem bija sadarbībā ar dabas aizsardzības pārvaldi. Tika rīkota nodarbība par kukaiņiem un dabu gan pirmsskolas vecuma bērniem, gan 1.-4.klašu skolēniem. Līdz maijam ļoti aktīvi sadarbībā ar skolu rīkojām lasīšanas pulciņa nodarbības, kas skolēniem ļoti patika. Tā kā pagastā vairs palikusi tikai pirmsskolas izglītības iestāde, tad darbs jāplāno ar pašiem mazākajiem. Gada nogalē gan pasākumus neizdevās sarīkot, jo saistībā ar darba pienākumu palielināšanos (papildus bibliotēkas darbam jāveic gan klientu apkalpošanas centra pienākumi, gan lietvedības) neatlika tam ne laika, ne spēka.

Uz **Vidagas bibliotēku** pēc stundām nāk Virešu pagasta bērni, kuri skata žurnālus, lasa grāmatas. Bibliotēkā viņi arī zīmē vai darbojas ar lego un galda spēlēm. Ir daļa bērnu, kuri lasa, jo skolotājas ir uzdevušas katram izlasīt vienu grāmatu mēnesī. Bet daudz vairāk ir lasītāji, kuri labprāt gaida jaunākās bērnu grāmatas. Grāmatas viņus interesē, jo vecāki no mazotnes ir lasījuši priekšā. Arī visas radošās darbnīcas un pasākumi notiek ar mērķi piesaistīt jaunus lasītājus, ieinteresēt. Bibliotēka nav vieta tikai lasīšanai, bet arī sava pagasta iepazīšanai un iespēja socializēties.

7.2 Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām

Smiltenes bibliotēka

Bērnu apkalpošanas nodaļā uzziņu un informācijas darbs tiek nodrošināts, ikdienā apkalpojot lasītājus. Uzziņu un informācijas pakalpojumu sniegšana darbā ar bērniem un jauniešiem notiek regulāri. Apkalpojot lasītājus, tiek sniegtas informatīvas, tematiskas, precizējošas uzziņas. Uzziņas pārsvarā tiek sniegtas mutiski, reizēm pa telefonu. Tās vairāk saistītas ar skolā apgūstamajiem tematiem, arī skolēnu individuālajām interesēm. 2024. gadā vispieprasītākās galvenokārt bija uzziņas, kas saistītas ar daiļliteratūru. Pārskata periodā Bērnu apkalpošanas nodaļā sniegtas dažādas tematiskās uzziņas un konsultācijas. Daļa konsultāciju sniegta darbā ar datoru. Apmeklētāji izrādījuši interesi par šādām tēmām: cilvēka ķermenis, sēnes, ūdensmērītāji, eņģeļi u.c. Veicot uzziņu un informācijas darbu, tiek izmantots bibliotēkā pieejamais nozaru literatūras krājums un interneta resursi.

Bērnu apkalpošanas nodaļā regulāri tiek rīkoti pasākumi dažādām vecuma grupām - gan pirmsskolas vecuma bērniem, gan sākumskolas, vidējā skolas vecuma bērniem, gan pusaudžiem. Atskaides periodā Bērnu apkalpošanas nodaļā notikuši 68 pasākumi, ieskaitot virtuālos pasākumus, konkursus un akcijas. Kopējais apmeklētāju skaits pasākumos – 1232. Ikdienā bibliotēku lielākoties apmeklē bērni līdz 5.klasei. Vecāki bērni ienāk retāk. Secinām, ka pusaudžu un jauniešu mērķauditoriju ir grūti sasniegt.

Prasmju un iemaņu attīstīšana

2024.gadā tika sagatavots Ēnu dienas piedāvājums skolēniem, uz kuru atsaucās divi skolēni. Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļā iepazīties ar savu nākotnes profesiju bija ieradušies ēnotāji no Palsmanes pamatskolas. Skolēniem šajā dienā bija iespēja iepazīt bibliotekāra profesiju, ieskatīties ikdienas darba aizkulisēs un paplašināt savas zināšanas par izvēlēto specialitāti. Viens no ēnotājiem izteica vēlmi un interesi nākotnē apgūt bibliotekāra profesiju.

Ēnotāji no Palsmanes pamatskolas

Pasākumi pirmsskolas vecuma bērniem

Bibliotēkai ir veiksmīga sadarbība ar Smiltenes pirmsskolas izglītības iestādēm, īpaši ar PII "Pīlādzītis". Atskaides gadā bibliotēkā viesojās arī bērnudārza grupiņa no

Launkalnes. Pirms jaunā mācību gada sākuma Smiltenes pirmsskolas izglītības iestādēm tika izsūtīts pasākumu piedāvājums 2024./2025. mācību gadam.

Pieprasītākie pasākumi bija “Ceļojums Raiņa dzejas pasaulē” un “Iepazīšanās ar bibliotēku”. Ja bērnodārziem izsūtītajā piedāvājumā nav vēlāmā pasākuma, audzinātājas sazinās ar bibliotekāru un vienojas par pasākuma tēmu. Piemēram, 2024.gadā “Rūķu” grupas audzinātājās vēlējās, lai bibliotekāres sagatavo pasākumu par kukaiņiem. Savukārt nodarbības “Čaklās medus vācējiņas bites” bibliotekāre devās vadīt uz Launkalni – pirmsskolas izglītības iestādes un sākumskolas audzēkņiem. Jaunums pasākumu piedāvājumā bērnodārziem bija “TET skoliņa”, kurā pārrunājām jautājumus par drošību internetā, skatījāmies Ričija Rū filmiņu un radoši veidojām savus datorīņus.

Atskaites periodā tika turpināts 2019.gadā iesāktais nodarbību cikls māmiņām ar bērniem pirmsskolas vecumā “Bērnu rīts”, kas notika katru nedēļu trešdienā. Nodarbību mērķis ir satikties brīvā, nepiespiestā gaisotnē, sarunāties, sniegt atbalstu, darboties nodarbībās ar dziesmām, rotaļām, apgūt jaunas prasmes kopā ar bērniem. Tāpat tā bērniem ir pirmā iepazīšanās ar grāmatu pasauli.

Jaunums 2024.gadā bija lielā krāsošanas diena bibliotēkā “Iekrāso pavasari”. Pavasarī, kad daba modās un visur parādījās krāsas, Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļa aicināja visus mazos un lielos pavasarīgos māksliniekus uz krāsošanas dienu. Bibliotēkā bija sagatavoti krāsojamie līmplakāti, kas pielīmēti gan uz sienām, gan grīdas, kā arī vienkāršas krāsojamās lapas. Bērniem īpaši patika krāsot uz sienas un grīdas.

Skolēnu rudens brīvdienu nedēļā tradicionāli Bērnu bibliotēkā tika demonstrēta animācijas filma, iegādājoties filmas publiskā seansa licenci. Šoreiz tika demonstrēta multfilma “Nelabojamais Rons”.

Septembra, oktobra un novembra sestdienās bibliotēkā notika projekta “Grāmatu starts” nodarbības 3-4 gadus veciem bērniem [“Pūculēnu skoliņa”](#). „Grāmatu startu” izveidojis LNB Bērnu literatūras centrs, to īsteno Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrība un Latvijas publiskās bibliotēkas ar pašvaldības finansiālu atbalstu. Skoliņā tika īstenotas trīs nodarbības. 2024.gada darba plānā bija izvirzīts mērķis iesaistīt programmā “Grāmatu starts” piecus bērnus. Mērķis ir izpildīts, jo programmu uzsāka septiņi bērni, bet pabeidza pieci.

Pasākumi jaunākā un vidējā skolas vecuma bērniem

Viena no veiksmīgākajām lasīšanas veicināšanas aktivitātēm, kas galvenokārt uzrunā jaunākā un vidējā skolas vecuma bērnus, ir “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”. Dalībnieku skaits nav liels, jo skolēni žūrijā labprāt piedalās Smiltenes vidusskolā. 2024.gada darba plānā izvirzīts mērķis programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” iesaistīt 40 dalībniekus. Mērķis ir sasniegts – programmu uzsākuši 40 dalībnieki.

Jaunākā un vidējā skolas vecuma bērniem organizētas radošās darbnīcas, Kahoot spēles, piedāvātas tikšanās ar autoriem. Atskaites gadā Bibliotēku nedēļas laikā, Bērnu apkalpošanas nodaļā notika tikšanās ar grāmatu blogeri Ievu Strazdiņu nodarbībā par

lasītprieka veicināšanu. Nodarbību apmeklēja Smiltenes vidusskolas 3.a klases skolēni. Tās laikā bērni uzzināja, kāpēc grāmatu lasīšana ir svarīga, kā lasīšana palīdz attīstīt fantāziju, kā tā darbojas, kad lasām. Kā arī guva atbildes uz jautājumu “kā izvēlēties, ko lasīt?”.

Veiksmīgi vasarā turpinājās [“Darbīgās trešdienas bibliotēkā”](#), kas ietvēra dažādu izklaidējošu, izglītojošu un radošu uzdevumu veikšanu, un ”Bibliotēkas vasaras izaicinājums”, kura uzdevumu lapā minēti dažādi literāri vai radoši uzdevumi, piemēram, izlasīt grāmatu par noteiktu tēmu vai konkrēta izskata grāmatu u. tml. Uzdevumus var veikt jauktā secībā pēc katra dalībnieka izvēles, tomēr galvenais izaicinājums bija izpildīt tos visus līdz vasaras beigām. Kāds no dalībniekiem atzina, ka vislielākais “Bibliotēkas vasaras izaicinājuma” izaicinājums ir nepazaudēt uzdevumu lapu!

Vēl no tradicionāliem pasākumiem jāpiemin “Virtuālais skolēnu brīvlaiks”, kuru Bērnu apkalpošanas nodaļa skolēnu pavasara un rudens brīvlaika nedēļās piedāvāja bibliotēkas Facebook vietnē. Šī aktivitāte notiek sadarbībā ar bērnu vecākiem, un vecāki ļoti pozitīvi vērtē šos brīvlaika uzdevumus, saņemam par tiem labas atsauksmes.

Pasākumi pusaudžiem

2024.gadā pusaudžiem organizēta Dzejas dienu aktivitāte “Ilustrē Ulda Ausekļa dzejoli fotogrāfijās”, spēle tiešsaistē “Es mīlu Tevi, Latvija!”, Drošāka interneta dienas nodarbība, kurā aicinājām pusaudžus veidot vides objektu “Droša interneta tīkls”, tādējādi izzinot, kas veido internetu, kā tas darbojas, kas sekmē, bet kas traucē tā darbību un drošību.

Atzīmējot 20 gadus kopš Latvijas pievienošanās Eiropas Savienībai, 9. maijā Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļā notika pasākums “Divdesmit svecītes svētku kliņģerī – nāc un svinam kopā!: Latvijai 20 gadi Eiropas Savienībā”, kurā piedalījās Smiltenes vidusskolas 5.c klases skolēni.

Bibliotēku nedēļā aicinājām pusaudžus un jauniešus uz spa dienu bibliotēkā, kuras laikā bija iespēja pašiem izgatavot skrubīti pēdām. Pēdu skrubīšus gatavojām no dabīgām sastāvdaļām: sasmalcinātām auzu pārslām, medus, brūnā cukura, maltas kafijas, vīnogu kauliņu eļļas. Atnākot uz radošo darbnīcu, aicinājām nepaier garām izstādē izliktajām grāmatām, kurās varēja izlasīt visu par cilvēka ķermeni, veselību, tostarp – kā rūpēties par savu ādu. Organizējot šādu radošo darbnīcu, vēlējamies parādīt, cik daudzveidīga var būt bibliotēka, ka tajā var darīt kaut ko neparastu, šķietami bibliotēkai neraksturīgu. Nodarbībā piedalījās tikai trīs jaunietes. Iespējams, pieļāvām kļūdu, neveiksmīgi reklamējot šo nodarbību. Iespējams, jauniešiem vienkārši šajā laikā ir citas nodarbes – pulciņi, mūzikas, mākslas vai sporta skola.

Pasākumi ģimenēm

Katru gadu tiek organizēti pasākumi vai aktivitātes, kurās līdzdarboties var visa ģimene. Šajā gadā Bibliotēku nedēļā piedāvājām ģimenēm piedalīties aktivitātē “Krāsu spēles dabā un literatūrā”. Plašāk lasiet sadaļā “Veiksmīgākais lasīšanas veicināšanas pasākums”.

Lai attīstītu bibliotēku kā interesantu vietu, kur atrodamas ne tikai grāmatas, organizējam dažādas izstādes. Apmeklētāju novērtētas izstādes bija: Kinderolu rotaļlietu kolekcijas izstāde un Ezīšu kolekcijas izstāde.

Tradīcija ir arī bibliotēkas čaklāko lasītāju sumināšana gada beigās. Trīs bērni, kuri gada laikā izlasījuši visvairāk grāmatu, saņēma saldumu paciņas. 2024.gadā tie bija sākumskolas skolēni – Kristiāna, Edgars un Dārta.

Novada bibliotēkas

Apes bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļā atrodas grāmatas un žurnāli, kas paredzēti bērniem, sākot no pirmsskolas vecuma līdz 7.klasei. Vecāko klašu skolēniem atbilstoša literatūra atrodas Apes bibliotēkas Abonementā. Šajā gadā bērni pārsvarā izvēlējās daiļliteratūras grāmatas – dzejas grāmatas, grāmatas, kuras uzdots lasīt skolā vai viņiem interesējošus aizraujošus stāstus. Arī šajā gadā zinātniskā literatūra nebija īpaši pieprasīta, jo mūsdienās vieglāk informāciju atrast ir interneta tīmekļos. Šāda veida grāmatas uz bērnu literatūras nodaļu pārsvarā nāk izvēlēties skolotājas. Vispieprasītākās noteikti ir lasīšanas veicināšanas programmas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” grāmatas. 2024.gada kolekcijas grāmatas ir izsniegtas 134 reizes, tas ir 14% no visa 2024.gada Bērnu literatūras nodaļas izsniegumu skaita. Bērnu literatūras nodaļā ir pieejamas 5+, 9+ un 11+ kategorijas grāmatas. Visaktīvākie ir 5+ un 9+ kategoriju lasītāji. Žurnāli arī 2024.gadā ir mazāk pieprasīti bērnu un pusaudžu vidū nekā grāmatas. Bērnu literatūras nodaļā ir pieejami trīs žurnāli: “Ucipuci” (izsniegts sešas reizes), “Avene” (izsniegts deviņas reizes), “Ilustrētā Junioriem Mini”. Izsniegumu skaits, iespējams, ir tik mazs, jo pusaudži pārsvarā visu sev interesējošo un aktuālo informāciju atrod interneta vidē, nevis lasot žurnālus. Un žurnāls “Ucipuci” pārsvarā sastāv no uzdevumiem, kuri ir jāpilda rakstot un zīmējot, lai to izdarītu ir jākopē žurnāla lappuses vai jāiegādājas pašam savs žurnāls. Vajadzētu pamainīt žurnālu piedāvājumu un piedāvāt komiksus dažāda vecuma grupām, jo ir pierādījies, ka bērniem tādas patīk lasīt. Piedāvājumā gan atstājot arī izglītojošos žurnālus, kā “Ilustrētā Junioriem” (atrodas Apes bibliotēkas Abonementā) un “Ilustrētā Junioriem Mini”.

Apes bibliotēkā Bērnu literatūras nodaļa un interneta pieejas punkts atrodas blakus telpās, tāpēc bibliotēkāre sniedz konsultācijas datoru lietošanā, kā arī sniedz maksas pakalpojumus. Arī bērni ikdienā nāk uz bibliotēku, lai izmantotu pieeju internetam. Pārsvarā tas ir izklaidei (Youtube, Facebook, Instagram, videospēles) personīgajās viedierīcēs vai publiskajos datoros. Taču bieži vien bērni pēc skolas bibliotēkas telpas izmanto, lai pildītu mājas darbus, tad viņiem ir nepieciešama pieeja internetam, lai sameklētu mācību materiālus, izmantotu e-klase.lv vai uzdevumi.lv. Bērni labprāt lūdz palīdzību, lai korekti iemācītos darboties ar programmām kā Word un PowerPoint. Dažkārt ir nepieciešama arī palīdzība e-klases un uzdevumi.lv izmantošanā. Bibliotēkas jaunie lasītāji individuāli un grupās tiek iepazīstināti ar bibliotēkas darbu, noteikumiem,

pakalpojumiem un grāmatu klāstu. Bibliotēkas piedāvājumā klašu grupām ir pieejamas apmācības darbā 3td e-grāmatu bibliotēku un Letonika.lv.

2024.gadā Apes bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļā tika rīkoti 45 pasākumi: bibliotekārās un literārās stundas, radošās darbnīcas, izstādes un citi. Literārās un bibliotekārās stundas – 21; radošās darbnīcas – 6; izstādes – 2; citi pasākumi – 16.

Pasākums “Radošais jūlijs Apes bibliotēkā” ietvēra 4 atsevišķas radošās darbnīcas mēneša garumā, kurās sev atbilstošu darbiņu varēja atrast gan mazāki, gan lielāki bērni. Šis bija piemērots pasākums, lai bērni atklātu, ka bibliotēkā ir arī šāda veida grāmatas, un tās vēlētos iegūt lasīšanā vai vienkārši no tām iedvesmoties jauniem darbiņiem. Arī pavasara brīvlaika aktivitātes ietver vairākus pasākumus: pērļu rotu darbnīca, pavasara ainavu krāsošana un galda spēļu diena. Atskaites gada apjomīgākais pasākums bija Kristīgās nometnes viesošānās bibliotēkā (45 dalībnieki vecumā no 6 gadiem līdz pat pieaugušajiem). Nodarbības tēma bija “Gaisma”. Šis pasākums ietvēra zinātniskās literatūras pētīšanu par sauli, viktorīnu pildīšanu un saulišu veidošanu no sāls mīklas. Nodarbības dalībnieki tika sadalīti divās daļās pa vecuma grupām, līdz ar to sanāk, ka zem šī pasākuma arī ir divas atsevišķas nodarbības, jo katrai vecuma grupai ir nepieciešama atšķirīga pieeja.

Arī izstāžu rīkošana bibliotēkas telpās ir viens no veidiem, kā piesaistīt apmeklētājus bibliotēkā. 2024.gadā bibliotēkā tika rīkotas tikai divas izstādes, taču abām bija krietni liels apmeklētāju skaits. Janvārī Apes bibliotēkā tika izvietota Gaujienas mūzikas un mākslas skolas audzēkņu darbu izstāde “Mana tautasdziesma” (42 apmeklētāji), kuru nāca skatīties kā bērni, tā vecāki, kas vēlējās priecāties par bērnu paveikto. Un aprīlī Apes bibliotēkas bērnu literatūras nodaļā tika izvietota ļoti grezna un smalka izstāde ar izsūtām pērļu gleznām (77 apmeklētāji). Ir patīkamas sajūtas pēc šādu izstāžu izlikšanas, jo gan pati darbu autore atbrauca no Alūksnes ar draugu grupu, lai priecātos un sīkāk pastāstītu par darbiem, gan arī šādas izstādes labprāt iegriežas apskatīt ekskursantu grupas, kas brauc Apē uz dažādiem apskates objektiem. Vasaras laikā uz izstāžu sienas tika izlikti seši “Vasaras tauriņi”, kurus atverot, bērni varēja atklāt grāmatas, ko īpaši Apes bibliotēkas lasītājiem vasarā izlasīt bija ieteikusi rakstniece, grāmatu blogere Laura Jambuševa. Tauriņos bija paslēpts arī QR kods, kuru noskenējot, atvērās rakstnieces veidota atsauksme un apraksts par grāmatu. Kopumā rakstniece sagatavoja 10 labākās grāmatas vasarai, diemžēl bibliotēkā bija pieejamas sešas no tām. Bet bija arī iespējams

apskatīt pilnu grāmatu topu, kas bija pieejams zem pasākuma apraksta noskenējot QR kodu.

Arī 2024.gadā bibliotēkārās un literārās nodarbības aktīvi apmeklēja pirmsskolas izglītības iestādes “Vāverīte” un Dāvja Ozoliņa Apes pamatskolas grupas. Pirmsskolas pedagogi ļoti regulāri zvana un piesaka nodarbības. Ik mēnesi bibliotekāre rīko vienu līdz trīs nodarbības šī vecuma bērniem (izņemot vasaras mēnešus). Šajā gadā kopumā ir rīkotas 14 nodarbības pirmsskolas bērniem. Pirmsskolu pedagogi piedāvāja gan savas tēmas nodarbībām, kurām bibliotekāre pielāgojas un atrod atbilstošu literatūru un uzdevumus, gan arī izvēlas bibliotekāres sagatavotās tēmas, kas ir sagatavotas un publicētas [Smiltenes novada mājas lapā](#). Šīs tēmas arī izmanto klašu grupas. Visbiežāk nodarbības klašu grupām tiek rīkotas pa šādām tēmām: “2024. gada īpašie jubilāri”, nodarbība par kādu no “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas” grāmatām un ik gadu 1.klase izmanto iespēju piedalīties “Iepazīsti bibliotēku” nodarbībā. Bērniem ļoti patīk, ja nodarbībās tiek izmantota Kahoot viktorīna kā iegūto zināšanu pārbaude. Un arī spēļu iesaistīšana nodarbībā. Piemēram, ļoti pozitīvas atsauksmes bija dzirdamas no skolēniem un skolotājas pēc T.Malkovska grāmatas “Kamils, kurš skatās ar rokām” nodarbības (grāmata iekļauta BJVŽ’24 9+ kolekcijā), jo pēc stāstu lasīšanas tika pielāgotas aktivitātes, lai bērni nedaudz labāk spētu izprast cilvēkus, kas neredz vai nedzird - ar tausti mēģinot atminēt priekšmetu, ar smaržu atminēt pārtikas produktu vai lasīt no klases biedra lūpām sacīto, neko nedzirdot. Pēc šīs nodarbības bērni labprāt dalījās savās sajūtās un pieredzē par šo tēmu. Daži skolēni, kas vēl nebija paspējuši, vēlējās izlasīt šo grāmatu pilnībā.

2024.gadā Apes bibliotēka iesaistījās “Nacionālās skaļās lasīšanas” konkursa organizēšanā vietējā mērogā, kas ir Apes pilsētā. Sākumā bija sarežģīti atrast piemērotu laiku skolēnu noslogojuma dēļ, taču, regulāri sazinoties ar skolotājām un pielāgojoties skolēnu laikam, veiksmīgi noritēja 5.klases skolēnu “Skaļās lasīšanas konkurss” Apē un tika izvēlēts šī gada labākais lasītājs. Skolēnus vērtēja Apes bibliotēkas bērnu literatūras nodaļas bibliotekāre un divi pedagogi no Dāvja Ozoliņa Apes pamatskolas. Tālāku lasītāja sagatavošanu reģiona finālam, kas notika Smiltenes vidusskolas bibliotēkā, uzņēmās Apes bibliotēkas bērnu literatūras nodaļas bibliotekāre. Jāsaka paldies par atbalstu un iesaisti arī skaļā lasītāja klases audzinātājam. Konkursa dalībnieces dalība konkursā noritēja ļoti veiksmīgi un tika uzrādīti ļoti labi rezultāti.

Svarīga bērnu literatūras popularizēšanas metode ir dažādu literatūras izstāžu veidošana. Šīs izstādes ir tiek veidotas ar pievienoto vērtību, lai tās piesaistītu bērnu interesi. Izstāžu galds ir tieši pie ieejas durvīm, tas ir pamanāms, tāpēc bērni labprāt izvēlas kādu no šīm grāmatām, un tas atvieglo lasāmvielas izvēli. Izstādēm tiek pievienoti informatīvi apraksti par autoriem, rotaļlietas, aktivitātes vai telpiski no papīra un kartona veidoti grāmatu tēli. Bērni ir ievērojuši, ka viktorīnās reizēm tiek ielikti jautājumi no literāro izstāžu informatīvajiem materiāliem.

Bilskas bibliotēkā pasākumi tiek organizēti pirmsskolas vecuma bērniem. Bērniem ļoti patīk radošās darbnīcas, kurās var darboties ar šķērēm, līmi, krāsām. Viena no šādām aktivitātēm bija pasākumā “8. marts. Sieviešu diena”, kurā tika veidoti ziedi mammām. **Birzuļu nodaļā** reizi mēnesī notika izglītojošas, radošas un lasītprasmi veicinošas nodarbības, kuras apmeklēja gan bērni, gan arī jaunieši.

Raunas bibliotēkā veiksmīgi pasākumi, kas vairāk piesaistīja bērnus un jauniešu, noritēja pavasara un rudens skolēnu brīvlaikā, kad bibliotēkā notika galda spēļu pēcpusdienas. Notikušas arī individuālas apmācības bērniem datoru izmantošanā, informācijas meklēšanā. Raunas pirmsskolas audzēkņi un pamatskolas skolēnu grupas apmeklēja bibliotēkas organizētās rokdarbu un gleznu izstādes, tā gūstot ieskatu vizuālajā mākslā. Bibliotēku apmeklēja Raunas pirmsskolas izglītības iestādes audzēkņi, lai iepazītos ar bibliotēku un grāmatām.

7.3 Veiksmīgākie pasākumi, lasīšanas veicināšanas aktivitātes

Smiltenes novada bibliotēkā atskaites periodā bērnu auditorijai veltīti 312 lasīšanas veicināšanas pasākumi. To norisei Apes, Palsmanes, Trapenes un Smiltenes bibliotēkās kopā izlietoti 1241 EUR. Pārējās novada bibliotēkas statistikas atskaitē neuzrāda finansējumu šo pasākumu organizēšanai vai arī tie organizēti bez finansiāla ieguldījuma. Bērnu auditorijai lasīšanas veicināšanas pasākumi nav notikuši Brantu, Drustu, Launkalnes un Vidagas bibliotēkās.

Smiltenes bibliotēka

Bibliotēku nedēļā ģimenēm tika piedāvāts piedalīties aktivitātē “Krāsu spēles dabā un literatūrā”. Aktivitātes laikā dalībniekiem bija jādodas dabā un jāfotografē konkrētas krāsas dabas objekti. Par dabas objektu fotogrāfijām varēja iegūt septiņus punktus. Papildu punktus varēja iegūt, atrodot grāmatās citātus, kuros minētas konkrētās krāsas. Bija komandas, kas atrada vairāk nekā 100 citātus!

Aktivitātē piedalījās 8 komandas. Balviņas par piedalīšanos saņēma trīs komandas, kuras ieguvušas visvairāk punktu:

- 1.vieta komanda "KKKŠ" (124 punkti)
- 2.vieta komanda "Krāsiņas" (122 punkti)
- 3.vieta komanda "Dzvinko ģimene" (107 punkti)

Dažas komandas ļoti aizrautīgi meklēja citātus. Pēc iesūtītajām fotogrāfijām varēja redzēt, ka izmantotas gan dažādu bibliotēku krājumos esošas grāmatas, gan mājās atrastās grāmatas. Daži komandu dalībnieki nāca arī uz Bērnu apkalpošanas nodaļu, meklēja citātus uz vietas bibliotēkā. Komandas bija radošas citātu meklēšanā – izmantotas dažādas grāmatas, piemēram, vēstures grāmatas (piemēram, citāts par sarkanās un Baltās rozēs karu), pavārgrāmatas (“Atcepiet zeltaini brūnu”), ģeogrāfijas grāmatas (citāts par Sarkano jūru), grāmatas par kosmosu (citāts par Sarkano planētu), dabas grāmatas (citāts par brūno mušmīri un “Indīgākais skorpions pasaulē ir Izraēlas dzeltenais skorpions”), mākslas grāmatas (citāts par gleznu “Balti mākoņi un zaļo kalni”).

Saņemtas jaukas atsauksmes par šo aktivitāti:

“Man tik ļoti patīk šis konkurss, ka nespēju vien beigt meklēt krāsas!” (komanda “Agapovi”)

“Mēs, Palsmanes pamatskolas 2. klases skolēni, nolēmām piedalīties Jūsu rīkotajā ģimeņu aktivitātē “Krāsu spēles dabā un literatūrā”. Audzinātāja saka Jums lielu paldies par šādu iespēju. Kopīgi lasījām, meklējām izvēlētajās grāmatiņās pieminētas krāsas, dabaszinību stundā gājām ārā, runājām par augu daudzveidību. Daži bērni mācījās pierakstīt fragmentus datorā. Kopā konstatējām, ka bija interesanti lasīt un meklēt krāsu nosaukumus, reizēm aizmirsās, ka jāatzīmē, kurā vietā grāmatiņā tā tika pieminēta. Visas krāsas neatradām. Būs uz ko tiekties. Liels paldies par šo iespēju, tā varēja bērnus piesaistīt grāmatu lasīšanai. Radošas idejas arī turpmāk! (Skolotāja Daiga Meinerte)

“Mēs esam pilnīgi azartā!” (komanda “KKKŠ”)

Novada bibliotēkas

Apes bibliotēkas bērnu literatūras nodaļā īpaši strādājam pie noderīgu un kvalitatīvu pasākumu veidošanas bērniem, pusaudžiem un arī jauniešiem, lai viņus piesaistītu bibliotēkas apmeklēšanai un grāmatu lasīšanai. Veiksmīgākie no tiem bija:

- **Droša interneta diena** – ik gadu februārī tiek atzīmēta Vispasaules Drošāka interneta diena. 2024.gadā šajā akcijā iesaistījās arī Apes bibliotēka, piedaloties drossinternets.lv veidotajās aktivitātēs. Bērni azartiski pildīja krustvārdu mīklas un testus tiešsaistē, kas viņiem deva iespēju gūt jaunas iemaņas darbā ar datoru, pieredzi, kā pareizi meklēt vajadzīgo informāciju interneta tīmekļos, un pats galvenais – izglītoties par to, kā būt drošībā internetā, kur mūsdienās bērni un jaunieši pavada daudz sava laika. Tika izmantota arī iespēja spēlēt izzinošas galda spēles un lasīt izglītojošus materiālus par šo tēmu. Šo iespēju izmantoja 15 bērni, taču informatīvie materiāli, literatūras izstāde par šo tēmu un iespēja pildīt uzdevumus bibliotēkā, bija pieejami visu februāra mēnesi, tāpēc kopumā dalībnieku skaits ir lielāks.

- Datorspēļu izgatavošanas darbnīca – šī izglītojošā darbnīca tika rīkota Droša interneta mēneša (februāra) ietvaros, taču, apsverot bērnu noslogojumu skolā un pulciņos, tika nolemts to rīkot marta mēnesī, skolēnu brīvlaika nedēļā. Darbnīca tika veidota, vairāk koncentrējoties uz pusaudžiem. Lai piedalītos, bija jābūt vismaz 11 gadu vecam. Pavisam pieteikušies bija 12 pusaudži, taču uz pašu nodarbību ieradās astoņi. Neskatoties uz to, darbnīca noritēja ļoti veiksmīgi. To vadīja un pusaudžus izglītoja pieredzējis datorspēļu izgatavotājs, kurš parādīja nelielu ieskatu šajā aizraujošajā pasaulē un kopā izgatavoja sākuma stadiju datorspēlei gan uz papīra, gan datorprogrammā. Darbnīcas dalībnieki paši varēja izdomāt spēles ideju, gaitu, varoņus un gājienus. Un visi kopā to izspēlēja kā galda spēli. Darbnīcas laikā arī varēja uzzināt un iegūt informatīvus materiālus par to, kā uzsākt datorspēļu izgatavotāja ceļu, uzzināt drošas vietas, kur sākt programmēšanu. Informācija par to, ka notiks darbnīca tika sniegta arī portālā ziemellatvija.lv - <https://ziemellatvija.lv/aicina-uz-datorspelu-darbnicu/> un <https://ziemellatvija.lv/apes-biblioteka-iespeja-macities-veidot-datorspeles/>.

- BJVŽ 2023 noslēguma pasākums – marta mēnesī Apes bibliotēkā pateicāmies un apbalvojām lasīšanas veicināšanas programmas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2023” dalībniekus. Nepieciešamo grāmatu daudzumu izlasīja un laiku aizpildīt anketas atrada 28 bērni un jaunieši, taču kopumā grāmatas bija ļoti pieprasītas, un tās lasīja daudz vairāk bērnu. Pasākuma laikā bibliotekāre sniedza apskatu par šī gada žūrijas populārākajām grāmatām Latvijā un arī Apē. Pēc balviņu izsniegšanas un cienastaņa

bērni kopā spēlēja spēli, kurā bija nepieciešamas zināšanas par šī gada BJVŽ grāmatām. Sadaloties komandās, bērni atbildēja uz patiesības vai melu jautājumiem, liekot rokas uz galvas, ja tā bija patiesība, vai uz gurniem melu gadījumā. Beigās zinošākās komandas dalībnieki sacentās savā starpā, lai uzzinātu viszinošāko 2023.gada ekspertu. Pēc pasākuma no bērniem bija dzirdamas pozitīvas atsauksmes un ieteikumi, ka šādu aktivitāti varētu rīkot vēlreiz.

- Tikšanās ar bērnu grāmatu autori Agnesi Vanagu – aprīlī Apes bibliotēkā viesojās bērnu grāmatu “Plastmasas huligāni” un “Pagalma enciklopēdija” autore Agnese Vanaga. Uz tikšanos bija ieradušies Dāvja Ozoliņa Apes pamatskolas 3. un 4. klases skolēni (kopā 26 bērni un divas skolotājas). Autore tikšanās laikā ar bērniem runāja par grāmatu “Pagalma enciklopēdija”. Dalībnieki tika aktīvi iesaistīti sarunā un bija iespēja parādīt savas zināšanas par dažādiem kukaiņiem un dzīvniekiem, kā arī uzzināt jaunus, interesantus faktus par tiem, spēlējot rakstnieces sagatavotu spēli. Noslēgumā bērni origami tehnikā no papīra gatavoja kaķīšus, kuriem izdomāja vārdus un rakstura īpašības. Daži bērni tā aizrāvās, ka izgatavoja līdz pat 5 kaķiem. Šis pasākums bija veiksmīgs, jo autore ļoti labi prata komunicēt ar bērniem, un noslēgumā bērni bija priecīgi un sniedza pozitīvas atsauksmes, kā arī vēlējās iegūt lasīšanai Agneses Vanagas grāmatas.

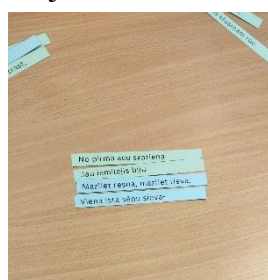

- Dzejas dienu viktorīna un “Iedvesmojies no dzejniekiem” – septembra mēnesī par godu Dzejas dienām Apes bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļā tika rīkota mobila Kahoot viktorīna visiem interesentiem. Bibliotekāre sagatavoja dažādus jautājumus par

dzejniekiem, dzeju, dzejas dienām un dzejas grāmatām, pēc katra jautājuma pievienojot informatīvu slaidu ar kādu interesantu faktu par tēmu, kas bija dotajā jautājumā. Bibliotekāre sagatavoja afišas ar kvadrātkodiem, kurus noskenējot, viedierīcē atvērās viktorīna. Nākotnē šādās afišās vajadzētu arī pievienot Kahoot viktorīnas PIN kodu, kuru ierakstot, atveras konkrētā viktorīna. Afišas tika izliktas bibliotēkas telpās, skolā un uz Apes kultūras centra ziņojumu dēļa. Viktorīnā piedalīties varēja, segvārda vietā ierakstot savu lasītāja kartes numuru. Trīs labāko rezultātu īpašniekiem tika piešķirtas balvas. Viktorīnā kopumā piedalījās 17 dalībnieki, kas pārsvarā bija vecāko klašu skolēni no 6.-8. klases. Dalībnieku vidū bija arī skolotājas. Šīs aktivitātes veids ir veiksmīgs, jo tajā var iesaistīties arī bibliotēkas lietotāji, kas ne tik bieži apmeklē bibliotēku.

Dzejas dienu aktivitāte "Iedvesmojies no dzejniekiem" bija vairāk aktuāla jaunākiem bērniem. Uzdevums bija salikt jau no esošiem, taču rindiņās sadalītiem dzejoļiem jaunu, skanīgu pantiņu. Šajā aktivitātē, kas bija pieejama bibliotēkas telpās, piedalījās 11 bērni, no kuriem daži šajā Dzejas dienu uzdevumā guva iedvesmu mājasdarbiem, kas tika uzdoti skolā saistībā ar dzeju.

- Radošās darbnīcas – radošās darbnīcas ik gadu ir pieprasīta aktivitāte bibliotēkā. 2024.gadā tās ir bijušas sešas. Tiek piedomāts, lai šo darbnīcu laikā bērni gūtu jaunas iemaņas un zināšanas, piemēram, piedāvājot piemērotu literatūru par darbnīcas tēmu vai darbošanās laikā sniedzot kādu informāciju vārdiski. Šīs darbnīcas ir vairāk kā izklaide, kuras laikā ir jāmeklē vai jāzina kāda informācija un fakti. Šī gada veiksmīgākās radošās darbnīcas ir bijušas: "Sirsniņdiena" (19 dalībnieki), Mātes dienas darbnīca (10 dalībnieki), "Neparasto vainagu darbnīca" (8 dalībnieki), "Radošais jūlijs Apes bibliotēkā" (17 dalībnieki). Darbnīcā "Sirsniņdiena" bērni bija pārsteigti, kā no vairākām dažādu formu un izmēru sirdīm var izgatavot skaistu dekoru Valentīna dienai - vienradzi. "Neparasto vainagu darbnīcā" bērni izgatavoja vainadziņus no mīkstām

stieplēm, mākslīgajiem ziediem, kaltētām ozolu lapām un krāsainām lentām. Lai arī dalībnieku skaits nav liels, darbnīcas laikā bērni mācījās par augiem un to nozīmi Jāņu vainagos, kā arī par latviešu tradīcijām vasaras saulgriežos. “Radošais jūlijs Apes bibliotēkā” bija radošā darbnīca mēneša garumā, kas sastāvēja no četrām dažādām darbnīcām. Daudzi bērni ar prieku atgriezās ik nedēļu uz jaunu darbu izgatavošanu. Kopā tika izgatavoti vairāk nekā 30 darbiņi, to skaitā ir darbi, kurus bērni paši atrada radošo darbu grāmatās bibliotēkas plauktos. Šo darbnīcu bibliotēkā uzskata par veiksmīgu, jo bērni ar prieku pētīja radošo darbu grāmatas, un daudzi bija pārsteigti, ka arī šāda veida grāmatas ir atrodamas bibliotēkā.

- Grāmatu starts – 2024.gada nogalē Apes bibliotēka turpināja dalību Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrības lasīšanas veicināšanas programmā “Grāmatu starts”, rīkojot trīs nodarbības “Pūču lēnu skolai”. Projektā iesaistījās sešas ģimenes, un bibliotēka ieguva piecus jaunus lasītājus. Nodarbību laikā bērni un vecāki iepazinās ar bibliotēkas noteikumiem un iespējām, mācījās par savvaļas dzīvniekiem ziemā un par ziemas saulgriežu tradīcijām. Katrā nodarbībā tika piedāvāta kāda aizraujoša nodarbe, kā, piemēram, pūču meklēšana bibliotēkas telpās, cilpošana zigzagos un apļos, kā to darīja zaķis lasītajā stāstā, burtu locīšana no mīkstām stieplītēm, jaunu rotaļu mācīšanās un pūču formas piparkūku dekorēšana. Noslēguma nodarbībā bērnus apciemoja un “Grāmatu starta” dāvanu komplektus izsniedza lielā Pūce. Gandarījums par bērnu vēlmi lasīt kopā ar vecākiem grāmatas. To varēja redzēt ik reizi, bērniem atgriežoties uz nodarbību, viņi vēlējās samainīt grāmatas, ko lasīt mājās, un stāstīja bibliotēkarei par izlasīto.

Bilskas bibliotēkas veiksmīgākie pasākumi ir tie, kuru apmeklējuši pirmsskolas izglītības iestādes audzēkņi. Katru gadu septembrī viena nodarbība tiek veltīta jautājumiem par bibliotēku - kas ir bibliotēka, ko tajā dara, ko tajā darīt nedrīkst, ko bibliotēkā var redzēt, atrast, izmantot. Katras nodarbības beigās tiek ieplānota radoša darbošanās. Šajā nodarbībā bērni zīmēja "Grāmatu tārpu". Lasīšanas veicināšanai Bilskas bibliotēka atskaites periodā piedalījās lasīšanas veicināšanas programmā "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2024" (BJVŽ). Kopumā BJVŽ piedalījās 21 lasītāji, no kuriem 17 šo lasīšanas veicināšanas projektu izturēja līdz galam un tika pie lasīšanas veicināšanas balviņām un pateicības. Vecāku žūriju absolvēja astoņi pieaugušie. Lai dažādotu bērnu uztveri par grāmatām, tika organizēts Dzejas dienām veltīts pasākums. Bibliotekāre bērnus iepazīstināja ar dzeju – kā tā izskatās, kā to lasa, kas ir atskaņas. Nodarbības beigās kopā ar bērniem tika sarakstīts dzejolis, par pamatu ņemot atskaņu meklēšanu un lietvārdu.

Bilskas bibliotēkas Birzuļu nodaļā 2024. gadā bibliotekāre aktīvi strādāja pie bērnu un jauniešu lasītprasmes uzlabošanas. Viens no Birzuļu nodaļas veiksmīgākajiem lasīšanas veicināšanas pasākumiem bija individuālās vai grupu lasīšanas nodarbības, kurās individuāli vai grupā bērni lasa skaļi grāmatu, pēc tam pārrunājot izlasīto vai izpildot bibliotekāres sagatavoto uzdevumu lapu par attiecīgo grāmatu. Bieži vien grāmatas, kuras izvēlējās lasīt, bija no BJVŽ kolekcijas. Pārskata periodā notika 44 individuālās vai grupu lasīšanas nodarbības, dalībnieku skaits - 102. Bērni un jaunieši izrādīja interesi arī turpmāk izmantot šo iespēju. Šeit var pieminēt arī jaunizveidotās telpas iespaidu, kāpēc bērniem ir patīkami uzturēties bibliotēkas telpās. Viņi novērtē sniegto iespēju sakārtotā vidē savu brīvo laiku aizpildīt lietderīgi. Otrs veiksmīgākais pasākums bija dalība valsts lasīšanas veicināšanas programmā "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā 2024". Bija neliels satraukums un neziņa, vai kāds izmantos šo piedāvājumu. Mēru ciemā jau kādu laiku nav izglītības iestādes, bieži bērni izvēlas apmeklēt bibliotēkas, kas atrodas netālu no izglītības iestādes, bet lielais pieprasījums pēc BJVŽ grāmatām šajās izglītības iestādēm tuvumā esošajās bibliotēkās veidoja lielas rindas pēc izdevumiem. Vietējie bērni izvēlējās grāmatas saņemt Birzuļu bibliotēkā, kā rezultātā nebija jāgaida rindā uz kolekcijas grāmatām. Pārskata periodā kopā 20 bērni, jaunieši un vecāki izmantoja iespēju piedalīties BJVŽ. Reizi mēnesī trešdienās bērniem un jauniešiem sadarbībā ar Birzuļu tautas nama vadītāju tiek rīkotas izglītojošas, radošas un lasītprasmi veicinošas (ar uzsvaru uz lasītprasmi veicinošas) nodarbības par dažādām tēmām. Lielai daļai nodarbību idejas tiek smeltas no krājumā pieejamām grāmatām (lai nodarbības tēmai būtu attiecīga grāmata, ko izmantot un parādīt):

- Februārī, pieminot grāmatu autores, ilustratores un mākslinieces Margaritas Stārastes 110. jubileju, tika aizvadīta nodarbība, kurā apmeklētāju uzdevums bija sadalīties pa komandām un kopīgi izlasīt kādu no Margaritas Stārastes grāmatām. Pēc grāmatā izlasītā kopīgi veidot zīmējumu (zīmējumus pēc pasākuma varēja aplūkot Birzuļu bibliotēkā), kurus arī pēc tam komandām kopīgi bija jāprezentē. Nodarbības noslēgumā ikviens baudīja kēksiņus, kuru mīklu paši pagatavoja un pildīja formās.

- Marta nodarbībā iepazīnām pavārgrāmatas. Nodarbības laikā bērni un jaunieši gatavoja ēdienus gan pēc jau dotām receptēm, gan kādam bija jāveido sava recepte tik pēc ēdiena nosaukuma un pieejamiem produktiem. Pasākuma laikā bija iespējams aplūkot senāku gadu pavārgrāmatas.
- Aprīļa nodarbībā pievērsāmies tēmai – darīt citiem labu. Bērnu un jauniešu uzdevums bija gatavot rotas, kas iepriecinās kādu citu. Nodarbības mērķis bija iemācīties, ka darīt ko labu kādam citam nemaz nav tik grūti, kā arī nodarbība mācīja būt pacietīgiem un centīgiem.
- Maijā nodarbību aizvadījām uz Mēru aktīvās atpūtas laukuma, pildot dažādus aktīvus un izglītojošus uzdevumus.
- Īsi pirms Līgo “iepinām vainagā svētku tradīcijas”, uzzinājām kādas puķes ir jāpin vainagā un kāda ir to nozīme, bet pats svarīgākais – guvām svētku sajūtu.
- Jūnijā jau trešo gadu svinam svētkus bērniem un jauniešiem “Bērnu prieks”. Pārskata periodā pasākumam jauna lokācija – Birzuļu tautas nama pagalms. Pasākuma laikā bērniem bija pieejamas piepūšamās atrakcijas, sejiņu apgleznošana, dažādas radošās darbnīcas, apmeklētājus priecēja Signe Baltere un priekšnesumu par lasīšanu bija sagatavojušas Birzuļu tautas nama amatiereteātra dalībnieces Dita Marianna Lapiņa un Silvija Lapiņa.
- Septembrī aizvadījām novadpētniecības nodarbību – devāmies pārgājienā pa Mēru ciemu, kura mērķis bija popularizēt bērnu un jauniešu vidū Mēru ciema kā vietas nozīmi, ielūkojoties vēstures notikumos un ciema attīstībā. Pārgājiena realizācijai tika izmantoti Birzuļu bibliotēkas krājuma pieejamie novadpētniecības materiāli.
- Novembrī notika erudīcijas nodarbība “Mūsu zeme Latvija” ar jautājumiem par Latviju.
- Gada noslēdzošā nodarbība bija par Ziemassvētkiem. Bērni un jaunieši cepa pīrāgus, veidoja dekoru, ar ko rotāt svētku eglīti, lasīja grāmatas, pēc kurām veidoja priekšnesumus.

Blomes bibliotēkā bērni pavada laiku starpbrīžos, pēc stundām, radošajās darbnīcās, arī mācību stundās, kuras dažreiz notiek bibliotēkas telpās, kā arī bibliotēkas vadītājs “Lasītprīka” stundās, kuras tiek organizētas kopā ar Blomes pamatskolu. “Lasītprīka” mērķauditorija ir 1.-4.klašu skolēni, kuri brīvdzīvē nāk uz bibliotēku lasīt. “Lasītprīka” nodarbībās mācāmies lasīt tekoši, atcerēties, ko esam izlasījuši, iemācīties klausīties, ko lasa otrs, atbildēt uz jautājumiem par izlasīto. Mācāmies fantazēt, jo mūdienu bērniem ir ar to grūtības. Mācāmies zīmēt – būt ilustratori kādam daiļdarbam. Izdomāt savu stāstu, mācēt par to pastāstīt, ilustrēt to. Otrajā mācību pusgadā šīs “Lasītprīka” nodarbības ir palikušas novārtā, un tas redzami ir atsaucies uz pirmās klases skolēniem. Iepriekšējā gada pirmajai klasei ir izdevies noturēt interesi par grāmatām, jo daudz tika pie tā strādāts, tam bija laiks, bet otrā pusgadā - jaunajai 2024.gada pirmajai klasei šis laiks tika atņemts, apvienojot bibliotekāro darbu ar lietveža amatu. Šī apvienošana ir nozagusi laiku bērniem, kuriem lasītprasme, lasītā izpratne mācību posma sākumā ir ļoti svarīga. Ja mazam bērnam

to nespēj iedot, tad bērns aug bez tā un grāmatas nelasa. Šis nav tikai bibliotēkas vai skolas darbs, tas ir komplekss darbs, uz ko tika strādāts, lai iegūtu bērns, lai iegūtu arī bibliotēka un sabiedrība. Mērķis - lasīt gribošs, zinātkārs un inteligents pieaugušais, bet, lai līdz tādām tikt, ir jāieliek pamats. To, ka šo pamatu var ielikt, parāda iepriekšējā gada pirmklasnieki, kuri turpina aktīvi lasīt un ar prieku nāk uz šīm nodarbībām, kaut šobrīd viņiem laika tiek veltīts mazāk.

Gada sākumā turpinājās 2023.gadā aizsāktais konkurss “Grāmatu lasīšanas maratons” starp 1.-3.klasēm. Uzvarētāji bija pirmā klasīte, kuri ir azartiski, mērķtiecīgi. Šis konkurss arī veicināja lasītprasmes uzlabošanu, kā arī bērni iemācījās dalīties ar atsauksmēm par izlasīto, kura grāmata ir bijusi interesanta, kura ne tik ļoti. Gada otrajā pusē tika plānots lasīšanas veicināšanas konkurss, kurš diemžēl nenotika laika trūkuma dēļ.

Bērnu krājums tiek papildināts ar bērniem interesējošu lasāmvielu. Interesantā lasāmviela ilgi nestāv plauktos, jo bērni ir iemācījušies sniegt atsauksmes un ieteikumus par izlasīto. Lietotāji tiek iesaistīti projektā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” (turpmāk BJVŽ). Janvārī bērni sāks aizpildīt žūrijas anketas, kur viņi varēs izteikt savu vērtējumu par izlasītām projekta grāmatām. Projektā BJVŽ 2024. ir piedalījušies 15 dalībnieki, no tiem 1 pieaugušais. 2023.gada BJVŽ piedalījās 9 lietotāji. Kā redzams, ir pieaugusi lietotāju interese BJVŽ konkursam Blomes bibliotēkā.

Bērni un jaunieši bibliotēkā tiek iesaistīti bibliotēkas krājumā esošo galda spēļu izmantošanā. Šogad bibliotēkas krājumā klāt ir nākušas 8 jaunas galda spēles, par kuru lietderību lēma paši bērni. Bērni jūtas atbildīgāki, ja viņiem uzticas, ļauj izlemt pašiem, bet pie nosacījuma, ka šis nolemtais ir jāpilda. Spēļu izsniegums 2024.gadā ir bijis 302.

Liels ir prieks, ka vasaras mēnešos bērni biežāk ienāca bibliotēkā un viņiem pat netraucēja notiekošais remonts, lai kopīgi uzspēlētu kādu spēli vai palasītu grāmatu. Liels prieks ir arī par bijušiem audzēkņiem, kas ienāk bibliotēkā un novērtē notikušās pārmaiņas projekta “Iedvesmas bibliotēka 2024” ietvaros, un atrod laiku, lai pabūtu šeit.

Blomes bibliotēka 2024.gadā izvirzīja savu kandidātu uz “Lasīšanas vēstnesis” titulu, nominējot fantastisku audžu mammu, skolotāju, klases audzinātāju, kura dara milzīgu darbu ar bērniem, tajā skaitā popularizējot, veicinot lasītprasmi un lasītpatiku bērnos. Ar šo skolotāju bibliotēkai ir fantastiska abpusēja sadarbība.

Drustu bibliotēkā lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” piedalījās 14 žūrijas dalībnieki – 4 bērni un 10 pieaugušie. Vairākās ģimenēs šajā programmā lasa gan bērni, gan vecāki. Bieži vien, pēc vecāku teiktā, grāmatas tiek lasītas kopā – lasa viens otram priekšā, to dara arī ģimenē, kurā ir pusaudzis.

Bērnu un jauniešu auditoriju ikdienā kļūst arvien grūtāk sasniegt, tāpēc bibliotēka mēģina citas iespējas, kā piesaistīt bērnus un jauniešus bibliotēkā, sadarbojoties ar citām iestādēm pagastā. Veiksmīga sadarbība izveidojās ar Drustu tautas namu, organizējot trīs dienu pasākumu vasaras brīvlaikā skolēniem, kurā piedalījās vairāk kā 20 bērni un jaunieši. Pasākuma programmā tika ietvertas dažādas aktivitātes: izzinošs tests par dažādām tēmām, spēles un rotaļas, popiela, kā arī pārgājiens uz viesību namu “Pļavnas”, kur tika apmeklēti

divi muzeji – medību un Ziemassvētku – un organizēts pikniks. Pasākuma dalībniekiem ļoti patika šādas aktivitātes un tika izteikta vēlme tādos piedalīties vēl. Tika plānots kopīgs pasākums bērniem gan ar tautas namu, gan ar Drustu novadpētniecības muzeju, taču tas nerealizējās, jo Drustu tautas nama vadītāja izbeidzas darba attiecības, savukārt muzejā un bibliotēkā notika reorganizācija, tāpēc šāda pasākuma organizēšanai neatlika laika.

Lielu atsaucību guva pasākums meitenēm no septiņu gadu vecuma “Meiteņu ballīte” ar nakšņošanu bibliotēkā. Piedalījās 12 meitenes ne tikai no Drustu pagasta, bet arī no kaimiņu pagastiem. Aktīvi, izzinoši un jautri tika pavadīts laiks bibliotēkā. Meitenes aktīvi izrādīja interesi par grāmatām. Viedierīces bērni šajā pasākumā neizmantoja, jo bija interesanti arī bez tām. Vadītāja uzskata, ka šādi pasākumi ir ļoti labs veids, kā piesaistīt bērnus bibliotēkai. Bērni, satiekot uz ielas bibliotēkas vadītāju, vienmēr pajautā, vai būs atkal ballīte ar nakšņošanu bibliotēkā.

Savukārt divus pasākumus – radošā darbnīca un Ziemeļvalstu literatūras nedēļai veltītais pasākums – neapmeklēja neviens bērns. Grūti pateikt, kāpēc tā. Iespējams, ka informācija par pasākumu nenonāca līdz attiecīgajai mērķauditorijai. Visticamāk, ka jāpiedāvā citādas formas pasākumi.

Ēnu dienā bibliotēkas vadītāju ēnoja viena Raunas pamatskolas audzēkne.

Grundzāles bibliotēkai atskaides gadā veiksmīgi turpinājās jau aizsāktā sadarbība ar pirmsskolas izglītības iestādi (turpmāk PII). Tikšanās notika gan bibliotēkā, gan bērnudārzā. Tā, piemēram, nodarbībā par Lieldienām bibliotēkā PII audzēkņiem izrādīja leļļu teātri “Zelta oliņa”, pastāstīja un pamācīja, kā pagatavot papīra lellītes, kā iestudēt pasaku. Savukārt, sagaidot Ziemassvētkus, Pasaku nedēļas laikā bibliotēkā viesojās pie bērniem ar leļļu ludziņu “Vecīša cimdiņš”. Interesanta izvērtās nodarbība brīvā dabā par Latvijas populārākajiem kokiem un to lapām “Rudens lapu stāsti”. Bibliotēkā parādīja, kā atpazīt koku pēc mizas, lapotnes. Noslēgumā tapa dziesmas “Nāk rudens izgleznot Latviju” video ar bērnu piedalīšanos un “lapu putenis”.

Skolēni un bērnudārza audzēkņi vienmēr tiek aicināti un gaidīti ciemos, kad bibliotēkā notiek izstādes. Bibliotēkā pārskata periodā notika arī PII audzēkņu vairākas radošo darbiņu izstādes: par Lieldienu tēmu, par rudeni - sēņu laiku un Ziemassvētku tēmu-Adventes vainadziņi.

Lai veicinātu skolēnu lasītprieku un lasītprasmes, 2024.gadā bibliotēkā tika organizēti pasākumi, sadarbojoties ar skolu un literatūras skolotāju Inu Bromu. Piemēram, “Skaļās lasīšanas sacensības”, kuru uzvarētāja tālāk startēja reģiona sacensībās. Kopīgi tika atbalstīta LNB akcija “Veltījums mieram” - tika locītas origami dzervītes un nosūtītas

uz LNB. Septembrī bibliotēkā organizēja pasākumu 6.klases skolēniem “Rudens - dzejas laiks”, kuru papildināja Smiltenes novadnieku dzejas grāmatu izstāde. Tad pēc nejaušības principa katrs tika pie sava izdevuma, pēc brīvas izvēles atšķīra lappusi, nolasīja tur esošo dzejoli un dalījās ar savām izjūtām un domām par izlasīto. 2025.gadā tiek plānots iesāktu sadarbību ar PII un skolu turpināt un kopīgi ar skolas bibliotekāri un latviešu valodas skolotājam organizēt literārus pasākumus.

Launkalnes bibliotēka sadarbībā ar kluba vadītāju organizējusi lieliskas Lieldienas Launkalnes brīvdabas terasē, kurās piedalījās 34 bērni. Dalībnieki krāsoja Lieldienu olas, piedalījās skaistākās olas konkursā un Lieldienu skrējienā. Bibliotekārei radās iespēja sadarboties ar Valmieras muzeju un saņemt ceļojošo izstādi ar Karīnas Priedītes 12 ilustrācijām, kurās autore skatītāju uzrunā caur dažādiem tēliem un to stāstiem. K.Priedīte ilustrējusi Viktora Jakobsona grāmatu bērniem “Zaķēns Miks un Laimas zvaigzne”, kuru 2022. gadā izdeva izdevniecība “Ezerrozes grāmatas”. Šis kopdarbs abiem autoriem bija debija rakstniecībā un grāmatu ilustrācijā. Izstādi apmeklēja 245 apmeklētāji. Šī izstāde radīja sajūsmu apmeklētājos. Karīna Priedīte ikdienā strādā Valmieras pirmskolas izglītības iestādē un labi zina, ko vēlas redzēt bērni un kas spēj viņus ieinteresēt. Savas emocijas un domas viņa pauž, gleznojot ilustrācijas. Izstādes darbi tapuši dažādos laikos un ir autorei fantāzijas lidojums, kurā līdzī aicina arī skatītāju. Savukārt Bibliotēku nedēļā Līgatnes dabas parka zvērkope Velga Vītola iepriecināja klausītājus ar sirsnīgiem un mīļiem stāstiem par Līgatnes dabas parka iemītniekiem. Pasākumā piedalījās 45 bērni un 13 pieaugušie.

Palsmanes bibliotēkā bērniem un jauniešiem noorganizēti 32 pasākumi un izstādes ar kopējo apmeklējumu - 517. Jau 21 gadu Palsmanes bibliotēka piedalās valsts lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas”, kurā 2023.gadā dalību uzsāka 30 bērni, bet anketas aizpildīja 25 dalībnieki. Atskaides gada sākumā tika organizēts iepriekšējā gada žūrijas noslēgums katrai vecuma grupai atsevišķi. Pasākumā žūrijas darba apkopojums, Pateicības rakstu un balviņu pasniegšana, uzdevumi par izlasītajām projekta grāmatām un aktīvas spēles. Par tradīciju kļuvis arī Ziemeļvalstu literatūras nedēļas Rītausmas lasījums kopā ar Palsmanes pamatskolas jaunāko klašu skolēniem (53 dalībnieki). Ne tikai lasījām R.Flīgenringas stāstu “Vulkāns”, bet arī minējām krustvārdu mīklu par dzirdēto un pētījām Eiropas karti, meklējām ziemeļvalstis un citas Eiropas valstis, pētījām arī Latvijas karti. Apskatījām bibliotēkā izlikto izstādi. Palsmanes bibliotēka jau ceturto reizi atsaucās aicinājumam piedalīties Ēnu dienā. Palsmanes pamatskolas divi skolēni ēnoja bibliotēkas darbu un secināja - bibliotēkā darbs ir foršs, tikai jāzina alfabēts. Bibliotēku nedēļas noslēgumā kultūras nama zālē tika

organizēta nodarbība 27 skolēniem (1.-3. klase) lasītprieka veicināšanai. Kā lasīšana palīdz attīstīt fantāziju? Kā darbojas fantāzija, kad lasām? Spēja domāt “ārpus kastes”. Šie un citi jautājumi tika pārrunāti nodarbībā kopā ar grāmatu blogeri Ievu Strazdiņu.

Raunas bibliotēkā veiksmīgākais pasākums bērnu lasīšanas veicināšanai jau otro sezonu bija pasaku rīts. Ar lielu azartu un aizrautību bērni lasīja pasakas kopā ar vecākiem. Gada otrajā pusē nomainījām nosaukumu uz Ģimeņu rītu, tādā veidā uzsverot ģimenes kopā būšanu. Bibliotēka piedalījās lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2024”. Interese par šo programmu joprojām iet mazumā, neskatoties uz to, ka aktīvi piedāvājam visām vecuma grupām visas akcijas grāmatas.

Tā kā **Trapenes bibliotēkā** varēja aplūkot K.Priedītes darbu izstādi, tad tika organizēta radošā stunda jaunākā vecuma bērniem. K.Priedīte ir ilustrējusi Viktora Jakobsona grāmatas bērniem “Zaķēns Miks un ziemas viesi” un “Zaķēns Miks un laimes zvaigzne”. Bibliotēkā notika lasīšanas veicināšanas nodarbības pirmsskolas un sākumskolas bērniem “Zaķēna Mīka piedzīvojumi...”. Bērni klausījās audio ierakstu fragmentus no V.Jakobsona grāmatas un savas sajūtas izteica radošos darbos. Savukārt sākumskolas bērniem notika tikšanās ar bērnu grāmatu autori Inesi Valteri “Burvju stāsti” un aizraujoša radošā nodarbība kopā ar autori. Bibliotēka piedalījās arī valsts lasīšanas veicināšanas programmās. Tika organizēta iepazīšanās nodarbība “Grāmatu starts” un notikušas nodarbības bērniem “Iepazīsti bibliotēku”, “Grāmatas ar skaņu”, “Iepazīsti Latvijas dārzenus”. Savukārt “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2024” noslēguma pasākums – ekskursija uz Lielajiem lasīšanas svētkiem LNB Rīgā - bija emocionāls un izzinošs notikums visiem lasīšanas ekspertiem.

7.4 Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem, to iespējamie risināšanas ceļi

Smiltenes bibliotēka

Ikdienas darbā saskaramies ar tendenci, ka skolēni nevēlas lasīt. Bieži bērni aprobežojas ar vienu grāmatu mēnesī, ko prasa skolotāji, taču papildus neko lasīt nevēlas. Interese par lasīšanu samazinās, to ietekmē digitālo tehnoloģiju straujā attīstība un īss uzmanības ilgums. Vecāku iesaistīšanās arī ir būtisks faktors – daļa no viņiem paši maz lasa un nespēj motivēt savus bērnus, savukārt citi varbūt nezina, kā to darīt efektīvāk. Bērniem var trūkt iekšējās motivācijas lasīt, ja viņi neredz lasīšanas priekšrocības vai ja grāmatas šķiet garlaicīgas. Nepieciešama lielāka vecāku iesaiste un kontrole lasīšanas veicināšanai un apzinīgākai attieksmei pret grāmatu nodošanas termiņiem.

Papildus minētajām problēmām, bibliotēkā ir arī citi izaicinājumi, piemēram, bērnu uzvedība bibliotēkā, grāmatu zaudēšana un bojāšana.

Lai noturētu bērnu uzmanību un veicinātu interesi, bibliotēkām daudz jāstrādā, jāpiedomā un jāmeklē dažādas pieejas. Pasākumiem jāklūst arvien interesantākiem, mūsdienīgākiem, ar interaktīviem materiāliem un šodienas tehnoloģiskām iespējām.

Novada bibliotēkas

Apes bibliotēkā diemžēl 2024.gadā mazāka sadarbība izveidojās ar vecāko klašu grupām. Mērķis - aktīvāk iesaistīt 6-9. klasi bibliotēkas aktivitātēs - jāizvirza arī uz nākamo gadu. Šī vecuma bērni mazāk vēlas iesaistīties radošajās darbnīcās un mazāk piedalās lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”, pārsvarā izlasot tikai vienu vai divas grāmatas no atbilstošās kategorijas. Vairāk jāsadarbojas ar šo klašu skolotājiem. Bibliotekāre mēģina uzrunāt šo vecuma grupu, sadarbojoties ar Apes jauniešu centru, atsaucoties uz iesaisti dažādos pasākumos. Diemžēl arī šie mēģinājumi nav bijuši īpaši veiksmīgi, taču šī sadarbība ir jāturpina, uzsverot to, ka viņi vienmēr ir gaidīti bibliotēkā. Nākamajā gadā vairāk jāatgādina klašu grupām un to skolotājiem, ka ir pieejama nodarbība bērniem darbā ar elektronisko katalogu, kā pareizi lietot piekļuves datus, rezervēt grāmatas tiešsaistē un kā lietot un piekļūt pie 3td e-bibliotēkas. Šī informācija no bērniem varētu ceļot pie vecākiem, kuri tādā veidā arī apgūtu šīs prasmes.

Slīktā lasītprasme attur bērnus no grāmatu lasīšanas un šīs aizraujošās pasaules labākas iepazīšanas. Risinājums noteikti ir turpināt rīkot literārās nodarbības, kopā lasot stāstus, rīkojot konkursus ar balviņām. Nākotnē, iespējams, jāveido lasīšanas prasmes pilnveidojošs nodarbību cikls mazākiem bērniem.

Parādnieku apzināšana un ilgi lasīto grāmatu atgūšana arī ir ikdienišķs darbs un problēma ik gadu. Pārsvarā tas ir jūtams ar lasītveicināšanas programmas “BJVŽ” grāmatām, jo tās vēlas izlasīt kupls lasītāju skaits.

Bilskas bibliotēkā samazinājās lasītāju skaits, jo tika slēgta Bilskas pamatskola. Bērni fiziski nevar paspēt pēc skolas atgriezties mājās un vēl doties uz bibliotēku. Šie skolēni tagad apmeklē skolas bibliotēku vai savai skolai tuvāko bibliotēku. Risinājums varētu būt darbs ar bērniem vasarā. Viena no problēmās darbā ar bērniem ir nepiemērotas mēbeles. 1,5-7 gadus veci bērni sēž uz apmeklētāju krēsliem pie lieliem, augstiem galdiem. Ir bijušas vairākas situācijas, kad bērni ir krituši no krēsliem un sasitušies, kaut arī pirms katras nodarbības tiek pārrunāts, ko nedrīkst darīt nodarbības laikā. Risinājums šai problēmai – iegādāties bērniem piemērotas mēbeles. **Birzuļu nodaļā** līdz 1. novembrim bija 0.5 slodze, kas ir nepiemērota, lai pilnvērtīgi varētu strādāt ar dažādām mērķgrupām, Organizējot pasākumus un nodarbības bērniem un jauniešiem, ir jāiegulda liels darbs un resursi - jāmeklē informācija, jābūt radošam un zinošam, jāpilnveidojas un jāizglītojas. Ar slodzi 0.5 bija jāizvēlas, kura būs tā mērķgrupa, ar kuru tiks strādāts vairāk, kura tiks uzrunāta. Nākamais gads parādīs, vai ar 0,7 slodzi var aptvert vēlamo mērķauditoriju.

Drustu bibliotēkas aktuāla problēma – bērnu un jauniešu sasniedzamība. Liela nozīme ir vecāku ieinteresētībai, lai bērni apmeklētu bibliotēku un lasītu grāmatas. Šajā

pārskata gadā netika realizēta lasīšanas veicināšanas programma “Grāmatu starts”. Vadītāja uzskata, ka šis būtu vērtīgs pasākums mazajiem bērniem un viņu vecākiem, lai jau no mazotnes atklātu bibliotēkas esamību un grāmatu burvību. Tā ir arī iespēja uzrunāt vecākus, kuri varbūt ikdienā paši bibliotēku neapmeklē.

Problēmas, ko **Raunas bibliotēka** novēro darbā ar jauno paaudzi, ir bērnu un jauniešu mazā interese par grāmatām un lasīšanu, kas ar katru gadu aizvien samazinās. Bērnudārza vecuma bērniem vēl interese ir, bet, viņiem pieaugot, interese pamazām zūd. Datorspēles viņos rada aizvien lielāku interesi, grāmatas to nespēj aizvietot. Viens no variantiem, ko turpinājām atskaites gadā, bija galda spēļu pēcpusdienas. Diezgan ātri šī interese par galda spēlēm zuda. Arī šobrīd nejūtam par tām lielu interesi. Risinājums – atrast kādu oriģinālu pieeju, kā viņus motivēt spēlēt galda spēles vai lasīt grāmatas bibliotēkā. Šis būs liels izaicinājums nākamā gadā.

8 NOVADPĒTNIECĪBA

8.1 Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi

Smiltenes bibliotēka

2024.gads iesākās ar lielām pārmaiņām - bibliotēka tika pārcelta uz citām - pagaidu telpām Smiltenes vidusskolas dienesta viesnīcā. Jau pirms pārcelšanās tika veikts liels darbs, lai pārskatītu novadpētniecības krājumu un to sagatavotu iekārtošanai jaunajās telpās.

Novadpētniecības krājums no Baznīcas laukuma 13 jau salikts kastēs un aizvests uz Dakteru ielu 27

Pēc iekārtošanās jaunajā mājvietā tika turpināta materiālu par Smiltenes novada vēsturi un attīstību vākšana un sistematizēšana, kā arī informācijas apkopšana par cilvēkiem, kuru dzīve un darbība saistīta ar Smiltenes novadu. Gada sākumā novadpētniecības blogā tika publicēts [2024.gada novadnieku - jubilāru saraksts](#), lai pieminētu ievērojamus Smiltenes novadniekus, kuriem attiecīgajā gadā apritēja nozīmīga jubileja. Saraksts papildināts ar atsaucēm - avotu, kur informācija atrasta. Novadnieku - jubilāru kalendāru savā darbā izmantoja arī Smiltenes Novadpētniecības muzeja un Smiltenes vidusskolas bibliotēkas darbinieki.

2024.gadā apjomīgi strādāts, sagatavojot jaunas novadpētniecības izstādes un prezentāciju ciklu “Ceļojums laikā: Smiltene laiku lokos” - par Smiltenes vēsturiskajām un nozīmīgajām vietām dažādos laika posmos. Pēc pieprasījuma tika sagatavotas un sniegtas uzziņas par novadpētniecības jautājumiem gan klātienē, gan e-pastā, gan pa telefonu. Pavasarī Lielās talkas laikā bibliotēkas kolektīvs iesāka jaunu tradīciju - sakopt Smiltenes bibliotēkas pirmā vadītāja Artūra Vildiņa kapa vietu Smiltenes Meža kapos.

Pa kreisi: Kolektīvs gatavs talkai. Intas Mežules foto. Pa labi: A.Vildiņa kapa vieta

Pārskata periodā vērtīgi personāla zināšanu un pieredzes papildināšanā bija gan Smiltenes novadpētniecības muzeja organizētās konferences “Smiltene vēsturisku notikumu krustcelēs” apmeklējums, gan Latvijas bibliotekāru novadpētniecības konferences Jūrmalā “Bibliotēku un novadpētnieku sadarbība: lokālās kultūrvides resursu veidošanai un piederības izjūtas veicināšanai ikvienam” apmeklējums.

*Latvijas bibliotekāru novadpētniecības konferencē Jūrmalā.
No kreisās Alda Liuke, Aija Ciguze no Drustu bibliotēkas un Evita Bormane no Blomes bibliotēkas*

Novada bibliotēkas

Apes bibliotēka pārskata gadā turpināja veikt jau iepriekšējā gada uzsāktos darbus: pilnveidojām novadpētniecības datu bāzi, sniedzot nepieciešamo informāciju Alūksnes novada bibliotēkai, veicām novadpētniecības materiālu un informācijas resursu apzināšanu, komplektēšanu, popularizēšanu .

Bilskas bibliotēka atskaides periodā turpināja darbu ar novadpētniecības mapēm, tās sakārtojot un pievienojot aprakstus BIS ALISE. **Birzuļu nodaļā** 2024. gadā nozīmīgākais darbs novadpētniecībā bija materiālu vākšana un apkopošana, lai izveidotu izstādi par Birzuļu Tautas nama amatierēti.

Blomes bibliotēka atsaucās Smiltenes novadpētniecības muzeja aicinājumam papildināt iecerētās izstādes materiālus par deportācijām Otrā pasaules kara laikā Smiltēnē un tās apkārtnē, piedāvājot blomēnietes atmiņas stāstu “Austras grāmata”. Šai izstādei muzejs gatavoja materiālu, kas sastāvētu pa priekšmetam (liecībai) no katra Smiltenes novada pagasta.

Drustu bibliotēka vadītāja turpina no periodiskajiem izdevumiem izgūt, sistematizēt un veidot aprakstus Novadpētniecības datubāzē visiem rakstiem par Drustu pagastu, notikumiem, iedzīvotājiem. 2024. gadā no jauna izveidoti 43 apraksti, rediģēti 20 apraksti. Viena mape aprakstīta elektroniskajā katalogā. Tiek turpināts darbs pie anotāciju un sīkbiļžu pievienošanas novadpētniecības mapēm elektroniskajā katalogā.

Pārskata gada laikā nav izdevies izdarīt plānoto – pievienot anotācijas elektroniskajā katalogā visām mapēm. Kā ierasts, šo darbu vadītāja plānoja vasarā, kad mazāk apmeklētāju, taču jūlija mēneša sākumā nebija piekļuves elektroniskajam katalogam, un pēc tam otrajā pusgadā liels darbs tika ieguldīts pie Gatartas krājuma attīrīšanas. Gada beigās bibliotekāro darbu ietekmēja bibliotēkas vadītājas papildus pienākumi – laiks atlika tikai bibliotēkas lietotāju apkalpošanai.

Vidagas bibliotēka ir atbildīga par Virešu pagasta [novadpētniecības ekspozīcijas “Mājieta”](#) krājumā esošajiem priekšmetiem, fotogrāfijām un dokumentiem, dzejnieces Kornēlijas Apškrūmas pūču kolekcijas, viņas dokumentiem, grāmatām un dzejoļu melnrakstiem. 2023.gada nogalē pašvaldība likvidēja novadpētniecības centru, un centra krājums un muzejiskās vērtības tika nodotas bibliotēkai. Darbs ar šo krājumu, ekspozīciju iekārtošana tika uzsākta vien otrajā pusgadā, kad bibliotēkā darbu uzsāka jauna darbiniece, kurai patiesi interesē novadpētniecības joma un kuru aizrauj novadpētniecības darbs. Ekspozīcijas izvietotas divās telpās otrajā stāvā, bet, dodoties uz tām, var dzirdēt stāstu par Virešu pagasta vēsturi un aplūkot senus fotoattēlus, arī pirms trīs gadiem speciāli Eiropas kultūras mantojuma dienai veltīto fotoizstādi ar transportlīdzekļiem, kas kādreiz braukuši pa Virešu pagasta ceļiem. Pavisam jauns veidols ir pamatekspozīcijai par Virešu pagasta vēsturi, ko vietējie jau mīļi nodēvējuši par saimes istabu. Ekspozīcija nav tikai skatāma, ir izveidota vieta, kur praktiski darboties, tepat ir arī stelles, un seniores mācīs aust. Atklāšanas dienā te notika improvizēta sviesta kulšana –

cilvēki sēdēja ap galdu un katrs kūla savu sviesta pikucīti, ko pēc tam apēda ar rupjmaizi. Otra telpa veltīta Virešu pagasta lepnumam, dižgaram – dzejniecei Kornēlijai Apškrūmai, kur apskatāma gan dzejnieces mūža laikā savāktā pūcīšu kolekcija, var uzzināt vairāk par pašas dzejnieces mūžā gājumu un pāršķirstīt visas viņas dzīves laikā izdotās grāmatas, kas kopskaitā ir 50. Vienu no telpas sienām rotā nevis izlīmētas tapetes vai uzzīmēts sienas gleznojums, bet sarindotas īstas grāmatas, ko var pāršķirstīt un palasīt. Tas ir interesants akcents, kas ikvienam ienācējam liek sajūsmā iesaukties.

Novadpētniecības

priekšmeti tiek glabāti speciālos skapjos un krātuvē. 2024.gadā tika veikta krājuma esības pārbaude, kuras laikā tika uzskaitīti 1310 priekšmeti. Krājums tiek izmantots 95% pasākumu, kuri tiek organizēti bibliotēkā. Piemēram grāfa fon Berga dārgumu medībās - pārgājienā pa Vidagu, kopienas siena talkā, Ziemassvētku pasākumā, puzuru darbnīcā. Arī radošās darbnīcas tiek rīkotas saimes istabā, kurā ir izstādīti saimniecības priekšmeti. Apmeklētājiem patīk salīdzināt, kā dažādas vietas Vidagā izskatījās pagātnē un kā izskatās tagadnē. Daudzus interesē arī senie dokumenti, fotogrāfijas. Cenšamies maksimāli daudz rādīt un piedāvāt apskatīt krājumā esošos priekšmetus, piedāvājam ekskursijas pa Vidagu, iepazīstot senās celtnes, organizējam radošās darbnīcas izmantojot krājumā esošos saimniecības priekšmetus, lai praktiski parādītu, kā kuļ sviestu, pļauj zāli ar izkapti, krauj sienu zārdā u.c.

8.2 Novadpētniecības krājums

Smiltenes bibliotēka

Jaunajās pagaidu telpās Novadpētniecības krājums, kā arī iesietie periodisko izdevumu - laikrakstu “Ziemeļlatvija”, “Darba Karogs”, “Mūsu Zeme” un “Smiltenes Novada Pašvaldības Vēstis” komplekti tika izkārtoti tā, lai būtu brīvi pieejami apmeklētājiem.

Novadpētniecības krājumu veido 259 eksemplāri: grāmatas, brošūras, tai skaitā 10 audiovizuālo dokumentu kopijas iegādātas no Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīva un 55 mapes ar apkopotiem materiāliem par Smiltenes novadu un novadniekiem, kuras ir aprakstītas un pievienotas BIS ALISE (tai skaitā 2024.gadā tika aprakstītas 12 mapes). Novadpētniecības krājumā ir vēl 78 neaprakstītas mapes. Izsniegums no neaprakstītajām mapēm tika uzskaitīts manuāli – 210 vienības (2023. gadā – 436). Materiāli mapēs tika sistematizēti pēc vienotas klasifikācijas shēmas,

kuru bibliotēka iepriekšējos gados izstrādāja kopīgi ar Smiltenes Novadpētniecības muzeju.

Tabula "Novadpētniecības krājums BIS ALISE"

Uz 01.01.2021.	Uz 01.01.2022.	Uz 01.01.2023.	Uz 01.01.2024.	Uz 01.01.2025.
156 eks.	172 eks.	179 eks.	233 eks.	259 eks.

Tabula "Izsniegums no Novadpētniecības krājuma BIS ALISE"

Gads	Lasītavā	Uz mājām	Kopā	Krājuma apgrozījums
2020	74	4	78	0,5
2021	90	19	109	0,6
2022	224	8	232	1,3
2023	204	24	228	1
2024.	145	37	182	0,7

Pārskata periodā palielinājies uz mājām izsniegto eksemplāru skaits (+7 eks.), bet sakarā ar bibliotēkas slēgšanu uz laiku samazinājies izsniegums lasītavā (-46 eks.). 2024.gadā februārī tika veikta bibliotēkas krājuma inventarizācijā. Novadpētniecības krājumā iztrūkums netika konstatēts.

LNB Digitālajā bibliotēkā publicēti Smiltenes novada pašvaldības laikraksta "Smiltenes Novada Pašvaldības Vēstis" 2024.gada 12 e-varianta numuri.

Pārskata periodā digitalizētas 127 lappuses no laikraksta "Ziemeļlatvija" un kā anotācijas pievienotas BIS ALISE Novadpētniecības datu bāzē pie esošajiem aprakstiem. Visvairāk no mapēs apkopotajiem materiāliem meklēta informācija par tūrisma maršrutiem, dabu, fotogrāfijām un fotogrāfijām, arhitektūru, vispārīga informācija par Smiltēni un novadu, novadā savāktā folklorā, kā arī mūsu novada atspoguļojums daiļliteratūrā un mūzikā.

Novada bibliotēkas

Apes bibliotēkā novadpētniecības materiāli par pilsētas vēsturi, izcilām personībām, izglītības, kultūras, sporta, sabiedriskās dzīves norisēm u.c. ir sistematizēti un apkopoti mapēs un albumos, un lietotājiem brīvi pieejami novadpētniecības plauktā, to kopskaits 42. Trīs mapēm ir apraksti BIS Alise un tās iespējams izsniegt elektroniski - "Apes arodskola", "Apes muiža" un "Apes pasts". Novadpētniecības materiālus izmanto pamatskolas audzēkņi, veidojot zinātniski pētnieciskos darbus, kas saistīti ar pilsētas un tās tuvākās apkārtnes vēsturi, šeit iegriežas arī pilsētas viesi, tūristi. Sniegtas atbildes e-pastā un telefoniski par novadniekiem, par iestādēm, palīdzēts sameklēt materiālus par dažādām personībām (piemēram, rakstnieces Elīnas Zālītes darba gaitām un dzīvi Apē, par dakteri L.Džeriņu).

Bilskas bibliotēkā ir pieejami vairāki novadpētniecības materiālu veidi. Ir gan atmiņu pieraksti, gan fotogrāfijas, gan laikrakstu, žurnālu raksti, pateicības, diplomu. Atskaitei gadā tika aprakstītas 72 novadpētniecības mapes. Kopā ir aprakstītas 120 mapes. Ir pabeigts darbs ar novadpētniecības mapēm – tās visas ir sakārtotas un aprakstītas, informācija par tām pieejama elektroniskajā katalogā. **Birzuļu nodaļā** pieejamas 13 novadpētniecības mapes, no kurām piecas ir aprakstītas BIS ALISE. Krājumā ir arī 16 foto albumi, no kuriem vienā ir atpazītas personas un notiek to aprakstīšanas darbs. 2024. gadā uzsākts darbs pie jauna novadpētniecības materiāla – “Mēru iedzīvotāju dzīvesstāsts”. Birzuļu nodaļas novadpētniecības krājumu ir papildinājuši Birzuļu Tautas nama amatieretāra apgleznotie logi “Brīnumu mežs”, kas tika radīti 2023. gadā pasākumam “Ziemassvētku brīnumu mežs”.

Atskaitei gadā **Blomes bibliotēka** ir ieguvusi stabilu, patstāvīgu vietu – jaunus un pamatīgus plauktus, kur uzglabāt visu novadpētniecības krājumu. Tas ir vieglāk sistematizējams un ir pārskatāmāks. Speciāli izgatavots skapis ar stikla durvīm, kurā ir izvietotas senās mācību grāmatas, starp kurām vecākajai mācību grāmatai ir vairāk nekā simts gadu. Skapī vieta ir arī reliģijas mācībai un literatūrai, kur vecākais iespieddarba datējums ir 1889.gads. Iekārtots svarīgs plaukts, kur izvietota ar pagastu saistīta literatūra – novadnieka Pētera Pētersona lugu krājumi ar viņa personīgo ierakstu un autogrāfu, rokraksti un dokumentācija, kas attēlo seno vēsturi pagastā un tajā laika posmā. Senākais rokraksta dokuments datējams ar 1892.gadu. Ir vēl daudz ko pētīt, daudz ko aprakstīt un arī digitalizēt. Blome var lepoties ar bagātu novadpētniecības krājumu, ar milzīgo darbu, ko ir ieguldījuši iepriekšējie darbinieki, skola un bijušais novadpētniecības pulciņš “Skudru pūznītis”. Arī šobrīd notiek sadarbība ar skolu, pagasta iedzīvotājiem novadpētniecību materiālu vākšanā. 2024.gadā ir aprakstītas 13 novadpētniecības mapes. Ir nosūtīti apraksti par ievērojamākiem Blomes pagasta iedzīvotājiem – jubilāriem 2025.gadā, novadpētniecības kalendāram, ko apkopo Smiltenes novada bibliotēkas vecākā bibliotekāre Alda Liuke. Alda sniedz arī ieteikumus un palīdzību, ja tāda ir nepieciešama novadpētniecības jomā, dalās ar savām zināšanām, kas ir vērtīgas un ņemamas. Arī 2025.gadā turpināsies darbs pie novadpētniecības krājuma.

Launkalnes bibliotēkā atskaitei gadā novadpētniecības mape “Mājvietas Launkalnē” papildināta tikai ar vienu aprakstu, jo cilvēki ir atturīgi, negrib stāstīt neko par savu īpašumu un vēl jo vairāk nevēlas, lai to publicētu. Mapē tiek apkopotas iedzīvotāju iesūtītās māju fotogrāfijas un neliels apraksts par to, kad ēka celta, kas tajā dzīvojis.

8.3 Novadpētniecības darba popularizēšana

Kopumā Smiltenes novada bibliotēkās organizēti 77 novadpētniecības popularizēšanas pasākumi, tai skaitā 12 pasākumi sadarbībā ar muzeju, viena digitālā izstāde, 19 izstādes, citi bibliotēkas organizēti pasākumi. Tos apmeklējuši 1763 interesenti un pasākumiem no budžeta izlietoti 185 EUR.

Smiltenes bibliotēka

Informācija par novadpētniecības darbu tiek atspoguļota laikrakstos “Ziemeļlatvija” un “Smiltenes Novada Pašvaldības Vēstis”, kā arī interneta vietnēs:

<https://www.smiltenesnovads.lv/lv/strukturvieniba/smiltenes-novada-biblioteka>

<https://novadpetnieciba.blogspot.com/>

<https://www.facebook.com/smiltenesnovadabiblioteka/>

<http://biblioteka.valka.lv/lv/novadpetnieciba/par-novadpetniecibu>

Pārskata periodā noorganizēti 19 novadpētniecības pasākumi (tai skaitā 7 izstādes - 1 digitālā un 6 tradicionālās). Janvārī iepriekšējās telpās Baznīcas laukumā 13 bibliotēkas logos tika izliktas 2 novadpētniecības izstādes. Izstādē “Dzirkstis no barikāžu ugunsкура” bija izliktas fotogrāfijas no Jura Zušmaņa kolekcijas, kas atspoguļoja barikāžu laikā piedzīvoto Rīgas ielās. 24.februārī izstādē “Ukraina smilteniešu acīm 20.gadsimta 50.-60.gados” aplūkojami spilgtākie mirkļi no ceļojumiem pa Ukrainu 1958. un 1966.gadā novadnieces Intas Vēciņas fotogrāfijās.

2024.gada 23.augustā apritēja 35 gadi kopš Baltijas ceļa - unikālas akcijas, kad 1989.gada 23.augustā gandrīz divi miljoni Latvijas, Lietuvas un Igaunijas iedzīvotāji, sadevušies rokās, veidoja vairāk nekā 600 km garu dzīvo ķēdi, kas savienoja Baltijas valstu galvaspilsētas Viļņu, Rīgu un Tallinu. Akcijā piedalījās arī daudzi Smiltenes novada iedzīvotāji, un virtuālā izstāde “Baltijas ceļš - brīvības ceļš” ar melnbaltajām Guntas Drones fotogrāfijām atsauc atmiņā mirkļus un emocijas no tā laika notikumiem.

[Virtuālā izstāde “Baltijas ceļš - brīvības ceļš”](#)

Kopējais izstāžu apmeklējumu skaits - 729 (tai skaitā 201 skatījums digitālajai izstādei “Baltijas ceļš – brīvības ceļš”).

Lai gan bibliotēka vairākus mēnešus apmeklētājiem bija slēgta (krājuma inventarizācija, pārvākšanās uz jaunām pagaidu telpām) novadpētniecības lasītavas lasītāju skaits ir samazinājies tikai nedaudz (-11). Tas izskaidrojams ar to, ka 2024.gadā novada iedzīvotāji aktīvi apmeklējuši novadpētniecības tēmām veltītos pasākumus un izstādes, kā arī sadarbībā ar skolu tika veidotas nodarbības novadpētniecībā skolēniem. Prezentācijas ciklā “Ceļojums laikā: Smiltene laiku lokos” tika sagatavotas dažādām mērķauditorijām - Smiltenes Daudzfunkcionālā sociālo pakalpojumu centra “Īve” klientiem (notika 3 pasākumi), interesentiem - 2, Smiltenes vidusskolas skolēniem - 5 nodarbības.

Tabula "Apmeklētāju skaits Novadpētniecības lasītavā"

2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
309	383	630	607	596

Pārskata periodā ar izstādi "[Nezūdošās emocijas](#)" atzīmējām 10 gadu sadarbības jubileju ar novadnieku Aleksandru Luhaeru. Izstādē tika eksponētas piecas gleznas, un apmeklētāji varēja nobalsot par gleznu, kas bija visvairāk iepatikusies. Balsošanā piedalījās 100 apmeklētāji un par favorīti tika atzīta glezna "Tepera pārgāznis. Rudens Smiltenes Vecajā parkā" - 34 balsis, tikai nedaudz mazāk balsis saņēma glezna "Jugla ziemā",

Lielu interesi un atsaucību (151 apmeklējums) izraisīja foto izstāde "[Smiltene un smiltenieši pagājušā gadsimta 50.-60.gados](#)". Izstāde atspoguļoja periodu, kad 1950.gadā, likvidējoties Valkas apriņķim, tā teritoriju sadalīja Valkas un Smiltenes rajonos. Smiltene kļuva par centru Smiltenes rajonam. Šajā laika posmā sākās pilsētas atjaunošanas darbi, aktīvi darbojās vīru koris "Dziedonis", sieviešu koris "Daina", tika nodibināta Smiltenes Mūzikas skola, darbu uzsāka 8.CBR. 1959.gada novembrī Smiltenes rajonu likvidēja. Pēc rajona pilsētas statusa zaudēšanas, kad samazinājās finansējums pilsētas attīstībai, smiltenieši meklēja papildus resursus citur – Rīgā un arī ārpus republikas. Sešdesmitos gados tika uzcelts kultūras nams, jauns veikals, ēdnīca, dzīvojamās mājas, attīstījās Smiltenes MRS, nodibinājās rūpkombināts, uzbūvēta asfaltbetona rūpnīcu Brutuļos un darbu sāka metālapstrādes rūpnīca "Abula". Izstādē tika izmantotas fotogrāfijas no novadpētniecības entuziastu Ineses Upmales un Gata Samučonoka privātajām kolekcijām, kā arī bibliotēkas un Smiltenes Novadpētniecības muzeja krājumiem. Daudzi apmeklētāji lūdza pastāstīt par izstādē izliktajām fotogrāfijām.

Pa kreisi: Atmiņās dalās smiltenietis Kārlis Miežītis. Foto Sandra Pētersone "Ziemeļlatvija"
Pa labi: Skolēni iepazīst Smiltenes vēsturi stāstos un fotogrāfijās, kas izliktas novadpētniecības izstādē
"Smiltene un smiltenieši pagājušā gadsimta 50.-60.gados"

Tā kā izstādē atspoguļotais laika periods daudziem saistījās ar bērnības un jaunības laiku, tad arī apmeklētāji labprāt dalījās atmiņu stāstos, kā arī piedāvāja fotogrāfijas no saviem ģimenes albūmiem ieskenēšanai, atļaujot tās izmantot izstādēs un prezentācijās. Šīs izstādes laikā pierakstīti vairāki interesanti atmiņu stāsti, kuri tagad pieejami bibliotēkas novadpētniecības krājumā. Izstāde patiešām aizrāva un iesaistīja iedzīvotājus, radot īstu piederības sajūtu vietējai kopienai. Tā ieinteresēja arī skolu, un uz [nodarbību “Smiltenes vēsture stāstos un fotogrāfijās”](#) bibliotēkā ieradās 25 Smiltenes vidusskolas 7.d klases skolēni ar skolotāju Dainu Zelmeni. Pēc nodarbības skolēni dalījās ar iespaidiem: “Pārsteidzoši, informatīvi, nepierasti, iespaidīgi.” Kā visinteresantākos faktus un fotogrāfijas viņi min: “Pilsētas centrs, pa kuru es pastaigājos katru dienu, likās neierasts un pārsteidzošs. Ir aizraujoši redzēt lietas un vietas, kā tās izskatījās kādreiz un tagad. Nepierasti redzēt pilsētu, kas izskatās tik svešāda. Fotogrāfijas ir skaistas, un ir vienkārši interesanti uzzināt kaut ko jaunu. Stāstījums un izstāde mani iedvesmoja vairāk interesēties par Smiltenes vēsturi.”

Sadarbībā ar vidusskolas bibliotēkas vadītāju Ingunu Kudlāni izstāde tika izlikta Smiltenes vidusskolas bibliotēkā ar nosaukumu [“Smiltene fotogrāfijās”](#), kur tā tika eksponēta kopā ar otru izstādi “Smiltenes simtgades vēsture mirkļi 1920-2020”, kas sagatavota uz Smiltenes simtgadi.

*Pa kreisi: Izstāde “Smiltenes simtgades vēsture mirkļi 1920-2020” Smiltenes vidusskolā
Pa labi: Prezentācija [“Ceļojums laikā: Smiltene laiku lokos”](#) vidusskolā 25.novembrī*

Papildus izstādēm tika novadītas piecas izglītojošās nodarbības novadpētniecībā – prezentācijas “Ceļojums laikā: Smiltene laiku lokos” 8. un 9.klases skolēniem. Pavisam pārskata periodā 144 skolēni apmeklēja šīs nodarbības. Priece fakts, ka, mainoties bibliotēkas atrašanās vietai – atrodoties blakus Smiltenes vidusskolai, ir izveidojusies laba sadarbība ar skolas bibliotēkas darbiniekiem un skolotājiem.

Par īstu veiksmes stāstu var uzskatīt pasākumu kopumu “Ceļojums laikā: Smiltene laiku lokos”. Cikla ietvaros tika sagatavotas vairākas prezentācijas dažādām mērķgrupām – Smiltenes vēstures interesentiem, Smiltenes Daudzfunkcionālā sociālo pakalpojumu

centra “Īve” klientiem un skolēniem. Smiltenes vēstures interesentiem sagatavotas divas prezentācijas. 7.novembra pasākums ["Ceļojums laikā: Smiltene laiku lokos"](#) pulcēja kuplu skaitu Smiltenes vēstures interesentu - 31. Par pasākuma muzikālo pavadījumu parūpējās Zane Bērza, atskaņojot vairākas dziesmas uz sena instrumenta – ermoņikām.

Pa kreisi: Smiltenes vēstures interesenti pasākumā ["Ceļojums laikā: Smiltene laiku lokos"](#)

Pa labi: Pasākums Smiltenes Daudzfunkcionālā sociālo pakalpojumu centra “Īve” klientiem ["Ceļojums laikā: Firsts Pauls Līvens Smiltenei"](#)

2024.gada aprīlī, kad bibliotēkas kolektīvs apmeklēja Smiltenes Daudzfunkcionālā sociālo pakalpojumu centru, aizsākās sadarbība ar “Īves” darbiniekiem un klientiem. Bibliotēkas darbinieki veidoja pasākumus, lai veicinātu šīs mērķgrupas iekļaušanos sabiedrībā. Šai mērķauditorijai novadpētniecībā sagatavotas trīs prezentācijas: “Ceļojums laikā: Smiltene laiku lokos”, [“Ceļojums laikā: Firsts Pauls Līvens Smiltenei”](#) un “Ceļojums laikā: Smiltene un smiltenieši pagājušā gadsimta 30.-60.gados” (63 apmeklētāji).

Novada bibliotēkas

Apes bibliotēkā novadpētniecības darba popularizēšanai tradicionālas ir grāmatu izstādes, kas veltītas mazpilsētiņai un novadniekiem literātiem: Apes vēstures lappuses; Viršu ziedu dzejniecei Elīnai Zālītei – 126.

Bilskas bibliotēkas Birzuļu nodaļa apmeklētājiem piedāvāja iepazīties ar trīs novadpētniecības izstādēs izvietotajiem materiāliem:

- Birzuļu Tautas nama amatiereteātra apgleznoto logu izstāde “Brīnumu mežs”;
- Pedagoģa, mākslinieka, dzejnieka un novadnieka Alda Štelca gleznu izstāde. Izstāde tapa sadarbībā ar Smiltenes novadpētniecības muzeja krājuma glabātāju Ilgu Purkalīti;
- Novadpētniecības materiālu izstāde “Birzuļu Tautas nama amatiereteātris laiku laikos”. Izstādes tapšanā liels atbalsts tika gūts no Mēru ciema iedzīvotājas, bijušās amatiereteātra dalībnieces Līgas Jundzes. Daļa izstādes materiālu un eksponātu ir no Līgas privātās kolekcijas, kā arī bibliotēkā ir ieguvusi jaunus materiālus, ar ko

papildināt novadpētniecības krājumu. Izstādē izmantoti apģērbi, fotogrāfijas, avižu raksti, raksti periodikā, video materiāli u.c.

Bērniem un jauniešiem tika piedāvāts doties pārgājienā pa Mēru ciemu. Pārgājiena mērķis bija popularizēt bērnu un jauniešu vidū Mēru ciema kā vietas nozīmi, ielūkojoties vēstures notikumos un ciema attīstībā. Pārgājiena izzinošās daļas sagatavošanai tika izmantoti Birzuļu bibliotēkas krājuma pieejamie novadpētniecības materiāli.

Launkalnes bibliotēka, kā jau katru gadu, arī atskaites gadā kopā ar privātā muzeja “Lejas Kleperi” īpašnieci Līgu Kleperi organizēja Muzeju nakts pasākumu: “Izzini, iegūsti, pēti, saproti...”, kurā tiek popularizēti novadpētniecības materiāli. Organizēti dažādi konkursi, viktorīnas un foto stāsti: “Izzini Launkalnes vēsturi”.

Palsmanes bibliotēkā sagatavota izstāde “Pavasara uznāciens tērpos”, kura izvietota kultūras nama lielajā zālē. Interesanti fakti par Palsmanes kultūras nama deju un koru kolektīviem, sākot no 1931. gada. Izlikti deju kolektīvu - „Cīrulis”, “Mazais brālis” - tautas tērpi, foto albumi, ceļojumu, atmiņu stāsti par dalību Dziesmu un deju svētkos un koncertceļojumos. Tālākais no tiem - Kanādas Dziesmu un deju svētki. Izstāde organizēta kopā ar kultūras namu.

Tā kā **Raunas bibliotēkas** telpās atrodas arī Raunas kultūrvēstures mantojuma centra patstāvīgā izstāde, tad bibliotēkai ir grūti konkurēt ar muzeju un atsevišķi popularizēt novadpētniecību. Muzejs izmanto bibliotēkas novadpētniecības krājumu savu pasākumu un izstāžu organizēšanai. Šajā pārskata periodā tika noorganizētas divas izstādes: Muzeju nakts ietvaros tika atklāta izstāde “Rauna dzied” par kordziedāšanas un dziesmu svētku tradīciju Raunas pagastā un “Raunas pagasta dzimtu dārgumi”. Bibliotēka izsludināja foto akciju “Rauna visos gadalaikos”, kura turpināsies arī 2025.gadā ziemas un pavasara posmos. Vasaras posmā piedalījās 13 dalībnieki, tika iesūtītas 111 fotogrāfijas, rudens posmā arī piedalījās 13 dalībnieki, tika saņemta 141 fotogrāfija. Par saņemtajām fotogrāfijām varēja balsot, apbalvojām trīs fotogrāfiju autorus, par kuru foto saņēmām visvairāk balsu.

8.4 Novadpētniecības darba problēmas un risinājumi

Smiltenes bibliotēka

Iedzīvotāju lielā interese un atsaucība novadpētniecības pasākumos pierādīja, ka, saglabājot kultūrvēsturiskā mantojuma liecības, atklājot vietējās tradīcijas un vērtības izstādēs, prezentācijās un tikšanās reizēs, tiek veicināta kopienas saliedētība un lokālpatriotisms. Cilvēkus aizrauj pasākumi un izstādes, kas kaut netieši skar viņus vai saistās ar viņu ģimeni, rosinot viņus dalīties ar savām atmiņām un emocijām par piedzīvoto.

Novadpētniecības darbā svarīga ir sadarbība – gan ar dažādām iestādēm, gan novadpētniecības entuziastiem, ne tikai apmainoties ar informāciju, materiāliem, precizējot datus, bet arī kopīgi plānojot sadarbības virzienus un pasākumus.

Muzeja vadītāja Ieva Miķe, vidusskolas bibliotēkas vadītāja Inguna Kudlāne un bibliotekāre Alda Liuke pārrunā sadarbības virzienus un kopīgos pasākumus

2024.gadā iznāca saskarties ar nopietnu problēmu - LNB datu centra darbības traucējumu dēļ pazuda viena mēneša darbs. BIS ALISE novadpētniecības datu bāzē nesaglabājās ievadītie dati: aprakstītās mapes un pievienotās anotācijas aprakstiem.

Novada bibliotēkas

Vairākas bibliotēkas norāda, ka trūkst zināšanu par novadpētniecības darbu. Nepieciešamas apmācības saistībā ar novadpētniecības darbu. Novadpētniecības darbs ir laikietilpīgs, un līdz ar to trūkst laika, lai pilnvērtīgi veiktu šo darbu.

Apes bibliotēka uzsver, ka novadpētniecības materiālu apzināšanā un apkopošanā svarīgi iesaistīt vietējo sabiedrību, jo viņu pienesums ir nenovērtējams. Jāvērš lielāka uzmanība novadpētniecības digitālo resursu veidošanai un saglabāšanai. Apes bibliotēkā novadpētniecības darbs arī turpmāk būs viens no svarīgākajiem darba virzieniem.

Bilskas bibliotēka nonākusi pie atziņas – nepieciešamas zināšanas par krājuma digitalizācijas procesu. **Birzuļu nodaļā** darbi pie novadpētniecības tiek veikti atbilstoši 0,5 slodzei. Diemžēl ar šādu slodzi nav iespējams šim darbam veltīt pietiekošu uzmanību.

9 PROJEKTI

Pārskata periodā Latvijas Republikas Ārlietu ministrija finansiāli atbalstījusi **Smiltenes bibliotēkas** iesniegto projektu Eiropas dienas pasākuma organizēšanai. Projekts tika realizēts 9.maijā [“Divdesmit svecītes svētku kļiņģerī – nāc un svinam kopā!: Latvijai 20 gadi Eiropas Savienībā”](#) (50.00 EUR). Pasākums aprakstīts 5.7.nodaļas sadaļā “Smiltenes ESIP darbs”.

Sadarbībā ar EUROPE DIRECT Vidzeme, kā darbību finansiāli atbalsta Eiropas Komisija, tika atbalstīts projekts pasākuma organizēšanai. Digitālās nedēļas ietvaros 15.maijā tika noorganizēta nodarbība ["Mākslīgā intelekta radīti teksti, attēli un video - izklaide, praktiski noderīgi vai krāpniecības risks?"](#), kuru vadīja komunikācijas zinātnes doktore un medijpratības eksperte Klinta Ločmele. EUROPE DIRECT Vidzeme finansiāli atbalstīja samaksu lektorei un kafijas pauzi. Pasākums aprakstīts 5.7.nodaļas sadaļā “Smiltenes ESIP darbs”.

2024.gadā realizēts Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrības projekts “Iedvesmas bibliotēka 2024” **Blomes bibliotēkā** “Blomes bibliotēkas bērnu lasītavas modernizācija. Šis projekts ir veicinājis bibliotēkas telpu izmantot dažādos veidos - skolas mācību vajadzībām, dažādām nodarbībām, aktivitātēm un arī atpūtai, kas iepriekš nebija iespējams. Šobrīd ar jauno telpas iekārtojumu - daudzlīmeņa dizainu - ir iespējams telpu vienlaicīgi izmantot dažādām vajadzībām.

Tabula “Projekta izmaksas”

Projekta nosaukums	Finansētājs	Finansējuma apjoms	Projekta apraksts (t. sk. īstenošanas laika periods, rezultāti, īss kopsavilkums)	Atbalstīts/ neatbalstīts
“Iedvesmas bibliotēka 2024”	LNB Atbalsta biedrība Smiltenes novada pašvaldība	10 000 EUR 15 166 EUR	Blomes bibliotēkas bērnu lasītavas remonts un jaunas, modernas un daudzfunkcionālas vides radīšana lasītavā bērniem	Projekts ir atbalstīts 2023.gadā un realizēts 2024.gadā

Darbs ar projekta “Iedvesmas bibliotēka 2024” realizāciju ir bijis radošs, spraigs un izaicinājumu pilns. Izaicinājumi:

- Vienoties un pārliecināt mūsu fantastisko dizaineri Nitu Apsīti, ka mums vajag mēbeli divos stāvos un tas ir jārealizē mūsu kvadrātūrā un telpas dotajā augstumā. Rezultāts lielisks, paldies Nitai par fantastisko dizainu. Mūsu bibliotēkas bērni ļoti novērtē šo daudzfunkcionālo mēbeli, tā ir vismīļākā vieta bibliotēkā un arī skolas ēkā.
- Atrast un vienoties ar mēbeļu izstrādātāju, jo pirmais mēbeļu izstrādātājs atteicās projekta realizācijas sākumā.
- Atrast tirdzniecībā īstos krēslus vajadzīgajā daudzumā un krāsā.
- Atrast tirdzniecībā īsto krāsu un audumu daudziem spilveniem tā, lai saskan ar projekta uzdevumu un mērķi. Pašai uzšūt daudzos spilvenu pārvalkus.

Taču visi izaicinājumi un grūtības ir attaisnojušies. Bērni mīl savu lasītavu, labprāt šeit uzturas un pavada savu brīvo laiku. Pēc lasītavas atvēršanas vietējie bērni nesteidzas uz mājām, paliek bibliotēkā līdz slēgšanas laikam. Jaunā daudzfunkcionālā mēbele divos stāvos sevi ir attaisnojusi. Bērni augšējā stāvā var atpūsties, lasīt vai pavadīt laiku sarunās, “pirmajā stāvā” notiekošās aktivitātes viņiem netraucē. Piemēram, radošās “Krūžu darbnīcas” laikā bērni darbojas ar krūžu dizainēšanu, savukārt mēbeles augšstāvā laiku pavadīja bērni, kuri nevēlējās piedalīties darbnīcā. Iepriekš šiem bērniem būtu jāuzturas bibliotēkas klientu apkalpošanas zālē, jo bērnu lasītavā nepietiktu vietas abām nodarbēm - gan radošai darbnīcai, gan bērnu atpūtai.

Ar projektu “Iedvesmas bibliotēka 2024” Blomes bibliotēka ir tikai ieguvusi, ir ieguvuši bērni, arī Blomes pamatskola, vietējā kopiena.

10 PUBLICITĀTE

10.1 Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem

Bibliotēkas publiskā tēla veidošana ir svarīgs process, kas palīdz veidot bibliotēkas saikni ar sabiedrību, uzlabot tās atpazīstamību un veicināt apmeklētāju plūsmu. Efektīvs publiskais tēls veido pozitīvu attieksmi pret bibliotēku, tās misiju un piedāvātajiem resursiem un pakalpojumiem.

Aizvadītajā gadā bibliotēka apzināti strādāja, lai būtu pietiekami pamanāma iedzīvotājiem, jo pārcelšanās uz jaunajām pagaidu telpām ārpus Smiltenes pilsētas centra varēja bibliotēku padarīt mazāk interesentu iedzīvotājiem. Ļoti liels prieks, ka tā nenotika. Bibliotēka spēja piesaistīt apmeklētājus arī jaunajā pagaidu mājvietā. Bibliotēkas rīkoti pasākumi saista iedzīvotāju uzmanību, ir izveidojies pietiekami plašs loks, kas apmeklē piedāvātos pasākumus.

Par Smiltenes novada bibliotēkas aktualitātēm, pakalpojumiem, pasākumiem un funkcijām vietējie iedzīvotāji tiek informēti, publicējot informāciju dažādos resursos:

- Smiltenes novada pašvaldības mājaslapas [sadalā “Bibliotēkas”](#)
- bibliotēkas lapā vietnē [Facebook.com](#)
- bibliotēkas profilā vietnē [Instagram.com](#)
- bibliotēkas [Youtube kanālā](#)
- laikraksta [“Ziemeļlatvija” interneta portālā](#) un preses izdevumā
- laikraksta [“Druva” interneta portālā](#) un preses izdevumā
- laikraksta [“Alūksnes un Malienas Ziņas” interneta portālā](#) un preses izdevumā
- Smiltenes novada pašvaldības informatīvajā izdevumā [“Smiltenes Novada Pašvaldības Vēstis”](#)
- Latvijas kultūras datu portālā [“Kultūras dati”](#)

Bibliotēkas telpās katru mēnesi tiek izlikti jauno grāmatu vāciņu plakāti.

Afīšas un uzaicinājumi tiek nosūtīti arī mērķauditorijām – skolām, bērnudārziem, daudzfunkcionālajam sociālo pakalpojumu centram.

Katru mēnesi tiek veidotas visu Smiltenes novada bibliotēku pasākumu un izstāžu infolapas, kurās apkopoti visi plānoti notikumi bibliotēkās. Tas veido visu bibliotēku vienojošu tēlu, akcentējot Smiltenes novada bibliotēku kā vienotu iestādi. Arī iedzīvotājiem ir vieglāk orientēties pasākumu piedāvājumā, ja visi mēneša pasākumi bibliotēkās visā novadā ir redzami vienuviet.

Par bibliotēkas publicitātes materiālu tiek izmantoti dažādi reklāmas suvenīri – bukleti, pildspalvas, krūzītes, uzlīmes, nozīmītes, kas reklamē un prezentē bibliotēku.

Vasarā par bibliotēkas komunikāciju un publicitāti palīdzēja rūpēties Smiltenes novada pašvaldības Komunikācijas nodaļas praktikante Karīna Asare, kura divas nedēļas praksi aizvadīja Smiltenes bibliotēkā. Bija vērtīgi palūkoties uz bibliotēkas publicitātes iespējām no jauniešu skatupunkta. Tika sagatavoti interesanti video par bibliotēkas [pieaugušo apkalpošanas nodaļas jauno atrašanās vietu](#), [pasākumu āra lasītavā](#) un [Bērnu apkalpošanas nodaļu](#).

Smiltenes novada pašvaldības informatīvais izdevums "Smiltenes Novada Pašvaldības Vēstis" ir bezmaksas informatīvais izdevums, kas tiek izdots reizi mēnesī, un piegādāts visiem novada iedzīvotājiem. Šis ir labs veids, kā sasniegt plašu auditoriju, bet tā arī būs vairāk vidējā un vecākā paaudze, ne jaunieši.

Par bibliotēkas pasākumiem vietējie iedzīvotāji tiek informēti arī ar izliktajām afišām pilsētvidē – uz afišu stendiem pilsētā, tirdzniecības centrā, TIC.

Bibliotekāres daļa bibliotēkas apmeklētājiem pasākumu skrejlapīņas, kā arī mutiski informē par bibliotēkas piedāvājumiem. Bērnu auditoriju var sasniegt, mutiski uzrunājot bērnu vecākus un informējot par konkrētiem pasākumiem, nodarbībām. Zinot sevišķi aktīvas ģimenes, piedāvājumus tām sūtam uz telefonu (piemēram, informāciju par konkursiem).

10.2 Bibliotēkas informācija tīmeklī

Informācija interneta resursos tiek publicēta par publiskajām bibliotēkām Smiltēnē, novada pagastos un Apes pilsētā.

Bibliotēku informācija tiek publicēta Smiltenes novada pašvaldības mājaslapā. Atsevišķā Bibliotēku sadaļā apkopota informācija par bibliotēku darba laikiem, pakalpojumiem, noteikumiem u.tml., savukārt aktualitātes tiek publicētas kopējā mājaslapas ziņu plūsmā. Bibliotēkas notikumi tiek ievietoti kalendārā. No 2024. gada jūlija Smiltenes novada pašvaldībai ir jauna mājaslapa. Datim no iepriekšējās mājaslapas vairs nevar piekļūt, savukārt jaunajā mājaslapā bibliotēku ierakstiem ir 2919 skatījumi, kas sastāda 1,03% no visiem lapas skatījumiem. Skatītākās ziņas 2024.gadā:

Nr.p.k.	Aktualitāte	Skatījumu skaits
1.	Darbs bibliotēkas vadītājam – klientu apkalpošanas speciālistam	129
2.	Smiltenes bibliotēka aicina piedalīties bezmaksas tiešsaistes apmācībās par Digitālās bibliotēkas lietošanu	70
3.	Apkopoti rezultāti par Smiltenes novada bibliotēkas veikto aptauju	42
4.	Smiltenes bibliotēka aicina skolēnus piedalīties aktivitātē "Es mīlu tevi, Latvija!"	41
5.	Smiltenes bibliotēka aicina uz tikšanos ar dzejnieci, rokraksta analīzes speciālisti Iritu Rozentāli	35

Publicējot informāciju Facebook, bibliotēka var sasniegt plašu auditoriju, kas

varētu būt ieinteresēta par tās pakalpojumiem un pasākumiem. Turklāt Facebook konts ir gan jauniem, gan vecākiem cilvēkiem, tādējādi varam sasniegt dažādas mērķauditorijas – gan jauniešus, cilvēkus vidējā vecumā un arī pat dažu labu senioru! Arī paši cilvēki palīdz informāciju novirzīt vajadzīgajām auditorijām, daloties ar to vai ietagojot cilvēku, kam tas varētu interesēt.

Publicitātes materiālus cenšamies veidot pēc iespējas interaktīvus, piemēram, video formātā. Bērnu auditorijai veidoti video, izmantojot lietotnes Snapchat filtrus. Tas tiek darīts, lai piesaistītu uzmanību.

Ar publicitāti Facebook saistītā problēma ir informācijas apjoms. Tā kā visa informācija par Smiltenes novada bibliotēkām tiek publicēta vienā Facebook kontā, ziņu apjoms ir liels. Nereti informācija “aizslīd” ziņu lentē, un mērķauditorija to nepamana. Lai risinātu šo problēmu, cenšamies organizēt publicēšanu dažādos laikos, vienā dienā publicējot ne vairāk par piecām ziņām.

Bibliotēkas profilā vietnē Instagram.com publicējam gan afišas, gan fotogrāfijas no bibliotēkas ikdienas. Lai gan Instragram kontam pieseko arī jaunieši, nevarētu teikt, ka sasniedzam jauniešu auditoriju ar Instagram. Jauniešus vairāk sasniedzam, sadarbojoties ar skolu un skolotājiem un uzrunājot individuāli.

Bibliotēkas Youtube kanālā publicējam apjomīgākus video – jauno grāmatu video, nodarbību, semināru ierakstus. Auditorijas aktivitāte Youtube kanālā ir maza, jo ieraksti netiek publicēti regulāri.

Atskaites periodā pieaudzis ir Smiltenes novada bibliotēkas Facebook un Instagram kontu sekotāju skaits.

	Sekotāju skaits 31.12.2021.	Sekotāju skaits 31.12.2022.	Sekotāju skaits 31.12.2023.	Sekotāju skaits 31.12.2024.
Facebook	740	1015	1330	1508
Instagram	310	395	465	500

Tabula “Sociālo tīklu saturvienību skaits”

	Saturvienību skaits 2022	Saturvienību skaits 2023	Saturvienību skaits 2024
Facebook	~ 118 mēnesī	~ 60 mēnesī	647 ~ 54 mēnesī
Instagram	109	135	83
YouTube	15	13	4

[Raunas](#) un [Drustu](#) bibliotēkām ir savi Facebook konti. Tur publicētās ziņas tiek pārpublicētas Smiltenes novada bibliotēkas Facebook lapā. Savukārt atsevišķi Instagram konti ir Variņu, Drustu un Raunas bibliotēkām.

Liela daļa informācijas tiek publicēta laikraksta “Ziemeļlatvija” interneta portālā un preses izdevumā. Laba sadarbība izveidojusies ar laikraksta “Ziemeļlatvija” žurnālistiem, kuri regulāri gan laikrakstā, gan laikraksta interneta portālā atspoguļo informāciju par bibliotēkas pasākumiem, izstādēm, grāmatu jaunumiem un citām aktualitātēm. Ar laikraksta starpniecību sasniedzam gados vecāku mērķauditoriju.

Jaunums šogad ir Smiltenes bibliotēkas lietotāju Whatsapp grupa, kurā publicējam afišas un informāciju par jaunumiem. Lietotāji piesakās, izmantojot uzaicinājuma saiti vai kvadrātkodu. Šobrīd grupai pievienojies 41 dalībnieks.

Novada bibliotēkas

Bilskas bibliotēkas pasākumu afišas tika publicētas “Vilkmuiža 2011” Facebook kontā, jo vadītāja uzskata, ka šis ir efektīvākais veids, kā uzrunāt Bilskas iedzīvotājus iesaistīties pasākumos, neatzīstot kopējo Smiltenes novada bibliotēkas Facebook kontu kā informācijas avotu ciema iedzīvotājiem. Tāpat **Birzuļu nodaļas** sadarbības pasākumu afišas un tā atskats tiek publicēts Birzuļu tautas nama Facebook.com un Instagram kontos. Bibliotekāre uzskata, ka tādā veidā sasniedz plašākas mērķgrupas un tā ir mazāka iespēja informācijas pārklāšanai, jo novads ir liels un katra iestāde ievieto savu informāciju novada vienotajās vietnēs, kā rezultātā iedzīvotājs šo informāciju nepamana. Tomēr Birzuļu nodaļa informāciju iesniedz arī ievietošanai bibliotēkas kopējā Facebook kontā.

Drustu bibliotēka 2024.gadā izveidoja Whatsapp grupu bibliotēkas lietotājiem. Šis ir ērts veids, kā ātri informēt savus lietotājus par bibliotēkas darbību. Šajā komunikācijas kanālā tiek ievietota līdzīga informācija kā sociālajos tīklos. Kopš pagājušā gada vidus šajā grupā tiek publicēta informācija par visām pagastā notiekošajām aktivitātēm vai aktualitātēm. Whatsapp grupai tika piesaistīti visi iestāžu vadītāji pagastā. Pārskata gadā Facebook kontā sagatavotas un publicētas 77, Instagram – 50 publikācijas. Bibliotēkas aktivitāšu publicēšana sociālajos tīklos tā lietotājam rada priekšstatu par bibliotēkas darbību, atgādina par sevi esošajiem un potenciālajiem lietotājiem un veido bibliotēkas tēlu. Drustu bibliotēkas vadītāja ir administratore arī Drustu pagasta lapai Facebook platformā. Kopš 1. novembra šī aktivitāte ietilpst darba pienākumos kā klientu apkalpošanas speciālistei. Pavisam šajā lapā sagatavotas, publicētas un pārpublicētas 163 publikācijas.

Raunas bibliotēkai jau kopš 2020.gada ir konti sociālajos tīklos Facebook un Instagram. Ar katru gadu tie kļūst aizvien populārāki. Pārskata perioda beigās Facebook lapai bija 923 sekotāji, iepriekš 796 sekotāji, Instagram lapai iepriekš 350 sekotāji, šī gada beigās 490 sekotāji. Katru darba dienu sociālajos tīklos ievietojam vismaz vienu ziņu, dažreiz sanāk arī vairākas. Šajā pārskata periodā akcentu likām uz kāda slavena rakstnieka, dzejnieka, aktiera – jubilāra godināšanu. Katru dienu ieviejojām vienu citātu. Tāpat dalāmies ar grāmatu jaunieguvumiem un publicējam katra mēneša top 3 lasītākās grāmatas. Un, protams, reklamējam visas bibliotēkas aktivitātes – pasākumus, tikšanās ar rakstniekiem, izstādes.

10.3 Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi

Bibliotēku nedēļa 2024

Šajā nedēļā Smiltenes novada iedzīvotājiem deviņās vietās (Smiltēnē, Apē, Raunā, Drustos, Launkalnē, Lobērgos, Palsmanē, Trapenē un Variņos) tika piedāvātas 22 dažādas aktivitātes. Pasākumus apmeklēja 526 interesenti un to organizēšanas izmaksas uz vienu

apmeklētāju nepārsniedza divus eiro. Vairākās vietās (Bilskas, Blomes, Gaujienas un Grundzāles bibliotēkās) dažādu iemeslu dēļ plānotās Bibliotēku nedēļas aktivitātes nenotika. Piemēram Grundzāles bibliotēkā paredzētā tikšanās “Gadsimta stāsti” ar Latvijas Nacionālā vēstures muzeja Etnogrāfijas nodaļas vadītāju Sanitu Zvidru tika atcelta slikto laika apstākļu, pēkšņo sniegoto ceļu dēļ. Smiltenes bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļa tās pārvietošanas dēļ šajā laikā bija slēgta apmeklētājiem. Tāpēc Smiltenes bibliotēkas pārstāves devās uz biedrības “Cerību spārni” Smiltenes Daudzfunkcionālo sociālo pakalpojumu centru “Īve” ar mērķi popularizēt bibliotēkas piedāvātos pakalpojumus cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un iedrošināt viņus nākt uz bibliotēku. Vairāk par Bibliotēku nedēļu pielikumā Nr.1.

Smiltenes bibliotēka

Pagājušā gada nozīmīgākais notikums bibliotēkas vēsturē bija iepriekšējo nomāto telpu Baznīcas laukumā 13 atstāšana un pārvākšanās uz pagaidu mājvietu pašvaldības telpās Dakteru ielā 27. 27. martā norisinājās pasākums [“Ar gaismu un dziesmu”](#), bibliotēkas kolektīvs aicināja savus apmeklētājus, bijušos darbiniekus, bibliotēkas draugus un atbalstītājus uz pēdējo sanākšanu telpās Baznīcas laukumā, kur bibliotēka atradās 54 gadus. Mēs vēlējamies aiziet no savām ilggadējām mājām ar gaismu un dziesmām, sarīkojot pārdomātu, sirsnīgu pasākumu – ar sveču “ugunskuru”, pavasara noskaņu raisošiem dekoriem, simbolisku “saulīti”, kurā katrs varēja iesiet sarkanu dzīpariņu ar savu vēlējumu bibliotēkai, Smiltenes bērnu zīmējumu izstādi “Sapnis par bibliotēku” un cienastu. Muzicēja Smiltenes Kultūras centra folkloras kopa “Rudzupuķe”. Spēka vārdus bibliotēkai ceļamaizei deva pašvaldības izpilddirektors Andris Lapiņš, klātesoša bija arī Kultūras un tūrisma pārvaldes vadītāja Velga Mālkalne. Ikvienam apmeklētājam bija iespēja izstaigāt Smiltenes bibliotēkas bijušās telpas, kas ir tukšas, bez grāmatām un mēbelēm.

Pasākums "Ar gaismu un dziesmu"

Lai sabiedrībā popularizētu bibliotēku, lasīšanu un grāmatas, **Smiltenes pilsētas svētkos organizējam “Sarunas par lasīšanu”** ar pieciem sabiedrībā zināmiem cilvēkiem, tai skaitā novada domes priekšsēdētāju Edgaru Avotiņu un deputāti Ingu Ērgli. Pilsētas svētki ir brīdis, kad iespējams uzrunāt plašāku sabiedrības loku un iziet ārpus ierastās vides, iet pie cilvēkiem ārpus bibliotēkas telpām. Bibliotēka izmantoja izdevību prezentēt sevi līdz ar citām kultūras iestādēm, kļūt redzamākai iedzīvotāju vidū un, protams, popularizēt lasīšanu. Par sarunu vietu tika izvēlēts topošais Viedrades kvartāls, kurā novada nākotnes plānos iezīmēta vieta bibliotēkai. Sarunas bija saturiski saistošas, atmosfēra brīva, veiksmīga sarunu biedru izvēle. Klātesošie klausījās ar ieinteresētību un pēc pasākuma neizklīda, bet baudīja savstarpējas sarunas un izmantoja izdevību satikt un uzrunāt domes priekšsēdētāju neformālā gaisotnē.

Smiltenes bibliotēkas “Sarunas par lasīšanu” pilsētas svētkos. Foto: I.Mežule

Bibliotēkas publicitātes nolūkos Smiltenes novada bibliotēkas vadītājas vietniece metodiskajā darbā Jolanta Zirne sarunājās ar LTV1 raidījuma **"Kultūršoks"** žurnālisti Zani Brikmani par smilteniešiem, lasīšanu un grāmatām. Raidījums "Kultūršoks" bija skatāms 13.decembrī LTV1 programmā. [Saruna](#) tika publicēta arī Latvijas sabiedriskā Medija interneta vietnē.

Saruna ar TV žurnālisti bibliotēkā. Foto S.Marķitāne

Dāņu bibliotekāri ir atklājuši, ka grāmatu apskaušana ir veselību veicinoša nodarbe. Grāmatu, tāpat kā koku, apskaušana var uzlādēt ar enerģiju, sniegt sirdsmieru un uzlabot mūsu labsajūtu! Atsaucoties Rēzeknes pilsētas Bērnu bibliotēkas kolēģu aicinājumam, arī Smiltenes bibliotēka aicināja Bibliotēku nedēļā piedalīties #bookhug jeb #apskaujgrāmatu izaicinājumā! Aicinājām pievienoties mums, lai atbalstītu un cildinātu bibliotekārus gan Latvijā, gan pasaulē un paustu savu mīlestību pret grāmatām! Apmeklējiet bibliotēkas un rīkojieties - apskaujiet grāmatas (un bibliotekārus)!

Augustā Hirosimas un Nagasaki bombardēšanas atceres 79. gadadienā, atsaucoties LNB

Atbalsta biedrības aicinājumam, Smiltenes novada bibliotēkas kolektīvs vienojās origami dzērvju locīšanas akcijā, veidot kopīgu veltījumu mieram. Japāņu ticējums vēsta, ka 1000 origami tehnikā veidotas dzērves palīdz piepildīt vēlēšanos. Smiltenes novada bibliotēka, iesaistoties LNB veidotās izstādes

“Miera gars” ietvaros rīkotajā akcijā, aicināja ikvienu salocīt dzērvi origami tehnikā, lai kopīgi vēlētos mieru pasaulē. Salocītās dzērves tika nosūtītas uz LNB, kur tās papildināja izstādi “Miera gars”.

10.4 Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi

Ar publicitāti saistītās problēmas ir informācijas apjoms. Publicitātes materiālu sagatavošana arvien ir laikietilpīgs process. Tas prasa nepārtraukti attīstīt prasmes un iemaņas. Lielisks palīgs publicitātes materiālu sagatavošanā ir programma Canva. Tāpat liels palīgs ir Facebook plānotājs.

11 SADARBĪBAS TĪKLA RAKSTUROJUMS

11.1 Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām

Valsts un pašvaldības vienotais klientu apkalpošanas centrs (turpmāk -VPVKAC)

- Darbību turpina Gaujienas pagasta VPVKAC **Gaujienas bibliotēkā** un Grundzāles pagasta VPVKAC **Grundzāles bibliotēkā**.
- No 1.novembra VPVKAC klientus apkalpo Drustu, Trapenes un Variņu bibliotēkā. Tie pārvietoti no pagasta pārvaldes vienlaikus ar pagasta pārvaldes lietveža darba pienākumiem.

Smiltenes bibliotēka

2024.gadā aizsākās cieša sadarbība ar **Smiltenes Daudzfunkcionālā sociālo pakalpojumu centra “Īve”** darbiniekiem un klientiem. Aprīlī, kad pavisam nesen tika atvērts šis centrs, Bibliotēku nedēļā bibliotēkas darbinieki viesojās pie viņiem, lai iepazīstinātu ar bibliotēkas piedāvātajiem pakalpojumiem un iespējām apmeklēt bibliotēku. Bibliotēka veidoja vēl piecas nodarbības savās telpās, un “Īves” klienti tās labprāt apmeklēja, daļa no viņiem bibliotēku uzsāka apmeklēt arī ikdienā un piedalīties citās bibliotēkas rīkotajās norisēs. Šis ir aizvadītā gada veiksmes stāsts – sadarbības izveidošana ar daudzfunkcionālā sociālo pakalpojumu centra “Īve” klientiem un iekļaujošas vides nostiprināšana bibliotēkā.

Smiltenes novada pašvaldības darbinieki sanāk kopā, lai vienotos “Sanāk!” idejas realizēšanā. Šāda sanāksšana kopā ar ģimenēm novadā tiek organizēta pirmo reizi pēc novadu apvienošanās, lai veidotu piederību, vienotību un sadarbību starp pašvaldības iestāžu, struktūrvienību un kapitālsabiedrību darbiniekiem, kā arī lai uzņemtu reprezentācijas un reklāmas video. Pasākumā piedalījās 14 bibliotēkas darbinieki ar bērniem.

Kopā sanāk! Foto: Agnis Melderis

Kultūras un tūrisma pārvaldes struktūrvienību darbinieki ar bērniem tika aicināti sanākt kopā saliedēšanas pasākumā. Bibliotēkas kolektīvs šo ieceri atbalstīja un aktīvi iesaistījās aktivitātēs, piemēram, iepazīstināt ar savu nozari un darbiniekiem vai uzdevumu sagatavošana komandām.

Kultūras un tūrisma pārvaldes struktūrvienību darbinieku saliedēšanas pasākums Grundzālē

Sadarbības partneris	Sadarbības jomas
Smiltenes vidusskolas bibliotēka, vadītāja I. Kudlāne	Grāmatu komplektēšana jauniešiem, izglītojoša nodarbība jauniešiem " Tava nauda - Tavas iespējas "
Smiltenes Mākslas skola	Kontaktējoties ar skolas vadību, tika saplānots izstāžu grafiks. Sadarbojoties tika noorganizētas trīs izstādes – zīmējumu izstāde uz Valentīndienu "Jel saziēdi, mīļā sirds!", tekstildarbu izstāde "Mana pasaule šodien un rīt" vasaras periodā un monotipijā veidotu darbu izstāde "Es lepojos" novembrī uz Latvijas Republikas gadadienu.
Smiltenes Daudzfunkcionālā sociālo pakalpojumu centra "Īve"	Aprīlī Pirmā tikšanās "Īvē" Pasākumi: nodarbība " Lieto internetu droši! "
SIA "Sarkanā Krusta Smiltenes slimnīcas" Sociālās aprūpes un rehabilitācijas nodaļa	Pielāgotas literatūras pakalpojums
Valkas Mākslas skola	Izstādes Pieaugušo nodaļā " Starp tūkstošiem seju es tavējo pazīšu ", " Dejo krāsas septembra vējā "
Smiltenes pilsētas Saimniecības pārvalde (šoferis Guntis)	Palīdzība pārvākšanās laikā no Baznīcas laukuma uz Dakteru ielu 27. Tehniskie darbi. Grāmatu piegāde mājās.
Gaujienas Mūzikas un mākslas skola	Izstāde " Ziemas prieki "

Novada bibliotēkas
Apes bibliotēka

Sadarbības partneris	Sadarbības jomas
Apes pirmskolas izglītības iestāde “Vāverīte”	Visa gada garumā dažādas nodarbības visām četrām bērnudārza grupiņām, piem., Ziemassvētki, Pasaku valstībā, Rudens, Īdens, Zeme, Kosmoss.
Apes kultūras centrs Amatu māja	Sadarbība visa gada garumā - kopējam, skenējam, laminējam dažādiem pasākumiem materiālus. E. Zālītes jubilejas pasākumiem radošās darbnīcas, sadarbojoties kopā ar E Zālītes memoriālo māju. Decembrī dāvanu saiņošana telpu dekorēšanai un radošās darbnīcas, atklājot svētku egli pilsētā.
D. Ozoliņa Apes pamatskola	Veidoti pasākumi visām klašu grupām - Dzejas dienas, radošās darbnīcas, lasījumi u.c. Nodarbības skolēniem - informācijas meklēšana datubāzēs.
Apes jauniešu centrs	Halovīna piedzīvojumu organizēšana Apes jauniešiem un bērniem.
Smiltenes novada bibliotēka Valkas novada Centrālā bibliotēka	Profesionālā informācija, konsultācijas, profesionālās pilnveides pasākumi.
Alūksnes novadu bibliotēkas, LNB, KISS	SBA, Alise, informācijas apmaiņa, konsultācija, lekcijas tiešsaistē.

Bilskas bibliotēka arī šajā pārskata periodā sadarbojās ar Bilskas pagasta pārvaldi. Kopīgi tika veidoti pasākumi, uzskatu un ideju apmaiņa. Tika turpināta sadarbība ar Bilskas pirmsskolas izglītības iestādes personālu. Kopīgi plānoti pasākumi audzēkņiem. Tie tika piemēroti aktuālajām bērnudārza mācību tēmām. Gada nogalē Bilskas bērnudārza grupiņu audzinātājas uzrunāja bibliotekāri bateriju un makulatūras vākšanas akcijas iesaistē. Iepriecina, ka šī sadarbība ir izdevusies un izmērāma - iedzīvotāji aktīvi iesaistās bateriju un makulatūras nodošanā. **Birzuļu nodaļai** pārskata periodā joprojām turpinājās cieša sadarbība ar Birzuļu tautas namu, kopīgi veidojot daudz un dažādus pasākumus, kas ir gan izglītojoši, gan radoši, ka arī lasītprasmi veicinoši.

Palsmanes bibliotēkai ir visciešākā sadarbība ar kultūras namu un tā vadītājam Aiju Zeiboti, tagad Inesi Priedīti. Darbojamies kopā gan bibliotēkas, gan kultūras nama pasākumos - organizējam izstādes kultūras nama zālē, foajē vai sieviešu klubiņa telpās (izstāde kultūras nama lielajā zālē “Pavasara uznāciens tērpos” un Ziemassvētku tirdziņš).

Pagastā visciešākā sadarbība izveidojusies ar Palsmanes pamatskolas skolotājām Santu Indrēvicu un Daigu Meinerti, ar Palsmanes pirmskolas izglītības iestādes Piparu grupiņas audzinātāju Mēriju Zirģeli, ar biedrībām “Spēkavots” un “Māsas Veronikas”.

Liels paldies Smiltenes novada bibliotēkas vadītājai Intai par palīdzību budžeta, bibliotēkas dokumentu sagatavošanā, saskaņošanā un visu bibliotēkas darba dokumentu saprotamu un laicīgu virzīšanu pagastu bibliotēkām. Paldies Smiltenes kolēģēm par noorganizētiem semināriem un pieredzes apmaiņas braucieniem uz Smiltenes novada bibliotēkām. Liels paldies par Smiltenes novada bibliotēkas organizēto gada noslēguma svētku semināru ar pārsteigumu Smiltēnē. Šāds pasākums vieno novada bibliotēku darbiniekus, jo ikdienā mēs visas strādājam viena darbinieka bibliotēkā un visus darbus veicam ļoti individuāli. Ir svarīga šī kolektīva vienotības sajūta.

Liels paldies Valkas novada Centrālajai bibliotēkai par noorganizētajiem vērtīgajiem semināriem. Paldies Aijai un Dacei par atbalstu atskaišu sagatavošanā un darbā ar BIS Alise.

Raunas bibliotēkai veiksmīga sadarbība ar Raunas iedzīvotāju KOPU (akcija “Dāvinī prieku” – bibliotēka dāvanu pieņemšanas vieta, palīdzība dāvanu saiņošanā un piegādē nejauši izvēlētajiem Raunas pagasta iedzīvotājiem), ar Raunas pagasta senioru interešu kopu “Laikam līdzi”.

11.2 Citi sadarbības partneri, veiktās sadarbības aktivitātes

Smiltenes bibliotēka

Pēc Smiltenes vidusskolas aicinājuma Smiltenes novada bibliotēkas vadītājas vietniece metodiskajā darbā Ilze Jēkabsons piedalījās **skolas organizētajā “Karjeras dienā”**. Stāstījumā par savu karjeras izvēli, iegūto izglītību un pieredzi, vadītājas vietniece vidusskolēniem pastāstīja arī par daudzveidīgo darbu bibliotēkā. Tāpat jaunieši uzzināja arī par iespējām un pakalpojumiem, ko iespējams saņemt bibliotēkā, kas tiks atvērta blakus Smiltenes vidusskolai – skolas dienesta viesnīcas telpās.

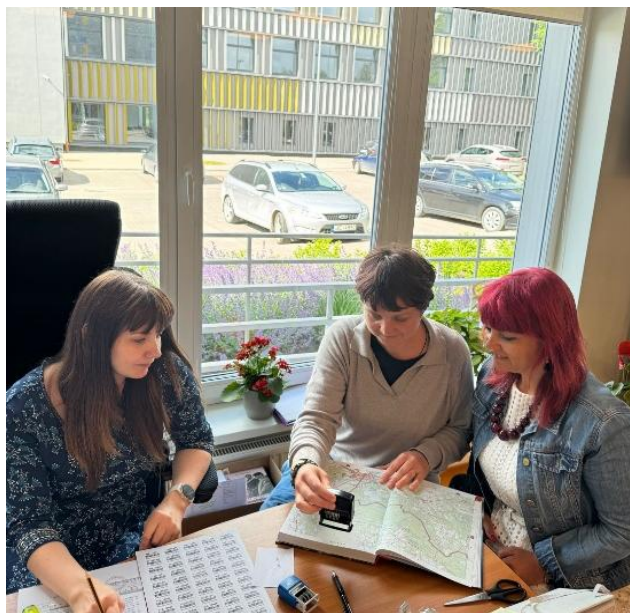
Smiltenes novada bibliotēka saņēma Latvijas Neredzīgo bibliotēkas uzaicinājumu **dalīties pieredzē Latvijas bibliotēku darbinieku seminārā “Pielāgotās literatūras pakalpojumu nodrošināšana Latvijas bibliotēkās”**. Vadītāja Inta Mežule stāstīja, kā šis pakalpojums tiek piedāvāts un nodrošināts Smiltenes bibliotēkā.

Limbažu reģiona bibliotekāru seminārā ar vecākās bibliotekāres Sanitas Lārmanes sagatavoto strukturētu prezentāciju par darbu ar bērniem Smiltenes bibliotēkas bērnu apkalpošanas nodaļā pieredzē dalījās vadītājas vietniece Jolanta Zirne. Limbažu reģiona kolēģiem interesēja arī Blomes bibliotēkas “Iedvesmas bibliotēka 2024” projekts. Par šo projektu un lasītprasmes veicināšanas nodarbībām savu ar fotogrāfijām ilustrētu pieredzes stāstu bija sagatavojusi un prezentēja Blomes bibliotēkas vadītāja Evita Bormane. Vadītāja Inta Mežule un vadītājas vietniece metodiskajā darbā Jolanta Zirne piedalījās **Smiltenes novada pašvaldības organizētajā iestāžu vadītāju pieredzes**

apmaiņas braucienā uz Limbažu novadu. Limbažu pašvaldības pārstāvji bija noorganizējuši arī tikšanos Limbažu bibliotēkā, kur darbinieki jau bija sagatavojuši sarakstu ar jautājumiem, ko vēlas noskaidrot no mūsu pieredzes.

Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledžas studenta prakse

Vasara sākumā bibliotēkas informācijas speciālistes vadībā strādāja un savu 1.praksi nokārtoja Latvijas Kultūras koledžas 1.kursa studente praktikante Dārta Jansone, kura Smiltenes bibliotēkā iepazinās ar bibliotekāra pienākumiem un veica daļu no tiem. Praktikanta izdarīto darbu vērtējam ļoti pozitīvi. Prakses laikā tika nostiprinātas studiju procesā iegūtās teorētiskās zināšanas un veikts praktiskais darbs visos prakses uzdevumos. Praktikante bija ieinteresēta bibliotekārajā jomā, zinoša literatūrā un ar lielu atbildības sajūtu attiecās pret uzticētajiem pienākumiem. D.Jansone pēc studiju beigšanas būs labs speciālists, ar kuru varētu izveidoties sadarbība. Praktikantes gala vērtējums par praksi 10 (izcili).

Praktikante Smiltenes bibliotēkā: grāmatu kārtošana plauktos, jaunieguvumu apstrāde

Sadarbības partneris	Sadarbības jomas
AS "Swedbank" Valmieras filiāle – Pēteris Maksimivs, vadošais klientu konsultants Valmieras filiāle	Swedbank konsultāciju dienas, lekcijas tīmekļvietnes seminārs "Uzkrājumi šodienai un/vai nākotnei" , nodarbība jauniešiem "Tava nauda - Tavas iespējas" , lekcija par finanšu krāpniecībām "Ieraugi krāpnieka patieso nodomu" .
Latvijas Neredzīgo bibliotēka	Audiogrāmatas, grāmatas palielinātā drukā
Grāmatnīca Zvaigzne ABC	Grāmatu komplektēšana
Grāmatnīca Globuss	Grāmatu komplektēšana

Virja LK, SIA	Grāmatu komplektēšana
Latvijas Nacionālā bibliotēka – Zalcmane Ginta, Ausēja Eva	Tiešsaistes apmācības “Digitālā bibliotēka: saturs un lietošana”
Fotogrāfs Dainis Saulītis	Fotogrāfiju izstāde “Dabas tuvplāni. Fotomedības”
Laima KLāva	Interesu klubiņa pasākums “Skrējiens pa Portugāli “
Vija Meistere	Izstāde “Krāsosim dienu ar dzīvesprieku!”
Eduards Sarma	Fotogrāfiju izstāde “Mans ceļš – fokuss uz skaisto”
Anita Plakane	Vaska sveču izstāde “Nospiedums vaskā”

Novada bibliotēkas

Blomes bibliotēkai veiksmīga sadarbība ar LNB Atbalsta biedrību projekta “Iedvesmas bibliotēka 2024” realizācijas procesā Blomes bibliotēkas bērnu lasītavā.

Drustu bibliotēkai sadarbība ar Cēsu Centrālo bibliotēku - par elektroniskā kopkataloga un novadpētniecības datubāzes izmantošanu. Sadarbība ar Drustu pagastā esošajiem veikaliem. Veikali nereti kalpo kā “bibliomāti” - ar veikalu vadību ir mutiska savstarpēja vienošanās par iespēju bibliotēkas lietotājiem atstāt nododamās grāmatas ārpus bibliotēkas darba laika. Sadarbība ar Gatartas pansionāta un grupu māju ”Kārkli” sociālo rehabilitētāju Signi Dzerkali-Ruskuli par pansionāta iemītnieku lasīšanas paradumiem, vajadzībām un lasīšanas pasākumu organizēšanu.

11.3 Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība

Liels pagodinājums Smiltenes novada bibliotēkai bija saņemt uzaicinājumu no Latvijas Nacionālās bibliotēkas dalīties ar savu **pieredzi Facebook konta administrēšanā ar Gruzijas Nacionālās bibliotēkas pārstāvi** projekta "EU4Dialogue: mazināt plaisas ar kultūras un izglītības palīdzību" ("EU4Dialogue: improving exchanges across the divide through education and culture") ietvaros. Saruna notika ZOOM platformā angļu valodā, un SNB pārstāvēja vadītājas vietniece metodiskajā darbā Ilze Jēkabsone.

Pavasārī Smiltēnē ciemojās **30 bibliotekāri no Tartu apriņķa**. Dienas plānā bija iepazīties ar Smiltenes novada bibliotēkas struktūru, darbību un kopējo bibliotēku sistēmu Latvijā. Viesus Smiltenes vidusskolas bibliotēkā iepazīstinājām ar sagatavoto prezentāciju. Stāstot par Smiltenes un Latvijas pieredzi, veidojās diskusijas par to, vai un kādas ir atšķirības bibliotēku darbā Latvijā un Igaunijā. Turpinājumā viesi iepazinās ar SNB pagaidu telpām Dakteru ielā 27, apskatīja Marikas Svīķes piemiņas vietu un āra lasītavu Vecajā parkā un noslēgumā apmeklēja Bērnu apkalpošanas nodaļu. Tartu apriņķa kolēģi augsti novērtēja gan moderno vidusskolas bibliotēku, gan atsaucīgo bibliotēkas personālu.

Pelvas apriņķa bibliotekāru viesošanās Smiltenes bibliotēkā

nepiespiestā gaisotnē, ciemiņi uzdeva jautājumus un patiesi vēlējās iepazīt mūsu bibliotēku. Noslēgumā saņēmām uzaicinājumu ciemoties Pelvas Centrālajā bibliotēkā, ko arī plānojam nākamajā periodā izdarīt – doties pieredzes apmaiņā uz Igauniju.

Vasaras beigās Smiltenes novada bibliotēka vēlreiz uzņēma **ciemiņus no Igaunijas – Pelvas Centrālās bibliotēkas bibliotekārus**. Nelielā ekskursijā iepazīstinājām ciemiņus ar Smilteni. Igaņu bibliotekāri viesojās bibliotēkas pagaidu mājvietā Dakteru ielā 27 un Bērnu apkalpošanas nodaļā Gaujas ielā 1, kur piedāvājām Pelvas apriņķa bibliotekāriem prezentāciju par Smiltenes novadu un Smiltenes novada bibliotēkas struktūru un darbību. Tikšanās norisēja draudzīgā un

11.4 Bibliotēku interešu aizstāvības darbs

- Dalība iknedēļas Kultūras un tūrisma pārvaldes (KTP) vadības sanāksmēs.
- Dalība Komunikācijas nodaļas organizētā tiešsaistes sanāksmē par jauno pašvaldības mājas lapu, izkārtojumu un informāciju par bibliotēku tajā (janvārī).
- Vairākas sanāksmes un tikšanās ar pašvaldības vadību par Smiltenes bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļas pārcelšanos no nomātām telpām un iespējamām pagaidu telpām pašvaldības īpašumā (gada sākumā).
- Veikta aptauja par bibliotēku darbu novadā, kas palīdzēja iegūt konkrētus pierādījumus, kas parāda bibliotēku ietekmi uz sabiedrību. Šie pierādījumi kalpo par pamatu argumentiem bibliotēku atbalstam.
- Dalība sanāksmēs par Smiltenes pilsētas svētku organizēšanu. Bibliotēkas dalība pilsētas svētkos ar “Sarunām par lasīšanu”, kuras vadīja bibliotēkas darbinieks un kur starp pieciem sabiedrībā zināmiem sarunu biedriem bija arī domes priekšsēdētājs un deputāte.
- Augustā sasaukta sanāksme Vidagas bibliotēkā par muzejisko vērtību krājuma “Mājvieta” konceptu bibliotēkas kontekstā. Piedalās Kultūras un tūrisma pārvaldes vadītāja V.Mālkalne, Virešu pagasta pārvaldes vadītāja L.Ozoliņa, SNB vadītāja I.Mežule, SNB vadītāja vietniece metodiskos jautājumos I.Jēkabsons, Vidagas bibliotēkas vadītāja M.Sarkangalve.
- Dalība sanāksmē par Smiltenes Viedrades kvartāla Pils ielā 9 projektēšanas uzdevuma izmaiņām. Projektā ir ēka bibliotēkai.

- Dalība vairākās sanāksmēs ar pašvaldības vadību par bibliotēkām novadā - tīkls, noslodzes, amatu savienošana, par iespējamām strukturālajām izmaiņām bibliotēku un kultūras jomā (jūlijs, augusts).
- Dalība vairākās sanāksmēs ar pašvaldības vadību, Kultūras un tūrisma pārvaldes vadītāju, Klientu apkalpošanas centra vadītāju, personāldaļas vadītāju, dalība komitejās, domes sēdē jautājumā par bibliotēku reorganizāciju atsevišķos pagastos, tām pievienojot pagastu pārvalžu lietvežu amata pienākumus un klientu apkalpošanas centrus.
- Ziņojumi pašvaldības vadībai un citām iesaistītām pusēm par lietvedības darba bibliotēkās izaicinājumiem un aktualitātēm nedēļu, divas nedēļas, mēnesi pēc reorganizācijas. Sarunas ar deputātiem par šo tēmu.
- Sagatavots pamatojums un iesniegums pašvaldības decembra domes sēdei par pagasta pārvaldes lietvedības nodalīšanu no Blomes bibliotēkas vadītāja amata pienākumiem un pamatojums amata slodzei pēc lietvedības nošķiršanas no bibliotēkas. Jautājuma izskatīšana atlikta uz janvāri.
- Dalība “Smiltenes novada kultūras attīstības programma 2025.-2028.gadam” bibliotēku sadaļas izstrādē.

Atskaites periodā veiktais bibliotēkas interešu aizstāvības darbs palīdzējis saglabāt novada bibliotēku pastāvēšanu un noturību, nodrošinot, ka tās spēj sniegt pakalpojumus plašākai sabiedrībai, veicināt lasītprasmi, informācijas piekļuvi un kopienas attīstību.

11.5 Sadarbības raksturojums novadpētniecības darbā

Sadarbība ar **Smiltenes Novadpētniecības muzeju** turpinās, apmainoties ar informāciju, precizējot datus, meklējot fotogrāfijas izstādēm un plānojot kopīgus pasākumus. 2024.gadā izlikta izstāde, kurās izmantotas fotogrāfijas no muzeja krājuma - “Smiltenes simtgades vēsture mirkļi 1920-2020”, “Smiltene un smiltenieši pagājušā gadsimta 50.-60.gados” gan bibliotēkā, gan Smiltenes vidusskolas bibliotēkā, kā arī notikušas 5 nodarbības skolēniem “Ceļojums laikā: Smiltene laiku lokos” un viena “Smiltenes vēsture stāstos un fotogrāfijās”.

Smiltenes vidusskolā ar bibliotekāri Ingunu Kudlāni noorganizētas 5 izglītojošas nodarbības un 2 novadpētniecības izstādes skolēniem.

Labā sadarbība fotogrāfiju meklēšanā, datu precizēšanā, izstāžu veidošanā turpinās ar **Smiltenes vēstures entuziastiem - Inesi Upmali, Gati Samučonoku, Laimu Klāvu, Vili Purmali, Inesi Lazdiņu un Jāni Sīklēnu.**

Iepriecina fakts, ka Smiltenes Dzimtas pētnieku grupas dalībnieki turpina sadarbību WhatsApp grupā ar biedrības “Spēkavieta” dibinātāju un dzimtas koku pētnieci **Lindu Sirsniņu (Lielvārdi)**, gan apmainoties ar informāciju, gan lūdzot palīdzību sarežģītu jautājumu risināšanā jau kopš 2021.gada, kad Smiltē notika viņas vadītās nodarbības dzimtas pētniecībā.

Latvijas Republikas Ārlietu ministrija atbalstīja Smiltenes bibliotēkas ESIP koordinatore Aldas Liukes iesniegto projektu [“Divdesmit svecītes svētku kļiņģerī – nāc un svinam kopā!: Latvijai 20 gadi Eiropas Savienībā”](#), kurš tika realizēts 9.maijā.

Projekta “Divdesmit svecītes svētku kļiņģerī – nāc un svinam kopā!: Latvijai 20 gadi Eiropas Savienībā” ietvaros, sadarbībā ar **Smiltenes Mākslas skolu**, tika izlikta izstāde [“Eiropa – mana, tava, mūsu: Latvijas 20 gadi Eiropas Savienībā”](#).

Arī **Smiltenes Mūzikas skolas audzēkņi un pedagogi** ar muzikālo programmu “Eiropas mūzikas ritmos” piedalījās Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas atbalstītajā projektā “Divdesmit svecītes svētku kļiņģerī – nāc un svinam kopā!: Latvijai 20 gadi Eiropas Savienībā”.

Sadarbībā ar **EUROPE DIRECT Vidzeme** un komunikācijas zinātnes doktori un medijpratības eksperti **Klintu Ločmeli** noorganizēta izglītojoša nodarbība par aktuālu tematu - [“Mākslīgā intelekta radīti teksti, attēli un video – izklaide, praktiski noderīgi vai krāpniecības risks?”](#).

Eiropas Kustība Latvijā un **Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā** organizēja Eiropas Savienības informācijas punktu koordinatoru apmācības.

Atzīmējot 20 gadus kopš Latvijas pievienošanās Eiropas Savienībai, Smiltenes bibliotēkas ESIP un **Valkas novada centrālā bibliotēka** organizēja kopīgu aktivitāti – aicinājām iedzīvotājus pārbaudīt savas zināšanas par Eiropas Savienību, risinot Eiropas Savienības mājas un Eiropas Parlamenta Vēstnieku skolu skolēnu sagatavoto krustvārdu mīklu [“Mini un atklāj!”](#). Ar **Valkas novada centrālo bibliotēku** notiek informācijas apmaiņa arī novadpētniecības jomā.

2024.gada aprīlī aizsākās sadarbība ar **Smiltenes Daudzfunkcionālā sociālo pakalpojumu centra “Īve”** darbiniekiem un klientiem. Speciāli bibliotēkā organizējam pasākumus, lai veicinātu viņu iekļaušanos sabiedrībā.

Pārskata periodā notika arī sadarbība ar **radošajām personībām un amatniekiem**. **Aleksandra Luhaera** gleznu izstādes [“Nezūdošās emocijas”](#) atklāšana un tikšanās ar mākslinieku. **Zanes Bērzas** dalība ar muzikālo pavadījumu divos [“Ceļojums laikā: Smiltene laiku lokos”](#) pasākumos. **Evas Uldriķes** muzikālais priekšnesums DSCP “Īve” pasākumā [“Svētku brīnumu gaidot: Ziemassvētku tradīcijas Latvijā un Eiropā”](#). **Daiņa Sauliņa** [fotogrāfiju izstāde “Dabas tuvplāni. Fotomedības”](#) Smiltenes bibliotēkā Dakteru ielā 27.

Novada bibliotēkas

Apes bibliotēka novadpētniecības darbā sadarbojamies ar skolas muzeja vadītāju Guntu Liepiņu. 2024.gada veiksmīgi turpinājās sadarbība ar bijušo Elīnas Zālītes memoriālās mājas speciālisti vēsturnieci Irēnu Meisteri - gan sarunas par Apes vēsturi, gan apmainoties ar savāktajiem materiāliem. Kopā ar Apes Kultūras centru darbojamies Apes pilsētas svētkos.

Bilskas bibliotēkas Birzuļu nodaļai cieša sadarbība pārskata periodā ir bijusi ar kopienas iedzīvotājiem (Līgu Jundzi, Stefāniju Lapiņu, amatiereteātra dalībniekiem) novadpētniecības jomā. Sadarbībā ar Smiltenes novadpētniecības muzeju tika veidota novadpētniecības izstāde.

Vidagas bibliotēka sadarbojas ar visiem muzejiem Smiltenes novadā, īpaši ar Smiltenes novadpētniecības muzeju - konsultācijas krājumu glabāšanā, esības pārbaudes veikšana, ekspozīciju veidošanā u.c. jautājumos. Visos novada muzejos ir ļoti atsaucīgi kolēģi.

11.6 Sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā

Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļai jau vairākus gadus ir veiksmīga sadarbība ar Smiltenes pirmsskolas izglītības iestādēm – PII “Pīlādžītis” un Smiltenes vidusskolas PII. Šogad bibliotēku apmeklēja arī bērnudārza grupiņa no Raunas pamatskolas programmu realizācijas vietas Launkalnē. Bērnudārzi labprāt izvēlas un piesakās uz pasākumiem. Ja bērnudārziem izsūtītajā piedāvājumā nav vēlāmā pasākuma, audzinātājas sazinās ar bibliotekāru un vienojas par citu pasākuma tēmu.

PII “Pīlādžītis”, Smiltenes vidusskolas un Palsmanes PII piedalās arī radošo darbu konkursos, kā arī izpalīdz ar svētku dekoru veidošanu bibliotēkā, piemēram, “Pelēnu” grupiņas audzēkņi no PII “Pīlādžītis” sagatavoja radošos darbus par tēmu “Latvijai dzimšanas dienā”, kuri bibliotēkā radīja patīkamu svētku noskaņu.

Sadarbība ir ar Smiltenes Kultūras centru. Atskaites gadā kopīgi veidots tradicionālais labdarības pasākums “Balta, balta mana sirds”.

Jau vairākus gadus veiksmīga sadarbība ar Indru Grīnbergu, kura bibliotēkas telpās organizē un vada “Bērnu rītus” – iknedēļas tikšanās vecākiem ar bērniem. Bibliotēka no šīm nodarbībām daudz iegūst, jo bērni iepazīst bibliotēkas telpas un krājumu, vecāki uzzina par bibliotēkas aktivitātēm un piedāvājumiem, turklāt vecāki paņem grāmatas, spēles un žurnālus uz mājām un turpina apmeklēt bibliotēku arī pēc tam, kad bērns sācis bērnudārza gaitas un “Bērnu rītus” vairs neapmeklē.

Ikgadēja sadarbība ir ar Smiltenes vidusskolu – gan pedagogiem, gan skolas bibliotekārēm. Skolēni nāk uz bibliotēkas pasākumiem, audzinātājas noorganizē, ka atnāk visa klase. Skolas bibliotekārēm tiek sūtīta informācija par pasākumiem un pasākumu afišas, kuras viņas izdrukā un izliek skolā, tādējādi palīdzot sasniegt plašāku auditoriju. Skolas bibliotekāres palīdz cīņā ar parādniekiem, informē bērnus par laikā nenodotām grāmatām bērnu bibliotēkā.

Novada bibliotēkas

Apes bibliotēkai ļoti veiksmīga sadarbība ir ar PII “Vāverīte”, piemēram, nodarbības ”Ziema”, “Tīra vide”, “Pasakas”, “Mājdzīvnieki”. Turpinās sadarbība ar Apes kultūras centru, veidojot kopīgas radošās darbnīcas, piemēram, Ziemassvētkos un Lieldienās gan bibliotēkas telpās, gan Amatu mājā. Sadarbība ar D.Ozoliņa Apes

pamatskolu - klašu grupas apmeklē bibliotēkas nodarbības, piemēram, 4.klase - “Iepazīsti M. Stārstes grāmatas”, 2.klase - “Lasīsim kopā”.

Blomes bibliotēkai ilgstoša un cieša sadarbība ir ar Blomes pamatskolas 1.-4.klašu audzinātājām, kā arī ar literatūras un latviešu valodas skolotāju un skolas administrāciju. Pamatskolas darbinieki ir ieinteresēti, pretimnākoši un atbalstoši, dara visu, kas attiecas uz bērnu izaugsmi vai radošuma veicināšanu. Arī lasīšanas veicināšanā skola ir ļoti ieinteresēta un atbalstoša. Lai bērni lietderīgi izmantotu savu laiku, atļauj bibliotēkai izmantot brīvstundas kā “Lasītprieka” stundas. Kopīgi tiek rīkoti skatuves runas konkursi, skaļās lasīšanas konkursi, Dzejas diena, un daudzi citi pasākumi, kuros skolas dzīvē iesaistījās arī publiskā bibliotēka.

Palsmanes bibliotēkā visas aktivitātes tiek organizētas, sadarbojoties ar Palsmanes pamatskolu, Palsmanes pirmskolas izglītības iestādi, Palsas pamatskolu, Palsmanes kultūras namu.

Raunas bibliotēkai ļoti laba sadarbība ir izveidojusies ar Raunas pamatskolu, kopēji pasākumi bērnu un jauniešu lasīšanas veicināšanā, piemēram, Citādās dienas ietvaros, notika grāmatu Caps Raunas bibliotēkā. Sadarbība izveidojusies arī ar skolas literātu pulciņa vadītāju, kura skolā izveidojusi skolēnu lasītāju klubu. Šis klubiņš viesojās Raunas bibliotēkā un iepazinās ar grāmatu krājumu, meklējot vecāko grāmatu mūsu bibliotēkā. Šo sadarbību turpināsim arī nākamajā gadā. Sadarbība ir arī ar Raunas jauniešu centru “Pagrabiņš”, šogad gan noorganizēts tikai viens pasākums – tikšanās ar ceļotāju Juri Ulmani. Vēlētos nedaudz labāku sadarbību ar Raunas pirmsskolas izglītības iestādi.

12 METODISKAIS DARBS

2024. gadā Smiltenes novada bibliotēka (turpmāk SNB) konsultatīvo un metodisko darbu nodrošināja 13 SNB apakšstrukturām un 3 nodaļām. Ar 1. oktobri tika slēgta Raunas bibliotēkas Rozes nodaļa. Savukārt ar 1. novembri – Birzuļu bibliotēkas Lobērģu nodaļa. Gada noslēgumā Smiltenes novada bibliotēkai ir 13 apakšstrukturās un viena nodaļa.

Pārskata periodā organizēti divi pieredzes apmaiņas braucieni uz novada bibliotēkām, kuru transporta izmaksas segtas par pašvaldības līdzekļiem. Pašvaldības transports izmantots arī darbinieku nokļūšanai uz semināru Valkā, uz Digitālās bibliotēkas atklāšanu Cēsīs, uz Latvijas Nacionālās bibliotēkas organizēto novadpētniecības konferenci – saietu, uz ikgadējo Cēsu Centrālās bibliotēkas organizēto konferenci, kā arī divreiz braucot pēc grāmatām uz Latvijas Nacionālo bibliotēku. Kopsummā izlietoti 575 EUR.

Pārskata periodā galvenie uzdevumi metodiskajā darbā:

- Darbinieku ikgadējā novērtēšana;
- Bibliotekāru kvalifikācijas paaugstināšana – mācības, mācību semināri, konsultācijas, pieredzes braucieni, kursi u. c.;
- Konsultācijas un praktiska palīdzība darbam ar DVS Namejs, BIS ALISE novada bibliotēkās;
- Darbinieku individuālais atbalsts un savstarpējā komunikācija;
- Novada bibliotēkām organizētas tiešsaistes sapulces platformā Zoom;
- Sadarbības ar Valkas novada Centrālo bibliotēku veikt krājuma inventarizācijas novada bibliotēkās.

Metodiskais un konsultatīvais darbs organizēts, izmantojot dažādas darba formas: semināri – attālināti un klātienē, individuālas konsultācijas – e-pastā, telefoniski vai klātienē, bibliotēku apmeklējumi. Ikdienu darbs saistīts ar konsultāciju sniegšanu saistībā ar visdažādākajiem bibliotēkārā darba jautājumiem. Pārskata gadā vadītājas vietniece metodiskajā darbā iespēju robežās centās apmeklēt pagastu bibliotēkas klātienē. Tādējādi vairāk izprotot bibliotēkas darbinieku ikdienu, sadzīviskās problēmas un sniedzot atbalstu, motivāciju turpināt darbu gaidāmajās pārmaiņās.

Apjomīgs darbs šajā gadā tika ieguldīts darbinieku ikgadējā novērtēšanā. Lai novērtēšanas pārrunas noritētu jēgpilni, jau iepriekš komisija sagatavoja katra darbinieka vērtējuma anketu un nosūtīja iepazīšanai. Katrai sarunai tika veltīta pusotra stunda, kopā aizvadītas 23 sarunas. Liels prieks, ka arī bibliotēku darbinieki šīm pārrunām rūpīgi gatavojās un vienmēr, lai gan sākumā ļoti uztraukušies, pēc tām jutās atviegloti, priecīgi un arī motivēti.

2024.gada pirmajos mēnešos (janvārī, februārī un martā) tika rīkotas regulāras ZOOM sapulces ar Smiltenes novada pagastu bibliotēkām un nodaļām. Tajās

administrācija informēja par vispārējām SNB, bibliotēku nozares un pašvaldības aktualitātēm, kā arī bibliotēku vadītājas tika aicinātas dalīties ar saviem ikdienas darbiem un notikumiem. Uzsvars tika likts uz dažādu ikdienas problēmu aprakstīšanu, tādā veidā kopīgi mēģinot rast arī risinājumu šīm situācijām. Pēc katras no šīm sapulcēm vadītājas vietniece metodiskajā darbā sagatavoja kopsavilkumu par svarīgākajiem tematiem, kas tika pārrunāti, un nosūtīja gan tiem, kas piedalījās, gan tiem, kuri attaisnojošu iemeslu dēļ to nevarēja izdarīt.

Pārskata periodā sadarbībā ar Valkas novada Centrālo bibliotēku (turpmāk VNCB) Lobērģu bibliotēkā, Smiltenes novada Pieaugušo apkalpošanas nodaļā, Birzuļu bibliotēkā un Bilskas bibliotēkā tika veikta krājuma inventarizācija. Trapenes bibliotēkā inventarizācija veikta, sadarbojoties ar Alūksnes novada bibliotēku.

2024. gadā SNB organizēja 7 profesionālās pilnveides pasākumus, no tiem 4 tiešsaistes seminārus un 1 klātienē semināru, un 2 pieredzes apmaiņas braucienus.

Tabula "Smiltenes novada bibliotēkas rīkote profesionālās pilnveides pasākumi"

Datums	Tēma/lektors	Apraksts	Dalībnieku skaits
13.03	Tiešsaistē Uzkrājumi nākotnei Swedbank Lektors: P. Maksimivs	Informēt darbiniekus, vietējos iedzīvotājus par pensijas līmeņiem.	7
9.10.	Tiešsaistē Digitālā bibliotēka: saturs un lietošana Lektors: G. Zalcmane	Informēt par LNB pakalpojumiem, krājumu un elektroniskajiem resursiem. Mācīties informācijas meklēšanu, atlasī un izguvi elektroniskajā katalogā sistēmā Primo.	12
23.10.	Tiešsaistē Digitālā bibliotēka: saturs un lietošana Lektors: E. Ausēja	Iepazīt Latvijas Nacionālās bibliotēkas Digitālo bibliotēku un digitālās bibliotēkas kolekcijas.	12
30.10.	Tiešsaistē Digitālā bibliotēka: saturs un lietošana Lektors: G. Zalcmane	Iepazīt Latvijas atmiņas institūciju resursus, digitālās humanitārās zinātnes un DHZ rīkus.	12
10.12.	Klātienē Smiltenes novada bibliotēkārū Ziemassvētku seminārs	Izvērtēt aizvadītajā gadā paveikto, izvirzīt mērķus nākamajam gadam, pateikties darbiniekiem par paveikto.	21

Pēc Ziemassvētku semināra 11 kolēģes sniedza atgriezenisko saiti, pateicoties par ļoti vērtīgo un vajadzīgo kopā būšanu un informācijas apmaiņu. Viennozīmīgs vērtējums – šādi kopīgi semināri vieno kolektīvu un palīdz veidot novada bibliotēku darbiniekus par vienotu komandu. Drustu bibliotēkas vadītāja A.Ciguze Ziemassvētku semināru raksturo kā īpaši iedvesmojošu, uzsverot, ka pozitīvs novērtējums par padarīto darbu stiprina lojalitāti un rada iedvesmu radošam darbam arī turpmāk.

Tabula "Smiltenes novada bibliotēkas organizētie pieredzes apmaiņas braucieni"

Datums	Uz kurieni	Apraksts	Dalībnieku skaits	Transporta izmaksas, EUR
23.05	Lobērģu, Birzuļu, Grundzāles, Palsmanes, Variņu bibliotēkām	Iepazīties ar Smiltenes novada bibliotēkām. Prezentācija par Smiltenes novada bibliotēkas veikto aptauju.	20	Izmantots pašvaldības transports
15.10.	Brantu, Bilskas, Blomes bibliotēkām	Iepazīties ar Smiltenes novada bibliotēkām. Blomes – "Iedvesmas bibliotēkas" apmeklējums Attālināta nodarbība par lasīšanas un lasītprasmes veicināšanu <i>LNB Bērnu literatūras centra vadītāja S. Tretjakova</i>	19	Izmantots pašvaldības transports

Šajā gadā noslēdzās iepazīšanās ar visām apvienotā Smiltenes novada bibliotēkām. Bibliotēku darbinieki atzinīgi novērtēja šo iespēju apskatīt, kā darbs noris pie kolēģiem. Būtiski, ka šajās viesošanās reizēs katra bibliotēkas vadītāja pastāstīja svarīgāko un interesantāko par savu pagastu. Katra šāda tikšanās reize saliedē kolektīvu, tiek iepazīts ne tikai novads un bibliotēkas, bet arī katra kolēģe personīgi.

Pieredzes apmaiņas seminārs Blomes bibliotēkā

Ziemassvētku seminārs

13 PIELIKUMI

13.1 Smiltenes novadā aprīlī aizvadīta aizrautīga BIBLIOTĒKU NEDĒĻA

Šajā nedēļā Smiltenes novada iedzīvotājiem deviņās vietās (Smiltē, Apē, Raunā, Drustos, Launkalnē, Lobērgos, Palsmanē, Trapenē un Variņos) tika piedāvātas 22 dažādas aktivitātes. Tajā skaitā:

- literāri muzikāla tikšanās ar Dzintaru Tilaku un Āri Ziemeli,
- tikšanās ar bērnu grāmatu autori Agnesi Vanagu, grāmatu blogeri Ievu Strazdiņu un Līgatnes dabas taku zvērkopi Velgu Vītoli,
- jauno grāmatu diena un literatūras izstādes,
- Grāmatu un lasītāju klubiņu tikšanās,
- aktivitāte ģimenēm “Krāsu spēles dabā un literatūrā”, spēle “Iesaku Tev izlasīt!”, orientēšanās spēle bibliotēkā un akcija “Nezināmā grāmata”,
- pasaku rīts bērniem,
- fotoizstāde “Kas notiek bibliotēkā” un izstāde ar Palsmanes deju kolektīvu, koru vēsturiskām fotogrāfijām,
- atvērta stādu bibliotēka,
- radošas darbošanās – mandalu krāsošana, skrubīšu veidošana, zīmējumu konkurss,
- Pārsteigumu diena vietā, kur dzīvo grāmatas,
- bibliotekāru talka,
- tikšanās ar sociālā pakalpojumu centra klientiem un darbiniekiem.

Pasākumus apmeklēja 526 interesenti un to organizēšanas izmaksas uz vienu apmeklētāju nepārsniedza divus eiro.

Vairākās vietās (Bilskas, Blomes, Gaujienas un Grundzāles bibliotēkās) dažādu iemeslu dēļ plānotās Bibliotēku nedēļas aktivitātes nenotika. Piemēram, Grundzāles bibliotēkā paredzētā tikšanās “Gadsimta stāsti” ar Latvijas Nacionālā vēstures muzeja Etnogrāfijas nodaļas vadītāju Sanitu Zvidru tika atcelta slikto laika apstākļu – pēkšņo sniegto ceļu – dēļ.

Apes bibliotēkas darbiniece Inga Bibliotēku nedēļu dēvē par izdevušos un uzskata, ka nākamgad jāpiedomā pie tā, lai bērni vairāk gribētu iesaistīties un būtu ieinteresētāki darboties ar grāmatām. Iespējams, jāveido kāda aktivitāte, kurā būtu iesaistītas viedierīces. Trapenes bibliotēkas vadītāja Dzidra uzsver, ka Bibliotēku nedēļa aizvien ir svētki, kad varam palūkoties uz sevi un citiem no atšķirīga redzes leņķa un raidīt sabiedrībā vēstījumu par savu esamību un visu to labo, ko varam piedāvāt. Savukārt Launkalnes bibliotēkas vadītāja Inese vēlas un vienlaikus novēl visiem, lai top vēl daudz šādu skaistu pasākumu!

Bibliotēkām ir būtiska loma kopienas izglītības, kultūras, lasītprasmes un lasītprīka veicināšanā. Tās nodrošina sabiedrības piekļuvi dažādiem informācijas resursiem un veicina kopienas informētību un kultūras attīstību. Lasīšanas veicināšana jau izsenis ir viens no būtiskākajiem bibliotēku uzdevumiem.

Smiltenes bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļa tās pārvietošanas dēļ šajā laikā bija slēgta apmeklētājiem. Tāpēc Smiltenes bibliotēkas pārstāves devās uz biedrības “Cerību spārni” Smiltenes Daudzfunkcionālo sociālo pakalpojumu centru “Īve” ar mērķi **popularizēt bibliotēkas piedāvātos pakalpojumus cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un iedrošināt viņus nākt uz bibliotēku**, lasīt grāmatas un izmantot citus pakalpojumus. Bibliotēkas darbinieces iepazinās ar centru, ar tā piedāvātajiem pakalpojumiem, kā arī ar centra klientiem, savukārt DSPC klienti – ar bibliotēkas darbiniecēm. Bibliotekāres bija sagatavojušas prezentāciju un stāstu par bibliotēku, grāmatu lasīšanu un pasākumiem, kuri tiek aizvadīti Smiltenes novada bibliotēkā. Ievērojām, ka jau šobrīd DSPC dalībnieki ir aktīvi lasītāji un savulaik ir bijuši arī bibliotēkas apmeklētāji. Centra darbinieces pateicās par informācijas sniegšanu un bibliotēkas gatavību iekļaujošas sabiedrības veidošanā. Atspoguļojot šo tikšanos sociālajos tīklos, veicinot bibliotēkas popularizēšanu sabiedrībā, DSPC personāls rakstīja: “Uz doto brīdi Smiltenes novada bibliotēka ir pārcelšanās procesā uz citām telpām, tāpēc atbildes ciemošanās vizīte no mūsu dalībniekiem uz Smiltenes bibliotēku notiks maijā, bet līdz tam - lasām grāmatas! Paldies Smiltenes novada bibliotēkai un tās darbiniecēm par viesošanos un izrādīto interesi sadarboties ar mums!” Ieguvumi – sadarbības veidošana ar DSPC “Īve”, bibliotēkas un tās pakalpojumu popularizēšana, jaunu apmeklētāju piesaiste, iesaiste iekļaujošas sabiedrības veidošanā vietējā kopienā. Izaicinājums – sadarbības turpināšana un jaunu tās formu meklēšana ar centra klientiem, piemēram, grāmatu priekšā lasīšana.

Neierasti Bibliotēku nedēļai tika organizēta **bibliotekāru talka** Smiltenes bibliotēkas pirmā vadītāja Artūra Vildiņa kapa vietas sakopšanai. Ieguvumi – Smiltenes pilsētā par vienu sakoptu vietu vairāk, kā arī iespēja to iekļaut pilsētas apskates objektu klāstā. Bibliotēkas un pašvaldības sociālo tīklu konti atspoguļoja talkas veikumu, tādējādi popularizējot bibliotēkas tēlu sabiedrībā.

Tikšanās

Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļā un Palsmanes bibliotēkā notika aizrautīga un saturīga satikšanās ar **grāmatu blogeri Ievu Strazdiņu** nodarbībā par lasītprieka veicināšanu. Tā bija ļoti atbilstoša šī gada Bibliotēku nedēļas tēmai “Bibliotēkas un lasīšana”. Darbinieki atzīst, ka šis bija vērtīgs un izdevies pasākums. Raunas bibliotēka aicināja satikties ar **rakstnieci Ingunu Dimanti**. Tika aizvadīta sirsnīga un jauka tikšanās, kas paliks prātā ar stāstiem par mistisku, izmeklēšanu un pāri visam – mīlestību.

Apes bibliotēkā sākumskolas klasēm piedāvāja **tikšanos ar bērnu grāmatu autori Agnesi Vanagu**. Tēma bija par “Pagalma enciklopēdiju” un dažādiem dabu izzinošiem faktiem. Bērni ar aizrautību piedalījās nodarbībā, atbildēja uz jautājumiem un locīja origami kaķus. Ar kaķu locīšanu bērni tā bija aizraušies, ka daži izlocīja pat 5 un 6 kaķus, katram deva vārdu un piešķīra rakstura īpašības. Patīkami bija dzirdēt pašas autorens atsauksmes un prieku pēc nodarbības: “Uz tikšanos vēl kādā nodarbībā Apes bibliotēkā!” Paši bērni sagaidīja rakstnieci ar ziediem un pēc nodarbības teica, ka tas bija ļoti interesanti,

aizraujoši un ļoti patika. Bija bērni, kas vēlējās arī paņemt Agneses Vanagas sarakstītās grāmatas vai arī stāstīja, kuras grāmatas ir izlasītas. Uz tikšanos ierasties vēlējās arī pirmsskolas grupa, taču vietu skaits jau bija aizpildīts.

Apes bibliotēkā 32 apmeklētāji baudīja literāri muzikālu, jauku un sirsnīgu tikšanos ar **rakstnieku Dzintaru Tilaku un mūziķi Āri Ziemeli** “Cauri gadiem ar dziesmām un grāmatām”. Skanēja dziesmas, smieklī par humora pilnajiem pastāstiem, kā arī bija iespēja piedalīties konkursā un vinnēt disku ar ierakstu no radio teātra. Bibliotēkas vadītāja minēja, ka tomēr gaidīja lielāku atsaucību no apeniešiem, bet priecājas un ir pateicīga par pietiekami kuplu apmeklējumu.

Launkalnes bibliotēkā tikšanās ar **Līgatnes dabas parka zvērkopi Velgu Vītolu** bija apmeklēta un izdevusies, par to bibliotēkas vadītājai liels prieks un gandarījums. Bibliotēkas pasākumus atbalsta Raunas pamatskolas Launkalnes skolas skolēni, pirmsskolas izglītības iestādes audzēkņi, Launkalnes iedzīvotāji un ciemiņi no Smiltenes, šajā pasākumā kopā pulcējās 48 apmeklētāji.

Klubiņu tikšanās

Grāmatu kluba tikšanās reizē Trapenes bibliotēkā tika diskutēts par grāmatu “Viss štokos, muterīt!”. Pēc grāmatas prezentācijas diskusijas dalībnieki kavējās atmiņās par savu bērnību, par saviem bērnības gadu piedzīvojumiem. “Mēs esam atšķirīgi, tomēr mūsu dzīvēs ir lietas un notikumi, kuri ir līdzīgi”, raksta grāmatas autore. Tā kā grāmatu paspēja izlasīt nedaudz lasītāju, tad apmeklējums nebija liels, bet diskusija izvērtās jauka un interesanta, un tā turpināsies sociālās aprūpes centrā “Trapene” jūnija mēnesī. Variņu bibliotēkā **lasītāju klubiņa** apmeklētājiem īpaši tika atgādināts, ko īsti bibliotēka piedāvā iedzīvotājiem. Pieaugušos šādas tikšanās tikai saliedē un satuvina. Tāpēc joprojām Variņos nebeidz teikt paldies ikvienai lasītāju klubiņa biedrei.

Interesanti

Par izdevušos tiek atzīts Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļas aicinājums meklēt krāsas dabā un grāmatu plauktos, piedalīties [ģimeņu aktivitātē “Krāsu spēles dabā un literatūrā”](#). Tika saņemtas pozitīvas atsauksmes par šo aktivitāti, kas apliecina, ka mērķis sasniegts:

- “Man tik ļoti patīk šis konkurss, ka nespēju vien beigt meklēt krāsas!” (komanda “Agapovi”)
- “Mēs, Palsmanes pamatskolas 2. klases skolēni, nolēmām piedalīties Jūsu rīkotajā ģimeņu aktivitātē “Krāsu spēles dabā un literatūrā” . Audzinātāja saka Jums lielu paldies par šādu iespēju. Kopīgi lasījām, meklējām izvēlētajās grāmatiņās pieminētas krāsas, dabaszinību stundā gājām ārā, runājām par augu daudzveidību. Daži bērni mācījās pierakstīt fragmentus datorā. Kopā konstatējām, ka bija interesanti lasīt un meklēt krāsu nosaukumus, reizēm aizmirsās, ka jāatzīmē, kurā vietā grāmatiņā tā tika pieminēta. Visas krāsas neatradām. Būs uz ko tiekties. Liels paldies par šo iespēju, tā

varēja bērnus piesaistīt grāmatu lasīšanai. Radošas idejas arī turpmāk! (skolotāja Daiga Meinerte)

- “Mēs esam pilnīgi azartā!” (komanda “KKKŠ”)

23. aprīlī tiek atzīmēta Pasaules grāmatu un autortiesību aizsardzības diena. Šajā dienā visā pasaulē cilvēki dāvina cits citam rozes un grāmatas. Arī Trapenes bibliotēkā tā bija **Pārsteiguma diena** - apmeklētāji saņēma ziedus un saldumus, bērni uzrakstīja savas domas par bibliotēku. Bibliotēku apmeklēja 16 lietotāji.

Interesants bija Raunas bibliotēkas **uzdevums ar nosaukumu „Grāmatu caps”**. Darbinieki apgalvo, ka bija jautri, aizraujoši un interesanti vērot, kā jaunieši meklē plauktos īstās grāmatas. Šo uzdevumu Raunā noteikti atkārtos vēl kādu reizi, jo dalībniekiem arī patika!

Palsmanes bibliotēkā noorganizēta **Stādu bibliotēka**, kurā tika dota iespēja mainīties ar stādiņiem no pašu dārza. Piedāvājumā – mārtiņrozes, montbrēcijas, krokusi, piparmētras, salāti, tomāti, kannas, magones, floksis, erantes un vēl... Piedalījās 11 palsmanietes. Ziedu tēma uzmanības lokā bijusi arī Lobērgu bibliotēkā. **Akcija "Ziedi sanāk Lobērgos!"** ilgs no aprīļa līdz septembrim. Aprīļa mēnesī Lobērgu bibliotēkā tika dalītas dažādas ziedu sēklas ar aicinājumu visu vasaru tās kopt, čubināt un audzēt, un noslēgumā plānota gan klātienē, gan virtuālā izstāde. Gan grāmatām, gan ziediem ir kaut kas kopējs - abi baro dvēseles šajā nemiera pilnajā laikā. Tāpat arī šīs akcijas interesenti atklāja, ka viņu mīļākajās grāmatās bieži tiek pieminēti ziedi. Kopumā par šo akciju interesi pagaidām izrādījuši 14 Lobērgu bibliotēkas lietotāji.

Izstādes

Apes bibliotēkā **plaukta izstādē “Grāmatas visām paaudzēm”** bija izlikta grāmatas, kuras jauniešu auditorijai bija topā pagājušā gadsimta 60. – 70. gados un mūsdienās. Izstāde likās interesanta ne tikai jauniešiem, bet arī vecākai paaudzei, atminoties – ko tad lasīja, kad bija jauni. Apes bibliotēka piedāvāja lasītājiem arī **akciju “Nezināmā grāmata”** – tā bija iespēja izvēlēties aploksni ar grāmatu un dāvaniņu.

Launkalnes bibliotēkā sadarbībā ar Valmieras muzeju varēja apskatīt valmierietes **Karīnas Priedītes ilustrāciju izstādi** ar 12 darbu reprodukcijām. Priecājās gan bērni, gan pieaugušie bibliotēkas apmeklētāji: krāsaini, mūsdienīgi un skaisti! Izstādi apmeklēja arī ceļojumu aģentūras “Impro ceļojumi” tūristi. Ceļotāji bija viesojušies saimniecībā “Lejas Kleperi”, un tās saimniece Līga ieteikusi apskatīt izstādi bibliotēkā.

Drustu bibliotēka iepriecināja ar **vietējo dzejnieku dzejoļu izstādi ārtelpā**. Tie uzdrukāti uz sudraba spoguļplāksnēm un izvietoti koku zaros blakus ceļam un vietai, kur ikdienā pārvietojas iedzīvotāji. Spoguļojošais materiāls ir uzmanību piesaistošs, vējā plīvojot un saules stariem apspīdot, izraisa ziņkārību. Svarīga arī darba laikā neierobežota vide – var lasīt sev ērtā laikā, kaut vakarā, un darīt to kopā ar bērniem, ģimenes locekļiem. Bibliotekāre ir saņēmusi daudz pozitīvu atsauksmju par šādu ideju, kā arī izbrīnu, ka Drustos ir tik daudz dzejas rakstītāju.

Trapenes bibliotēkā apmeklētājiem bija atvērta **foto izstāde “Kas notiek bibliotēkā?!”** Izstādē bija apskatāmi nozīmīgākie, spilgtākie, interesantākie notikumi bibliotēkas dzīvē no 2009.gada līdz 2024.gadam. Pavisam tika izvietotas 30 A3 formāta planšetes, un izstādi apmeklēja 56 apmeklētāji. Foto izstāde priecēja arī Palsmanes bibliotēkas apmeklētājus, piedāvājot kultūras nama zālē **”Pavasara uznācienu tērpos”**. Izstādē tika izliktas Palsmanes deju kolektīvu, kuru vēsturiskas fotogrāfijas no Dziesmu un deju svētkiem, koncertiem, tautas tērpi, notikumu liecības jau no 1931. gada. Plašāk par deju kolektīva “Cīrulis” koncertceļojumiem - gan tepat pa Latviju un Eiropu, gan tālo Kanādu.

Atsevišķas aktivitātes bibliotēkās **tomēr neguva atsaucību**. Piemēram, mandalu krāsošanā Raunas bibliotēkā piedalījās tikai trīs skolēni. Kaut arī, organizējot Smiltēnē Bērnu apkalpošanas nodaļā [spa dienu bibliotēkā](#) pusaudžiem un jauniešiem, bibliotekāres vēlējās parādīt, cik daudzveidīga var būt bibliotēka, ka tajā var darīt kaut ko neparastu, šķietami bibliotēkai neraksturīgu, taču nodarbībā piedalījās tikai trīs jaunietes. Iespējams, tika neveiksmīgi reklamēta nodarbība. Iespējams, jauniešiem vienkārši šajā laikā ir citas nodarbes – pulciņi, mūzikas, mākslas vai sporta skola. Varbūt vide nav jauniešiem aicinoša, pārāk bērnišķīga. Ikdienā bibliotēku apmeklē bērni līdz 5.klasei. Vecāki bērni ienāk retāk. Secinām, ka pusaudžu un jauniešu mērķauditoriju nav tik vienkārši sasniegt. Arī Variņu bibliotēkas zīmēšanas konkursā skolas vecuma bērniem aktivitāte nebija liela, piedalījās vien pieci skolēni, taču azarts viņu acīs bija redzams. Izdarīts secinājums - bērniem zīmēšanas konkursi vairs nav aktuāli, ir jādoma jauna pieeja. Bibliotēku nedēļā viena no piedāvātajām aktivitātēm Apes bibliotēkas mazajiem lasītājiem bija “Iesaki man grāmatu”. Atsaucība nebija liela – grāmatu ieteikumus izdomāja seši bērni. Un no tiem arī trīs bērni paņēma grāmatas, ko viņiem bija ieteicis draugs. Taču tie bērni, kuri piedalījās, šim uzdevumam piegāja ar lielu atbildību. Gāja pie plauktiem un tiešām atrada to grāmatu, ko vēlas ieteikt draugam. Un aizrautīgi stāstīja par savām mīļākajām grāmatām bibliotekārei un tiem bērniem, kas ar viņu kopā atradās bibliotēkā. Bērni ar šīm saņemtajām “vēstulītēm” bibliotēkā ir gaidīti arī pēc Bibliotēku nedēļas, lai saņemtu grāmatu, ko ieteicis draugs.

Latvijas Bibliotēku nedēļa notika aprīļa ceturtajā nedēļā, un tās vadmotīvs šogad bija “Bibliotēkas un lasīšana”. Šāda nedēļa tiek rīkota ik gadu aprīlī jau kopš 1997.gada. Tās mērķis ir popularizēt bibliotēku un tās pakalpojumus, uzsvērt bibliotēkas nozīmi sabiedrībā un vietējā kopienā.

Informāciju apkopoja:
Inta Mežule,
Smiltenes novada bibliotēkas vadītāja